

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

46101

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ανδρούσης

ΥΠΟ

ΒΑΣ. ΦΑΒΗ

Ανδρούσης

ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩ ΤΗΣ Μ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Handwritten notes and scribbles on the left side of the page.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΣΙΔΕΡΗ

1925

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Μαΐου 1925.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς
τὸν κ. Βασ. Φάβην καὶ Μ. Μιχαηλίδην

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, τῇ 6ῃ τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 49 δευτέρῳ τεύχει τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη τὸ πρὸς κρίσιν ὑποβληθὲν ὑμέτερον βιβλίον «Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης μετ' Ἀσκήσεων» πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων.

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γ' τμήματος
ΙΩ. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Π. Ζαγανιάρης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπὸς τῆς Γραμματικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἢ κατ' ἀκολουθίαν τῆς κλίσεως καὶ τῆς παραγωγῆς ὀρθὴ διάκρισις τῶν λέξεων καὶ ἡ κατανόησις καθόλου τῆς λειτουργίας τῆς γλώσσης ὡς γεγονότος φυσικοῦ λαμβάνοντος ὑπόστασιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαλοῦντος.

Συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἡ γραμματικὴ ὀφείλει νὰ εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀκριβῆς καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις καὶ ἐν τῇ καθόλου διατάξει τῆς ὕλης, ἥτοι ὀφείλει νὰ ἐμφανίζῃ ἐν ὅλον ἀκραιφνῶς ἐπιστημονικόν.

Ἡ Γραμματικὴ εἶναι βιβλίον ὅπερ παρέχει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κανόνας εἴτε ὡς συμπεράσματα φιλολογικὰ καὶ γλωσσικὰ εἴτε ὡς ἀπλᾶ παρατηρήματα. Οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι διατετυπωμένοι ἐν γλώσσῃ σαφεῖ καὶ ἀκριβεῖ, ἔτι δὲ καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς βραχυλογίας· οὕτω συντεταγμένοι οὐ μόνον ἐξασφαλίζουν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μαθητοῦ ἐπιδρῶσι μορφωτικῶς, διότι οὗτος ἐθίζεται ἀνεπιγνώστως εἰς τὰς ἀρετὰς ταύτας, ἥτοι τὴν σαφήνειαν, τὴν ἀκριβείαν καὶ τὴν βραχυλογίαν. Δὲν θὰ φανῇ, νομίζομεν, τοῦτο ὑπερβολικόν, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του ἰσχυρότερον εἰς πᾶσαν γνῶσιν, ἣτις παρέχεται αὐτῷ ὡς κανὼν.

Ὑπὸ τοιούτους ὅρους συντεταγμένη ἡ γραμματικὴ δὲν ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ὀρθογραφικὸν ἐγχειρίδιον ἐπικαλούμενον τὴν ἄλογον τοῦ μαθητοῦ μνήμην, ἀλλὰ βιβλίον προάγον τὴν παρατήρησιν, καὶ τὴν λογικὴν διανόησιν αὐτοῦ. Τοῦ σκοποῦ δὲ τούτου ἐπιτυγχανομένου, θὰ προκύψῃ ἄμεσον ἐπακολούθημα καὶ σχετικὴ ὀρθογραφικὴ σταθερότης προαγομένη σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐξασφαλιζομένη.

Καὶ κατὰ πόσον μὲν θὰ ἀνταποκριθῇ τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς τοὺς ἐπιδιωκομένους διδακτικὸς σκοποὺς, θὰ φανῇ ἐκ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἐν τῷ σχολείῳ· νῦν δὲ καταχωρίζομεν ἐνταῦθα διαφορὰς τινὰς ἐκ τῶν πολλῶν, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουσι τὴν ἡμετέραν Γραμματικὴν ἀπὸ τῶν ἐν χρήσει.

Ἡ κατὰ παράδοσιν χρῆσις τῶν φράσεων ὁποῖα εἶναι αἱ ἐξῆς «τὸ θέμα ἐκτείνει τὸ βραχὺ φωνῆεν εἰς μακρὸν κ.τ.λ.», «τὸ ὄμμα

σχηματίζει τούς άλλους χρόνους ἐκ θέματος κ.τ.λ.» δὲν εἶναι ἐπιστημονικῶς ὀρθαί, διότι τοιοῦτοτρόπως τὰ γλωσσικά στοιχεῖα προσωποποιῦνται καὶ ἀποδίδονται εἰς αὐτὰ δυνάμεις ὡς εἰς αὐτοτελεῖς καὶ αὐθυπάρκτους ὀργανισμούς· ἀλλ' ἡ γλῶσσα, ὡς γνωστὸν εἶναι προῖόν τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ στοιχεῖον αὐτοῦ· ὁ ἄνθρωπος πλάττει καὶ μεταπλάττει τὴν γλῶσσαν, ὁ ἄνθρωπος σχηματίζει τούς χρόνους τοῦ ῥήματος καὶ τὰ τοιαῦτα. Κατὰ ταῦτα ἡ ὀρθὴ ἔκφρασις τῶν ἀνωτέρω πραγμάτων εἶναι «τὸ βραχὺ φωνῆεν τοῦ θέματος ἐκτείνεται εἰς μακρόν», «οἱ ἄλλοι χρόνοι τοῦ ῥήματος σχηματίζονται ἐκ θέματος κ.τ.λ.». Διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ παρέλθῃ καὶ ἀπαρατήρητος συντελοῦμεν ὑπότινα ἔποψιν καὶ εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ μαθητοῦ· μόρφωσιν, ἤτοι εἰς τὴν ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν σχηματίζει οὗτος, ὅτι ἡ γλῶσσα ζῆ ἐν τῷ στόματι τῶν λαλούντων αὐτὴν καὶ οὐχὶ ὡς ἀνεξάρτητος ὀργανισμός.

Καθορίζομεν ἀδρομερῶς τὴν ἔκτασιν ἐκάστου τῶν σπουδαιοτέρων γραμματικῶν στοιχείων, ἵνα μὴ καταλείπεται εἰς τὸν μαθητὴν ἢ ἐντύπωσις ὅτι ἐκάστης τάξεως ἢ ἔκτασις εἶναι ἀπεριόριστος, ἀλλ' ὅτι ἄλλης μὲν τάξεως ἢ χρῆσις ἐπέδωκε, ἄλλης δ' οὐχί· οὕτω τὰ ἐπίθετα καταλέγονται κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ φέρουν τὸν ἴλιγγον τῆς πολυκαταλήξιαι, παρατασσομένων εἴκοσι περίπου καταλήξεων ὡς ἰσοχρήστων· ἐξαιρούνται αἱ πολύχρηστοι, καὶ ἀντὶ νὰ καταπονῆται ἡ διάνοια τοῦ μαθητοῦ μὲ καταλήξεις μοναδικῶν ἢ σπανιωτάτων ἐπιθέτων, προσάγομεν αὐτὰ ταῦτα.

Καταλέγονται εἰς πάσας τὰς γραμματικὰς ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως ὑπὸ τὸν τίτλον μεταπλαστὰ ἢ ἑτερόκλιτα τριτόκλιτὰ τινὰ ὀνόματα ἀνωμάλως κλινόμενα. Ἡ διδασκαλία τῶν ὀνομάτων τούτων ὁμοῦ, ὡς καταλέγονται, οὐ μόνον ἀναρὰ εἶναι, ἀλλὰ καὶ σύγχυσιν εἰς τούς μαθητὰς φέρει, διότι συμφύρονται ὁμοῦ διάφοροι ἀνωμαλῆαι καὶ οὕτως ὁ μαθητὴς μειάγεται εἰς ἀνόμοια φαινόμενα. Ἡμεῖς τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐγκατεσπείραμεν εἰς τὴν κατὰ χαρακτῆρα οἰκείαν θέσιν. π.χ. τὸ ὄνομα γυνή - γυναικὸς διδάσκεται μετὰ τῶν οὐρανικολήκτων, τὸ κύων - κυνὸς μετὰ τῶν ἐνρινολήκτων, τὸ χρῶς - χρωτὸς μετὰ τῶν ὀδοντοκλήκτων καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς· ἐν δὲ τῷ κεφαλαίῳ τῶν γενικῶν παρατηρήσεων περὶ τῶν τριτοκλιτῶν

συνωφίσασαμεν αὐτὰ καὶ ἐχαρκτηρίσαμεν τὴν ἀνωμαλίαν αὐτῶν ὡς **ἑτεροκλισίαν**.

Μετὰ τὴν πρώτην κλίσειν καταλέγονται τὰ ἰδιόκλιπα, διότι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἔχουσι τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὴν πρώτην κλίσειν, ὃν λόγον τὰ τῆς αἰτιακῆς δευτέρας κλίσεως πρὸς τὴν κοινὴν δευτέραν κλίσειν.

Κατὰ παλαιὰν παράδοσιν διδάσκεται ὅτι οἱ ἀόριστοι **ἔσβην, ἔστην, ἔβην, ἔγνω** κ.λ. κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -μι, ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβής. Ὁμοιοτάτη εἶναι ἡ κλίσις τῶν ἀορίστων τούτων ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ πρὸς τὴν τοῦ παθ. ἀορίστου, παραβαλλομένου τοῦ **χρονικοῦ** θέματος τοῦ παθ. ἀορίστου πρὸς τὸ θέμα (δηματικὸν θ.) τῶν ἐν λόγῳ ἀορίστων ἦτοι τὸ θέμα εἰς ἀμφοτέρας τὰς τάξεις ἔχει δύο μορφάς, τὴν μακρὰν καὶ τὴν βραχεῖαν, προσλαμβάνονται δὲ αἱ αὐταὶ καταλήξεις καὶ εἰς τὴν αὐτὴν μορφήν τοῦ θέματος (**ἔσθη-ν ἐλύθη-ν, σβε-ίη-ν ληθε-ίη-ν, σβῆ-ναι λη-θῆ-ναι, σβείς-σβέντος, λυθείς-λυθέντος** κ.τ.λ.)

Γίνεται ἐν ταῖς γραμματικαῖς χρῆσις τῶν ὄρων **πρωτότυπος** καὶ **παράγωγος** ἐπὶ τῆς στενοτάτης σημασίας αὐτῶν, καθ' ἣν τὸ μὲν **πρωτότυπος** δηλοῖ ἀπολύτως ὄνομα πρωτόθετον, ἦτοι τὸ ἐμφανίζον τὴν ἀρχικὴν μορφήν ὀνόματος λαβοῦσαν ὑπαρξιν ἐκ τῆς διζης καὶ τῆς καταλήξεως (γυμνῆς ἢ μετὰ προσφύματος), τὸ δὲ **παράγωγος** δηλοῖ ἐπίσης ἀπολύτως πᾶν ὄνομα σχηματισθὲν ἐξ ἄλλου ὀνόματος ἔχοντος αὐτοτελῆ ὑπόστασιν ἐν τῇ γλώσσῃ. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις τῶν ὄρων τούτων, γινομένη ἐν τῇ γλωσσικῇ διὰ λόγους καθαρῶς ἐπιστημονικούς, ἀποβαίνει οὐ μόνον ἀνωφελῆς ἐν διδακτικῇ γραμματικῇ, ἀλλὰ καὶ ἀνακόλουθος, διότι ἐν ταῖς κατόπιν παραγράφοις χαρακτηρίζονται ὡς παράγωγα ὀνόματα τὰ ὅποια κατὰ τὸν ἄνω ὄρισμὸν εἶναι πρωτότυπα· π.χ. τὰ ὀνόματα **δόσις, γνῶσις, βῆμα, μνήμων, δοτήρ, στυγνὸς** κ. ἄ. γλωσσικῶς εἶναι πρωτότυπα, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον ἐν διδακτικῇ γραμματικῇ νὰ μὴ χαρακτηριοθῶσιν ὡς παράγωγα τοῦ **δίδωμι, γινώσκω, βαίνω** κ.τ.λ.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα τοὺς ὄρους τούτους **σχετικῶς**, π.χ. τῶν ὀνομάτων **τιμῆ - τιμῶ - τιμητῆς** τὸ **τιμῶ** εἶναι παράγωγον τοῦ **τιμῆ** καὶ πρωτότυπον τοῦ **τιμητῆς**, τοῦτο δὲ πάλιν παράγωγον τοῦ **τιμῶ**, πρωτότυπον δὲ τοῦ **τιμητεύω** κ.τ.λ.

Προκειμένου περὶ τῆς σημασίας τῶν συνθέτων, διακρίνομεν αὐτὰ εἰς τρεῖς τάξεις, τὴν τῶν προσδιοριστικῶν, τὴν τῶν κτητικῶν καὶ τὴν τῶν παρατακτικῶν, τῶν ὁποίων ἡ διαίρεσις οὐ μόνον σαφῆς εἶναι, ἀλλὰ καὶ πραγματικὸν γραμματικὸν γεγονός· αἱ διακρίνουσαι δηλονότι τὰς τάξεις ταύτας ἰδιαίτεροι γραμματικαὶ σχέσεις εἶναι σαφεῖς ἐν τῷ γλωσσικῷ αἰσθήματι. Ἡ διαίρεσις τῶν προσδιοριστικῶν εἰς ὀριστικά καὶ ἀντικειμενικά, γινομένη ἐν τοῖς διεξοδικοῖς βιβλίοις διὰ λόγους τεχνικούς, ἐν διδακτικῇ γραμματικῇ οὐ μόνον ἀποβαίνει ἀνωφελῆς, ἀλλὰ καὶ σύγχυσις φέρει. Κατὰ τὴν διάκρισιν ταύτην π.χ. τὸ πεζομάχος (= ὁ πεζῇ μαχόμενος) χαρακτηρίζεται ὡς ὀριστικόν, τὸ δὲ ναυμάχος καὶ ἵππομάχος καὶ θηριομάχος ὡς ἀντικειμενικά· ἀλλ' εἶναι προφανές ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ πεζομάχος εἶναι ὁμοίωτάτον πρὸς τὸ τοῦ τειχομάχος καὶ ἵππομάχος· τοῦναντίον δὲ ἀνομοίωτάτον εἶναι τὸ τοῦ ἵππομάχος (= ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος) πρὸς τὸ τοῦ θηριομάχος (= ὁ πρὸς τὰ θηρία μαχόμενος)· καὶ ὅμως τὰ δύο ταῦτα ὑπάγονται ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασιολογικὴν τάξιν, διαστελλεται δὲ τὸ ἵππομάχος ἀπὸ τοῦ ὁμοιωτάτου πεζομάχος καὶ ναυμάχος καὶ τειχομάχος· τὸ δὲ μονομάχος, οὗ ἡ ἔννοια εἶναι ὁ μόνος πρὸς μόνον μαχόμενος, ἐὰν μὲν χαρακτηρισθῇ ἀπὸ τοῦ προσδιορισμοῦ ὁ μόνος εἶναι ὀριστικόν, ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ προσδιορισμοῦ πρὸς μόνον εἶναι ἀντικειμενικόν.

Τρία εἶναι τὰ θεμελιώδη κεφάλαια τῆς γραμματικῆς· ἡ κλίσις τοῦ ὀνόματος, ἡ κλίσις τοῦ ῥήματος καὶ ἡ παραγωγή, ἧς εἶναι τοῦ ὀνόματος ἅμα καὶ τοῦ ῥήματος κλίσις πρὸς σχηματισμὸν λεκτικῶν τύπων δηλούντων οὐχὶ διαφόρους σχέσεις τῆς αὐτῆς ἔννοιᾳς, ὡς οἱ ὀνομαστικοὶ καὶ οἱ ῥηματικοὶ τύποι, ἀλλὰ νέας ἔννοιᾳς. Διὰ ταῦτα τὸ Ἐτυμολογικὸν συνεθέσαμεν συστηματικώτερον καὶ πληρέστερον ἢ συνήθως. Ἡ ἀκριβὴς καὶ κατὰ σύστημα διδασκαλία τοῦ Ἐτυμολογικοῦ ἐπικουρεῖ εἰς τὴν ὀρθογραφικὴν σταθερότητα τοῦ μαθητοῦ, διότι οὕτως αἱ λέξεις δὲν ἀπόκεινται ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ μονῆρεις καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ κατ' οἰκογενείας καὶ δὴ ἐν σημασιολογικῇ ἀναφορᾷ πρὸς ἀλλήλας.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Ι ΦΩΝΗΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΤΙΝΑ

+ Ἀλφάβητον. Φωνήεντα.

§ 1. Τὸ ἀλφάβητον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀλφάβητον τῆς νέας.

§ 2. Τὰ φωνήεντα διαιροῦνται εἰς τὰ μακρὰ η καὶ ω, τὰ βραχέα ε καὶ ο, καὶ τὰ δίχρονα α, ι, καὶ υ.

Τὸ μακρὸν φωνήεν ἐπροφέρετο εἰς μακρότερον χρόνον παρὰ τὸ βραχύ.

Τὰ δίχρονα φωνήεντα λέγονται οὕτω, διότι ἐν τῇ προφορᾷ ἦσαν ὅτε μὲν μακρὰ, ὅτε δὲ βραχέα.

Σημ. 1. Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν φωνηέντων εἰς μακρὰ καὶ βραχέα ὑπῆρχε μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας· ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν πάντα τὰ φωνήεντα ἐν ἴσῳ χρόνῳ.

Σημ. 2. Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ ποσότης διχρόνου φωνήεντος, τίθεται ὑπεράνω αὐτοῦ πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς μακρότητος τὸ σημεῖον —, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς βραχύτητος τὸ σημεῖον υ π. χ. δῦκη, τῖμή, φῦγή.

Δίφθογοι. †

§ 3. Αἱ δίφθογοι ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς ἐκ τῶν φωνηέντων α, ε, ο, η, ω μετὰ τοῦ ι ἢ τοῦ υ, τὰ ὁποῖα ἐπροφέροντο εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν διὰ μιᾶς πνοῆς, ὅπως περίπου ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα εἰς τὰς λέξεις ἀηδόνι, βόιδι, λειμόνι· εἶνε δὲ αἱ ἐξῆς αἰ, εἰ, οἰ, αὐ, εὐ, οὐ, ηυ, φ, ηι, φι.

Σημ. 1. Τὸ ἀρχαϊκὸν φωνῆεν τῶν δίφθόγγων λέγεται *προτακτικόν*, τὸ δὲ ἀκόλουθον ι ἢ υ λέγεται *επιτακτικόν* φωνῆεν.

Σημ. 2. Ὄταν τὸ προτακτικὸν φωνῆεν εἶναι μακρόν, τὸ ι ὑπογράφεται, ἦτοι $\bar{\alpha} + \bar{\iota} = \bar{\alpha}$, $\eta + \bar{\iota} = \eta$, $\omega + \bar{\iota} = \omega$ · τὸ ι τοῦτο λέγεται *ὑπογεγραμμένον ἰῶτα* ἢ ἀπλῶς *ὑπογεγραμμένον*.

§ 4. Αἱ δίφθογοι α, η καὶ φ λέγονται *καταχρηστικαὶ* ἢ *νόθοι*, διότι ἤδη εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν εἶχον καταστῆ μονόφθογοι, ἐπειδὴ τὸ ι κατεπίνετο ὑπὸ τοῦ προηγουμένου μακροῦ φθόγγου.

§ 5. Δίφθογγον ἐπίσης ἀποτελεῖ καὶ τὸ υ μετὰ τοῦ ι π. χ. *υῖδος*· ἀλλὰ καὶ ἡ δίφθογγος αὕτη ἤδη εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν εἶχε καταστῆ μονόφθογγος καὶ ἠκούετο μόνον τὸ προτακτικὸν φωνῆεν υ.

Σημ. 1. Ὅσάκις τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος δίφθογγον, τίθενται ἐπ' αὐτοῦ δύο σιγμαὶ (· ·)· αἱ σιγμαὶ αὗται καλοῦνται *διαλυτικὸν σημεῖον*, π.χ. *πραῦνω*.

Σημ. 2. Τὸ διαλυτικὸν σημεῖον δὲν τίθεται ὁσάκις τὸ προτακτικὸν φωνῆεν δέχεται πνεῦμα ἢ τόνον· π.χ. *ἄνλος*, *αἰδῖος*, *Δάιος*.

§ 6. Πᾶσαι αἱ δίφθογοι εἶναι μακραὶ πλὴν τῆς αἰ καὶ οἰ, αἱ ὁποῖαι, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, εἶναι βραχεῖαι· π.χ. *ταῖς χώραις*, ἀλλὰ αἱ *χωραὶ*, τοῖς *κήποις*, ἀλλὰ οἱ *κήποι*.

Σημ. Ἡ αἰ καὶ οἰ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως εὐρισκόμεναι εἶναι κατ' ἐξαίρεσιν μακραὶ α') ὅταν ἡ λέξις εἶναι ῥηματικὸς τύπος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως· π.χ. *κελεύοι*, *κελεύσαι*· β') ὅταν ἡ λέξις εἶναι τοπικὸν ἐπίρρημα π.χ. *οἴκοι*, *ἰσθμοί*.

Σύμφωνα. †

§ 7. Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἄφωνα κ, γ, χ, π, β, φ, ξ, ψ καὶ εἰς τὰ ἡμίφωνα λ, ρ, μ, ν, σ.

§ 8. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται α') κατὰ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν

φωνητικῶν ὀργάνων, τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν γένεσιν τοῦ φθόγγου, εἰς τὰ οὐρανικά κ, γ, χ, εἰς τὰ χειρικά π, β, φ καὶ εἰς τὰ ὀδοντικά τ, δ, θ.

β') κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς εἰς ψιλὰ κ, π, τ, εἰς μέσα γ, β, δ καὶ εἰς δασέα θ, φ, χ.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν ἀφώνων

	ψιλὰ	μέσα	δασέα
οὐρανικά	κ, γ	γ	χ
χειρικά	π	β	φ
ὀδοντικά	τ	δ	θ

§ 9. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ, εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν καὶ τὸ συριστικόν σ.

§ 10. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλά, διότι ἰσοδυναμοῦν πρὸς δύο ἀλλεπαλλήλους φθόγγους ὁμοῦ προφερομένους, ἥτοι τὸ ζ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ σ+δ, τὸ ξ πρὸς οὐρανικὸν +σ, τὸ ψ πρὸς χειρικὸν +σ. Πολλάκις δὲ καὶ προῆλθον τὰ διπλά σύμφωνα ἀπὸ τῶν δύο τούτων συμφώνων π. χ. Ἀθήναζε ἀπὸ τοῦ Ἀθήναςδε, κόραξ ἀπὸ τοῦ κόρακς, ἄραψ ἀπὸ τοῦ ἄραβς.

Συλλαβαί.

§ 11. Ὄταν συλλαβίζωμεν μίαν λέξιν, προφέρομεν αὐτὴν διὰ πνοῆς οὐχὶ συνεχῶς, ἀλλὰ χωριζομένης διὰ μικροτάτων διακοπῶν τὰ διὰ τῶν διακοπῶν τούτων ἀποτελούμενα τμήματα λέγονται συλλαβαί τῆς λέξεως π.χ. τι-μή, πε-ρί-α, χρη-στός.

§ 12. Ἡ συλλαβὴ ἀποτελεῖται α') ἐξ ἑνὸς μόνοῦ φωνήεντος ἢ μιᾶς μόνης διφθόγγου π.χ. πε-ρί-α τὸ τελευταῖον α ἀποτελεῖ συλλαβὴν, οὗτος τὸ οὐ ἀποτελεῖ συλλαβὴν β') ἐξ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμφώνων καὶ ἑνὸς φωνήεντος ἢ διφθόγγου π.χ. τι-μαί, ταῦ-τα, χρη-στός.

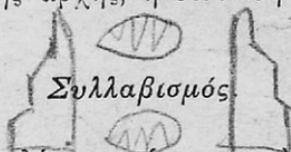
§ 13. α') Αἱ λέξεις αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ μιᾶς συλλαβῆς λέγονται μοιούσυλλαβοι π.χ. εἶς, ἔν, φῶς, γῆ.

β') Αἱ λέξεις αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ δύο συλλαβῶν λέγονται δισύλλαβοι π.χ. τι-μή, νί-κη, λύ-ω.

γ) Αἱ λέξεις αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ τριῶν ἢ περισσοτέρων συλλαβῶν λέγονται πολυσύλλαβοι· π. χ. δι-και-ος, φι-λό-τι-μος, φι-λο-τι-μό-τα-τος κ.τ.λ.

§ 14. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἢ πρὸ τῆς ληγουσῆς παραλήγουσα καὶ ἢ πρὸ τῆς παραληγουσῆς προπαραλήγουσα· π. χ. δι-και-ος.

Σημ. Ὅταν θέλωμεν νὰ ὀνομάσωμεν τὰς συλλαβὰς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς λέξεως, λέγομεν ἢ ἀρχικὴ συλλαβή, ἢ δευτέρα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ τρίτη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς· π. χ. τῆς λέξεως φι-λο-τι-μό-τα-τος, ἢ συλλαβὴ φι-εἶναι ἢ ἀρχικὴ, ἢ συλλαβὴ -λο-εἶναι ἢ δευτέρα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ συλλαβὴ -τι-εἶναι ἢ τρίτη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συλλαβή.

§ 16. Συλλαβισμός λέγεται ὁ χωριτισμὸς τῆς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς· γίνεται δὲ κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας.

α') Ἐν σύμφωνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως, συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος· π. χ. ἄ-δι-κος, τὸ δ συλλαβίζεται μετὰ ἐπομένου φωνήεντος ι, καὶ τὸ κ μετὰ τοῦ ἐπομένου ο.

β') Ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως ὑπάρχουν δύο σύμφωνα τὰ αὐτά, τότε τὸ μὲν πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγούμενου φωνήεντος, τὸ δὲ ἄλλο μετὰ τοῦ ἐπομένου π. χ. γλῶσ-σα, πρᾶτ-τω, ἄλ-λος ἄμ-μος γεν-ναῖος ἄγ-γελος κ.τ.λ.

γ') Ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως ὑπάρχουν δύο σύμφωνα οὐχὶ τὰ αὐτά, τότε συλλαβίζονται μὲν ἀμφοτέρα μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἑλληνικῆς, χωρίζονται δὲ ἐὰν δὲν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἑλληνικῆς· π. χ. ἄ-σιεῖος (σιέλλω), ἄ-πρα-κτος (προῶτος, κτῆμα), διδά-σκω (σκοπὸς) κ.τ.λ. ἀλλὰ δο-θὸς ἄο-μα, ἄλ-μα, ἄν-θος, ἔρ-γον, ἄγ-κῶν, πέμ-πω κ.τ.λ.

Σημ. Ὅταν ἐκ τῶν δύο συμφώνων τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφω-νον, τὸ δὲ δεύτερον μ ἢ ν, συλλαβίζονται ἀμφοτέρα μετὰ τοῦ ἐπο-μένου φωνήεντος καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἑλληνι-κῆς· π. χ. αἰ-χμῆ, ἄ-κμῆ, πρᾶ-γμα, ἄ-τμός, βα-θμός, ἄ-γνός, πά-χνη, δά-φνη, φά-τρη, πελι-δνός.

δ') Ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ λέξεως ὑπάρχουν τρία σύμφωνα, συλλαβίζονται μὲν καὶ τὰ τρία μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, εἰάν τὰ δύο πρῶτα εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς, εἰάν δὲ δὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς, τὸ πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος· π. χ. ἄ-σιρον (στέλλω), αἰ-σχοῖς (σχῆμα), ἐ-χθοῖς (χθές), ἄσθμα (σθένος), σκῆ-πτρον (πταίω), ἀλλὰ ἄν-θρωπος, πορ-θμός, δέν-δρον κ. τ. λ.

Σημ. Τὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα ἐκ προθέσεων χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των π.χ. συν-άγω καὶ ἔλουν ὑπ-αίτιος ἐκ-τείνω, προσ-φέρω, καὶ ἔχω.

§ 17. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνήεν λέγεται βραχεῖα. π. χ. ὁδός, γένος, πέρας. κ. τ. λ.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ ἢ ὁποῖα ἔχει μὲν βραχὺ φωνήεν, κατόπιν ὄμως τοῦ φωνήεντος ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ διπλοῦν σύμφωνον, λέγεται θεοσι μακρά· π. χ. ἔργον, σεμνός, ὄψις.

§ 18. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον λέγεται μακρὰ ἢ φύσει μακρά· π. χ. εὐδαίμων, εὐχή, τιμή.

Τόνοι. †

§ 19. Μία συλλαβὴ πάσης δισυλλάβου ἢ πολυσυλλάβου λέξεως προφέρεται μὲ ἰσχυροτέραν φωνήν ἢ αἱ ἄλλαι· ἢ συλλαβὴ αὕτη λέγεται *τονιζομένη συλλαβὴ*.

§ 20. Τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τονιζομένης συλλαβῆς λέγεται *τόνος*· τόνοι εἶναι τρεῖς ἢ ὀξεία (´), ἢ βαρεῖα (˘) καὶ ἢ περισπωμένη (˘˘).

Ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς· ἂν δὲ ἢ συλλαβὴ ἔχῃ δίφθογγον, ἐπὶ τοῦ ἐπιτακτικοῦ φωνήεντος τῆς δίφθογγου.

Σημ. Ἡμεῖς σήμερον ἀπαγγέλλοντες τὰς λέξεις οὐδεμίαν διάκρισιν τοῦ τόνου κάμνομεν, εἴτε ὀξείαν εἴτε βαρεῖαν εἴτε περισπωμένην φέρει ἢ τονιζομένην συλλαβή· τούναντίον οἱ ἀρχαῖοι ἀπήγγελλον οὕτως ὥστε ἢ διάκρισις ἦτο σαφής.

§ 21. Τόνον δέχονται καὶ αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις· π. χ. εἶς, ἐν, φῶς, γῆ κ. τ. λ.

§ 22. Τονιζόμεναι συλλαβαὶ εἶναι ἡ λήγουσα, ἡ παραλήγουσα καὶ ἡ προπαραλήγουσα.

§ 23. Ἡ ὀξεῖα δύναται γὰρ τεθῆ ἐπὶ οἰασδῆποτε τῶν τονιζομένων συλλαβῶν ἢ περισπωμένη ἐπὶ τῆς μακρᾶς ληγούσης ἢ ἐπὶ τῆς μακρᾶς παραληγούσης· ἡ δὲ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀντὶ τῆς ὀξεῖας ὁσάκις δὲν ἀκολουθεῖ στίξις.

§ 24. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται· π. χ. νόμος, καλός, χθές κ.τ.λ.

§ 25. Ἡ προπαραλήγουσα μόνον ὀξεῖαν δέχεται· π. χ. αἵματα, τιμώμεθα, ποιούμεθα κτλ.

§ 26. α') Ἡ τονιζομένη παραλήγουσα δέχεται ὀξεῖαν ὅταν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι ἐπίσης μακρά· κανὼν «μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης ὀξύνεται»· π. χ. τῆς γλώσσης, τῶν κήπων.

β') Ἡ τονιζομένη παραλήγουσα δέχεται περισπωμένην, ὅταν αὕτη εἶναι μακρά, ἢ δὲ λήγουσα βραχεῖα· κανὼν «μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης περισπᾶται»· π. χ. κῆπος, γλώσσα, χῶραι.

Σημ. Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα· π. χ. ἄνθος, ἄρμα, αὔλαξ κτλ.

§ 27. Ὡς πρὸς τὸν τόνον τὸν ὁποῖον ἔχει λέξις τις λέγεται :

α') ὀξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης· π. χ. καλός, ἀγαθός κ.τ.λ.

β') παροξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π. χ. νίκη, χώρα, νεανίας κ.τ.λ.

γ') προπαροξύτονος, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης· π. χ. ἄνθρωπος, δίκαιος, τιμώμεθα.

δ') περισπωμένη, ὅταν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης· π. χ. τιμῶ, χρυσοῦς κ.τ.λ.

ε') προπερισπωμένη, ὅταν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π. χ. τιμῶμεν, χῶραι.

ς') βαρύτονος, ὅταν τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἢ προπαραληγούσης· π. χ. γράφω, φιλότιμος, σῶμα κ.τ.λ.

"Ατονοι λέξεις.

§ 28. Μονοσύλλαβοί τινές λέξεις γράφονται ἄνευ τόνου· διὰ τοῦτο λέγονται ἄτονοι· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς· α') τὰ ἄρθρα ὀ, ἦ, οἶ, αἰ· β') τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ, οὐκ καὶ οὐχ· γ') αἱ προθέσεις ἐν, εἰς, ἐκ καὶ ἐξ· δ) ο· σύνδεσμοι ὡς καὶ εἰ.

Σημ. Τὸ οὐ τονίζεται, ὅταν μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις· π.χ. «πῶς γὰρ οὐ; τὰγαθὰ δεῖ ποιεῖν, τὰ κακὰ δ' οὐ.»

"Ἐγκλισις τόνου.

§ 29. Μονοσύλλαβοι καὶ δυσύλλαβοί τινες λέξεις προφέροντα τόσον στενωῶς μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως, ὥστε πολλάκις ἢ ἀποβάλλεται ὁ τόνος αὐτῶν ἢ μεταδιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς δεῖται.

Αἱ μονοσύλλαβοι καὶ δυσύλλαβοι αὗται λέξεις λέγονται ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἢ ἐγκλιτικά, ἢ δὲ τοιαύτη τοῦ τόνου αὐτῶν διάθεσις λέγεται ἐγκλισις τόνου.

§ 30. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις εἶναι αἱ ἐξῆς :

α') Αἰπροσωπικαὶ ἀντωνυμίαι μοῦ, μοί, μέ· σοῦ, σοί, σέ· οὔ, οἶ, εἰ.

β') Πάντες οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς καὶ τί πλὴν τοῦ ἄττα.

γ') Τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθέν, πώς, ποτέ.

δ') Ἐὰν μόρια γέ, τέ, τοί, πέο.

§ 31. Ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ μεταδιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς δεῖται· π. χ. ἀνθρώπος τις, ἄλλοθι που, ἀνθρώποι τινες, σὺν κάτινα, εἴ ποτε, ἐν τινι κ.τ.λ.

β') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τοῦ μὲν μονοσύλλαβου ἐγκλιτικοῦ ὁ τόνος ἀφανίζεται, τοῦ δὲ δυσύλλαβου διατηρεῖται π.χ. φίλος τις, ἄλλως πως, φίλοι τινές, φίλων τινῶν.

γ') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι περισπωμένη ἢ δεξύτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ ἀφανίζεται, ἢ δὲ δεξύτονος λέξις δέχεται δεξιαν ἀντὶ βαρείας· π. χ. τιμῶ σε, ἀγαπῶ τινας, καλός τις, ποταμοί τινες.

Σημ. Ἐὰν εὐρίσκωνται δύο ἢ περισσότερα ἐγκλιτικὰ ἀλλεπάλ-

ληλα, ὁ τόνος ἐκάστου τούτων ἀναβιδάζεται εἰς τὸ προηγούμενον οὕτως ὥστε τὸ τελευταῖον μένει ἄτονον· π. γ. εἴ πού τις τινα ἴδοι.

§ 32. Οἱ ἐγκλινόμενοι τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν δὲν τίθενται, ὅταν ἢ προηγουμένη αὐτῶν λέξις εἶναι πρόθεσις· π. γ. κατ' ἐμοῦ (οὐχὶ κατὰ μου), ἐν σοί, πρὸς σέ (οὐχὶ ἐν σοὶ πρὸς σε) κ.τ.λ.

Σημ. Ἀντὶ τοῦ πρὸς ἐμὲ λέγεται καὶ πρὸς με.

§ 33. Τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ γράφονται ἠνωμένα μετὰ τινων λέξεων· π. γ. ἔγωγε, σύγε, ὦστε, μέντοι, καίτοι, καίπερ, οὔτε, μήτε, ὥσπερ, οὐπω Ὁμοίως ἠνωμένον γράφεται καὶ τὸ μόριον νῦν μετὰ τοῦ ἑτέρου μορίου τοί=τοῖνον. Αἱ λέξεις αὗται θεωροῦνται ἐν τῷ τονισμῷ ὡς δύο λέξεις.

Σημ. Περὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ εἰμί καὶ φημί ἴδε περὶ τῆς κλίσεως τῶν ῥημάτων τούτων.

Πνεύματα. †

Εἰς τὰς ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένας λέξεις καὶ τὰς ἀπὸ ρ τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἀρκτηκοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ ρ ἐν σημεῖον τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλλή καὶ ἡ δασεῖα.

§ 35. Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων λέξεων τίθεται ψιλλή· εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ υ καὶ ρ ἀρχομένας τίθεται δασεῖα· π. γ. ὕπνος, ῥῆμα.

Σημ. Εἰς τὰς ἀπὸ κυρίας διφθόγγου ἀρχομένας λέξεις τὸ πνεῦμα τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἐπιτακτικοῦ φωνήεντος τῆς διφθόγγου· π. γ. αἰδώς, οἶκος.

Ἐκθλιψις.

§ 36. Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος λέξεώς τινος, ὅταν ἢ ἐπομένη λέξις ἀρχίῃ ἀπὸ φωνήεν.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἢ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος· π. γ. κατὰ ἐμοῦ = κατ' ἐμοῦ, μετὰ ἄλλων = μετ' ἄλλων, ἐπὶ αὐτοῦ = ἐπ' αὐτοῦ κ.τ.λ.

§ 37. Τὰ ἐκθλιδόμενα φωνήεντα εἶναι α, ε, ι καὶ ο, δισυλλάβων ἢ πολυσυλλάβων λέξεων, συνήθως δὲ τῶν ἐξῆς·

α') Τῶν προθέσεων πλὴν τῆς περί, ἄχοι, μέχρι καὶ πρό· π. γ. παρ' ἡμῶν, κατ' αὐτοῦ, ἐπ' ἐμέ, ἀν' Ἑλλάδα, δι' αὐτὸν κ.τ.λ.

β') Τῶν εἰς -τε καὶ -δε ληγόντων συνδέσμων καὶ ἐπιρρημάτων, ἦτοι τῶν τέ, διτε, ὁπότε, τότε, οὔτε, μήτε, εἴτε, ὥστε, ἄλλοτε, πάντοτε, δέ, οὐδέ, μηδέ, οἴκαδε κ.τ.λ.

γ') Τῶν συνδέσμων ἀλλά, ἵνα, ἄρα, καὶ τῶν ἐπιρρημάτων εἶτα, ἔπειτα, ἐνθα, ἐνταῦθα.

δ') Τῶν ἀντωνυμιῶν π.χ. τοῦτ' ἔστιν, τοῦτ' αὐτό, ταῦτ' εἶπον κ.τ.λ.

ε') Πάντων τῶν οὐδετέρων ἢ κατάληξις -α' π. χ. σὺκ' ἄτια = σὺκά τινα, χρήματ' εἰσφέρειω.

ς') Τοῦ ἔτι, οὐκέτι, μηκέτι π. χ. μηκέτ' ἐρώτα.

§ 38. Οὐδέποτε ἐκθλιβεται τὸ ι τοῦ συνδέσμου ὅτι καὶ τὸ ο καὶ α τοῦ ἄρθρου τό καὶ ιά.

§ 39. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβὲν φωνῆεν ἀκλίτου λέξεως ἔφερε τόνον, ὁ τόνος οὗτος ἀφανίζεται π. χ. μετὰ ἐμοῦ = μετ' ἐμοῦ.

β') Ἐὰν τὸ ἐκθλιβὲν φωνῆεν κλιτῆς λέξεως ἔφερε τόνον, ὁ τόνος οὗτος ἀναβιδιάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν π. χ. πολλὰ ἀγαθὰ = πόλλ' ἀγαθὰ, δευὰ ἐρωτᾶς = δεῖν' ἐρωτᾶς, φημί ἐγὼ = φήμ' ἐγώ.

§ 40. Τὸ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ὑπολειπόμενον ψιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ, ἂν ἢ ἐπομένη λέξις δασύνεται π. χ. κατὰ ἡμῶν = καθ' ἡμῶν, ἐπὶ ἀπάντων = ἐφ' ἀπάντων, ἀπὸ ἑνός = ἀφ' ἑνός.

Συναίρεσις.

§ 41. Συναίρεσις λέγεται ἢ συγχώνεσις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων ἢ ἢ συγχώνεσις φωνηέντος καὶ διφθόγγου ἐν τῇ αὐτῇ λέξει εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς διφθογγον π. χ. τείχε-α = τείχη, τῆ πόλε-ι = πόλει, τιμά-εις = τιμᾶς κ.τ.λ.

Σημ. 1. Ὁ ἐκ συναίρεσεως προκύπτων φθόγγος εἶναι ἢ μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγος π. χ. τείχε-α = τείχη, τῆ πόλε-ι = πόλει.

Σημ. 2. Ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη λήγουσα περισπᾶται, ἐὰν τὸ ἐν τῶν συναιρουμένων φωνηέντων ἐτονίζετο πρὸ τῆς συναίρεσεως π. χ. τιμῶ ἀπὸ τοῦ τιμά-ω, παῖς ἀπὸ τοῦ πά-ις, συκῆ ἀπὸ τοῦ συκέ-α κ.τ.λ.

Ἐξαιρεῖται τὸ ἐσιῶς ἀπὸ τοῦ ἐστα-ῶς καὶ τὸ δᾶς ἀπὸ τοῦ δα-ίς.

Κραῖσις.

§ 42. Κραῖσις λέγεται ἡ συγχώνεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς προηγουμένης λέξεως μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης εἰς μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον.

Διὰ τῆς τοιαύτης συγχωνεύσεως αἱ δύο λέξεις γράφονται ὡς μία λέξις.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς, ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προελθόντος φωνήεντος ἢ διφθόγγου. π.χ. τὰ ἄλλα = τᾶλλα, τὸ ἔργον = τοῦργον, καὶ ἐνταῦθα = κἀνταῦθα κ.τ.λ.

§ 43. Κραῖσιν συνήθως πάσχουσιν αἱ ἐξῆς λέξεις:

α') Τὸ ἄρθρον· π.χ. τὸ ὄνομα = τοῦνομα, τοῦ ἀνδρός = τάνδρός.

β') Ὁ σύνδεσμος καί· π.χ. καὶ ἔπειτα = κᾶπειτα, καὶ ἐγὼ = κἀγώ, καὶ εἶτα = κᾶτα κ.τ.λ.

γ') Ἡ ἀντωνυμία ἐγὼ μετὰ τῶν ρημάτων οἶμαι (=νομίζω) καὶ οἶδα (=γνωρίζω)· π.χ. ἐγῶμαι, ἐγῶδα.

δ') Τύποι τινὲς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· π.χ. οὗ ἕνεκα = οὔνεκα.

Σημ. 1. Ὄταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ φιλὸν σύμφωνον τῆς ἐκ τῆς κράσεως προελθούσης συλλαβῆς τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ· π.χ. καὶ + ὄπως = χῶπως, τὸ + ἱμάτιον = θοῖμάτιον.

Σημ. 2. Ὄταν γίνεται κραῖσις τῶν ἄνευ συμφώνου τύπων τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὸ ἐκ τῆς κράσεως προελθὸν φωνήεν δὲν τίθεται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀντωνυμίας· π.χ. ὁ + ἀνήρ = ἀνήρ, ὁ + ἐμός = οὐμός, ἄ + ἄν = ἄν.

Σημ. 3. Ὄταν γίνεται κραῖσις τῆς ἀντωνυμίας ἕτερος μετὰ τοῦ ἄρθρου, λαμβάνεται ὁ παλαιότερος τύπος ἕτερος π.χ. τὸ + ἕτερον = τὸ + ἄτερον = θᾶτερον, τῆ + ἐτέρα = θᾶτέρα κ.κ. λ.

Συναλοιφή.

§ 43β. Ἡ ἐκθλιψις, ἡ συναίρεσις καὶ ἡ κραῖσις λέγονται μὲ ἐν ὄνομα συναλοιφή, γίνονται δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας τῆς προερχομένης ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων. Καὶ ἡ μὲν συναίρεσις τηρεῖται ἀπαραβάτως, ἡ δὲ ἐκθλιψις καὶ ἡ κραῖσις ὅτε μὲν τηρεῖται, ὅτε δὲ ἀμελεῖται· π.χ. τῆ πόλει οὐχὶ πόλει, ἀλλὰ ὅτε ἦλθον καὶ οὐ ἦλθον, τὰ ἐμὰ καὶ τὰμά.

Εὐφωνικὸν ν.

§ 44 Τὸ εὐφωνικὸν ν προστίθεται εἰς τὸ τέλος τύπων τινῶν χάριν εὐφωνίας, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Οἱ τύποι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς·

α') Οἱ εἰς σι λήγοντες τύποι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· π.χ βασιλεῦσι(ν), γυναιξί(ν), ἄρασι(ν), λέγουσι(ν), δίδωσι(ν), Ἀθηναῖσι(ν) παντάπασι(ν), εἴκοσι(ν) κ. τ. λ.

β') Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων τὸ λήγον εἰς-ε' π.χ. ἔγραφε(ν), ἔγραψε(ν), εἶπε(ν) κ. τ. λ.

γ') τὸ ἐστί(ν).

Εὐφωνικοὶ τύποι.

§ 45. Λέξεις τινὲς ἔχουν διπλοὺς τύπους, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις εἰς δύο διαφόρους περιπτώσεις χάριν εὐφωνίας· αἱ λέξεις αὗται εἶναι τρεῖς.

α') Ἡ πρόθεσις ἐκ πρὸ συμφώνου καὶ ἐξ πρὸ φωνήεντος· π.χ. ἐκ τούτων, ἐξ ἡμῶν.

β') Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πρὸ συμφώνου, καὶ οὐκ πρὸ φωνήεντος φιλουμένου, καὶ οὐχ πρὸ φωνήεντος δασυνομένου· π.χ. οὐ λέγω, οὐκ ἔλεγον, οὐχ ἤδομαι.

γ') Τὸ ἐπίρρημα οὕτω συνήθως πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ συμφώνου, καὶ οὕτως πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος· π.χ. οὕτω λέγει, οὕτως ἔλεγεν.

Στίξεις.

§ 46. Πλὴν τῶν σημείων, τὰ ὁποῖα μεταχειριζόμεθα, εἶαν γράφωμεν, ἦτοι τῶν τόνων, τῶν πνευμάτων, τῆς ἀποστροφῆς, τῆς κορωνίδος κ. τ. λ., μεταχειριζόμεθα ἀκόμη πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἰδιαιτέρᾳ τινα σημεία, τὰ ὁποῖα λέγονται σημεῖα τῆς στίξεως· στίξις δὲ λέγεται ἡ διάκρισις τῶν τμημάτων τοῦ γραπτοῦ λόγου διὰ τῶν σημείων τῆς στίξεως.

Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἑξῆς.

α') Ἡ τελεία σιγμῆ (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου τὰ ὁποῖα λέγονται περίοδοι.

β') Ἡ ἄνω σιγμὴ (·) διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὅποια λέγονται κῶλα.

γ') Ἡ ὑποσιγμὴ ἢ τὸ κόμμα (,) διὰ τούτου χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὅποια λέγονται προτάσεις.

δ') Τὸ ἐρωτηματικὸν (;) τοῦτο τίθεται εἰς τὸ τέλος προτάσεων ἢ κώλων ἢ περιόδων ὡς σημεῖον ἐρωτήσεως.

ε') Τὸ θαύμαστικὸν (!) τοῦτο τίθεται κατόπιν λέξεώς τινος ἢ προτάσεως ὡς σημεῖον ὅτι τὸ νόημα τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως εἶναι ἐξαιρετικῆς σημασίας.

ς') Ἡ παρένθεσις () ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται διανόημά τι, τὸ ὅποιον παρεντίθεται εἰς τὸν λόγον καὶ διακόπτει ὅπωςδὴποτε τὴν συνέχειαν αὐτοῦ.

ζ') Τὰ εἰσαγωγικὰ (« ») ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται αὐτολεξεὶ ὁ λόγος ἄλλου τινὸς προσώπου.

η') Τὰ ἀποσιωπητικὰ (...) τὸ σημεῖον τοῦτο τίθεται ὅταν διακόπτεται ἢ συνέχεια τοῦ λόγου χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ κατόπιν ἢ ἐπανάληψις αὐτοῦ.

Σημ. Τὸ κόμμα λέγεται καὶ ὑποδιαστολή, ὅταν γίνεται χρῆσις αὐτοῦ πρὸς διάκρισιν τῆς ἀντωνυμίας ὅ,τι ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι· ἐπίσης λέγεται ὑποδιαστολή, ὅταν γίνεται χρῆσις αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀριθμούς· π. χ. πρὸς διάκρισιν τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τῶν ἀκεραίων κ.τ.λ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΚΛΙΣΙΣ ΠΤΩΤΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Μέρη τοῦ λόγου.

§ 47. Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν ὁμιλοῦμεν ἢ γράφωμεν, δὲν εἶναι πᾶσαι τοῦ αὐτοῦ εἴδους· ἄλλη λέξις ἀνήκει εἰς ἄλλο εἶδος λέξεων καὶ ἄλλη εἰς ἄλλο. Τὰ εἶδη ταῦτα τῶν λέξεων καλοῦνται *μέρη τοῦ λόγου*.

§ 48. Τὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

εἰς τὴν νέαν, εἶναι δέκα: τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα, ἡ μετοχή, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος, καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

§ 49. Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα, καὶ ἡ μετοχή λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἦτοι ἐκάστη λέξις αὐτῶν ἔχει διαφόρους τύπους· π. χ. ὁ ἐπιμελής μαθητῆς μελετᾷ, οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ μελετῶσι.

Τὰ ὑπόλοιπα τέσσαρα μέρη τοῦ λόγου, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται ἀκλιτα, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἐκάστη αὐτῶν δὲν ἔχει διαφόρους τύπους, ἀλλὰ ἓνα καὶ μόνον· π. χ. τὴν λέξιν ἐπὶ μεταχειρίζομεθα διὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας τοῦ λόγου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον, ἐπίσης τὰς λέξεις καλῶς, μέν, κ.τ.λ.

Πτωτικά.

§ 50. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, καὶ ἡ μετοχή λέγονται πτωτικά, διότι πᾶσα λέξις ἀνήκουσα εἰς ταῦτα ἔχει διαφόρους τύπους καλουμένους πτώσεις.

§ 51. Τὰ πτωτικά ἔχουν κοινὰ τινὰ γνωρίσματα τὰ ἐξῆς:

α') τὸ γένος, εἶναι δὲ τὰ γένη τρία, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον
β') τὸν ἀριθμόν, εἶναι δὲ οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς, ἐνικός, πληθυντικός καὶ δυνικός.

γ') τὴν πτώσιν, εἶναι δὲ αἱ πτώσεις πέντε, ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλητική.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται ὀρθαί, ἡ δὲ γενική, δοτική καὶ αἰτιατική πλάγια.

δ') τὴν κλίσιν, ἦτοι οἱ διάφοροι τυποὶ παντὸς πτωτικοῦ σχηματίζονται κατὰ ὀρισμένον τινὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος καλεῖται κλίσις· εἶναι δὲ αἱ κλίσεις τρεῖς, πρώτη κλίσις, δευτέρα κλίσις καὶ τρίτη κλίσις.

§ 52. Τὰ τέσσαρα ταῦτα κοινὰ γνωρίσματα τῶν πτωτικῶν λέγονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

Ἄρθρον.

§ 53. Τὰ ἄρθρα τίθενται πρὸ τῶν πτωτικῶν, ἵνα δηλώσουν διαφόρους σχέσεις αὐτῶν ἐν τῷ λόγῳ.

Κλίσις τοῦ ἄρθρου.

Ἐνικός ἀριθμός.				Πληθυντικός ἀριθμός.		
Ὄν.	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτ.	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά
Κλ.	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ

Δυνικός ἀριθμ. Ὄν. καὶ Αἰτ. τῷ, Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν δι' ὄλα τὰ γένη.

Σημ. Ὁ τύπος ῶ τῆς κλητικῆς εἶναι γλητικὸν ἐπιφώνημα καὶ οὐχὶ ἄρθρον, ἐπομένως οὐδεμίαν σχέσιν τῆς λέξεως φανερώνει ἐν τῷ λόγῳ.

Οὐσιαστικά.

§ 54. Τὰ οὐσιαστικά εἶναι ἢ συγκεκριμένα ἢ ἀφηρημένα.

α') Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά σημαίνουν αἰσθητὰ ὄντα, ἥτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα· π.χ. ἵππος, λέων, ἄνθρωπος, σελήνη, θάλασσα, ἀῆρ κ.τ.λ.

β') Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά σημαίνουν νοητὰ ὄντα, ἥτοι 1) **ιδιότητα**· π.χ. ἀλήθεια, εὐγένεια, κακία, φιλοπονία, μέγεθος, ὕψος, κ.τ.λ. καὶ 2) **διάθεσιν** (ἐνέργειαν, πάθος ἢ κατάστασιν)· π.χ. κρίσις, ἄλωσις, ἔγερσις, τροπή, κοπή κ.τ.λ.

Σημ. Τὰ ὀνόματα δαίμων, θεός, ψυχὴ κ.τ.τ. ἂν καὶ εἶναι νοητὰ θεωροῦνται ὡς αἰσθητὰ καὶ ἐπομένως εἶναι συγκεκριμένα.

§ 55. Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς κύρια καὶ εἰς προσηγορικά.

α') **Κύρια ὀνόματα** λέγονται τὰ χρησιμεύοντα πρὸς δήλωσιν ὀρισμένου προσώπου ἢ ζώου ἢ τόπου, ἵνα διακρίνεται ἀπὸ παντὸς ἄλλου ὁμοειδοῦς· π.χ. Περικλῆς, Ἀσπασία, Ἄργος (ὄνομα κυνός), Φλόξ (ὄνομα κυνός), Ἀθηναί, Ἀττική, Ἑλλάς κ.τ.λ.

Σημ. Εἰς τὰ κύρια ὀνόματα ἀνήκουν καὶ τὰ ἐθνικά· π.χ. Ἀθηνοῖος, Σπαρτιάτης, Ἕλλην, Αἰγύπτιος ἔτι δὲ τὰ πατρωνυμικά· π.χ. Ἡρακλείδης, Πηλείδης, Κρονίδης, Κεκροπίδαι, Εὐμολπίδαι κ.τ.λ.

β') **Προσηγορικά ὀνόματα** λέγονται τὰ σημαίνοντα αἰσθητὰ ἢ νοητὰ ὄντα ὁμοειδῆ, ἥτοι πάντα τὰ μὴ κύρια· π.χ. ἄνθος, καρπός, δένδρον, βασιλεύς, ἰατρός, μαθητὴς κ.τ.λ.

Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 56. Ἐκαστον οὐσιαστικὸν ὡς πτωτικὸν ἀνήκει εἰς ἓν γένος· π. χ. ὁ ἄνθρωπος, ὁ χρυσός, ἡ χώρα, ἡ οἰκία, τὸ ὄρος, τὸ ἄνθος κ.τ.λ.

Τὰ οὐσιαστικά ὡς πρὸς τὸ γένος διαιροῦνται.

α') Εἰς μονογενῆ· π.χ. ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ δένδρον, ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανός κ.τ.λ.

β') Εἰς διγενῆ μονοκατάληκτα· π.χ. ὁ καὶ ἡ γραμματεῖς, ὁ καὶ ἡ λατρός, ὁ καὶ ἡ κύων, ὁ καὶ ἡ βοῦς· ταῦτα λέγονται κοινοῦ γένους.

γ') Εἰς διγενῆ καὶ δικατάληκτα· π.χ. ὁ θεράπων—ἡ θεράπινα, ὁ μαθητής—ἡ μαθήτρια, ὁ πολίτης—ἡ πολίτις, ὁ ἀροτόπωλης—ἡ ἀροτόπωλις, ὁ ἱερεὺς—ἡ ἱέρεια κ.τ.λ.

§ 57 Τὸ γένος ἐκάστης λέξεως ἐν τῇ γλώσῃ λέγεται γραμματικὸν γένος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ γένους.

Σημ. Πολλῶν ὀνομάτων ζώων ἀμφοτέρα τὰ φυσικὰ γένη δηλοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ γραμματικοῦ γένους· π. χ. ὁ ἀετός, ὁ ἰέραξ, ὁ λαγῶς, ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ, ἡ περιστέρα κ.τ.λ. Πρὸς δῆλωσιν τοῦ φυσικοῦ γένους τῶν τιοῦτων προσθέτομεν τὸν προσδιορισμὸν ἄρρην ἢ θῆλυς· π.χ. ὁ ἄρρην ἀετός—ὁ θῆλυς ἀετός, ἡ ἄρρην ἀλώπηξ—ἡ θήλεια ἀλώπηξ. Ταῦτα λέγονται ἐπίκοινα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΑΙΣΤΙΚΩΝ

Πρώτη κλίσις.

§ 58. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά· καὶ τὰ μὲν ἀρσενικά λήγουν εἰς -ας καὶ εἰς -ης, τὰ δὲ θηλυκά εἰς -α καὶ εἰς -η.

Α' Ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	νεανίας	πολίτης	εὐπατρίδης
Γεν.	τοῦ	νεανίου	πολίτου	εὐπατρίδου
Δοτ.	τῷ	νεανίᾳ	πολίτῃ	εὐπατρίδῃ
Αἰτ.	τὸν	νεανίαν	πολίτην	εὐπατρίδην
Κλ.	ῶ	νεανιά	πολιτᾶ	εὐπατρίδῃ

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	οἱ	νεανίαι	πολίται	εὐπατρίδαι
Γεν.	τῶν	νεανιῶν	πολιτῶν	εὐπατριδῶν
Δοτ.	τοῖς	νεανίαις	πολίταις	εὐπατριδαῖς
Αἰτ.	τοὺς	νεανίας	πολίτας	εὐπατρίδας
Κλ.	ὧ	νεανίαι	πόλιται	εὐπατρίδαι

§ 59. Ἡ κλητικὴ τῶν μὲν εἰς -ης ὀνομάτων λήγει εἰς -η, τῶν δὲ εἰς -ας λήγει εἰς -α μακρόν. π. χ. ὁ εὐπατριδῆς — ᾧ εὐπατριδῆ, ὁ νεανίας — ᾧ νεανία.

§ 60. Τῶν ἐξῆς ὀνομάτων ἡ κλητικὴ λήγει εἰς α βραχύ.

α) Τῶν ληγόντων εἰς -της π. χ. ὁ πρεσβύτης — ᾧ πρεσβῦτα, ὁ στρατιώτης — ᾧ στρατιῶτα, ὁ μαθητής — ᾧ μαθητὰ κ. τ. λ.

β) Τῶν εἰς -ης ἐθνικῶν π. χ. ὁ Πέρσης — ᾧ Πέρσα, ὁ Σκύθης — ᾧ Σκύθα κ. τ. λ.

γ) Πάντων τῶν εἰς -ης συνθέτων, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἔχει ῥηματικὴν ἔννοιαν π. χ. ὁ γεωμέτρης — ᾧ γεωμέτρα, παιδοτριβῆς — ᾧ παιδοτριβα, ὁ τελώνης — ᾧ τελῶνα, ὁ γυμνασιάρχης — ᾧ γυμνασιάρχα, ὁ καλλιτέχνης — ᾧ καλλιτέχνα, ὁ Ὀλυμπιονίκης — ᾧ Ὀλυμπιονίκα, ὁ ναυτοδίκης — ᾧ ναυτοδίκα κ. τ. λ.

Σημ. Τὸ ὄνομα δεσπότης ἔχει κλητικὴν ᾧ δέσποτα.

§ 61. Β' Θηλυκά.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	ἡ	δίκη	χώρα	βοήθεια	τράπεζα
Γεν.	τῆς	δίκης	χώρας	βοηθείας	τραπέζης
Δοτ.	τῇ	δίκῃ	χώρα	βοηθείᾳ	τραπέζῃ
Αἰτ.	τήν	δίκην	χώραν	βοήθειαν	τράπεζαν
Κλ.	ὧ	δίκη	χώρα	βοήθεια	τράπεζα

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	αἱ	δίκαι	χώραι	βοήθειαι	τράπεζαι
Γεν.	τῶν	δικῶν	χωρῶν	βοηθειῶν	τραπέζων
Δοτ.	ταῖς	δίκαις	χώραις	βοηθείαις	τραπέζαις
Αἰτ.	τάς	δικας	χώρας	βοηθείας	τραπέζας
Κλ.	ὧ	δίκαι	χώραι	βοήθειαι	τράπεζαι

Παρατηρήσεις.

§ 62. Τὸ α τῶν θηλυκῶν λέγεται καθαρὸν, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνήεν ἢ ρ· ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἄλλο σύμφωνον, λέγεται μὴ καθαρὸν.

§ 63. Τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχύ· π.χ. ἄμιλλα, παῦλα, πείνα, θάλασσα, διαίτα, ἄκανθα κ. τ. λ. ἐκτὸς σπανίων τινῶν κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν αὐτὸ μακρὸν, π. χ. Ἀνδρομέδα, Γέλα, Φιλομήλα.

§ 64. Τὸ καθαρὸν α εἰς ἄλλα μὲν ὀνόματα εἶναι μακρὸν, εἰς ἄλλα δὲ εἶναι βραχύ· π.χ. σοφία, θήρα, βασιλεία, ἀλλὰ μαθήτρια, μοῖρα, ἀλήθεια.

Σημ. 1. Τὰ εἰς -ρα δισύλλαβα παροξύτονα, ἐὰν μὲν ἢ παραλήγουσα ἔχη φωνήεν, ἔχουν τὸ α μακρὸν, π.χ. θήρα, χώρα· ἐὰν δὲ ἢ παραλήγουσα ἔχη δίφθογγον ἔχουν τὸ α βραχύ· π.χ. μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα· ἐξαιροῦνται τὰ αὔρα, λαύρα, σαύρα, Αἶθρα, Φαῖδρα.

Σημ. 2. Τὰ ὀνόματα γαῖα, γραῖα, μαῖα καὶ μυῖα ἔχουν τὸ α βραχύ.

§ 65. Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς -ας καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -α τὰ ἐξῆς.

α) Τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α μακρὸν π.χ. ἡ χώρα — τῆς χώρας, ἡ σοφία — τῆς σοφίας, ἡ Γέλα — τῆς Γέλας, κτλ.

β) Τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α καθαρὸν π. χ. ἡ μαθήτρια — τῆς μαθητρίας, ἡ γέφυρα — τῆς γεφύρας, ἡ μάχαιρα — τῆς μαχαίρας κτλ.

§ 66. Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς -ης καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -ῃ τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α μὴ καθαρὸν π. χ. ἡ ἄμυνα — τῆς ἀμύνης, ἡ διαίτα — τῆς διαίτης, ἡ ἄκανθα — τῆς ἀκάνθης κ.τ.λ.

§ 67. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ φυλάττεται τὸ φωνήεν τῆς ληγούσης καὶ ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς· π.χ. ἡ χώρα — τὴν χώραν — ᾧ χώρα, ἡ μοῖρα — τὴν μοῖραν — ᾧ μοῖρα, ἡ βοήθεια — τὴν βοήθειαν — ᾧ βοήθεια, ἡ τράπεζα — τὴν τράπεζαν — ᾧ τράπεζα κ.τ.λ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 68. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς (καὶ ὁ δυνικός) καὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὰς αὐτὰς καταλήξεις· π.χ. ὁ πολίτης —

οἱ πολῖται, ἡ δίκη — αἱ δίκαι, ἡ χώρα — αἱ χώραι, ὁ εὐπατριδῆς — οἱ εὐπατριδαί.

§ 69. Ἡ κατάληξις -ας τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι πάντοτε μακρά π.χ. ὁ νεανίας, τῆς βοηθείας, τῆς χώρας, τοὺς νεανίαις, τὰς βοηθείαις, τὰς χώρας.

§ 70. Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀξυτόνων ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως περισπᾶται π.χ. τοῦ μαθητοῦ, — τῶ μαθητῆ, τῶν μαθητῶν — τοῖς μαθηταῖς, τῆς τιμῆς — τῇ τιμῇ, τῶν τιμῶν — ταῖς τιμαῖς.

§ 71. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπᾶται π.χ. τῶν πολιτῶν, τῶν δικῶν, τῶν χωρῶν, τῶν βοηθειῶν, τῶν τραπεζῶν.

Κατάληξις.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθ. ἀριθ.

	Ἀρσενικῶν		Θηλυκῶν				
Ὄν.	-ās	-ης	-η	-ā	-ᾱ-		-αι
Γεν.	-ου	-ου	-ης	-ας	-ας	-ης	-ων
Δοτ.	-α	-η	-η	-α	-α	-η	-αις
Αἰτ.	-ᾶν	-ην	-ην	-ᾶν	-ᾶν		-ας
Κλ.	-ᾶ	-η καὶ -ᾱ	-η	-ᾶ	-ᾱ		-αι

Σημ. Τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ ὀνόματος μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς κατάληξεως λέγεται θέμα, τὸ δὲ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ. Ἄλλ' αἱ ἀνωτέρω κατάληξεις ἀκριβῶς εἶπεῖν προήλθον ἐκ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν κυρίως κατάληξεων π. χ. τῆς ὀνομαστικῆς νεανίας θέμα εἶναι [νεανιά- καὶ κατάληξις -ς, τῆς δοτικῆς νεανία θέμα εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ κατάληξις ι, καὶ ἡ γενικὴ πληθυντικοῦ τοῦ νεανιῶν προήλθεν ἀπὸ τοῦ νεανιά-ων.

Συνηρημένα.

§ 72. Θηλυκῶν τινῶν ὀνομάτων ληγόντων εἰς -έα τὸ εα τοῦτο συναίρειται εἰς -ῆ π.χ. λέγεται μὲν ἱέα, κισέα, μηλέα, μορέα, ἀλλὰ συκῆ ἀπὸ τοῦ συκέα, ἀμυγδαλῆ ἀπὸ τοῦ ἀμυγδαλέα, ῥοδῆ ἀπὸ τοῦ ῥοδέα κ. τ. λ. ταῦτα δὲ κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Ἑνικός ἀριθμὸς				Πληθυντικός ἀριθμὸς			
Ὀν.	ἡ	συχῆ	(συκέ-α)	αἱ	συκαῖ	(συκέ-αι)	
Γεν.	τῆς	συχῆς	(συκέ-ας)	τῶν	συκῶν	(συκέ-ων)	
Δοτ.	τῇ	συχῇ	(συκέ-α)	ταῖς	συκαῖς	(συκέ-αις)	
Αἰτ.	τήν	συχῆν	(συκέ-αν)	τάς	συκάς	(συκέ-ας)	
Κλ.	ᾧ	συχῇ	(συκέ-α)	ᾧ	συκαῖ	(συκέ-αι)	

Ὅμοιως κλίνεται τὸ σησαμῆ (σησαμέα), γαλῆ (γαλέα), φάκῆ (φακέα), λεοντή (λεοντέα) κ. τ. λ.

Σημ. Ὅμοιως κλίνεται καὶ τὸ γῆ (γέα) ἀλλ' ὡς πληθυντικός αὐτοῦ χρησιμεύει συνήθως ὁ πληθυντικός τοῦ δισυλλάβου γαῖα (=χώρα)· π. χ. «αἱ ἄρισταί τῶν γαιῶν».

§ 73. Ἐπίσης καὶ τὰ ὀνόματα *μνά*, Ἐθνη, *Ναυοικᾶ* εἶναι συνηρημένα, προῆλθον δὲ ἀπὸ τῶν *μνάα*, Ἐθνη, *Ναυοικᾶα* καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Ἑνικός ἀριθμὸς				Πληθυντικός ἀριθμὸς			
Ὀν.	ἡ	μνά	(μνά-α)	αἱ	μναῖ	(μνά-αι)	
Γεν.	τῆς	μνάς	(μνά-ας)	τῶν	μνῶν	(μνά-ων)	
Δοτ.	τῇ	μνά	(μνά-α)	ταῖς	μναῖς	(μνά-αις)	
Αἰτ.	τήν	μνά	(μνά-αν)	τάς	μνάς	(μνά-ας)	
Κλ.	ᾧ	μνά	(μνά-α)	ᾧ	μναῖ	(μνά-αι)	

§ 74. Καὶ τὰ ἀρσενικά κύρια ὀνόματα Ἐρμῆς, Ἀπελλῆς, Θαλῆς προῆλθον ἀπὸ τῶν τύπων Ἐρμέας, Ἀπελλέας, Θαλέας· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἑνικός ἀριθμὸς				Πληθυντικός ἀριθμὸς			
Ὀν.	ὁ	Ἐρμῆς	(Ἐρμέ-ας)	οἱ	Ἐρμαῖ	(Ἐρμέ-αι)	
Γεν.	τοῦ	Ἐρμοῦ	(Ἐρμέ-ου)	τῶν	Ἐρμῶν	(Ἐρμέ-ων) ¹⁾	
Δοτ.	τῷ	Ἐρμῇ	(Ἐρμέ-α)	τοῖς	Ἐρμαῖς	(Ἐρμέ-αις)	
Αἰτ.	τόν	Ἐρμῆν	(Ἐρμέ-αν)	τούς	Ἐρμάς	(Ἐρμέ-ας)	
Κλ.	ᾧ	Ἐρμῇ	(Ἐρμέ-α)	ᾧ	Ἐρμαῖ	(Ἐρμέ-αι)	

¹⁾ Τῶν συνηρημένων ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως οἱ ἀσυναίρετοι τύποι *μνάων*, *συκέων*, *Ἐρμέων* κ.τ.λ. τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, διότι ἐμφανίζουσι τὸ θέμα καὶ τὴν κυρίως κατάληξιν· ἡ δὲ κλίσις τῶν ἀσυναίρετων εἰς -έα προῆλθε κατ' ἐξομαλισμόν· ὅθεν τῶν ἰσθμῶν τῶν μορεῶν κ.τ.λ.

§ 75. Τὸ ὄνομα βορέας λέγεται καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως βορρᾶς, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ὄν.	ὁ	βορέας	καὶ	βορρᾶς
Γεν.	τοῦ	βορέου	καὶ	βορρᾶ
Δοτ.	τῷ	βορέᾳ	καὶ	βορρᾶ
Αἰτ.	τόν	βορέον	καὶ	βορρᾶν
Κλ.	ᾧ	βορέᾳ	καὶ	βορρᾶ

Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ συνηρημένῳ τύπῳ α') τὸ ρ διπλασιάζεται, β') τὸ ε + α συναιρεῖται εἰς α καὶ γ') ἡ γενικὴ λήγει εἰς α.

Ἰδιόκλιτα.

§ 76. Ὄνόματά τινα περισπώμενα λήγοντα εἰς -ς κλίνονται κατὰ τὸ ὁ βορρᾶς — τοῦ βορρᾶ· ἦτοι ἐν τῇ γενικῇ αὐτῶν παραμένει τὸ φωνῆεν τῆς ὀνομαστικῆς.

Τοιαῦτα εἶναι α') τὰ σκωπτικὰ ὀνόματα ὁ τρεσᾶς — τοῦ τρεσᾶ, ὁ φαγᾶς — τοῦ φαγᾶ· β') τὰ ἐκ συγκοπῆς ἕνεκα ὑποκορισμοῦ προερχόμενα κύρια ὀνόματα ὁ Μηνᾶς — τοῦ Μηνᾶ (ἀπὸ τοῦ Μηνόδωρος), ὁ Ζηνᾶς — τοῦ Ζηνᾶ (ἀπὸ τοῦ Ζηνόδωρος), ὁ Ἀλεξᾶς — τοῦ Ἀλεξᾶ (ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρος), ὁ Φιλῆς — τοῦ Φιλῆ (ἀπὸ τοῦ Φιλήμων), ὁ Διονῦς — τοῦ Διονῦ (ἀπὸ τοῦ Διονύσιος)· γ') τὰ ξενικὰ ὁ Θωμᾶς — τοῦ Θωμᾶ, ὁ Μωσῆς — τοῦ Μωσῆ, ὁ Νεκῶς — τοῦ Νεκῶ, ὁ Ἰησοῦς — Ἰησοῦ κ. τ. λ.

Πάντων τούτων ἡ γενικὴ σχηματίζεται ἄνευ -ς, ἢ δοτικῇ μετὰ τοῦ ὑπογεγραμμένου ἰώτα (ἐκτὸς τῶν ληγόντων εἰς υ), καὶ ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τοῦ ν.

Δευτέρᾳ κλίσει.

§ 77. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσει ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα· καὶ τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγουν εἰς -ος, τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς -ον.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄν.	ὁ	ἄνεμος	ἡ	νῆσος	τὸ	σῦκον
Γεν.	τοῦ	ἀνέμου	τῆς	νῆσου	τοῦ	σύκου
Δοτ.	τῷ	ἀνέμῳ	τῇ	νῆσῳ	τῷ	σύκῳ
Αἰτ.	τόν	ἄνεμον	τήν	νῆσον	τὸ	σῦκον
Κλ.	ὦ	ἄνεμε	ὦ	νῆσε	ὦ	σῦκον

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	οἱ	ἄνεμοι	αἱ	νῆσοι	τὰ	σῦκα
Γεν.	τῶν	ἀνέμων	τῶν	νῆσων	τῶν	σύκων
Δοτ.	τοῖς	ἀνέμοις	ταῖς	νῆσοις	τοῖς	σύκοις
Αἰτ.	τούς	ἀνέμους	τάς	νῆσους	τὰ	σῦκα
Κλ.	ὦ	ἄνεμοι	ὦ	νῆσοι	ὦ	σῦκα

Παρατηρήσεις.

§ 78. Τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις μὲ τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

§ 79. Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν δευτέρων ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως περισπᾶται· π. χ. τοῦ στρατοῦ — τῷ στρατῷ — τῶν στρατῶν — τοῖς στρατοῖς, τοῦ ποιοῦ — τῷ ποιῷ — τῶν ποιῶν — τοῖς ποιοῖς.

§ 80. Ἡ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἀντὶ τοῦ συνήθους σχηματισμοῦ εἰς -ε σχηματίζεται ἐνίοτε ὁμοίᾳ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. ὦ φίλε καὶ ὦ φίλος.

Καταλήξεις.

Ἄρσ. Θηλ. Οὐδ.

Ἄρσ. Θηλ. Οὐδ.

Ἐνικ.	Ὄν.	-ος	-ον	Πληθ.	-οι	-α
	Γεν.	-ου	-ου		-ων	-ων
	Δοτ.	-ῳ	-ῳ		-οις	-οις
	Αἰτ.	-ον	-ον		-ους	-α
	Κλ.	-ε	-ον		-οι	-α

Σημ. Καὶ αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ τοῦ χαρακτηῆρος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων, καθὰ καὶ αἱ τῆς πρώτης κλίσεως (§ 71, Σημ.) ἦτοι τῆς ὀνομαστικῆς νῆσος θέμα εἶναι νησο- καὶ κατάληξις -σι, τῆς γενικῆς νῆσου θέμα εἶναι νησο- καὶ κατάληξις -ο κ.τ.λ.

§ 81 Συνηρημένα

Ἑνικὸς ἀριθμὸς

Ὀν. ὁ πλοῦς (πλό-ος) ἔκπλους (ἔκπλο-ος) τὸ ὄστουν (ὄστέ-ον)
 Γεν. τοῦ πλοῦ (πλό-ου) ἔκπλου (ἔκπλό-ου) τοῦ ὄστοῦ (ὄστέ-ου)
 Δοτ. τῷ πλῷ (πλό-ω) ἔκπλω (ἔκπλό-ω) τῷ ὄστῳ (ὄστέ-ω)
 Αἰτ. τὸν πλοῦν (πλό-ον) ἔκπλουν (ἔκπλο-ον) τὸ ὄστουν (ὄστέον)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὀν. οἱ πλοῖ (πλό-οι) ἔκπλοι (ἔκπλο-οι) τὰ ὄστα (ὄστέ-α)
 Γεν. τῶν πλῶν (πλό-ων) ἔκπλων (ἔκπλό-ων) τῶν ὄστων (ὄστέ-ων)
 Δοτ. τοῖς πλοῖς (πλό-οις) ἔκπλοις (ἔκπλό-οις) τοῖς ὄστοις (ὄστέ-οις)
 Αἰτ. τοὺς πλοῦς (πλό-ους) ἔκπλους (ἔκπλό-ους) τὰ ὄστα (ὄστέα)

Κατὰ τὸ πλοῦς κλίνεται τὸ νοῦς, ῥοῦς, κατὰ τὸ ἔκπλους κλίνεται τὸ ἀπόπλους, κατάπλους, ἔκρους κ. ἄ. Κατὰ τὸ ὄστουν κλίνεται τὸ κανοῦν (κάνεον) γεν. τοῦ κανοῦ (κανέου) κ.τ.λ.

Παρατηρήσεις.

§ 82. Εἰς τὰ σύνθετα συνηρημένα ὁ τόνος τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ πληθυντικοῦ ἐτέθη ἐπὶ τῆς παραληγούσης κατ' ἀναλογίαν τοῦ τόνου τῶν ἄλλων πτώσεων π. χ. τοῦ ἔκπλου, ἐνῷ ἀπὸ τοῦ ἀσυναϊρέτου ἐκπλό-ου περιεμένομεν γὰρ τονισθῆ ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Εἰς τὸ ὄνομα κανοῦν ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς (καὶ αἰτιατικῆς) ἐτέθη ἐπὶ τῆς ληγούσης κατ' ἀναλογίαν τοῦ τόνου τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς· διότι ἀπὸ τοῦ ἀσυναϊρέτου κάνε-ον καὶ κάνε-α περιεμένομεν τὸν τόνον τῶν συνηρημένων τύπων ἐπὶ τῆς παραληγούσης.

Ὡστε τὰ συνηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως τονίζονται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ.

Σημ. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα δὲν ἔχουν οὔτε κλητικὴν οὔτε δεικτικὸν ἀριθμὸν.

Ἄττικὴ δευτέρα κλίσις.

§ 83. Ὀνομάτων τινῶν τῆς δευτέρας κλίσεως ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ μετεβάλλετο ἡ μορφή καὶ ἡ κλίσις· π. χ. ὁ ναὸς ἐλέγετο νεῶς, ὁ λαὸς λεῶς, ὁ πρόναος πρόνεως, ὁ Μενέλαος Μενέλεως· ἐκλίνοντο δὲ ὡς ἑξῆς·

Ἐνικὸς ἀριθμὸς				Πληθυντικὸς ἀριθμὸς		
Ὀν.	ὁ	λεῶς	πρόνεως	οἱ	λεῶν	πρόνεων
Γεν.	τοῦ	λεῶ	πρόνεω	τῶν	λεῶν	πρόνεων
Δοτ.	τῷ	λεῶ	πρόνεω	τοῖς	λεῶς	πρόνεως
Ἀιτ.	τὸν	λεῶν	πρόνεων	τούς	λεῶς	πρόνεως
Κλ.	ᾧ	λεῶς	πρόνεως	ᾧ	λεῶ	πρόνεω

84. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ ἄλλα τινὰ δι' ἄλλους λόγους λήγουσι εἰς — ὡς καὶ κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν ἀττικὴν κλίσιν· π. χ. ὁ λαγῶς, ὁ κάλως, ὁ ὀρθῶς, ἡ ἔως, τὰ κύρια ὀνόματα ὁ Ἄθως, ὁ Τυνδάρεως, ἡ Κέως, ἡ Τέως, ἡ Κῶς κ. ἄ.

Παρατηρήσεις.

§ 85. Ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς τῶν ἀττικοκλίτων ὀνομάτων φυλάττεται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβήν.

β) Ἡ λήγουσα ἔχει ἢ ὑπογεγραμμένον ὅπου οἱ ἀντίστοιχοι τύποι τῆς κοινῆς δευτέρας κλίσεως ἔχουν ἢ εἴτε ὑπογεγραμμένον εἴτε προσγεγραμμένον· π. χ. τῷ νεῶ — τῷ ναῶ, οἱ νεῶ — οἱ ναοί, τοῖς νεῶς — τοῖς ναοῖς.

γ) Τὸ ν τῆς αἰτιατικῆς ἐνίοτε παραλείπεται· π. χ. τὴν ἔω, τὸν Ἄθω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω κ. τ. λ.

δ) Ἡ μακρὰ λήγουσα δὲν ἐμποδίζει τὸν τονισμόν τῆς προπαραληγουσῆς· π. χ. ὁ πρόνεως, ὁ Μενέλεως κ. τ. λ.

Τρίτη κλίσις

§ 86. Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἄλλα μὲν ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως *ς*, ἄλλα δὲ ἄνευ καταλήξεως. Τὰ οὐδέτερα πάντα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἄνευ καταλήξεως.

§ 87. Ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως λέγομεν ὅτι ἔχουν αὐτὴν καταληκτικὴν, ὅσα δὲ ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἄνευ καταλήξεως λέγομεν ὅτι ἔχουν αὐτὴν ἀκατάληκτον.

Ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν καταληκτικὴν λήγουν εἰς *-ξ* ἢ εἰς *-ψ* ἢ εἰς *-ς*, ὅσα δὲ ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἀκατάληκτον λήγουν εἰς *-ν* ἢ εἰς *-ο* ἢ εἰς *-ς* ἢ εἰς *-ω*.

Τὰ οὐδέτερα λήγουν εἰς *-α* ἢ εἰς *-ς*, ὀλίγα δὲ εἰς *-ι* καὶ εἰς *-υ*.

Ἡ γενικὴ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς *-ος* ἢ *-ων* τῶν ὀλιγωτέρων — εἰς *-ως*.

§ 88. Ὅταν ἀπὸ τῆς γενικῆς ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν *-ος*, τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ ὀνόματος εἶναι τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος· π.χ. τοῦ φύλακος θέμα φυλακ-, τοῦ ἰχθύος θέμα ἰχθυ-.

§ 89. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτήρα, πρῶτον εἰς οὐρανικόληκτα, χειλικόληκτα, ὀδοντικόληκτα, ἐνρυνόληκτα, ὑγρόληκτα, σιγμόληκτα, τὰ ὅποια ὅλα ὁμοῦ λέγονται συμφωνόληκτα καὶ δεύτερον εἰς φωνηεντόληκτα.

Σημ. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται περιτοσύλλαβα, διότι αἱ πλάγαι πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν συνήθως μίαν πτῶσιν περισσοτέραν τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ.

§ 90. Οὐρανικόληκτα.

Ἐνικ.	Ὀν.	ὁ	κόραξ (κόρακ-ς)	ἡ	πλάστιγγ (πλάστιγγ-ς)
	Γεν.	τοῦ	κόρακ-ος	τῆς	πλάστιγγ-ος
	Δοτ.	τῷ	κόρακ-ι	τῇ	πλάστιγγ-ι
	Αἰτ.	τόν	κόρακ-α	τὴν	πλάστιγγ-α
	Κλ.	ὧ	κόραξ	ὧ	πλάστιγγ

Πληθ.	Ὄν.	οἱ	κόρακ-ες	αἱ	πλάστιγγ-ες
Γεν.	τῶν	κοράκ-ων		τῶν	πλάστιγγ-ων
Δοτ.	τοῖς	κόραξι (κόρακ-σι)		ταῖς	πλάστιγξι (πλάστιγγ-σι)
Αἰτ.	τοὺς	κόρακ-ας		τὰς	πλάστιγγ-ας
Κλ.	ᾧ	κόρακ-ες		ᾧ	πλάστιγγ-ες

Παρατηρήσεις.

§ 91. Πάντα τὰ οὐρανικόληκτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

α') Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ ἐπομένου σ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι γίνεται ξ· π. χ. κόρακ-ς = κόραξ, πτέρυγ-ς = πτέρυξ, ὄνυχ-ς = ὄνυξ, κόρακ-σι = κόραξι, πτέρυγ-σι = πτέρυξι, ὄνυχ-σι = ὄνυξι.

β') Ἡ κλητικὴ πάντων τῶν οὐρανικόληκτων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Ἄνωμαλῖαι.

§ 92. Τὸ ὄνομα ἀλώπηξ σχηματίζεται κατ' ἐξαίρεσιν ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ μακροῦ (ἀλωπηκ-) καὶ τοῦ βραχέος (ἀλωπεκ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζονται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις πάντων τῶν ἀριθμῶν.

§ 93. α') Τὸ ὄνομα θορίξ κλίνεται ὡς ἐξῆς· γεν. τῆς τριχός, δοτ. τῆ τριχί, αἰτ. τὴν τρίχα, κλ. ᾧ θορίξ· πληθ. ὄν. αἱ τρίχες, γεν. τῶν τριχῶν, δοτ. ταῖς θορίξι, αἰτ. τὰς τρίχας, κλ. ᾧ τρίχες.

β') Τοῦτου θέμα εἶναι τὸ θοριχ-, τὸ ὁποῖον μεταβάλλεται εἰς τριχ-, διότι δύο ἀλλεπάλληλα δασέα εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς δὲν εἶναι ἀνεκτά· διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον δασύ, τὸ θ, ἐτράπη εἰς τὸ ἀντιστοιχόν του ψιλὸν τ. Ὄπου τὸ χ μετὰ τοῦ ἐπομένου ς ἔγινε ξ, τὸ θ παρέμεινεν.

§ 94. α') Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον γυνή τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὄν. ἡ γυνή, γεν. τῆς γυναικός, δοτ. τῆ γυναικί, αἰτ. τὴν γυναικα, κλ. ᾧ γύναι· πληθ. ὄν. αἱ γυναῖκες, γεν. τῶν γυναικῶν, δοτ. ταῖς γυναιξί, αἰτ. τὰς γυναῖκας, κλ. ᾧ γυναῖκες.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ ἔχει μορφήν θηλυκοῦ ὀνόματος τῆς πρώτης κλίσεως (γυνή ὅπως τιμή), αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ θέματος γυναικ-.

γ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα· ὁ χαρακτήρ κ ἐξέπεσεν ὡς μὴ ληκτικός λέξεως ἑλληνικῆς (γυναικ = γύναι).

δ') Ἡ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀνωμάλως.

§ 95. Τὸ κύριον ὄνομα Πνύξ ἔχει τὰς πλαγίας πτώσεις ἐκ θέματος Πνκν-, ἧτοι τῆς Πνκν-ός, τῇ Πνκν-ί, τὴν Πύκν-α, καὶ κανονικῶς ἐκ θέματος Πνκ- ἧτοι τῆς Πνκ-ός, τῇ Πνκ-ί, τὴν Πνύκ-α.

§ 96. Χειλικόληκτα.

	Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὄν.	ὁ	μῶλωψ	Αἰθίοψ	οἱ	μῶλωπες Αἰθίοπες
Γεν.	τοῦ	μῶλωπ-ος	Αἰθίοπ-ος	τῶν	μωλώπ-ων Αἰθιόπ-ων
Δοτ.	τῷ	μῶλωπ-ι	Αἰθίοπ-ι	τοῖς	μῶλωφι Αἰθίοφι
				(μῶλωπ-σι)	(Αἰθιοπ-σι)
Αἰτ.	τὸν	μῶλωπ-α	Αἰθίοπ-α	τούς	μῶλωπ-ας Αἰθιοπ-ας
Κλ.	ᾧ	μῶλωψ	Αἰθίοψ	ᾧ	μῶλωπ-ες Αἰθίοπ-ες

Παρατηρήσεις.

§ 97. Πάντα τὰ χειλικόληκτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ ἐπομένου σ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι γίνεται ψ· π. χ. μῶλωπ-ς = μῶλωψ, χάλυβ-ς = χάλυψ, μῶλωπ-σι = μῶλωψι, χάλυβ-σι = χάλυψι.

Ἡ κλητικὴ πάντων τῶν χειλικολήκτων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

§ 98. Ὀδοντικόληκτα.

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	λέβης	ἡ	πατρίς	τρόπις
			(λέβητ-ς)		(πατριδ-ς)	(τρόπιδ-ς)
	Γεν.	τοῦ	λέβητ-ος	τῆς	πατριδ-ος	τρόπιδ-ος
	Δοτ.	τῷ	λέβητ-ι	τῇ	πατριδ-ι	τρόπιδ-ι
	Αἰτ.	τὸν	λέβητ-α	τὴν	πατριδ-α	τρόπιδ-α
	Κλ.	ᾧ	λέβης	ᾧ	πατρίς	τρόπι

Πλ.	Ὄν.	οἱ	λέβητ-ες	αἱ	πατριδ-ες	τρόπιδ-ες
	Γεν.	τῶν	λεβήτ-ων	τῶν	πατριδ-ων	τροπίδ-ων
	Δοτ.	τοῖς	λέβησι	ταῖς	πατρίσι	τρόπισι
			(λέβητ-σι)		(πατριδ-σι)	(τρόπιδ-σι)
	Αἰτ.	τοὺς	λέβητ-ας	τάς	πατριδ-ας	τρόπιδ-ας
	Κλ.	ῶ	λέβητ-ες	ῶ	πατριδ-ες	τρόπιδ-ες

Παρατηρήσεις

§ 99. Τὸ ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ σ τῆς καταλήξεως -ς καὶ σι ἀποβάλλεται· π. χ. λέβητ-ς = λέβης, πατριδ-ς = πατρίς, ὄρνιθ-ς = ὄρνις. λέβητ-σι = λέβησι, πατριδ-σι = πατρίσι, ὄρνιθ-σι = ὄρνισι.

§ 100. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀδοντικῶν κανονικῶς λήγει εἰς -α· π. χ. τὸν λέβητα, τὴν λαμπάδα, τὴν πατρίδα κ. τ. λ. ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. ῶ λέβης, ῶ λαμπάς, ῶ πατρίς, πλὴν τοῦ τυραννίς, τοῦ ὁποῦ τοῦ ἡ κλητικὴ εἶναι ῶ τυραννί.

§ 101. Τῶν εἰς -ις βαρυτόνων ὀδοντικῶν ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ὡς ἀπὸ θέματος ἄνευ τοῦ ὀδοντικοῦ χαρακτηριστοῦ τῆ προσλήψει τῆς καταλήξεως -ν· π. χ. τὴν τροπίν, τὸν ὄρνιν κ. τ. λ. σπανιώτερον σχηματίζεται καὶ ὁμαλῶς· π. χ. τὴν τροπίδα, τὸν ὄρνιθα.

Τῶν ὀνομάτων τρύτων ἡ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ τῆς καταλήξεως -ς π. χ. ῶ τροπί, ῶ ὄρνι.

Σημ. Ἐκ τῶν εἰς -ις, γεν. -ιδος ὀξυτόνων ἔχουν τὸ ι μακρὸν τὰ ἐξῆς· ἀπίς — ἀπίδος, βαλβίς — βαλβίδος, κηλὶς — κηλίδος, κνημὶ — κνημίδος, κρηπίς — κρηπίδος, νησίς — νησίδος, σφραγίς — σφραγίδος, κ. ἄ.

§ 102. Εἰς τὰ ὀδοντικόληκτα ἀνήκουν τὰ μονοσύλλαβα δᾶς γεν. δαδός, κλεις γεν. κλειδός, παῖς γεν. παιδός καὶ πούς γεν. ποδός.

α') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ κλεις κάμνει κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ μὲν ἐνικοῦ τὴν κλεῖν καὶ κλεῖδα, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ τὰς κλειῖς καὶ κλεῖδας.

Ἔτερος τύπος τοῦ κλεις εἶναι ὁ τύπος κληῖς· οὗτος κλίνεται κανονικῶς, ἦτοι ἡ αἰτιατικὴ κάμνει τὴν κληῖδα, τὰς κληῖδας.

β') Ἡ κλητικὴ τοῦ παῖς σχηματίζεται ἄνευ -ς· ῶ παῖ.

γ') Τὸ πούς σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τοῦ πουδ- καὶ τοῦ ποδ- καὶ ἐκ μὲν τοῦ πουδ- σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ

κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ (πούδ-ς = πούς), ἐκ δὲ τοῦ ποδ- πᾶσαι αἰ λοιπαὶ πτώσεις. Ἡ αἰτιατικὴ σχηματίζεται ὁμαλῶς τὸν πόδα, τοὺς πόδας.

δ') Τὰ ἐκ τοῦ πούς σύνθετα τρίπους, πολύπους καὶ τὸ κύριον Οἰδίπους ἔχουν τὴν αἰτιατικὴν διττὴν τρίποδα καὶ τρίπουν, πολύποδα καὶ πολύπουν, Οἰδίποδα καὶ Οἰδίπουν.

§ 103. Κατὰ τὰ εἰς -ης γεν. -ητος κλίνονται καὶ τὰ εἰς -ως γεν. -ωτος· π. χ. εἰλωσ γεν. εἰλωτος, ἰδρῶσ γεν. ἰδρῶτος κ.τ.λ.

Σημ. Τὸ ὄνομα χρώσ (= δέρμα) γεν. χρωτὸς πλὴν τῆς δοτ. χρωτὶ ἔχει καὶ τὴν ἀνώμαλον χρωῖ εἰς τὸν προσδιορισμὸν «ἐν χρωῖ» = μέχρι τοῦ δέρματος, σύρριζα.

§ 104. **Οὐδέτερα εἰς α-, γεν. -ατος.**

Ὀν.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
Γεν.	τοῦ	σώματ ος	τῶν	σωμάτ-ων
Δοτ.	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
Αἰτ.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
Κλ.	ᾧ	σῶμα	ᾧ	σώματ-α

Παρατηρήσεις

§ 105. Ὁ χαρακτήρ τ τῶν οὐδετέρων ἀποβάλλεται εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ ὡς φθόγγος μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς, εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὡς εὐρισκόμενος πρὸ τοῦ σ.

§ 106. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουν καὶ τὰ ἐξῆς οὐδέτερα ὀνόματα· α') γόνυ γεν. γόνατος καὶ δόρυ γεν. δόρατος β') ὕδωρ γεν. ὕδατος γ') δέλεαρ γεν. δελέατος, ἥπαρ γεν. ἥπατος, στέαρ γεν. στέατος καὶ φρέαρ γεν. φρέατος.

Τῶν ὀνομάτων τούτων μόνον ἡ ὀνομαστικὴ (αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ) τοῦ ἑνικοῦ εἶναι διάφορος· αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὰ εἰς -α, -ατος ὀνόματα.

§ 107. **Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -νι.**

Ἑνικὸς ἀριθμὸς

Ὀν.	ὁ	ἀνδριάς	γίγας	ὄδους	δράκων
Γεν.	τοῦ	ἀνδριάντ-ος	γίγαντ ος	ὄδόντ-ος	δράκοντ-ος
Δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	γίγαντ-ι	ὄδόντ-ι	δράκοντ-ι
Αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	γίγαντ-α	ὄδόντ α	δράκοντ-α
Κλ.	ᾧ	ἀνδριάς	γίγαν	ὄδους	δράκων

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	οἱ	ἀδριάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	δράκοντ-ες
Γεν.	τῶν	ἀνδριάντ-ων	γιγάντ-ων	ὀδόντ-ων	δρακόντ-ων
Δοτ.	τοῖς	ἀνδριᾶσι	γίγασι	ὀδοῦσι	δράκουσι
Αἰτ.	τοὺς	ἀνδριάντ-ας	γίγαντ-ας	ὀδόντ-ας	δράκοντ-ας
Κλ.	ὧ	ἀνδριάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	δράκοντ-ες

Παρατηρήσεις

§ 108. α') Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων τὰ καταληκτικὰ σχηματίζονται ἕξ ἐνὸς θέματος (ἀνδριαντ-, γιγαντ-, ὀδοντ-).

β') Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν ἐκτείνεται, ἦτοι τὸ α βραχὺ εἰς α μακρὸν καὶ τὸ ο εἰς ου π.χ. ἀνδριάντ-ς = ἀνδριᾶ'ς, ὀδόντ-ς = ὀδοῦς, γίγαντ-ς = γίγᾶς, ἀνδριάντ-σι = ἀνδριᾶσι, ὀδόντ-σι = ὀδοῦσι, γίγαντ-σι = γίγᾶσι.

γ') Ἡ κλητικὴ τῶν μὲν ὀξυτόνων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν π.χ. ὧ ὀδοῦς· τῶν δὲ βαρυτόνων εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα, ὃ δὲ χαρακτηριστὴρ τ ἀποβάλλεται ὡς φθόγγος μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς π.χ. ὧ γίγαντ = ὧ γίγαν.

§ 109. α') Τὰ ἀκατάληκτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τοῦ μακροῦ (δρακωντ-) καὶ ἐκ τοῦ βραχέος (δρακοντ)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἰ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτηριστὴρ τ ἀποβάλλεται ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ ὡς μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς.

γ') Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζεται καθὼς καὶ τῶν καταληκτικῶν (δράκοντ-σι = δράκον-σι = δράκουσι).

§ 110. Συνηρημένα μὲ θέμα εἰς -νι.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	ὁ	πλακοῦς	(πλακόεις)	οἱ	πλακοῦντες	(πλακόεντες)
Γεν.	τοῦ	πλακοῦντος	(πλακόεντος)	τῶν	πλακοῦντων	(πλακόεντων)
Δοτ.	τῷ	πλακοῦντι	(πλακόεντι)	τοῖς	πλακοῦσι	(πλακόεσι)
Αἰτ.	τὸν	πλακοῦντα	(πλακόεντα)	τοὺς	πλακοῦντας	(πλακόεντας)
Κλ.	ὧ	πλακοῦς	(πλακόεις)	ὧ	πλακοῦντες	(πλακόεντες)

Ἑνικός ἀριθμός

᾽Ον.	δ	Ξενοφῶν	(Ξενοφάων)
Γεν.	τοῦ	Ξενοφῶντος	(Ξενοφάοντος)
Δοτ.	τῷ	Ξενοφῶντι	(Ξενοφάοντι)
Αἰτ.	τόν	Ξενοφῶντα	(Ξενοφάοντα)
Κλ.	ᾧ	Ξενοφῶν	(Ξενοφάον)

Πληθυντικός ἀριθμός

᾽Ον.	οἱ	Ξενοφῶντες	(Ξενοφάοντες) κ. τ. λ.

Κατὰ τὸ πλακοῦς-πλακοῦντος κλίνεται τὸ μελιτοῦς-μελιτοῦντος καὶ τινὰ κύρια ὀνόματα π. χ. Δαφροῦς (δ) - Δαφροῦντος, Ἐλαιοῦς (δ) - Ἐλαιοῦντος, Οἰνοῦς - Οἰνοῦντος κ.τ.λ.

Κατὰ τὸ Ξενοφῶν-Ξενοφῶντος κλίνεται τὸ Ἀριστοφῶν-Ἀριστοφῶντος καὶ ἄλλα τινά.

Παρατηρήσεις

§ 111. Εἰς τὰ ὀνόματα ταῦτα συναίρουσιν τὰ πρὸ τοῦ -ντ- συμπίπτοντα φωνήεντα, ἦτοι τὸ μὲν ο + ε καὶ ο + ει εἰς ου, τὸ δὲ α + ω καὶ α + ο εἰς ω.

Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -κτ-

§ 112. Εἰς τὰ ὀδοντοκόληκτα ἀνήκουν καὶ τὰ ὀνόματα ἄναξ (δ) γεν. ἄνακτι-ος, χειρῶναξ (δ) γεν. χειρῶνακτι-ος, καὶ νύξ (ἦ) γεν. νυκτι-ός.

Ὁ χαρακτήρ τ πρὸ τὸ κττλήξω -ς καὶ οἱ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ κ μετὰ τοῦ ἐπομένου σ γίνεται ξ (ἄνακτι-ς = ἄνακ-ς = ἄναξ, νυκτι-ς = νύκ-ς = νύξ, ἄνακτι-σι = ἄνακ-σι = ἄναξι κ.τ.λ.)

Ἡ κλητικὴ τοῦ ἄναξ εἶναι ᾧ ἄναξ καὶ ᾧ ἄνα.

Υγρόληκτα.

§ 113. Α' καταληκτικά.

Ἑνικός ἀριθμός

Πληθυντικός ἀριθμός

᾽Ον.	δ	ἄλ-ς	μάρτυ ς	οἱ	ἄλ-ες	μάρτυρ-ες
Γεν.	τοῦ	ἄλ-ός	μάρτυρ ος	τῶν	ἄλ ῶν	μαρτύρ-ων
Δοτ.	τῷ	ἄλ ι	μάρτυρ-ι	τοῖς	ἄλ-σι	μάρτυ-σι
Αἰτ.	τόν	ἄλ-α	μάρτυρ-α	τούς	ἄλ-ας	μάρτυρ-ας
Κλ.	ᾧ	ἄλ ς	μάρτυ-ς	ᾧ	ἄλ-ες	μάρτυρ-ες

Παρατηρήσεις

§ 114. α') Τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα εἶναι μοναδικά.¹⁾

β') Τὸ ἄλλς κλίνεται ὁμαλῶς, προσλαμβανομένων τῶν καταλήξεων κανονικῶς εἰς τὸ θέμα ἄλ-.

γ') Τὸ μάρτυς κλίνεται ἀνωμάλως· διότι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν προσετέθη ἡ κατάληξις ς παρὰ τὸν κανόνα τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα ρ, τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ ἀκατάληκτος, καὶ δεύτερον διότι ὁ χαρακτηῖρ ρ πρὸ τῆς καταλήξεως -ς ἢ -σι ἀποβάλλεται.

§ 115. Β' ἀκατάληκτα.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	ρήτωρ	λουτήρ	αἰθήρ
Γεν.	τοῦ	ρήτορ-ος	λουτήρ-ος	αἰθέρ-ος
Δοτ.	τῷ	ρήτορ-ι	λουτήρ-ι	αἰθέρ-ι
Αἰτ.	τὸν	ρήτορ-α	λουτήρ-α	αἰθέρ-α
Κλ.	ὦ	ρήτορ	λουτήρ	αἰθήρ
Πλ. Ὀν.	οἱ	ρήτορ-ες	λουτήρ-ες	[αἰθέρ-ες
Γεν.	τῶν	ρήτορ-ων	λουτήρ-ων	αἰθέρ-ων
Δοτ.	τοῖς	ρήτορ-σι	λουτήρ-σι	αἰθέρ-σι
Αἰτ.	τούς	ρήτορ-ας	λουτήρ-ας	αἰθέρ-ας
Κλ.	ὦ	ρήτορ-ες	λουτήρ-ες	αἰθέρ-ες]

Παρατηρήσεις

§ 116. α') Τὰ εἰς -ωρ ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (ῥητωρ-) καὶ ἐκ βραχέος (ῥητορ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἰ ἄλλαι πτώσεις.

β') Ἐξαιροῦνται ὀλίγα σπάνια ὀνόματα, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος· π.χ. φῶρ γεν. φωρός, ἰχώρ γεν. ἰχώρος.

§ 117. Τὰ λοιπὰ ἔχοντα χαρακτηῖρα ρ ὀνόματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος· π. χ. κρατῆρ γεν. κρατῆρος, φθειρ γεν. φθειρός, Κάρ γεν. Καρός κ. τ. λ.

Σημ. Τοῦ ὀνόματος χεῖρ ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι χερσῶ, ἦτοι σχηματίζεται ἐκ θέματος χερ-

¹⁾ Μοναδικὸν λέγεται ἔν ὄνομα, ὅταν δὲν ὑπάρχουν ἄλλα σχηματιζόμενα ἢ κλινόμενα καθ' ὅμοιον μὲ αὐτὸ τρόπον.

§ 118. α') Ἐξαιροῦνται τρία ὀνόματα, τὸ αἰθήρ γεν. αἰθέρος, ἄηρ γεν. ἄερος καὶ ἀσθήρ γεν. ἀστέρος· ταῦτα σχηματίζονται ἐκ μακροῦ (αἰθηρ-) καὶ ἐκ βραχέος (αἰθερ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζονται ἢ ὀνομαστικῇ καὶ ἢ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀσθήρ εἶναι ἀστροῶσι· ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ τὴν κλίσιν τῶν συγκοπτομένων, περὶ τῶν ὁποίων ἀμέσως θὰ μάθωμεν.

Συγκοπτόμενα.

§ 119. Πέντε ὀνόματα εἰς -ηρ σχηματίζονται ἐπίσης ἐκ δύο θεμάτων, ἀλλ' ἀνωμάλως· εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς· ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ, ἡ γαστήρ καὶ ἡ Δημήτηρ. Ταῦτα κλίνονται ὡς ἑξῆς.

	Ἐνικός		Πληθυντικός		Ἐνικός	
Ὄν.	ὁ	πατήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἡ	Δημήτηρ
Γεν.	τοῦ	πατρ-ός	τῶν	πατέρων	τῆς	Δήμητρ-ος
Δοτ.	τῷ	πατρ-ι	τοῖς	πατρά-σι	τῇ	Δήμητρ-ι
Αἰτ.	τὸν	πατέρ α	τούς	πατέρ-ας	τὴν	Δήμητρ-α
Κλ.	ᾧ	πάτερ	ᾧ	πατέρ-ες	ᾧ	Δήμητερ

Παρατηρήσεις

§ 120. α') Τὰ πέντε ταῦτα ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, καθὼς τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος, ἐκ μακροῦ (πατηρ-) καὶ ἐκ βραχέος (πατερ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστικῇ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος φωνῆεν ε συγκόπτεται εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· ὅθεν τὸ θέμα πατερ- γίνεται πατρ- εἰς τὰς πτώσεις ταύτας· διὰ τοῦτο δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα λέγονται συγκοπτόμενα.

Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ συγκεκριμένον τοῦτο θέμα ἐνισχύεται διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς α βραχέος· πατρᾶ-σι.

γ') Τοῦ ὀνόματος Δημήτηρ τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ε συγκόπτεται καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν.

§ 121. Εἰς τὴν τάξιν τῶν συγκοπτομένων ἀνήκει καὶ τὸ μαναδικὸν ἀνήρ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἑξῆς :

<i>Ἐν.</i>	Ὀν.	ὁ	ἀνὴρ	<i>Πλ.</i>	οἱ	ἄνδρ-ες
	Γεν.	τοῦ	ἄνδρ-ός		τῶν	ἄνδρ-ῶν
	Δοτ.	τῷ	ἄνδρ-ι		τοῖς	ἄνδρά-σι
	Αἰτ.	τὸν	ἄνδρ α		τούς	ἄνδρ-ας
	Κλ.	ὦ	ἄνερ		ὦ	ἄνδρ-ες

Παρατηρήσεις

§ 122. α') Καὶ τὸ ὄνομα ἀνὴρ σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων τοῦ μακροῦ ἀνηρ- καὶ τοῦ βραχέος ἀνερ-, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα συγκοπτόμενα.

β') Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος φωνῆεν ε συγκόπτεται εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τοῦ πληθυντικοῦ. Εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτοῦ ἀναπτύσσεται χάριν εὐφωνίας τὸ σύμφωνον ὄθεν ἀνερ- = ἀνρ- = ἀνδρ-.

Παρατηρήσεις περὶ πάντων τῶν συγκοπτομένων.

§ 123. α') Τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων ὁ τόνος καταδιβάσκειται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ· καὶ ἐπὶ τῆς παραληγούσης εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· τοῦ δὲ ὀνόματος ἀνὴρ καταδιβάσκειται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

β') Ἐξαιρεῖται τὸ ὄνομα Δημήτηρ τοῦ ὁποίου ὁ τόνος εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀναδιβάσκειται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης.

γ') Εἰς τὴν κλητικὴν τῶν συγκοπτομένων ὁ τόνος ἀναδιβάσκειται ἐπὶ τῆς τῆς ἀρκτικῆς συλλαβῆς· π. χ. ὦ πάτερ, ὦ ἄνερ ὦ θύγατερ, κ. τ. λ.

δ') Ἡ κλητικὴ τοῦ γαστήρ, εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Σημ. Τοῦ ὀνόματος σωτήρ γεν. σωτήρος ἡ κλητικὴ σχηματίζεται κατὰ τὰ συγκοπτόμενα ὦ σῶτερ.

§ 124. Οὐδέτερα.

<i>Ἐνικός ἀριθμὸς</i>					<i>Πληθ. ἀριθμὸς</i>	
Ὀν	τὸ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	τὰ	πυρ-ἄ
Γεν.	τοῦ	ἕαρ-ος	νέκταρ-ος	πυρ ὄς	τῶν	πυρ-ῶν
Δοτ.	τῷ	ἕαρ-ι	νέκταρ-ι	πυρ-ι	τοῖς	πυρ-οῖς
Αἰτ.	τὸ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	τὰ	πυρ-ἄ
Κλ.	ὦ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	ὦ	πυρ-ἄ

Παρατηρήσεις

125. α') Τὸ ἔαρ ἔχει καὶ τύπον ἦρ, ἦρος, ἦρι, ἦρ· δηλαδὴ τύπον ὁ ὅπολος προέκυψεν ἐκ συναϊρέσεως τοῦ ε + α εἰς η.

β') Τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ δὲν ἔχουν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

γ') Ἡ δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ πῦρ ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν· τοιοῦτρόπως ὅλος ὁ πληθυντικὸς εἶναι ὁμοῖος πρὸς τὸν πληθυντικὸν τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων.

126. Ἐνρινόληκτα.

Α' Καταληκτικά.

Ἐν. Ὀν.	ἦ	ἀκτι-ς	Πλ. αἰ	ἀκτίν-ες
Δοτ.	τῆς	ἀκτίν-ος	τῶν	ἀκτίν-ων
Γεν.	τῆ	ἀκτίν-ι	ταῖς	ἀκτί-σι
Αἰτ.	τὴν	ἀκτίν-α	τάς	ἀκτίν-ας
Κλ.	ῶ	ἀκτι-ς	ῶ	ἀκτίν-ες

Κατὰ τοῦτο κλίνεται τὸ δελφίς δελφῖνος, ἴς ἰνός, ῥίς ῥινός, τὰ κύρια Ἐλευσίς Ἐλευσῖνος, Σαλαμῖς Σαλαμῖνος κ. ἄ. Ὁμοίως κλίνεται καὶ τὸ Γόρως Γόρυνος.

Παρατηρήσεις

§ 127. α') Πάντα ταῦτα ἔχουσι τὸ ριζικὸν ¹⁾ φωνῆεν ἢ μακρόν-π.χ. οἱ δελφῖνες, αἱ ἴνες, αἱ ῥίνες κ.τ.λ.

β') Ὁ χαρακτήρ ν πρὸ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι ἀποβάλλεται· ἀκτιν-ς = ἀκτίς, ἀκτίν-σι = ἀκτίσι.

§ 128. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ μοναδικὸν κτεῖς· κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς :

Ἐν. Ὀν.	ὁ	κτεῖς	Πλ. οἱ	κτέν-ες
Γεν.	τοῦ	κτεν-ός	τῶν	κτεν-ῶν
Δοτ.	τῷ	κτεν-ι	τοῖς	κτε-σὶ
Αἰτ.	τὸν	κτέν-α	τοὺς	κτέν-ας
Κλ.	ῶ	κτεῖς	ῶ	κτέν-ες

¹⁾ Ῥιζικὸν φωνῆεν λέγεται τὸ φωνῆεν τῆς τελικῆς συλλαβῆς τοῦ θέματος.

Παρατηρήσεις

§ 129. α) Ἡ ὀνομαστικὴ ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ θέματος κτεν—
τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως -ς· τὸ ν ἀπεβλήθη καὶ τὸ ε ἐξετάθη.
ἀναπληρωματικῶς εἰς εἰ· κτέν-ς = κτεῖς. β) Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πλη-
θυντικοῦ τὸ ν ἀπεβλήθη ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως· κτεν-σί = κτεσί.

§ 130. Β'. Ἀκατάληκτα

Ἐνικός ἀριθμὸς				Πληθυντ. ἀριθμὸς		
Ὀν.	ὁ	σωλήν	ποιμήν	οἱ	σωλήν-ες	ποιμέν-ες
Γεν.	τοῦ	σωλήν-ος	ποιμέν-ος	τῶν	σωλήν-ων	ποιμέν-ων
Δοτ.	τῷ	σωλήν-ι	ποιμέν-ι	τοῖς	σωλή-σι	ποιμέ-σι
Αἰτ.	τὸν	σωλήν-α	ποιμέν-α	τούς	σωλήν-ας	ποιμέν-ας
Κλ.	ᾧ	σωλήν	ποιμήν	ᾧ	σωλήν-ες	ποιμέν-ες
Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ἄγων	ἡγεμῶν	γείτων	
	Γεν.	τοῦ	ἄγων-ος	ἡγεμόν-ος	γείτον-ος	
	Δοτ.	τῷ	ἄγων-ι	ἡγεμόν-ι	γείτον-ι	
	Αἰτ.	τὸν	ἄγων-α	ἡγεμόν-α	γείτον-α	
	Κλ.	ᾧ	ἄγων	ἡγεμῶν	γείτον	
Πλ.	Ὀν.	οἱ	ἄγων-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες	
	Γεν.	τῶν	ἄγων-ων	ἡγεμόν-ων	γειτόν-ων	
	Δοτ.	τοῖς	ἄγῶ-σι	ἡγεμό-σι	γειτο-σι	
	Αἰτ.	τούς	ἄγων-ας	ἡγεμόν-ας	γείτον-ας	
	Κλ.	ᾧ	ἄγων-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες	

Παρατηρήσεις

§ 131. Τὰ εἰς -ην καὶ τὰ εἰς -ων ὀνόματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις· α) εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἑνὸς θέματος· π. χ. σωλήν—σω-
λήνος, λειχήν—λειχήνος, σφήν—σφήνος, Ἕλλην—Ἕλληνος κ.τ.λ.
ἄγων—ἀγώνος, καύσων—καύσωνος, Σόλων—Σόλωνος κ.τ.λ.

β) Εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐκ δύο θεμάτων, ἦτοι ἐκ θέματος μα-
κροῦ λήγοντος εἰς -ην· καὶ εἰς -ων·, καὶ ἐκ θέματος βραχέος λή-
γοντος εἰς -εν· καὶ εἰς -ον· π. χ. ποιμήν—ποιμένος, αὐχὴν—αὐ-
χένος, φρήν—φρενός, ἡγεμῶν—ἡγεμόνος, ἀηδῶν—ἀηδόνος, Στρυ-
μῶν—Στρυμόνος, γείτων—γείτονος, Ἰάσων—Ἰάσονος κ. τ. λ.

§ 132. Ἡ κλητικὴ τῶν εἰς -ων γεν. -ονος, εἰάν μὲν ταῦτα εἶναι δξύτονα, σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, ἦτοι εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, εἰάν δὲ εἶναι βαρύτονα σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π.χ. ὦ ἡγεμόν, ὦ ἀηδών, ὦ Στρυμών, ἀλλὰ ὦ βραχίον, ὦ γείτον, ὦ Ἴασον.

§ 133. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις τῶν εἰς -ην, γεν. -ενος καὶ τῶν εἰς -ων, γεν. -ονος, πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 134. Κατὰ τὰ εἰς ἣν γεν. -ηνος σχηματίζονται τὰ εἰς -αν γεν. -ανος· π.χ. ὄν. ὁ παιᾶν, γεν. τοῦ παιᾶνος, δοτ. τῷ παιᾶν-ι, αἰτ. τὸν παιᾶν-α, κλ. ὦ παιᾶν· Πληθ. ὄν. οἱ παιᾶν-ες, γεν. τῶν παιᾶν-ων, δοτ. τοῖς παιᾶ-σι, αἰτ. τοὺς παιᾶν-ας κλ. ὦ παιᾶνες.

Ὅμοίως κλίνεται τὸ Αἰνιᾶν -ᾶνος, Ἀκαρνᾶν -ᾶνος κ.τ.λ.

§ 135. Τοῦ ὀνόματος Ἀπόλλων γεν. Ἀπόλλωνος βραχύνεται ἡ λήγουσα εἰς τὴν κλητικὴν καὶ ἀναθιβάζεται ὁ τόνος εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἂν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν σχηματιζομένων ἐξ ἑνὸς θέματος· ὦ Ἀπολλων.

§ 136. Τὸ ὄνομα Ποσειδῶν εἶναι συνηρημένον ὅταν δὲ κλίνεται ἀσυναίρετως ἀνήκει εἰς τὰ ἐκ δύο θεμάτων σχηματιζόμενα βαρύτονα ὀνόματα· ὅθεν κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ὀν.	ὁ	Ποσειδῶν	Ποσειδάων
Γεν.	τοῦ	Ποσειδῶνος	Ποσειδάονος
Δοτ.	τῷ	Ποσειδῶνι	Ποσειδάονι
Αἰτ.	τὸν	Ποσειδῶνα	Ποσειδάονα
Κλ.	ὦ	Πόσειδον	Ποσειδαον

Ἡ κλητικὴ ὦ Πόσειδον ἐσχηματίσθη ἀνωμάλως.

§ 137. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἔχει καὶ ἕτερον τύπον· τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ποσειδῶ.

§ 138. Εἰς τὰ εἰς -ων ὀνόματα ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον ὄνομα ὁ κύων, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἐξῆς· Ὀν. ὁ κύων, γεν. τοῦ κυνός, δοτ. τῷ κυνί, αἰτ. τὸν κύνα, κλ. ὦ κύων, Πληθ. ὄν. οἱ κύνες, γεν. τῶν κυνῶν, δοτ. τοῖς κυσί, αἰτ. τοὺς κύνας κλ. ὦ κύνες.

α) Τὰ δύο θέματα αὐτοῦ ἀνευρίσκομεν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ

τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ· τὸ μὲν μακρὸν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ βραχὺ εἰς τὴν κλητικὴν. Αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται ἐκ θέματος κυν· τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὴν ἀνωμαλίαν του.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ ν̄ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, κυν-σί=κυσί.

§ 139. **Σιγμόληκτα** εἰς -ης· γεν. -ους.

Ἑν.	ὁ	Σωκράτης		
Γεν.	τοῦ	Σωκράτους	(Σωκράτεσ-ος)	
Δοτ.	τῷ	Σωκράτει	(Σωκράτεσ-ι)	
Αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	(Σωκράτεσ-α)	καὶ Σωκράτην
Κλ.	ῶ	Σώκρατες		
Πλ.	οἱ	Σωκράταις	(Σωκράτεσ-ες)	καὶ Σωκράται
Γεν.	τῶν	Σωκρατῶν	(Σωκρατέσ-ων)	
Δοτ.	τοῖς	Σωκράτεσι	(Σωκράτεσ-σι)	καὶ Σωκράταις
Αἰτ.	τούς	Σωκράταις		καὶ Σωκράτας
Κλ.	ῶ	Σωκράταις	(Σωκράτεσ-ες)	καὶ Σωκράται

Παρατηρήσεις

§ 140. α') Τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ (Σωκρατησ-) καὶ ἐκ θέματος βραχέος (Σωκρατεσ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουσιν.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ δύο σ ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν Σωκράτεσ-σι,=Σωκράτεσι.

δ') Εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα, ὃ δὲ τόνος ἀναβιβάζεται ῶ Σώκρατες.

ε') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Σωκράτην. Ἐπίσης ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχηματίζεται καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν οἱ Σωκράταις καὶ Σωκράται κ.τ.λ.

§ 141 Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ ἀνώμαλον Ἄρης, γεν. Ἄρεως, δοτ. Ἄρει, αἰτ. Ἄρη καὶ Ἄρην κλ. Ἄρες.

§ 142. *Συνηρημένα εἰς — ης.*

Ἐν.	ὄν.	ὁ	Ἑρακλῆς	(Ἑρακλέης)
	Γεν.	τοῦ	Ἑρακλέους	(Ἑρακλέεσ-ος)
	Δοτ.	τῷ	Ἑρακλεῖ	(Ἑρακλέει — Ἑρακλέεσι)
	Ἀιτ.	τὸν	Ἑρακλέα	(Ἑρακλέεσ-α) καὶ Ἑρακλεῆ
	Κλ.	ὧ	Ἑράκλεις	(Ἑράκλεες).
ΙΙΙ.	ὄν.	οἱ	Ἑρακλεῖς	(Ἑρακλέεις — Ἑρακλέεσ-ες)
	Γεν.	τῶν	Ἑρακλεῶν	(Ἑρακλέεσ-ων)
	Δοτ.	τοῖς	Ἑρακλεῖσι	(Ἑρακλέεσ-σι)
	Ἀιτ.	τούς	Ἑρακλεῖς	
	Κλ.	ὧ	Ἑρακλεῖς	(Ἑρακλέεις — Ἑρακλέεσ-ες)

Παρατηρήσεις

§ 143. α') Τὰ εἰς -κλῆς κύρια ὀνόματα προκύπτουν ἀπὸ ἀσυναίρετων εἰς -κλέης. Τὰ εἰς -κλέης κλίνονται ὅπως τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα. Συναίρουνται τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + η εἰς η, καὶ ε + ε εἰς ει.

β) Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ γίνονται δύο συναιρέσεις· Ἑρακλέεσ-ι = Ἑρακλέει = Ἑρακλεῖ, Ἑρακλέεσ-ες = Ἑρακλέεις = Ἑρακλεῖς.

γ) Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + α εἴτε μένου ἀσυναίρετα εἴτε συναίρουνται· Ἑρακλέα καὶ Ἑρακλεῆ.

§ 144. *Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς.*

ὄν.	ἡ	αἰδῶς		Ἡῶς
Γεν.	τῆς	αἰδοῦς	(αἰδόσ-ος)	Ἡοῦς (Ἡόσ-ος)
Δοτ.	τῇ	αἰδοῖ	(αἰδόσ-ι)	Ἡοῖ (Ἡόσ-ι)
Ἀιτ.	τὴν	αἰδῶ	(αἰδόσ-α)	Ἡῶ (Ἡόσ-α)
Κλ.	ὧ	αἰδῶς		Ἡῶς

§ 145. α') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (αἰδῶσ-) καὶ ἐκ βραχέος (αἰδοσ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β) Ὁ χαρακτηρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα ο + ο συναιροῦνται εἰς ου, τὰ δὲ ο + ι εἰς οι, τὰ δὲ ο + α εἰς ω.

§ 146. **Σιγμόληκτα οὐδέτερα** εἰς -ος, γεν. -ους.

Ἐν.	Ὀν.	τὸ	γένος		Πλ.	τὰ	γένη	(γένεσ-α)
	Γεν.	τοῦ	γένους	(γένεσ-ος)		τῶν	γενῶν	(γενέσων)
	Δοτ.	τῷ	γένει	(γένεσ-ι)		τοῖς	γένεσι	(γένεσ-σι)
	Αἰτ.	τὸ	γένος			τὰ	γένη	
	Κλ.	ὦ	γένος			ὦ	γένη	

Παρατηρήσεις

§ 147. α') Τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς —οσ· (γενος) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς —εσ— (γένεσ)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς —οσ— σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς —εσ— αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτηρ —σ— μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + ο συναιροῦνται εἰς ου, ε + ε εἰς ει, ε + α εἰς η, ε + ω εἰς ω.

γ') Ἐν τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντικοῦ συνέπεσον δύο σ, ἧτοι ὁ χαρακτηρ σ καὶ τὸ σ τῆς καταλήξεως —σι· τὰ δύο ταῦτα ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν γένεσ-σι = γένεσι.

§ 148. α') Εἰς τὰ ὀνόματα κλέος καὶ χρέος τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + α συναιροῦνται εἰς α μακρόν· τὰ κλέε-α = κλέᾶ, τὰ χρέε-α = χρεᾶ.

β') Τὰ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + ω μένουσιν ἀσυναίρετα εἰς τινὰ ὀνόματα· τὰ ἄνθη — τῶν ἀνθέων, τὰ κέρδη — τῶν κερδέων, τὰ ὄρη — τῶν ὀρέων, τὰ χεῖλη — τῶν χειλέων.

§ 149. **Οὐδέτερα ἐκ δύο θεμάτων.**

Ἐν.	Ὀν.	τὸ	πέρας	κρέας	
	Γεν.	τοῦ	πέρατος	κρέως	(κρέασ-ος) καὶ κρέατ-ος
	Δοτ.	τῷ	πέρατι	κρέα	(κρέασ-ι)
	Αἰτ.	τὸ	πέρας	κρέας	
	Κλ.	ὦ	πέρας	κρέας	

Πλ.	ὄν.	τὰ	πέρατ-α	κρέᾱ	(κρέασ-α)	καὶ	κρέατ-α
	Γεν.	τῶν	περάτ-ων	κρεῶν	(κρεάσ-ων)	καὶ	κρεάτ-ων
	Δοτ.	τοῖς	πέρα-σι	κρέασι	(κρέασ-σι)		
	Αἰτ.	τὰ	πέρατ-α	κρέᾱ			
	Κλ.	ὦ	πέρατ-α	κρέᾱ			

Ἑν.	ὄν.	τὸ	οὔς	φῶς	Πλ.	τὰ	ῶτα	φῶ-τα
	Γεν.	τοῦ	ὠτ-ός	φωτ-ός		τῶν	ῶτ-ων	φῶτ-ων
	Δοτ.	τῷ	ὠτ-ι	φωτ-ι		τοῖς	ῶ-σι	φω-σι
	Αἰτ.	τὸ	οὔς	φῶς		τὰ	ῶτ-α	φῶτ-α
	Κλ.	ὦ	οὔς	φῶς		ὦ	ῶτ-α	φῶτ-α

Παρατηρήσεις

§ 150. α') Τὰ ὀνόματα ταῦτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -σ· (κρεασ- κ.τ.λ. οὔσ-, φωσ-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -τ· (κρέατ- κ.τ.λ., ὠτ-, φωτ-)· καὶ ἡ μὲν ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -σ-, αἱ δὲ ἄλλαι πτώσεις ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -τ·.

β') Εἰς τινὰ τῶν εἰς -ας αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -σ· (κρέα-σος = κρέως, κρέασ-α = κρέα).

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τῷ κρέα ἡ λήγουσα α προέκυψεν ἀνωμάλως· διότι μόνον ἐκ συναϊρέσεως τοῦ α μικροῦ καὶ τοῦ ι προκύπτει α· ἐνταῦθα τὸ α τοῦ θέματος εἶναι βραχύ.

δ') Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ πληθυντικοῦ κρέα ἔχει τὸ α βραχὺ ἀνωμάλως· διότι ἐκ τῆς συναϊρέσεως τοῦ α + α (κρέαα) ἔπρεπε νὰ προκύψῃ α μακρόν.

§ 151. α') Κατὰ τὸ πέρας — πέρατος κλίνεται τὸ τέρας — τέρατος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὸ κρέας.

β') Κατὰ τὸ κρέας — κρέως καὶ κρέατος κλίνεται τὸ κέρας — κέρας καὶ κέρατος, γῆρας — γῆρας καὶ γήρατος. Τὸ γῆρας πληθυντικὸν δὲν ἔχει.

γ') Κατὰ τὸ κρέας — κρέως κλίνεται τὸ γέρας — γέρας.

δ') Κατὰ τὸ φῶς — φωτὸς κλίνεται τὸ σταῖς — σταῖτος (= φύραμα).

§ 152. **Φωνηεντόληκτα** εἰς -υς, γεν. -υος καὶ εἰς -ις, γεν. -ιος.

Ἐν.	Ὀν.	ἡ κλιτύς	ὁ βότρυς	ἡ δρυς	οἶς
	Γεν.	τῆς κλιτύος	τοῦ βότρυος	τῆς δρυός	οἶδος
	Δοτ.	τῇ κλιτύι	τῷ βότρυι	τῇ δρυι	οἶι
	Αἰτ.	τὴν κλιτύν	τὸν βότρυν	τὴν δρυν	οἶν
	Κλ.	ᾧ κλιτῷ	ᾧ βότρυ	ᾧ δρυ	οἶ
Ἰλ.	Ὀν.	αἱ κλιτύες	οἱ βότρυες	αἱ δρύες	οἶες
	Γεν.	τῶν κλιτύων	τῶν βοτρυῶν	τῶν δρυῶν	οἶῶν
	Δοτ.	ταῖς κλιτύσι	τοῖς βύτρυσι	ταῖς δρυσι	οἶσι
	Αἰτ.	τάς κλιτύς	τοὺς βότρυς	τάς δρυς	οἶς
	Κλ.	ᾧ κλιτύες	ᾧ βότρυες	ᾧ δρύες	οἶες

§ 153. α') Ταῦτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος. Τὰ ἔχοντα χαρακτήρα *υ* δύνανται νὰ ἔχουν αὐτὸ εἴτε μακρὸν εἴτε βραχύ.

β') Τὰ ἔχοντα τὸ *υ* μακρὸν καὶ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται εἰς πάντας τοὺς ἰσοσυλλάβους τύπους· π.χ. ἡ δρυς, τὴν δρυν, ᾧ δρυ, τὰς δρυς· ἐπίσης ὁ μῦς, ὁ σῦς, ἡ ὄφρυς, ἡ ὄσφυς, Εἰς πάντας δὲ τοὺς περιττοσυλλάβους τύπους συστέλλουσιν τὸ *υ* εἰς βραχύ· π.χ. ἡ δρυς, ἀλλὰ αἱ δρύες ἡ ὄφρυς ἀλλὰ τῆς ὄσφους κ.τ.λ.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει εἰς *υς* μὲ τὸ *υ* μακρὸν. Τὰ ὀξύτονα εἰς τὴν πτώσιν ταύτην περισπῶνται· π.χ. τὰς κλιτύς, τὰς ἐριωνῦς κ.τ.λ.

§ 154. Κατὰ ταῦτα κλίνεται καὶ τὸ τίγρις, γεν. τίγριος, (πλ. τίγρεις) τὸ κύριον ὄνομα Συέννης γεν. Συεννέσιος κ. ᾗ.

§ 155. εἰς -εως, γεν. -εως.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ βασιλεὺς	Ἐρετριεὺς
	Γεν.	τοῦ βασιλέως	Ἐρετριέως κ. Ἐρετριῶς
	Δοτ.	τῷ βασιλεῖ (βασιλέι)	Ἐρετριεῖ
	Αἰτ.	τὸν βασιλέα	Ἐρετριέα κ. Ἐρετριᾶ
	Κλ.	ᾧ βασιλεῷ	Ἐρετριεῷ
Ἰλ.	Ὀν.	οἱ βασιλεῖς (βασιλε-ες)	Ἐρετριεῖς
	Γεν.	τῶν βασιλέων	Ἐρετριέων κ. Ἐρετριῶν
	Δοτ.	τοῖς βασιλεῷσι	Ἐρετριεῷσι
	Αἰτ.	τοὺς βασιλέας κ. βασιλεῖς	Ἐρετριέας κ. -ιάς κ. Ἐρετριεῖς
	Κλ.	ᾧ βασιλεῖς	Ἐρετριεῖς

Παρατηρήσεις.

§ 156 α') Τὰ εἰς -εὐς ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ λήγοντος εἰς -ηυ (βασιληυ-), καὶ ἐκ θέματος βραχέος λήγοντος εἰς -ευ- (βασιλευ-)' καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ γενική καὶ ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β) Οὕτω θέμα βασιληυ- κατάληξις -ος = βασιληυος· τὸ υ τῆς διφθόγγου ηυ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, ὅθεν βασιληος ὁ τύπος οὗτος μεταβάλλεται εἰς τὸν τύπον βασιλέως, γινομένης ἐναλλαγῆς τοῦ χρόνου τῶν δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων ηο· δηλαδὴ τὸ μὲν η ἐδραχύνθη εἰς ε, τὸ δὲ ο ἐξετάθη εἰς ω 1).

Ὅμοιως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ αἰτιατική τὸν βασιλέα καὶ τοὺς βασιλέας· δηλαδὴ βασιληυα = βασιληα = βασιλέα, βασιληυας = βασιληας = βασιλέας.

γ') Αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος βασιλευ-, τοῦ υ ἀποβαλλομένου, ὅσάκις εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων: π. χ. τῶ βασιλευ ι = βασιλε-ι = βασιλεῖ, οἱ βασιλευ-ες = βασιλευ-ες = βασιλεῖς. Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + ι καὶ ε + ε συναιροῦνται εἰς ει.

δ') Ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ ς καὶ περισπᾶται· π. χ. ᾧ βασιλεῦ.

ε') Ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει δύο τύπους, εἰς -εας καὶ εἰς -εῖς· ὁ τύπος εἰς -εῖς εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς π. χ. οἱ βασιλεῖς τοὺς βασιλεῖς, οἱ γραφεῖς-τοὺς γραφεῖς.

Σημ. Τῶν εἰς -αιεύς, -αεύς, -οιεύς, -οεύς, -ιεύς τὸ ριζικὸν φωνῆεν ε συνήθως συναίρειται μετὰ τοῦ ω ἢ α τῆς καταλήξεως π. χ. τοῦ Πειραιέως Πειραιῶς, τοῦ Εὐβοιέως-Εὐβοιῶς, τὸν Εὐβοία -Εὐβοιά, τῶν Ἀλιέων (κύρ. ὄν.) -Ἀλιῶν, τοὺς Ἀλιέας-Ἀλιᾶς κ.τ.λ.

§ 157. α') Εἰς τὴν τάξιν τῆς ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον ὄνομα Ζεὺς· κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς: Ὀν. ὁ Ζεὺς, γεν. τοῦ Δι-ός, ὄστ. τῶ Δι-ί, αἰτ. τὸν Δί α κλ. ᾧ Ζεῦ.

β') Ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική σχηματίζονται ὁμαλῶς ἐκ

1) Ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη τοῦ χρόνου, ἥτοι ἡ ἀμοιβαία μετὰθεσις αὐτοῦ, λέγεται ἀντιμετάθεσις χρόνου.

θέματος Ζευ· αἱ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ θέματος Δι· ἡ αἰτιατικὴ λαμβάνει τὴν κατάληξιν -α.

§ 158. εἰς -ις, γεν. -εως καὶ εἰς -υς, γεν. -εως.

Ἐν.	Ὀν.	ἡ	πόλι-ς	πράξι-ς	ὁ	πῆχυ-ς
	Γεν.	τῆς	πόλεως	πράξεως	τοῦ	πήχεως
	Δοτ.	τῇ	πόλει (πόλε-ι)	πράξει	τῷ	πήχει (πήχε-ι)
	Αἰτ.	τὴν	πόλι-ν	πράξιν	τὸν	πῆχυν
	Κλ.	ὦ	πόλι	πράξι	ὦ	πῆχυν
Πλ.	Ὀν.	αἱ	πόλεις (πόλε-ες)	πράξεις	οἱ	πήχεις (πήχε-ες)
	Γεν.	τῶν	πόλεων	πράξεων	τῶν	πήχεων
	Δοτ.	ταῖς	πόλε-σι	πράξε-σι	τοῖς	πήχε-σι
	Αἰτ.	τάς	πόλεις	πράξεις	τούς	πήχεις
	Κλ.	ὦ	πόλεις	πράξεις	ὦ	πήχεις
Ἐν.	Ὀν.	τὸ	ἄστν	Πλ. τὰ	ἄστη (ἄστε-α)	
	Γεν.	τοῦ	ἄστεως	τῶν	ἄστεων	
	Δοτ.	τῷ	ἄστει (ἄστε-ι)	τοῖς	ἄστε-σι	
	Αἰτ.	τὸ	ἄστν	τὰ	ἄστη	
	Κλ.	ὦ	ἄστν	ὦ	ἄστη	

Παρατηρήσεις

§ 159. α') Τὰ εἰς -ις γεν. -εως ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ι (πολι-), καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ε (πολε-), καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς -ι- σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς -ε αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ λαμβάνει τὴν κατάληξιν -ως.

γ') Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε+ι καὶ ε+ε συναιροῦνται εἰς εἰ.

δ') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά.

§ 160. Τὰ αὐτὰ παρατηροῦμεν περὶ τοῦ πῆχυν καὶ τοῦ ἄστν· τὸ θέμα αὐτῶν λήγει εἰς -υ- (πηχυν-) καὶ εἰς -ε (πηχε).

Κατὰ τὸ πῆχυν -εως κλίνεται τὸ πέλεκυν — πελέκειωσ καὶ τὸ πρέσβυν — πρέσβεωσ.

§ 161. Τὸ ὄνομα ἔγγελος κλίνεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ βότρυς (γεν τοῦ ἐγγέλυ-ος κ.τ.λ.), εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὸ πῆγυς (οἱ ἐγγέλεις, γεν. τῶν ἐγγέλεων κ.τ.λ.).

§ 162. Ὀνόματα εἰς -ως γεν. -ωος.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	ἦρω-ς	Τρῶ-ς	Πλ. οἱ	ἦρω-ες	Τρῶ-ες
Γεν.	τοῦ	ἦρω-ος	Τρω-ός	τῶν	ἦρώ-ων	Τρώ-ων
Δοτ.	τῷ	ἦρω-ι	Τρω-ι	τοῖς	ἦρω-σι	Τρω-σι
Αἰτ.	τὸν	ἦρω-α	Τρῶ-α	τοὺς	ἦρω-ας	Τρῶ-ας
Κλ.	ῶ	ἦρω-ς	Τρῶ-ς	ῶ	ἦρω-ες	Τρῶ-ες

Ταῦτα σχηματίζοντας ἐξ ἑνὸς θέματος. Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα δὲν συναίρουσινται.

§ 163. Ὀνόματα εἰς -οῦς καὶ -αῦς.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	βοῦ-ς	ἦ	γραῦ-ς	ναῦς
Γεν.	τοῦ	βο-ός	τῆς	γρα-ός	νεός
Δοτ.	τῷ	βο-ι	τῇ	γρα-ι	νη-ι
Αἰτ.	τὸν	βοῦ-ν	τῆν	γραῦ-ν	ναῦ-ν
Κλ.	ῶ	βοῦ	ῶ	γραῦ	ναῦ
Πλ. Ὀν.	οἱ	βό-ες	αἱ	γραῖ-ες	νη-ες
Γεν.	τῶν	βο-ῶν	τῶν	γρα-ῶν	νη-ῶν
Δοτ.	τοῖς	βου-σι	ταῖς	γραυ-σι	ναυ-σι
Αἰτ.	τοὺς	βοῦς	τὰς	γραῦς	ναῦς
Κλ.	ῶ	βό-ες	ῶ	γραῖ-ες	νη-ες

Παρατηρήσεις.

§ 164. α') Τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα εἶναι μοναδικά.

β') Ἡ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ -ς.

γ') Ὁ τύπος νεός προήλθεν ἀπὸ τοῦ νηός κατ' ἀντιμετάθεσιν χρόνου καθὼς ὁ τύπος βασιλέως ἀπὸ τοῦ βασιλῆος.

Σημ. 1. Ὁ χαρακτήρ τῶν ὀνομάτων τούτων κυρίως εἶπεν εἶναι οὐχὶ τὸ υ, ἀλλὰ ὁ ἡμίφωνος φθόγγος F· ὁ φθόγγος οὗτος, ἐπομένου μὲν συμφώνου, μεταβάλλεται εἰς φωνῆεν π.χ. βοFs = βοῦς, βοFv = βοῦν, ἐπομένου δὲ φωνήεντος, ἀποβάλλεται π.χ. βοFδς = βοός, γραFδς = γραός, νηFδς = νηός = νεός.

Σημ. 2. Ὅμοίως συμβαίνει καὶ εἰς τὰ εἰς -εὺς ὀνόματα· βασιλεὺς, = βασιλεύς, βασιληὺς = βασιληός, — βασιλέως κ. τ. λ.

Σημ. 3. Ὁ φθόγγος οὗτος F λέγεται βαῦ ἢ, ἀπὸ τοῦ σχήματος, δίγαμμα· καὶ εἰς μὲν τὰς ἄλλας διαλέκτους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διετηρήθη καθ' ἑλλην τὴν ἀρχαιότητα, εἰς δὲ τὴν ἀττικὴν ἀπεδλήθη παλαιότατα.

§ 165. Ὀνόματα εἰς -ω, γεν. -ους.

Ὀν.	ἦ	πειθῶ		Λητῶ
Γεν.	τῆς	πειθοῦς	(πειθό-ος)	Λητοῦς
Δοτ.	τῇ	πειθοῖ	(πειθό-ι)	Λητοῖ
Αἰτ.	τὴν	πειθῶ	(πειθό-α)	Λητῶ
Κλ.	ῶ	πειθοῖ		Λητοῖ

§ 166. α') Τὰ εἰς -ω γεν. -ους ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (πειθω-) καὶ ἐκ βραχέος (πειθο-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἰλοῖται πτώσεις.

β') Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ο + ο συναίρουνται εἰς ου, ο + ε εἰς οι, ο + α εἰς ω.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ καθ' ἐξαιρέσιν ὀξύνεται, ἂν καὶ τὸ τονιζόμενον φωνῆεν προῆλθεν ἐκ συναίρέσεως.

δ') Ἡ κλητικὴ λήγει ἀνωμάλως εἰς -οι καὶ περισπᾶται.

ε') Εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν δὲν εὐρίσκονται· ἐξαιρεῖται τὸ λεχῶ, τοῦ ὁποίου πληθυντικὸς εἶναι αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν κ. τ. λ. κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

§ 167. Κατάληξεις.

	Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.		Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.
Ἐν.	Ὀν. -ς ἢ —	-		Πλ. Ὀν. -ες	-α
	Γεν. -ος	-ος		Γεν. -ων	-ων
	Δοτ. -ι	-ι		Δοτ. -σι	-σι
	Αἰτ. -α ἢ -ν	—		Αἰτ. -ας ἢ -νς ¹⁾	-α
	Κλ. -ς ἢ —	—		Κλ. -ες	-α

¹⁾ Τὴν κατάληξιν -νς εὐρίσκομεν μόνον εἰς τὰ εἰς -ις γεν. -ίος καὶ -υς γεν. -υος ὀνόματα· κλιτύς = κλιτύς § 153, γ'.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 168. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς εἶναι σπανιώτατος· ἔχει δὲ εἰς πάσας τὰς κλίσεις μίαν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, καὶ μίαν διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν.

α') Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως λήγουν εἰς -α καὶ εἰς -αιν· π.χ. τῶ νεανία - τοῖν νεανίαιν, τῶ δίκαια - τοῖν δίκαιιν.

β') Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν εἰς -ω καὶ εἰς -οιν· π.χ. τῶ νήσω - τοῖν νήσοιν, τῶ σύκω - τοῖν σύκοιν.

γ') Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λήγουν εἰς -ε καὶ εἰς -οιν· π.χ. τῶ ῥήτορε - τοῖν ῥητόροιν, τῶ ὄϊτε - τοῖν ὄϊτοιν, τῶ ἰχθύε - τοῖν ἰχθύοιν κ.τ.λ.

§ 169. Ἡ κατάληξις -ε μετὰ τοῦ χαρακτήρος -ε· συναίρεται εἰς -ει ἢ η π. χ. τῶ βασιλε-ε = βασιλεῖ, τῶ πόλε-ε = πόλει ἢ πόλῃ τῶ γένε-ε = γένει ἢ γένη κ.τ.λ.

Ἡ κατάληξις -οιν οὐδέποτε συναίρεται π. χ. τοῖν βασιλέοιν, τοῖν πολέοιν, τοῖν γενέοιν κ.τ.λ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 170. α') Τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν καταληκτικὴν 1) πάντα τὰ οὐρανιόληκτα καὶ χειλιόληκτα 2) πάντα τὰ ἐξ ἑνὸς θέματος σχηματιζόμενα ὀδοντιόληκτα 3) τὰ εἰς -ις -ινος ἐνρινόληκτα καὶ 5) πάντα σχεδὸν τὰ φωνηεντόληκτα.

β) Ἐχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἀκατάληκτον 1) τὰ ἐκ δύο θεμάτων σχηματιζόμενα ὀδοντιόληκτα (ἦτοι τὰ εἰς -ων, -οντος), 2) πάντα σχεδὸν τὰ ὑγρόληκτα (δηλ. πλὴν τοῦ ἄλς καὶ μάρτυς) 3) τὰ ἐρινόληκτα πλὴν τῶν εἰς -ις, -ινος. 4) πάντα τὰ σιγμόληκτα 5) τὰ εἰς -ω γεν. οὐς ὀλίγα φωνηεντόληκτα καὶ 6) πάντα τὰ οὐδέτερα.

§ 171. Τὰ οὐδέτερα ἔχουν, καθὼς καὶ εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν, τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

§ 172, α') Ἐὰν τὸ ὄνομα σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τῶν ὁποίων τὸ μὲν εἶναι μακρὸν, τὸ δὲ βραχύ, ἡ ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος· π. χ. γέρων — γέροντος, ῥήτωρ — ῥήτορος, αἶθρη — αἰθέρος, λιμὴν — λιμένος, γείτων — γείτονος κ.τ.λ.

β') Ἐξαιροῦνται ὅσα ἔχουν τὴν γενικὴν εἰς -εως· τούτων ἡ ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π. χ. βασιλεὺς γεν. βασιλῆος = βασιλέως.

§ 173. Πάντα τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πρὸ τῆς καταλήξεως τὸ φωνῆεν ε, λήγουν εἰς τὴν γενικὴν εἰς -εως π. χ. τῆς πόλεως, τοῦ βασιλέως, τοῦ πήχεως, τοῦ ἄστεως.

§ 174. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει διττὴν κατάληξιν. ν καὶ α· καὶ τὴν μὲν κατάληξιν -ν λαμβάνουν τὰ φωνηεντόληκτα πλὴν τῶν εἰς -εὺς καὶ ὦ, τὴν δὲ κατάληξιν -α πάντα τὰ ἄλλα.

Τὰ βαρύτονα ὀδοντικά λαμβάνουν εἴτε τὴν -ν, εἴτε τὴν α· π. χ. τὴν ἔρην ἢ τὴν ἔριδα.

§ 175. α') Πάντα ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -εις ἔχουν καὶ τὴν αἰτιατικὴν αὐτοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν π. χ. αἱ πόλεις - τὰς πόλεις, οἱ πήχεις - τοὺς πήχεις, οἱ βασιλεῖς - τοὺς βασιλεῖς.

β') Τῶν εἰς -εὺς ὀνομάτων ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει συνηθέστερον εἰς -έας· π. χ. τοὺς βασιλέας, τοὺς ἱππέας συνηθέστερον παρὰ τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἱππεῖς.

§ 176. Ἡ κλητικὴ τῶν φωνηεντολήκτων γενικῶς σχηματίζεται ἄνευ -ς· π. χ. ᾧ βότρου, ᾧ δοῦ, ᾧ βασιλεῦ, ᾧ πόλι, ᾧ πῆχου, ᾧ βοῦ, ᾧ ναῦ κ. τ. λ. Ἐξαιρεῖται τὸ ἦρος καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα· π. χ. ὁ ἦρος — ᾧ ἦρος, ὁ Τρώς — ᾧ Τρώς.

§ 177. Ἡ κλητικὴ τῶν συμφωνολήκτων ὀνομάτων γενικῶς εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. ὁ κόραξ — ᾧ κόραξ, ὁ ἄραψ, ᾧ ἄραψ, ὁ πένης — ᾧ πένης, ὁ ἱμάς — ᾧ ἱμάς, ὁ Πλάτων — ᾧ Πλάτων, ὁ κανὼν — ᾧ κανὼν, ὁ ποιμὴν — ᾧ ποιμὴν, ὁ μάρτυς — ᾧ μάρτυς κ. τ. λ.

α') Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἄνευ -ς τὰ βαρύτονα εἰς -ις γεν. -ιδος καὶ -ας γεν. αντος· π. χ. ἡ νεᾶνις — ᾧ νεᾶνι, ἡ Ἀρτεμις — ᾧ Ἀρτεμι, ὁ γίγας — ᾧ γίγαν, ὁ Κάλχας — ᾧ Κάλχαν κ. τ. λ.

β') Ἐπίσης ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἐκ τοῦ βραχέος θέματος 1) τὰ εἰς -ων γεν. -ονος βαρύτονα, τὰ εἰς -ων γεν. -οντος καὶ τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος· π. χ. ὁ δαίμων — ᾧ δαῖμων, ὁ Ἰάσων — ᾧ Ἰάσον, ὁ γέρον — ᾧ γέρον, ὁ Εὐρυμέδων — ᾧ Εὐρυμέδων, ὁ ὀρήτωρ — ᾧ

ῥήτορ, ὁ Ἐκτωρ - ὦ Ἐκτορ 2) τὰ σιγμόληκτα κύρια ὀνόματα· π.χ. ὁ Σωκράτης - ὦ Σώκρατες, ὁ Ἡρακλῆς - ὦ Ἡράκλειος (Ἡράκλεος κ.τ.λ. 3) τὰ συγκοπτόμενα· π.χ. ὁ πατήρ - ὦ πάτερ, ὁ ἀνὴρ - ὦ ἄνερ. κ.τ.λ.

§ 178. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· π.χ. ὁ κόραξ - τοῦ κόρακος οἱ κόρακες, ἀλλὰ τῶν κοράκων.

Ἐξαιροῦνται α') τὰ συγκοπτόμενα περὶ τῶν ὁποίων ἴδε § 123 α'.

β') τὰ μονοσύλλαβα, τῶν ὁποίων ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· π.χ. μὴν - μηνός - μηνί - μηνῶν - μηνί, βοῦς - βοῶν - βοῦσι κ.τ.λ.

Μονοσυλλάβων τινῶν ὁ τόνος εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ φυλάττεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π.χ. δάξ - δάδων, παῖς - παίδων, Τρῶς - Τρώων, οὖς - ὄτων, φῶς - φῶτων.

§ 179. Τὰ μονοσύλλαβα βοῦς, γραῦς, ναῦς, δρυς, μῦς, σῦς, οὖς, φῶς, παῖς καὶ πῦρ περισπῶνται. Ἐκ τούτων τὸ παῖς καὶ τὸ φῶς προήλθον ἐκ συναιρέσεως: παῖς = παῖς, φῶς = φῶς.

§ 180. Εἶδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι ὀνόματά τινα κλίονται κατὰ διάφορον τρόπον παρὰ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὀνομαστικὴ αὐτῶν· π.χ. ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς ὕδωρ περιεμένομεν γενικὴν ὕδαρος, ὅπως ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς νέκταρ ἔχομεν γενικὴν νέκταρος, ἀλλ' ὅμως ἔχομεν ὕδατος ὡσὰν νὰ ἦτο ἡ ὀνομαστικὴ ὕδας ἢ ὕδα, ὅπως ἔχομεν πέρας - πέρατος ἢ αἷμα αἵματος. Ὅσα ὀνόματα ἔχουν τοιαύτην ἀνωμαλίαν καλοῦνται ἑτερόκλιτα.

181. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἑτεροκλίτων ὀνομάτων ἀνήκουν τὰ ἑξῆς α') ἡ γυνή - τῆς γυναικός κ.τ.λ. (ἴ. § 94) ὁ χροῦς δοτ. τῶ χροῦ (ἴ. § 103 Σημ.), ὁ μάρτυς - τοῦ μάρτυρος κ.τ.λ. (ἴ. § 114, γ'), ὁ Ζεὺς τοῦ Διὸς κ.τ.λ. (ἴ. § 157), ὁ Ἄρης - τοῦ Ἄρεως κ.τ.λ. (ἴ. § 141), ἡ Πηνελόπεια τῆς Πηνελόπιδος κ.τ.λ. (ἴ. § 95), ὁ κύων τοῦ κυνός κ.τ.λ. (ἴ. § 138).

β') Τὸ δέλεαρ - τοῦ δελέαιτος κτλ., τὸ ἥπαρ - τοῦ ἥπατος κ.τ.λ. τὸ στέαρ - τοῦ στέαιτος κ.τ.λ., τὸ φρέαρ - τοῦ φρέαιτος κ.τ.λ., τὸ ὕδωρ - τοῦ ὕδατος κ.τ.λ., τὸ γόνυ - τοῦ γόνατος κ.τ.λ., τὸ δόρυ - τοῦ δόρα-

κος κ.τ.λ., (ἰ. § 206.) τὸ πῦρ δοτ. τοῖς πυροῖς, (ἰ. 125, γ' §) τὸ δάκρυον δοτ. τοῖς δάκρυσι.

γ') ἡ αἰτιατικὴ τῶν εἰς -ης γεν. -ους κυρίων ὀνομάτων ἢ σχηματιζομένη κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν: τὸν Δημοσθένην, τὸν Ἀριστοτέλην, ἔτι δὲ καὶ ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς αὐτῶν ὁ σχηματιζόμενος κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν: οἱ Δημοσθέναι, οἱ Ἀριστοτέλαι (ἰ. § 140, ε'.)

δ') ἡ κλητικὴ Ἀπολλων, Πόσειδον (ἰ. § 135 κ. 136.)

ε') Τύποι τινὲς τοῦ υἱὸς παρὰ τοὺς κανονικοὺς π. χ. τοῦ υἱοῦ καὶ υἱέος, τῶ υἱῶ καὶ υἱεῖ, οἱ υἱοὶ καὶ υἱεῖς, τῶν υἱῶν καὶ υἱέων, τοῖς υἱοῖς καὶ υἱεσί, τοὺς υἱοὺς καὶ υἱεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΚΛΙΣΙΣ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 182. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὰ γνωρίσματα, ἤτοι τὰς ιδιότητας τῶν οὐσιαστικῶν π. χ. φρόνιμος μαθητής, ταχὺς ἵππος, ξηρὸς ἄρτος, θεία δικαιοσύνη.

Πᾶν ἐπίθετον ἔχει τρία γένη, ἤτοι ὅσα εἶναι τὰ γένη τῶν οὐσιαστικῶν π. χ. ψυχρὸς ἄνεμος, ψυχρὰ οἰκία, ψυχρὸν ὕδωρ.

§ 183. Τὰ ἐπίθετα ἢ ἔχουν ἰδιαίτεραν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος καὶ λέγονται τρικατάληκτα π. χ. ὁ δίκαιος, ἡ δικαία, τὸ δίκαιον ἢ ἔχουν μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται δικατάληκτα π. χ. ὁ ἐπιμελής, ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές.

§ 184. Ὡς ἐπίθετα μεταχειρίζομεθα καὶ πολλὰ προσηγορικὰ οὐσιαστικά π. χ. τὸ προσηγορικὸν πένης μεταχειρίζομεθα ὡς ἐπίθετον, ὅταν λέγωμεν πένης ἀνὴρ ἢ ἀνὴρ τις πένης καὶ πένης γυνή ἢ γυνή τις πένης: ἐπίσης τὸ προσηγορικὸν ἄρπαξ, ὅταν λέγωμεν ἄρπαξ ἀετὸς ἢ ἄρπαξ ἀλώπηξ.

Ὅμοίως μεταχειρίζομεθα τὰ προσηγορικὰ ἀλαζών, κλέπτης, κόλαξ, μιγάς, πλεονέκτης, τιμαρὸς, ὕβριστής κ. ἄ.

Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 187. Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

Ταῦτα διαίρουσιν α) εἰς τὰ ἀσυναίρετα, ἦτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις φυλάττονται ἀπαθείς, π.χ. ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλὸν κ.τ.λ. β) εἰς τὰ συνηρημένα, ἦτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις συναίρουσιν μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, π.χ. ὁ χρύσεος - χρυσοῦς, ἡ χρυσαία - χρυσαῖα, τὸ χρύσειον - χρυσοῦν. γ) εἰς τὰ κλινόμενα κατὰ τὴν ἀπτικήν δευτέραν κλίσιν, π.χ. ὁ καλὸς ἢ ἕλεως τὸ ἕλεων.

Ἀσυναίρετα.

§ 186. Τὰ ἀσυναίρετα διαίρουσιν α) εἰς τὰ τρικατάληκτα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ος -η -ον καὶ εἰς -ος -α -ον π.χ. ὀρθός ὀρθή ὀρθόν, νέος νέα νέον καὶ β) εἰς τὰ δικατάληκτα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ος (ἄρσ. καὶ θηλ.) -ον (οὐδ.) π.χ. ὁ καλὸς ἢ ἕσυχος τὸ ἕσυχον.

§ 187. Α') εἰς -ος-, -η, -ον-

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καλός	ἡ	καλή	τὸ	καλόν	
	Γεν.	τοῦ	καλοῦ	τῆς	καλῆς	τοῦ	καλοῦ	
	Δοτ.	τῷ	καλῷ	τῇ	καλῇ	τῷ	καλῷ	
	Αἰτ.	τόν	καλόν	τήν	καλήν	τὸ	καλόν	
Κλ.	ᾠ	καλέ	ᾠ	καλή	ᾠ	καλόν		
	Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καλοὶ	αἱ	καλαί	τὰ	καλά
		Γεν.	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν
		Δοτ.	τοῖς	καλοῖς	ταῖς	καλαῖς	τοῖς	καλοῖς
Αἰτ.		τούς	καλοὺς	τάς	καλάς	τὰ	καλά	
Κλ.	ᾠ	καλοὶ	ᾠ	καλαί	ᾠ	καλά		
	Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	τίμιος	ἡ	τιμία	τὸ	τίμιον
		Γεν.	τοῦ	τιμίου	τῆς	τιμίας	τοῦ	τιμίου
		Δοτ.	τῷ	τιμίῳ	τῇ	τιμίᾳ	τῷ	τιμίῳ
Αἰτ.		τόν	τίμιον	τήν	τιμίαν	τὸ	τίμιον	
Κλ.	ᾠ	τίμιε	ᾠ	τιμία	ᾠ	τίμιον		

Πλ. ὄν.	οἱ	τίμιοι	αἱ	τιμίαι	τὰ	τίμια
Γεν.	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων
Δοτ.	τοῖς	τιμίοις	ταῖς	τιμίαις	τοῖς	τιμίοις
Αἰτ.	τοὺς	τιμίους	τὰς	τιμίαις	τὰ	τίμια
Κλ.	ῶ	τίμιοι	ῶ	τίμιαι	ῶ	τίμια

§ 188. Τὰ ἐπιθετα τονίζονται εἰς πάντα τὰ γένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ λήγουσα· π.χ. ὁ δίκαιος — αἱ δίκαιαι, ἂν καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς ἢ δικαία

Συνηρημένα.

§ 189. Τὰ συνηρημένα ἐπιθετα τῆς δευτέρας κλίσεως διαίρουται α) εἰς τὰ λήγοντα εἰς (-εος =) -οῦς, (-εα =) -ῆ ἢ -ᾶ, (-εον =) -οῦν. π.χ. ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσοῆ, τὸ χρυσοῦν, ὁ ἀργυροῦς, ἡ ἀργυροῦ, τὸ ἀργυροῦν, β) εἰς τὰ λήγοντα εἰς (-οος =) -οῦς, (-οη =) -ῆ, (-οον =) -οῦν. π.χ. ἄπλοῦς, ἄπλη, ἄπλοῦν καὶ γ) εἰς τὰ λήγοντα (-οος =) οὐς ἀρσ. καὶ θηλ. (-οον =) οὐν (σὺδ.) π.χ. ὁ κ. ἢ εὔνοος, τὸ εὔνοον.

§ 190. Α' Τέλος -οῦς, -ῆ, -οῦν

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

ὄν.	ὁ	χρυσοῦς	(χρύσεος)	ἡ	χρυσῆ	(χρυσέα)
Γεν.	τοῦ	χρυσοῦ	(χρυσέου)	τῆς	χρυσῆς	(χρυσέας)
Δοτ.	τῷ	χρυσῷ	(χρυσέῳ)	τῇ	χρυσῇ	(χρυσέᾳ)
Αἰτ.	τὸν	χρυσοῦν	(χρύσειον)	τὴν	χρυσῆν	(χρυσέαν)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

ὄν.	οἱ	χρυσοῖ	(χρύσειοι)	αἱ	χρυσαῖ	(χρύσειαι)
Γεν.	τῶν	χρυσῶν	(χρυσέων)	τῶν	χρυσῶν	(χρυσέων)
Δοτ.	τοῖς	χρυσοῖς	(χρυσείοις)	ταῖς	χρυσαῖς	(χρυσείοις)
Αἰτ.	τοὺς	χρυσοῦς	(χρυσέους)	τὰς	χρυσᾶς	(χρυσείας)

Ἐν. ὄν.	τὸ	χρυσοῦν	(χρύσειον)	Πλ. ὄν.	τὰ	χρυσᾶ	(χρύσεια)
Γεν.	τοῦ	χρυσοῦ	(χρυσέου)	Γεν.	τῶν	χρυσῶν	(χρυσέων)
Δοτ.	τῷ	χρυσῷ	(χρυσέῳ)	Δυν.	τοῖς	χρυσοῖς	(χρυσείοις)
Αἰτ.	τὸ	χρυσοῦν	(χρύσειον)	Δοτ.	τὰ	χρυσᾶ	(χρύσεια)

§ 191 Β' Τέλος -οῦς -ᾶ -οῦν

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

᾽Ον.	ὁ	ἄργυροῦς (ἀργύρεος)	ἡ	ἄργυρᾶ (ἀργυρέα)
Γεν.	τοῦ	ἄργυροῦ (ἀργυρέου)	τῆς	ἄργυρᾶς (ἀργυρέας)
Δοτ.	τῷ	ἄργυρῷ (ἀργυρέῳ)	τῇ	ἄργυρᾷ (ἀργυρέᾳ)
Αἰτ.	τὸν	ἄργυροῦν (ἀργύρεον)	τὴν	ἄργυρᾶν (ἀργυρέαν)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

᾽Ον.	οἱ	ἄργυροῖ (ἀργύρειοι)	αἱ	ἄργυραῖ (ἀργύρειαι)
Γεν.	τῶν	ἄργυρῶν (ἀργυρέων)	τῶν	ἄργυρῶν (ἀργυρέων)
Δοτ.	τοῖς	ἄργυροῖς (ἀργυρέοις)	ταῖς	ἄργυραῖς (ἀργυρέαις)
Αἰτ.	τούς	ἄργυροὺς (ἀργύρεους)	τάς	ἄργυρᾶς (ἀργυρέας)

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

᾽Ον.	τὸ	ἄργυροῦν (ἀργύρεον)	᾽Ον.	τὰ	ἄργυρᾶ (ἀργύρεα)
Γεν.	τοῦ	ἄργυροῦ (ἀργυρέου)	Γεν.	τῶν	ἄργυρῶν (ἀργυρέων)
Δοτ.	τῷ	ἄργυρῷ (ἀργυρέῳ)	Δοτ.	τοῖς	ἄργυροῖς (ἀργυρέοις)
Αἰτ.	τὸ	ἄργυροῦν (ἀργύρεον)	Αἰτ.	τὰ	ἄργυρᾶ (ἀργύρεα)

Κατὰ τὸ χρυσοῦς -ῆ-οῦν κλίεται τὸ χαλκοῦς (χάλκεος) -ῆ-οῦν καὶ κυανοῦς (κυάνεος) -ῆ-οῦν. Κατὰ δὲ τὸ ἀργυροῦς -ᾶ-οῦν κλίνεται τὸ σιδηροῦς (σιδήρεος) -ᾶ-οῦν καὶ πορφυροῦς (πορφύρεος) -ᾶ-οῦν.

Παρατηρήσεις

§ 192. Περὶ τῶν συνηρημένων τούτων ἐπιθέτων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς· α') ὅτι τὸ -εα, εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν συναιρεῖται εἰς α μακρόν, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ρ, καὶ εἰς η, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἄλλο σύμφωνον· π.χ. ἀργυρέα-ἀργυρᾶ, χρυσεά-χρυσῆ· εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν συναιρεῖται πάντοτε εἰς α μακρόν· π.χ. τὰς ἀργυρέας - ἀργυρᾶς, τὰς χρυσεάς - χρυσᾶς ἰ. § 72.

β') ὅτι τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς καὶ ὅπου ἀκόμη οὐδὲν ἐκ τῶν συναιρουμένων φωνηέντων τονίζεται· π.χ. ὁ χρύσεος - χρυσοῦς, τὸ χρύσειον - χρυσοῦν κ.τ.λ. κατ' ἀναλογίαν τῶν πτώσεων, αἱ ὁποῖαι τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς κανονικῶς· π.χ. τοῦ χρυσεῖου - χρυσοῦ, τῷ χρυσεῷ - χρυσοῷ κ.τ.λ. ἰ. § 82 β'.

§ 193. Γ' Τέλος οὔς - ἦ - οὔν.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ἄπλοῦς	(ἄπλόος)	ἦ	ἄπλη	(ἄπλόη)
	Γεν.	τοῦ	ἄπλοῦ	(ἄπλόου)	τῆς	ἄπλης	(ἄπλόης)
	Δοτ.	τῷ	ἄπλῳ	(ἄπλόφ)	τῇ	ἄπλῃ	(ἄπλόῃ)
	Αἰτ.	τὸν	ἄπλοῦν	(ἄπλόον)	τῆν	ἄπλην	(ἄπλόην)

Ἰλ.	Ὀν.	οἱ	ἄπλοῖ	(ἄπλόοι)	αἱ	ἄπλαῖ	(ἄπλόαι)
	Γεν.	τῶν	ἄπλῶν	(ἄπλόων)	τῶν	ἄπλῶν	(ἄπλόων)
	Δοτ.	τοῖς	ἄπλοῖς	(ἄπλόοις)	ταῖς	ἄπλαῖς	(ἄπλόαις)
	Αἰτ.	τοὺς	ἄπλοῦς	(ἄπλόους)	τάς	ἄπλαῶς	(ἄπλόαίς)

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν.	τὸ	ἄπλοῦν	(ἄπλόον)	Ὀν.	τὰ	ἄπλα	(ἄπλόα)
Γεν.	τοῦ	ἄπλοῦ	(ἄπλόου)	Γεν.	τῶν	ἄπλῶν	(ἄπλόων)
Δοτ.	τῷ	ἄπλῳ	(ἄπλόφ)	Δοτ.	τοῖς	ἄπλοῖς	(ἄπλόοις)
Αἰτ.	τὸ	ἄπλοῦν	(ἄπλόον)	Αἰτ.	τὰ	ἄπλα	(ἄπλόα)

§ 194. Δ' Τέλος -ους -οον.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	καὶ	ἦ	εὔνοος	(εὔνοος)	τὸ	εὔνοον	(εὔνοον)
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὔνου	(εὔνόου)	τοῦ	εὔνου	(εὔνόου)
	Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	εὔνω	(εὔνόφ)	τῷ	εὔνω	(εὔνόφ)
	Αἰτ.	τὸν	καὶ	τῆν	εὔνοον	(εὔνοον)	τὸ	εὔνοον	(εὔνοον)

Ἰλ.	Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	εὔνοι	(εὔνοοι)	τὰ	εὔνοα	
	Γεν.	τῶν			εὔνων	(εὔνόων)	τῶν	εὔνων	(εὔνόων)
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	εὔνοις	(εὔνόοις)	τοῖς	εὔνοις	(εὔνόοις)
	Αἰτ.	τοὺς	καὶ	τάς	εὔνοους	(εὔνόους)	τὰ	εὔνοα	

Κατὰ τὸ εὔνοος κλίνεται τὸ σύννοος, ἀγγίνους, εὔπλους, εὔπνοους, ἄχρους, δίχρους κ. ἄ.

Παρατηρήσεις.

§ 195. Περὶ τῶν συνηρημένων ἐπιθέτων εἰς -ους, -οον παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς: α) ὅτι ἡ λήγουσα -οι τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ λαμβάνεται ὡς βραχεῖα, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ συναιρέσεως π. χ. εὔνοοι = εὔνοι.

β') ὅτι τὰ εἰς τὸ οὐδέτερον συμπίπτοντα φωνήεντα ο + α δὲν συναίρουσιν π. χ. εὔνοα.

γ') ὅτι τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης καὶ αἱ πτώσεις ἐκεῖ-
 ναι, τῶν ὁποίων ἡ λήγουσα προέρχεται ἐκ συναίρεσεως τονουμένου
 φωνήεντος· π. χ. τοῦ εὐνόου = εὐνον, κατ' ἀναλογίαν τῶν πτώσεων
 αἱ ὁποῖαι κανονικῶς τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης· π. χ. ὁ εὐ-
 νοος - εὐνοος, τὸν εὐνοον - εὐνοον κ.τ.λ. (ἴ. § 82).

§ 196. Ἐπίθετα κατὰ τὴν ἀττικὴν β' κλίσειν.

Εν. Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	λεπτόγεως	τὸ	λεπτόγεων
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	λεπτόγεω	τοῦ	λεπτόγεω
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	λεπτόγεω	τῷ	λεπτόγεω
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	λεπτόγεων	τὸ	λεπτόγεων
Κλ.				ὦ		ὦ
				λεπτόγεως		λεπτόγεων
ΙΙΙ. Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	λεπτόγεω	τὰ	λεπτόγεα
Γεν.	τῶν			λεπτόγεων	τῶν	λεπτόγεων
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	λεπτόγεω	τοῖς	λεπτόγεω
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	λεπτόγεω	τὰ	λεπτόγεα
Κλ.				ὦ		ὦ
				λεπτόγεω		λεπτόγεα

Κατὰ τὸ λεπτόγεωσ κλίνεται καὶ τὸ σῶς (ὁ καὶ ἡ σῶς τὸ
 σῶν), ἕλωσ, ἀξιόχρεωσ, ἀγήρωσ κ. ἄ.

§ 197. Τὰ εἰς -ωσ, -ων ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα
 πλήν τοῦ πλέωσ, πλέα, πλέων ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τούτων σύνθετα
 εἶναι δικατάληκτα· π. χ. ὁ καὶ ἡ ἔμπλεωσ, τὸ ἔμπλεων, ὁ καὶ ἡ
 ἀνάπλεωσ, τὸ ἀνάπλεων κ.τ.λ.

Τὸ θηλυκὸν τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

§ 198. Τὸ θηλυκὸν τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων, καὶ τῶν ἀσυ-
 ναιρέτων καὶ τῶν συνηρημένων λήγει εἰς -η μὲν, ἂν πρὸ αὐτοῦ
 ὑπόρρηξις σύμφωνον πλήν τοῦ ρ, εἰς -α δὲ, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπόρρηξις φω-
 νῆεν ἢ ρ. π. χ. καλὸς - καλή, χρυσοῦς - χρυσῆ, ἄπλοῦς - ἀπλή κ. τ. λ.
 ἀλλὰ τίμιος - τιμία, φαιδρὸς - φαιδρά, ἀργυροῦς - ἀργυροῖ κ. τ. λ.
 Ἐξαιρεῖται τὸ ὄγδοος - ὄγδοή.

§ 199. α') Δικατάληκτα ἐπίθετα εἶναι πάντα σχεδὸν τὰ σύνθετα·
 π. χ. ὁ καὶ ἡ ἄφθονος τὸ ἄφθονον, ὁ καὶ ἡ ἔντιμος τὸ ἔντιμον,
 ὁ καὶ ἡ περιλύπος τὸ περιλύπον, ὁ καὶ ἡ φιλότιμος τὸ φιλότιμον κ.τ.λ.

β') Δικατάληκτα εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς ἀπλᾶ: ὁ καὶ ἡ βάρβαρος τὸ βάρβαρον, ὁ καὶ ἡ ἡμερος τὸ ἡμερον, ὁ καὶ ἡ ἡρεμος τὸ ἡρεμον, ὁ καὶ ἡ ἡσυχος τὸ ἡσυχον, ὁ καὶ ἡ λάλος τὸ λάλον, ὁ καὶ ἡ χέρσος τὸ χέρσον, ὁ καὶ ἡ φλύαρος τὸ φλύαρον καὶ τινα ἄλλα.

γ') Διφοροῦνται δὲ τὰ ἐξῆς: ὁ καὶ ἡ ἔρημος καὶ ἐρήμη τὸ ἔρημον, ὁ καὶ ἡ ἔτοιμος καὶ ἐτοίμη τὸ ἔτοιμον, ὁ καὶ ἡ νόθος καὶ νόθη τὸ νόθον, ὁ καὶ ἡ φαῦλος καὶ φαύλη τὸ φαῦλον, ὁ καὶ ἡ χαῦνος καὶ χαύνη τὸ χαῦνον· ἔτι δὲ ὁ καὶ ἡ ἀντάξιος καὶ ἀνταξία τὸ ἀντάξιον, ὁ καὶ ἡ ἀνάξιος καὶ ἀναξία τὸ ἀνάξιον.

δ') Διφοροῦνται ἐπίσης καὶ τὰ εἰς -ιμος ἐπίθετα: π. χ. ὁ καὶ ἡ γνώριμος καὶ γνωρίμη τὸ γνώριμον, ὁ καὶ ἡ χρήσιμος καὶ χρησίμη τὸ χρήσιμον· ἀλλὰ μόνον ὁ καὶ ἡ δόκιμος τὸ δόκιμον.

§ 200. Τὰ εἰς -ικὸς παρασύνθετα ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα π. χ. ἀντιπαθητικὸς ἀντιπαθητική, ἐπιθετικὸς ἐπιθετική, συγγραφικὸς συγγραφική, εὐδαιμονικὸς εὐδαιμονική κ. τ. λ.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

§ 201. Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν. Ταῦτα διαιροῦνται α') εἰς τρικατάληκτα: π. χ. ὁ ταχύς ἢ ταχεῖα τὸ ταχύ, ὁ χαρίεις ἢ χαρίεσσα τὸ χαρίεν καὶ β') εἰς δικατάληκτα: π. χ. ὁ καὶ ἡ ἀληθής τὸ ἀληθές, ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων τὸ εὐδαίμων.

§ 204. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα δὲν εἶναι πολλὰ: τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν λήγουν εἰς α') -υς-εἶᾶ -υ, β') ὀλίγα εἰς -εις-εσσα-εν.

§ 202. Α' Τέλος -εις εἶα -υ.

Ἐν. Ὀν. ὁ	ταχύ-ς	ἢ	ταχεῖα	τὸ	ταχύ
Γεν. τοῦ	ταχέ-ος	τῆς	ταχείας	τοῦ	ταχέ-ος
Δοτ. τῷ	ταχεῖ (ταχε-ι)	τῇ	ταχείᾳ	τῷ	ταχεῖ (ταχέ-ι)
Ἀἰτ. τὸν	ταχύ-ν	τὴν	ταχείαν	τὸ	ταχύ
Κλ. ᾧ	ταχύ	ᾧ	ταχεῖα	ᾧ	ταχύ

Πλ. Ἰν. οἱ	ταχεῖς (ταχέ-ες)	αἱ	ταχεῖαι	τὰ	ταχέ-α
Γεν. τῶν	ταχέ-ων	τῶν	ταχειῶν	τῶν	ταχέ-ων
Δοτ. τοῖς	ταχέ-σι	ταῖς	ταχείαις	τοῖς	ταχέ-σι
Ἀἰτ. τοὺς	ταχεῖς	τάς	ταχείας	τὰ	ταχέ-α
Κλ. ᾧ	ταχεῖς	ᾧ	ταχεῖαι	ᾧ	ταχέ-α

Ἐν. Ὀν.	δ	θῆλυ-ς	ἡ	θήλεια	τὸ	θῆλυ
Γεν.	τοῦ	θήλε-ος	τῆς	θηλείας	τοῦ	θήλε-ος
Δοτ.	τῷ	θήλει (θήλε-ι)	τῇ	θηλείᾳ	τῷ	θήλει (θήλε-ι)
Αἰτ.	τὸν	θῆλυ-ν	τὴν	θήλειαν	τὸ	θῆλυ
Κλ.	ᾧ	θῆλυ	ᾧ	θήλεια	ᾧ	θῆλυ
III. Ὀν.	οἱ	θήλεις (θήλε-ες)	αἱ	θήλειαί	τὰ	θήλε-α
Γεν.	τῶν	θηλέ-ων	τῶν	θηλειῶν	τῶν	θηλέων
Δοτ.	τοῖς	θήλε-σι	ταῖς	θηλείαις	τοῖς	θήλε-σι
Αἰτ.	τούς	θήλεις	τάς	θηλείας	τὰ	θήλε-α
Κλ.	ᾧ	θήλεις	ᾧ	θήλειαί	ᾧ	θήλε α

Κατὰ τὸ ταχύς κλίνονται τὸ βαθύς, βαρύς, γλυκύς, δασύς, δριμύς, εὐθύς, εὐρύς, ἡδύς κ. ἄ. κατὰ δὲ τὸ θῆλυς κλίνεται τὸ ἡμιοῦς.

Παρατηρήσεις.

§ 203. α') Τὰ εἰς -υς -εἰα -υ ἐπιθέτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -υ- (ταχυ-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ε (ταχε-) καὶ ἐκ μὲν τοῦ εἰς -υ- λήγοντος σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ ἢ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, ἐκ δὲ τοῦ εἰς -ε- λήγοντος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β) Τὰ συμπύπτοντα φωνήενται ε+ι καὶ ε+ε συναιροῦνται εἰς εἰ π.χ. τῷ ταχέ-ι = ταχεῖ, οἱ ταχέ-ες = ταχεῖς.

γ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ -ς' π.χ. ᾧ ταχύ.

δ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· οἱ ταχεῖς, τούς ταχεῖς ᾧ ταχεῖς ἴ. § 175.

§ 204. Τοῦ ἐπιθέτου ἡμιοῦς πλὴν τοῦ τύπου τὰ ἡμίσηα σχηματίζεται καὶ τύπος τὰ ἡμίση· δηλαδὴ τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε+α συναιροῦνται εἰς -η.

§ 205. Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ῖα (ταχε-ια)· τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε+ι συναιροῦνται εἰ (ταχεῖα).

206. Τοῦ οὐδετέρου ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἀκατάληκτος· τὸ ταχύ. Ὁμοίως ἀκατάληκτος σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου παντὸς ἐπιθέτου τῆς τρίτης κλίσεως.

§ 207. Β' Τέλος εἰς -εις -εσσα -εν.

Ἐν. ὄν.	ὁ	χαρίεις	ἡ	χαρίεσσα	τὸ	χαρίεν
Γεν.	τοῦ	χαρίεντος	τῆς	χαριέσσης	τοῦ	χαρίεντος
Δοτ.	τῷ	χαρίεντι	τῇ	χαριέσση	τῷ	χαρίεντι
Αἰτ.	τὸν	χαρίεντα	τὴν	χαρίεσσαν	τὰ	χαρίεν
Κλ.	ὦ	χαρίεν	ὦ	χαρίεσσα	ὦ	χαρίεν

Πλ. ὄν.	οἱ	χαρίεντες	αἱ	χαρίεσσαι	τὰ	χαρίεντα
Γεν.	τῶν	χαριέντων	τῶν	χαριεσσῶν	τῶν	χαριέντων
Δοτ.	τοῖς	χαρίεσι	ταῖς	χαριέσαις	τοῖς	χαρίεσι
Αἰτ.	τοὺς	χαρίεντας	τὰς	χαριέσσας	τὰ	χαρίεντα
Κλ.	ὦ	χαρίεντες	ὦ	χαρίεσσαι	ὦ	χαρίεντα

Κατὰ τὸ χαρίεις κλίνεται τὸ ἀνεμόεις, ἀστερόεις, ὁ τιμήεις, ὁ φωνήεις, καὶ ἄλλα.

Παρατηρήσεις.

§ 208. Τὰ εἰς -εις -εσσα -εν ἐπίθετα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος (χαριεντ-).

β) Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁ χαρακτήρ -τ- πρὸ τῆς καταλήξεως -ς ἀποβάλλεται· ἀποβάλλεται δὲ καὶ τὸ ν, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ ε ἔκτείνεται εἰς εἰ· χαριεντ-ς = χαριεν-ς = χαρίεις.

γ) Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζεται ὡς ἀπὸ θέματος χαριειτ· : χαριειτ-σι = χαρίεσι.

δ) Ἐπίσης ὡς ἀπὸ θέματος χαριειτ- σχηματίζεται καὶ τὸ θηλυκὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ιᾶ (χαριειτ-ια)· οἱ δὲ συμπίπτοντες φθόγγοι τ + ι μεταβάλλονται εἰς σο (χαριέσσα).

§ 209. Πλὴν τῶν ἀνηχόντων εἰς τὰς δύο ταύτας τάξεις ὑπάρχουν καὶ ὀλίγα τινὰ μεμονωμένα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς τὰ ἐξῆς τέλη.

Γ' Τέλος -ας -αινα -αν.

Ἐν. ὄν.	ὁ	μέλας	ἡ	μέλαινα	τὸ	μέλαν
Γεν.	τοῦ	μέλανος	τῆς	μέλαινης	τοῦ	μέλανος
Δοτ.	τῷ	μέλανι	τῇ	μελαίνῃ	τῷ	μέλανι
Αἰτ.	τὸν	μέλαν	τὴν	μέλαιναν	τὸ	μέλαν
Κλ.	ὦ	μέλαν	ὦ	μέλαινα	ὦ	μέλαν

Πλ.	Ὄν.	οἱ	μέλανες	αἱ	μέλαιναί	τὰ	μέλινα
	Γεν.	τῶν	μελάνων	τῶν	μελαινῶν	τῶν	μελάνων
	Δοτ.	τοῖς	μέλασι	ταῖς	μελαίναίς	τοῖς	μέλασι
	Αἰτ.	τοὺς	μέλανας	τὰς	μελαίνας	τὰ	μέλινα
	Κλ.	ὦ	μέλανες	ὦ	μέλαιναί	ὦ	μέλινα

Κατὰ τὸ μέλας κλίνονται τὸ τάλας, τάλαινα, τάλαν.

Παρατηρήσεις.

§ 210. α') Τὰ ἐπίθετα μέλας καὶ τάλας σχηματίζονται ἐξ ἐνὸς θέματος (μέλαν-).

β') Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ὁ χαρακτήρ, ν πρὸ τοῦ ς ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ α βρυχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρόν· μελαν-ς = μέλας.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ ν ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ -σι ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως· μέλαν-σι = μέλασι.

δ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ια (μελαν-ια)· τὸ ι τῆς καταλήξεως ἐπεντίθεται πρὸ τοῦ χαρακτήρος ν (μέλινα).

§ 211. Δ' Τέλος -ας -ασα -αν.

Ἐν	Ὄν.	ὁ	πᾶς	ἡ	πᾶσα	τὸ	πᾶν
	Γεν.	τοῦ	παντός	τῆς	πάσης	τοῦ	παντός
	Δοτ.	τῷ	παντί	τῇ	πάσῃ	τῷ	παντί
	Αἰτ.	τὸν	πάντα	τὴν	πᾶσαν	τὸ	πᾶν
	Κλ.	ὦ	πᾶς	ὦ	πᾶσα	ὦ	πᾶν
Πλ.	Ὄν.	οἱ	πάντες	αἱ	πᾶσαι	τὰ	πάντα
	Γεν.	τῶν	πάντων	τῶν	πασῶν	τῶν	πάντων
	Δοτ.	τοῖς	πᾶσι	ταῖς	πάσαις	τοῖς	πᾶσι
	Αἰτ.	τοὺς	πάντας	τὰς	πάσας	τὰ	πάντα
	Κλ.	ὦ	πάντες	ὦ	πᾶσαι	ὦ	πάντα

Κατὰ τὸ πᾶς κλίνεται καὶ τὸ ἅπας, ἅπασα, ἅπαν.

Παρατηρήσεις.

§ 212 α') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου ἐσχηματίσθησαν ἐκ θέματος μὲ τὸ ρίζικόν φωνῆν α μακρόν καὶ περισπῶνται.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ *νι* πρὸ τῆς καταλήξεως *-σι* ἀπεβλήθη, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ὀνόματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *-νι-*, καὶ τὸ *α* βραχὺ ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρὸν *παντι-σι* = *παν-σι* = *πᾶσι*.

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως *-ιά* (*παντι-ια*)· *τι* μεταβάλλονται εἰς *σ* (*παν-σα*)· τὸ *ν* πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται καὶ τὸ φωνῆεν *α* ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρὸν (*πᾶσα*).

§ 213. Ε' Τέλος *-ων -ουσα -ον*

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

᾽Ον. ἐκὼν	ἐκούσα	ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκούσαι	ἐκόντα
Γεν. ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
Δοτ. ἐκόντι	ἐκούσῃ	ἐκόντι	ἐκούσι	ἐκούσαις	ἐκούσι
Αἰτ. ἐκόντα	ἐκούσα	ἐκὼν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
Κλ. ἐκὼν	ἐκούσα	ἐκὼν	ἐκόντες	ἐκούσαι	ἐκόντα

Κατὰ τὸ ἐκὼν κλίνεται τὸ ἄκων, ἄκουσα, ἄκων.

Παρατηρήσεις.

§ 214 α') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος (ἐκωντ-) ἄνευ καταλήξεως· πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου τὸ *-νι-* πρὸ τῆς καταλήξεως *-σι* ἀπεβλήθη, τὸ δὲ ῥιζικὸν φωνῆεν *ο* ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς *ου*· ἐκοντ-σι = ἐκον-σι = ἐκούσι.

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως *-ιά* (ἐκοντ-ιά)· *τι* μεταβάλλονται εἰς *σ* (ἐκόν-σα)· τὸ *ν* πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται καὶ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν *ο* ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς *ου* (ἐκούσα).

Σημ Εἰς τύπους τινὰς τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως πρᾶκτομεν ὅτι οἱ αὐτοὶ ὅροι πρὸς ἀλλήλους διάφορα ἀποτελέσματα· δηλ. τὸ *τι* εἰς μὲν τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς *-εις* γίνεται δύο *σ* (χαρίεσσα), εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν τοῦ ἐκὼν καὶ τοῦ πᾶς γίνεται ἓν *σ*.

Δικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 215. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι πολὺ περισσότερα τῶν τρικαταλήκτων· καὶ τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν λήγουν εἰς -ης -ες καὶ εἰς -ων -ον.

§ 216. Α' Τέλος -ης -ες

Ἐν. Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἀληθῆς		τὸ	ἀλήθες
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἀληθοῦς (ἀληθεσ-ος)		τοῦ	ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	ἀληθεῖ (ἀληθεσ--ι)		τῷ	ἀληθεῖ
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	ἀληθῆ (ἀληθεσ-α)		τὸ	ἀληθές
Κλ.	ᾧ			ἀληθές		ᾧ	ἀληθές

Πλ. Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἀληθεῖς (ἀληθεσ-ες)		τὰ	ἀληθῆ (ἀληθεσα)
Γεν.	τῶν			ἀληθῶν (ἀληθεσ-ων)		τῶν	ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	ἀληθέσι (ἀληθεσ-σι)		τοῖς	ἀληθέσι
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	ἀληθεῖς		τὰ	ἀληθῆ
Κλ.	ᾧ			ἀληθεῖς		ᾧ	ἀληθῆ

Ἐν. Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	συνήθης		τὸ	σύνηθες
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	συνήθους		τοῦ	συνήθους
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	συνήθει		τῷ	συνήθει
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	συνήθη		τὸ	σύνηθες
Κλ.	ᾧ			σύνηθες		ᾧ	σύνηθες

Πλ. Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	συνήθεις		τὰ	συνήθη
Γεν.	τῶν			συνήθων		τῶν	συνήθων
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	συνήθεσι		τοῖς	συνήθεσι
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	συνήθεις		τὰ	συνήθη
Κλ.	ᾧ			συνήθεις		ᾧ	συνήθη

Παρατηρήσεις.

§ 217 Τὰ εἰς -ης -ες ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ λήγοντος εἰς ησ- (ἀληθησ-) καὶ ἐκ θέματος βραχέος λήγοντος εἰς -εσ- (ἀληθεσ-). καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β') Ὁ χαρακτήρ -σ- μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύκνοντα φωνήεντα συναίρουσιν ὡς ἐξῆς: τὸ ε + ο = ου, τὸ ε + ι = ει, τὸ ε + α = η, τὸ ε + ε = ει, καὶ τὸ ε + ω = ω: π. χ. ἀληθέ-ος = ἀληθοῦς, ἀληθέ-ι = ἀληθεῖ, ἀληθέ-α = ἀληθῆ, ἀληθέ-ες = ἀληθεῖς.

Σημ. Τὸ ε + α, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ι ἢ υ, συναίρεται εἴτε εἰς η εἴτε εἰς α μακρόν: π. χ. ὑγέα = ὑγιῆ καὶ ὑγιᾶ εὐφυέ-α = εὐφυῆ καὶ εὐφυᾶ.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ δύο σ ἀπλοποιουσιν εἰς ἓν: ἀληθεσ-σι = ἀληθέσι.

δ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: οἱ ἀληθεῖς, τοὺς ἀληθεῖς (ἴ. § 175).

ε') Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον: π. χ. ᾧ ἀληθές - τὸ ἀληθές, ᾧ σύνηθες - τὸ σύνηθες, ᾧ εὐῶδες - τὸ εὐῶδες.

ς') Τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ τοῦ θηλυκοῦ) καὶ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν ὑπερδισυλλάβων βαρυτόνων ὁ τόνος ἀναδιβάσεται τὸν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: π. χ. ὁ συνήθης — ᾧ σύνηθες — τὸ σύνηθες, ὁ εὐμέγεθης — ᾧ εὐμέγεθες — τὸ εὐμέγεθες κ.τ.λ.

Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ώδης, -ώλης, -ήρης: εἰς ταῦτα ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν: π. χ. ὁ εὐώδης — ᾧ εὐῶδες — τὸ εὐῶδες, ὁ ἐξώλης, ᾧ ἐξῶλες, τὸ ἐξῶλες.

ζ') Τῶν βαρυτόνων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, ἂν καὶ ἡ λήγουσα προέρχεται ἐκ συναίρεσεως τονιζομένου φωνήεντος: τῶν συνηθέων = συνήθων.

§ 218 Ὅμοιος κλίνεται τὸ ὄνομα τριήρης — τριήρους — ᾧ τριήρες — τῶν τριήρων: τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐπίθετον «τριήρης ναῦς»: ἔπειτα δέ, παραλειπομένου τοῦ ναῦς, κατήντησεν οὐσιαστικόν.

§ 219. Β' Τέλος -ων -ον.

Ἐν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὐδαίμονος	τοῦ	εὐδαίμονος
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	εὐδαίμονι	τῷ	εὐδαίμονι
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	εὐδαίμονα	τὸ	εὐδαιμον
Κλ.		ᾧ		εὐδαιμον	ᾧ	εὐδαιμον

Πλ.	Ὀν.	οἱ	καί	αἱ	εὐδαίμονες	τά	εὐδαίμονα
	Γεν.		τῶν		εὐδαιμόνων	τῶν	εὐδαιμόνων
	Δοτ.	τοῖς	καί	ταῖς	εὐδαίμοσι	τοῖς	εὐδαίμοσι
	Αἰτ.	τούς	καί	τάς	εὐδαίμονας	τά	εὐδαίμονα
	Κλ.		ᾧ		εὐδαίμονες	ᾧ	εὐδαίμονα

Ἑν.	Ὀν.	ὁ	καί	ἡ	ἐπιλήσμων	τὸ	ἐπιλήσμον
	Γεν.	τοῦ	καί	τῆς	ἐπιλήσμονος	τοῦ	ἐπιλήσμονος
	Δοτ.	τῷ	καί	τῇ	ἐπιλήσμονι	τῷ	ἐπιλήσμονι
	Αἰτ.	τόν	καί	τήν	ἐπιλήσμονα	τὸ	ἐπιλήσμον
	Κλ.		ᾧ		ἐπιλήσμον	ᾧ	ἐπιλήσμον

Ὁ πληθυντικός τοῦ ἐπιλήσμων σχηματίζεται καθὼς καί ὁ τοῦ εὐδαίμων

Παρατηρήσεις

§ 220 α'). Τὰ εἰς -ων -ον ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ὅπως τὰ εἰς -ων -ονος βαρύτερα οὐσιαστικά· καί ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική τοῦ ἀρσενικοῦ (καί θηλυκοῦ), ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Τῆς κλητικῆς ὁ τόνος ἐν ἄλλοις μὲν παραμένει εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐν ἄλλοις δὲ ἀναδιβάσσεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν π.χ. ᾧ ἐλεῆμον ᾧ ἐπιλήσμον, ἀλλὰ ᾧ ἄγνωμον, ᾧ πολύπραγμον.

γ') Ἡ ἐνική κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (καί τοῦ θηλυκοῦ) καί ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον π.χ. ὁ ἐλεήμων — ᾧ ἐλεῆμον — τὸ ἐλεῆμον, ὁ νοήμων — ᾧ νοῆμον — τὸ νοῆμον, ὁ εὐγνώμων — ᾧ εὐγνώμων — τὸ εὐγνώμων κ.τ.λ.

Ὀλιγαριθμότερα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς τὰ ἐπόμενα τέσσαρα τέλη.

§ 221. Γ' Τέλος ις, -ι.

Ἑν.	Ὀν.	ὁ	καί	ἡ	εὐελπις	τὸ	εὐελπι
	Γεν.	τοῦ	καί	τῆς	εὐέλπιδος	τοῦ	εὐέλπιδος
	Κλ.		ᾧ		εὐελπι	ᾧ	εὐελπι

Πλ.	Ὀν.	οἱ	καί	αἱ	εὐέλπιδες	τά	εὐέλπιδα
	Γεν.		τῶν		εὐελπίδων	τῶν	εὐελπίδων κτλ.

Τὰ εἰς -ς, -ι ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ις γεν. -ιδος βαρύτερα ὀνόματα (τρόςπις -ιδος) (ἴ. § 98 κ. ἐ.).

§ 222. Δ' Τέλος -υς -υ.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄδακρυς	τὸ	ἄδακρυ
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄδάκρυος	τοῦ	ἄδάκρυος
	Κλ.		ὦ		ἄδακρυ	ὦ	ἄδακρυ
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄδάκρυες	τὰ	ἄδάκρυα
	Γεν.				ἄδακρῶν	τῶν	ἄδακρῶν
	Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	ἄδάκρυς	τὰ	ἄδάκρυα

Τὰ εἰς -υς, -υ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -υς γεν. -υος οὐσιαστικᾶ μετὰ τὸ υ βραχὺ (βότρυς -υος) (ἴ. § 152 κ. ἐ.).

§ 223. Ε' Τέλος -ωρ, -ορ.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄπατωρ	τὸ	ἄπατορ
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄπατορος	τοῦ	ἄπατορος
	Κλ.		ὦ		ἄπατορ	ὦ	ἄπατορ
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄπατορες	τὰ	ἄπατορα κτλ.

Τὰ εἰς -ωρ, -ορ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος οὐσιαστικᾶ (ῥήτωρ -ορος) (ἴ. § 115 κ. ἐ.).

§ 224. Ϛ' Τέλος -πους -που.

Ἰδίαν τάξιν ἀποτελοῦν σύνθετά τινα ἐπίθετα τῶν ὁποίων δευτέρου συνθετικὸν εἶναι τὸ πούς, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	δίπους	τὸ	δίπουν
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	δίποδος	τοῦ	δίποδος
	Κλ.		ὦ		δίπου	ὦ	δίπου
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ	αἱ	δίποδες	τὰ	δίποδα κτλ.

§ 225. Ζ' Τέλος -πηχυσ, -πηχυ.

Ἰδίαν τάξιν ἀποτελοῦν σύνθετά τινα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων δευτέρου συνθετικὸν εἶναι τὸ πῆχυς, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	δίπηχυσ	τὸ	δίπηχυ
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	διπήχεος	τοῦ	διπήχεος
	Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	διπήχει	τῷ	διπήχει
	Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	δίπηχυν	τὸ	δίπηχυ
	Κλ.		ὦ		δίπηχυ	ὦ	δίπηχυ

III.	Ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	διπήχεις	τὰ	διπήχη (διπήχεα)
	Γεν.	τῶν			διπηχέων	τῶν	διπηχέων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	διπήχεσι	τοῖς	διπήχεσι
	Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	διπήχεις	τὰ	διπήχη κτλ.

§ 226. Τὸ μοναδικὸν ἐπίθετον ὁ καὶ ἡ ἄρην (ἄρσην) τὸ ἄρρεν (ἄρσεν).

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄρην	τὸ	ἄρρεν
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄρρενος	τοῦ	ἄρρενος
	Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	ἄρρενι	τῷ	ἄρρενι
	Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	ἄρρενα	τὸ	ἄρρεν
	Κλ.	ᾧ			ἄρρην	ᾧ	ἄρρεν

III.	Ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄρρενες	τὰ	ἄρρενα
	Γεν.	τῶν			ἄρρένων	τῶν	ἄρρένων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	ἄρρεσι	τοῖς	ἄρρεσι
	Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	ἄρρενας	τὰ	ἄρρενα κτλ.

§ 227. Τὸ ἀνώμαλον ἐπίθετον μέγας, μεγάλη μέγα.

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
	Γεν.	τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
	Δοτ.	τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
	Αἰτ.	τόν	μέγαν	τήν	μεγάλην	τὸ	μέγα
	Κλ.	ᾧ	μέγα	ᾧ	μεγάλη	ᾧ	μέγα

III.	Ὄν.	οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα
	Γεν.	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων
	Δοτ.	τοῖς	μεγάλοις	ταῖς	μεγάλαις	ταῖς	μεγάλοις
	Αἰτ.	τούς	μεγάλους	τάς	μεγάλας	τὰ	μεγάλα
	Κλ.	ᾧ	μεγάλοι	ᾧ	μεγάλαι	ᾧ	μεγάλα

Παρατηρήσεις.

§ 228 α') Τοῦ ἐπιθέτου μέγας ἡ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιτικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἔχουν τύπον μοναδικόν· ὁ μέγας, τὸν μέγαν, ᾧ μέγα, τὸ μέγα.

β') Αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τὸν τριῶν γενῶν σχηματίζονται ὁμολῶς ὡς πτώσεις ἐπιθέτου δευτέρας κλίσεως ἐκ θέματος μεγαλ-

§ 229. Τὰ ἀνώμαλα ἐπίθετα πολὺς καὶ πρῶτος.

<i>Ἑν.</i>	᾽Ον.	ὁ	πολὺς	ἡ	πολλή	τὸ	πολὺ
	Γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
	Δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
	Αἰτ.	τὸν	πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολὺ
	Κλ.	ᾧ	πολὺ	ᾧ	πολλῇ	ᾧ	πολὺ
<i>Πλ.</i>	᾽Ον.	οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαὶ	τὰ	πολλὰ
	Γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
	Δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	ταῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
	Αἰτ.	τούς	πολλοὺς	τάς	πολλάς	τὰ	πολλὰ
	Κλ.	ᾧ	πολλοὶ	ᾧ	πολλαὶ	ᾧ	πολλὰ
<i>Ἑν.</i>	᾽Ον.	ὁ	πρῶτος	ἡ	πραεῖα	τὸ	πρῶτον
	Γεν.	τοῦ	πρώτου	τῆς	πραείας	τοῦ	πρώτου
	Δοτ.	τῷ	πρώτῳ	τῇ	πραεῖα	τῷ	πρώτῳ
	Αἰτ.	τὸν	πρῶτον	τὴν	πραεῖαν	τὸ	πρῶτον
	Κλ.	ᾧ	πρῶτε	ᾧ	πραεῖα	ᾧ	πρῶτον
<i>Πλ.</i>	᾽Ον.	οἱ	πρῶτοι	αἱ	πραεῖαι	τὰ	πραεῖα
	Γεν.	τῶν	πραέων	τῶν	πραεῖων	τῶν	πραέων
	Δοτ.	τοῖς	πραέ-σι	ταῖς	πραεῖαις	τοῖς	πραέσι
	Αἰτ.	τούς	πρώτους	τάς	πραείας	τὰ	πραεῖα
	Κλ.	ᾧ	πρῶτοι	αἱ	πραεῖαι	ᾧ	πραεῖα

Παρατηρήσεις.

§ 230. Τοῦ ἐπιθέτου πολὺς ἢ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου σχηματίζονται ἐκ θέματος πολυ-, ὅπως αἱ αὐταὶ πτώσεις τοῦ ἐπιθέτου ταχύς. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ἐκ θέματος πολλ- ὅμαλως ὡς πτώσεις ἐπιθέτου δευτέρας κλίσεως.

§ 231 α') Τοῦ ἐπιθέτου πρῶτος ἢ γενική καὶ δοτική τοῦ ἀρσενικοῦ, ἅπασαι αἱ πτώσεις τοῦ οὐδετέρου ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἐκ θέματος πραε-, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι πτώσεις τοῦ ταχύς ἐκ θέματος ταχε-, αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ θέματος πρα- ὡς πτώσεις ἐπιθέτου δευτέρας κλίσεως.

Μονοκατάληκτα ἐπίθετα.

§ 232. α') Ἐμάθομεν ἀνωτέρω (§ 184) ὅτι ὡς μονοκατάληκτα ἐπίθετα λαμβάνονται πολλάκις οὐσιαστικά τινα προσηγορικά. π.χ. *πένης, πλεονέκτης, ἀρπαξ* κ.τ.λ.

β') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ὀνόματα πλὴν τούτων εἰς τὰ ὁποῖα ἢ ἐπιθετικὴ ἔννοια εἶνε ἐμφανεστερά· π.χ. *φυγᾶς, μιγᾶς, λογᾶς, νέηλυς, ἐπηλυς, ἄπαις, ἡμιθνής, ἡμιβρώς, ἀγνώς, φιλόγγελος, ἄχειρ, μακρόχειρ, ξανθόθριξ, γαμφῶνυξ* κ.ἄ.

γ') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα συνήθως λέγονται ἐπὶ προσώπων, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους· διὰ τοῦτο τὰ ἐπίθετα ταῦτα καλοῦνται *διγενῆ μονοκατάληκτα*.

δ') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ὅπως καὶ τὰ ὁμοίως λήγοντα οὐσιαστικά. π.χ. *φυγᾶς* — *φυγάδος*, ὅπως τὸ *λαμπᾶς* — *άδος*, *νέηλυς* — *νεήλυδος* ὅπως τὸ *τρόπις* — *ιδος*, *ἡμιθνής* — *ἡμιθνήτος*, *ἀγνώς* — *ἀγνώτος* ὅπως τὸ *λέβης* — *ητος*, *εἰλως* — *ωτος* (§ 98) καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 233. Ἡ κατάληξις α τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων εἶναι μακρὰ μὲν ἂν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, βραχεῖα δὲ ἂν εἶναι τρίτόκλιτον π.χ. *ἅγιος-ἀγία*, *ὁμοῖος-ὁμοία*, *ἀλλὰ ταχὺς-ταχεῖα*, *χαρίεις-χαρίεσσα* κ. τ. λ.

§ 234. α') Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν θηλυκῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἂν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι τρίτόκλιτον π.χ. ὁ *ταχὺς-ἡ ταχεῖα*, *-τῶν ταχειῶν*, ὁ *χαρίεις-ἡ χαρίεσσα-τῶν χαριεσσῶν*.

β') Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν θηλυκῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἂν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον βαρύτερον. π.χ. ὁ *δίκαιος-ἡ δικαία-τῶν δικαίων* (γυναικῶν), ὁ *δημόσιος-ἡ δημοσία-τῶν δημοσίων* (ὀδῶν).

§ 235. Ὁ δυνάκως ἀριθμὸς τῶν ἐπιθέτων σχηματίζεται ἐν γένει ὅπως καὶ τῶν ὁμοίως κλινομένων οὐσιαστικῶν π.χ. τὸ *ἀγαθὸν-τοῖν ἀγαθοῖν*, τὸ *εὐδαίμονε-τοῖν εὐδαίμοινοι*, τὸ *ταχεῖ ἢ ταχῆ-τοῖν ταχείου*, τὸ *ἀληθεῖ ἢ ἀληθῆ-τοῖν ἀληθείου* καὶ *ἀληθοῖν* κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 236. Εἰς τὰ ἐπίθετα προστίθενται ἰδιαίτερά τινες καταλήξεις καὶ τοιουτοτρόπως σχηματίζονται ἄλλοι ἐπιθετικοὶ τύποι· οἱ τύποι οὗτοι φανερώνουν τὴν αὐτὴν σημασίαν μὲ τὸ ἐπίθετον ἀπὸ τοῦ ὁποίου παράγονται, ἀλλὰ κατὰ ἰδιαίτερον τρόπον ἦτοι:

α') Φανερώνουν τὴν ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν παρὰ ἄλλο τι οὐσιαστικόν· π. χ. «ὁ Μιλιτιάδης ἐστὶ τολμηρότερος τοῦ Καλλιμάχου». Ὁ ἐπιθετικὸς τύπος τολμηρότερος λέγεται *συγκριτικὸν* τοῦ τολμηρός.

β') Φανερώνουν τὴν ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μέγιστον βαθμὸν· π. χ. «ὁ Μιλιτιάδης ἐστὶ τολμηρότατος» ὁ ἐπιθετικὸς τύπος τολμηρότατος λέγεται *ὑπερθετικὸν* τοῦ τολμηρός.

Σημ. Τὸ ὑπερθετικὸν μεταχειριζόμεθα εἰς δύο περιπτώσεις α) σχετικῶς πρὸς ἄλλα οὐσιαστικά π. χ. «ὁ Μιλιτιάδης ἐστὶ ὁ τολμηρότατος τῶν Ἀθηναίων», δηλαδὴ ὁ Μιλιτιάδης εἶναι τολμηρότερος ἑνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπομένως τολμηρότατος πάντων, καὶ β) ἀσχετικῶς πρὸς ἄλλα οὐσιαστικά· π. χ. «ὁ Μιλιτιάδης ἐστὶ τολμηρότατος Ἀθηναῖος», δηλαδὴ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ Καλλιμάχος εἶναι τολμηρότατος Ἀθηναῖος καὶ ἄλλοι ἀκόμη ὅτι εἶναι τολμηρότατοι Ἀθηναῖοι, ἀδιάφορον δὲ εἶναι ὅτι μεταξὺ αὐτῶν δύναται νὰ ὑπάρχη διαφορὰ.

§ 237. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ὁμοῦ λέγονται *παραθετικά*.

β) Ὁ ἀρχικὸς τύπος τοῦ ἐπιθέτου ἀπὸ τοῦ ὁποίου παράγονται τὰ παραθετικά λέγεται *θετικὸν* (ἢ ἀπόλυτον)· π. χ. τὸ τολμηρός εἶναι τὸ θετικὸν τοῦ τολμηρότερος καὶ τοῦ τολμηρότατος.

Σχηματισμοὶ τῶν παραθετικῶν.

§ 238. Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν -τερος -τερα -τερον, διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν -τατος -τατη -τατον.

Αἱ καταλήξεις αὗται συμφυρόμεναι μετὰ τῶν τελευταίων γραμ-

μάτων τῶν διαφόρων θεμάτων λαμβάνουσιν ὡς τέλη τῶν παραθετικῶν τὰς ἑξῆς μορφάς.

§ 239. Α' Τέλος -ότερος -ότατος.

Εἰς -ότερος -ότατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων τῶν ὁποίων ἡ παραλήγουσα εἶναι

α') φύσει μακρά· π. χ. β') θέσει μακρά· π. χ.

δεινὸς δεινότερος δεινότατος ἔνδοξος ἐνδοξότερος ἐνδοξότατος
μωρὸς μωρότερος μωρότατος θερμὸς θερμότερος θερμότατος
μισητὸς μισητότερος μισητότατος μακρὸς μακρότερος μακρότατος

Σημ. 1 Τὰ ἐπίθετα ἀνιᾶρός, ἰσχυρός, λιτός, τρανός, φλύᾶρος ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν ὅθεν τὰ παραθετικά αὐτῶν σχηματίζονται εἰς -ότερος, -ότατος π.χ. ἰσχυρότερος ἰσχυρότατος κ.τ.λ.

Σημ. 2. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ἐν τῶν ὀνομάτων θυμός, κίνδυνος, λύπη, νίκη, τιμή, ψυχή ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν, οἷον εὐθυμός, εὐθυμότερος — εὐθυμότατος ἐπικίνδυνος, ἐπικινδυνότερος — ἐπικινδυνότατος· ὁμοίως καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄλυπος, φιλόνομος, φιλότιμος, μεγαλόψυχος, κ. τ. λ.

§ 240. Β' Τέλος -ώτερος -ώτατος.

Εἰς -ώτερος, -ώτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα· π.χ.

ἀπαλὸς ἀπαλότερος ἀπαλώτατος
θαλερὸς θαλερώτερος θαλερώτατος
ἱκανὸς ἱκανώτερος ἱκανώτατος

Σημ. Εἰς -ώτερος -ώτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων εὐχαρις, ἄχαρις, ἐπίχαρις π.χ. εὐχαριώτερος εὐχαριώτατος, ἀχαριώτερος ἀχαριώτατος κ.τ.λ.

§ 241. Γ' Τέλος -έστερος -έστατος.

Εἰς -έστερος -έστατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά

α') τῶν εἰς -ης γεν. -ους ἐπιθέτων· π.χ.

ἀληθής ἀληθέστερος ἀληθέστατος
εὐγενής εὐγενέστερος εὐγενέστατος
σαφής σαφέστερος σαφέστατος

β') τῶν εἰς -ων γεν. -ονος ἐπιθέτων π.χ.

εὐδαίμων	εὐδαιμονέστερος	εὐδαιμονέστατος
σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος
ἀπράγμων	ἀπραγμονέστερος	ἀπραγμονέστατος

γ') τινῶν τῶν εἰς -ους γεν. ου δευτεροκλίτων ἐπιθέτων π.χ.

εὖνους	εὖνούστερος	εὖνούστατος
ἀπλοῦς	ἀπλούστερος	ἀπλούστατος

Οἱ τύποι οὗτοι προέρχονται ἐκ συναίρεσεως τοῦ εὐνοέστερος κλπ.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων τὰ παραθετικά τῆς ὡς ἐπιθέτου λαμβανομένης μετοχῆς ἐρωμένος (= ἰσχυρός) εἶναι: ἐρωμένεστερος — ἐρωμένεστατος, τοῦ ἐπιθέτου χαρίεις: χαριέστερος — χαριέστατος καὶ τοῦ προσηγορικοῦ πένης: πενέστερος — πενέστατος.

§ 242 Δ' Τέλος -ύτερος, -ύτατος

Εἰς -ύτερος -ύτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν εἰς -υς, εια, -υ ἐπιθέτων π. χ.

ταχύς	ταχύτερος	ταχύτατος
βαθύς	βαθύτερος	βαθύτατος
γλυκύς	γλυκύτερος	γλυκύτατος

§ 243. Παρὰ τὰς τελικὰς μορφὰς ταύτας τῶν παραθετικῶν ᾗσιν καὶ ἄλλας δύο σπανιωτάτας ἐξῆς.

Ε' Τέλος -αίτερος -αίτατος

Εἰς -αίτερος -αίτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων παλαιός, γεραῖος καὶ σχολαῖος π.χ.

παλαιός	παλαιότερος	παλαιάτατος
γεραῖος	γεραίτερος	γεραίατατος
σχολαῖος	σχολαίτερος	σχολαίατατος

Σημ. 1. Κατὰ ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων εὐδῖος, ἴδῖος, ἴσος, μέσος, ὄρθριος, ὄπιος, πρῶιος π. χ. εὐδιαίτερος εὐδαιτερος εὐδιαίτατος κ.τ.λ.

Σημ. 2. Τοῦ ἡσυχος τὰ παραθετικά σχηματίζονται κατὰ δύο τρόπους: ἡσυχώτερος καὶ ἡσυχάτερος, ἡσυχώτατος καὶ ἡσυχάτατος.

§ 244. Γ' Τέλος -ίστερος -ίστατος.

Εἰς -ίστερος -ίστατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου λάλος καὶ τῶν προσηγορικῶν κλέπτῃς, πότῃς, πλεονέκῃς

λάλος	λαλίστερος	λαλίστατος
κλέπτῃς	κλεπτίστερος	κλεπτίστατος
πλεονέκῃς	πλεονεκτίστερος	πλεονεκτίστατος

§ 245. Οὐσιαστικῶν τινῶν λαμβανομένων ὡς ἐπιθέτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος ἐπηυξημένου π.χ. ἄρπαξ—ἄρπακικώτερος—ἄρπακικώτατος, ὑβριστής—ὑβριστικώτερος—ὑβριστικώτατος, ἀλαζών—ἀλαζονικώτερος—ἀλαζονικώτατος, κόλαξ—κολακικώτερος—κολακικώτατος ἢ κολακευτικώτερος—κολακευτικώτατος, βλαξ—βλακικώτερος—βλακικώτατος (ἢ καὶ βλακίστερος—βλακίστατος)· ἦτοι ὡς ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων ἄρπακικός, ὑβριστικός, ἀλαζονικός κ.τ.λ.

§ 246. Σπανιώτεραι καταλήξεις εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν -ίων (ἄρσ. καὶ θηλ.) -ιον (οὐδ.), διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν -ιστος -ιστή-ιστιον. Τὰς καταλήξεις ταύτας λαμβάνουν τὰ ἐξῆς ἐπίθετα.

α') κακός	κακίων	κάκιστος	(θέμ. κακ.)
ἐχθρός	ἐχθίων	ἐχθιστος	(θέμ. ἐχθ.)
ἡδύς	ἡδίων	ἡδιστος	(θέμ. ἡδ.)
ῥάδιος	ῥάων	ῥάστος	(θεμ. ῥα.)

β') Τινῶν ἐπιθέτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται ἐκ μεταπλάστου θέματος ἢ καὶ ἐξ ἄλλου.

καλός	καλλίων	κάλλιστος	(θέμ. καλλ.)
μέγας	μεΐζων	μέγιστος	(θέμ. μεγ.)
πολύς	πλείων ἢ πλέων	πλεῖστος	(θέμ. πλε.)
ταχύς	θάττων ἢ θάσων	τάχιστος	(θέμ. θαχ.)
μικρός	ἐλάσων	ἐλάχιστος	(θέμ. ἐλαχ.)
»	ἦσων ἢ ἦττων	»	(θέμ. ἦκ.)
»	μείων	»	(θέμ. ;)
ὀλίγος	»	ὀλίγιστος	(θέμ. ὀλίγ.)
κακός	χειρών	χείριστος	(θέμ. χειρ.)

ἀγαθός	βελτίων	βέλτιστος	(θέμ. βελτ.)
»	λῦων	λῦστος	(θέμ. λω-)
»	κρείσων	κράτιστος	(θέμ. κρατ-)
»	ἀμείνων	ἄριστος	(θέμ. ἀρ-)

§ 247. Τὰ εἰς -ίων -ιον (ἢ -ων -ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ων -ον ἐπίθετα, ἤτοι κατὰ τὸ δ και ἡ εὐδαιμόνων τὸ εὐδαιμον' π. χ.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ὅν. ὁ	και ἡ	καλλίων	τὸ	κάλλιον
Γεν. τοῦ	και τῆς	καλλίονος	τοῦ	καλλίονος
Δοτ. τῷ	και τῇ	καλλίονι	τῷ	καλλίονι
Αἰτ. τὸν	και τῆ	καλλίονα κ. καλλίω	τὸ	κάλλιον
Κλ.	ᾧ	κάλλιον	ᾧ	κάλλιον

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὅν. οἱ	και αἱ	καλλίονες κ. καλλίους	τὰ	καλλίονα κ. καλλίω
Γεν. τῶν		καλλιόνων	τῶν	καλλιόνων
Δοτ. τοῖς	και ταῖς	καλλίοσι	τοῖς	καλλίοσι
Αἰτ. τοὺς	και τὰς	καλλίονας κ. καλλίους	τὰ	καλλίονα κ. καλλίω
Κλ.	ᾧ	καλλίονες κ. καλλίους	ᾧ	καλλίονα κ. καλλίω

Παρατηρήσεις

§ 248 α') Τύποι τινὲς τῶν εἰς -ίων και -ων συγκριτικῶν σχηματίζονται ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -οσ-, ἀποβαλλομένου δὲ τοῦ σ μεταξύ δύο φωνηέντων, συνκίροϋνται τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα: τὸν καλλίω και τὰ καλλίω ἀπὸ τοῦ καλλιοσ α, οἱ καλλίους ἀπὸ τοῦ οἱ καλλίοσ εσ

β) Κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐσχηματίσθη ἡ αἰτιατικὴ και ἡ κλητικὴ ὅθεν οἱ καλλίους—τοὺς καλλίους—ᾧ καλλίους.

§ 249 Ὑπάρχουν ὀλίγα ἐπίθετα τὰ ὁποῖα ἔχουν τύπον και σημασίαν παραθετικῶν χωρὶς νὰ ὑπάρχη θετικόν τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς: ἀνώτερος—ἀνώτατος σχηματισθέντα ἀπὸ τοῦ ἐπιρρήματος ἄνω καιώτερος—καιώτατος ἀπὸ τοῦ κάτω, ἐξώτερος—ἐξώτατος ἀπὸ τοῦ ἔξω, ὑπέρτερος—ὑπέρτατος ἀπὸ τῆς ὑπέρ. ἀπώτερος—ἀπώτατος ἀπὸ

τῆς ἀπό, πρότερος ἀπὸ τῆς πρό· ἔτι δὲ ὕστερος — ὕστατος, τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει πρωτότυπος λέξις ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθησαν.

§ 250 Τοῦ συγκριτικοῦ προτιμότερος οὔτε θετικὸς βαθμὸς πρότιμος εἶναι εὐχρηστος οὔτε ὑπερθετικὸν ἐσχηματίσθη.

§ 251 Τὰ ἐπίθετα ὕπατος (= ἀνώτατος), ἔσχατος καὶ πρῶτος φανερώνουν ἔννοιαν ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ.

Σημ. Ἀπὸ τοῦ πρῶτος ἐσχηματίσθη ὁ ἐπιθετικὸς τύπος πρώτιος, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὴν ἔννοιαν τοῦ πρῶτος μετ' ἐπιτάσεως.

§ 252. Οἱ παραθετικοὶ βαθμοὶ ἐκφέρονται πολλακίς περιφραστικῶς· ἦτοι ὁ μὲν συγκριτικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μᾶλλον, ὁ δὲ ὑπερθετικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μάλιστα· π. χ. φίλιτερος καὶ μᾶλλον φίλος, φίλιτατος καὶ μάλιστα φίλος, οἰκειότερος καὶ μᾶλλον οἰκεῖος, οἰκειότατος καὶ μάλιστα οἰκεῖος κ. τ. λ. ἔτι δὲ μᾶλλον εὐελπις — μάλιστα εὐελπις — μᾶλλον φιλόπολις — μάλιστα φιλόπολις κ. τ. λ.

§ 253. Ἡ διὰ τοῦ μᾶλλον — μάλιστα περιφρασις εἶναι συνήθης πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν α') οὐσιαστικῶν ἐχόντων σημασίαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. κλέπτης, μᾶλλον κλέπτης — μάλιστα κλέπτης, πλεονέκτης — μᾶλλον πλεονέκτης — μάλιστα πλεονέκτης. β') μετοχῶν· π. χ. ὁ ἀγαπῶν — ὁ μᾶλλον ἀγαπῶν — ὁ μάλιστα ἀγαπῶν, ὁ ἐπιμελούμενος — ὁ μᾶλλον ἐπιμελούμενος (= ὁ ἐπιμελέστερος) — ὁ μάλιστα ἐπιμελούμενος (= ὁ ἐπιμελέστατος). κ. τ. λ.

Παραθετικὰ ἐπιρρημάτων.

§ 254. Εἰς πᾶν σχεδὸν ἐπίθετον ἀντιστοιχεῖ ἓν ἐπίρρημα τροπικὸν λήγον εἰς -ως π. χ. δίκαιος — δικαίως, βαθύς — βαθέως, εὐγενής — εὐγενῶς, εὐδαίμων — εὐδαιμόνως, χαρίεις — χαριέντως.

Σημ. Τὸ τροπικὸν τοῦτο ἐπίρρημα συμπίπτει μὲ τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἐπιθέτου, ἐὰν μόνον ἀντὶ τοῦ ν τῆς καταλήξεως τεθῆ ἡ σ.

§ 255. Ἐκ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων σχηματίζονται παραθετικὰ πρὸς δῆλωσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιρρηματικῆς ἔννοιας· π. χ. —δικαίως — δικαιοτέρον — δικαιοτάτα, βαθέως — βαθύτερον — βαθύτατα, εὐγενῶς — εὐγενέστερον — εὐγενέσιατα, εὐδαιμόνως — εὐδαιμονέστερον — εὐδαιμονέσιατα, χαριέντως — χαριέστερον — χαριέσιατα.

Σημ. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιρρημάτων ἔχουν τὸ τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων· καὶ τὸ μὲν συγκριτικὸν ἔχει τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 256. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ βαθμοὶ τῶν ἐπιρρημάτων τῶν παραγομένων ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων τὰ παραθετικά λήγουν εἰς -ῖων -ῖστος· π.χ. καλῶς — κάλλιον — κάλλιστα, κακῶς — κάκιον — κάκιστα καὶ χειρῶν — χείριστα, ῥαδίως — ῥᾶον — ῥᾶσια κ.τ.λ.

§ 257. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ πολὺς εἶναι πολὺ καὶ μάλα, τοῦ ταχὺς — ταχύ, τοῦ ὀλίγος — ὀλίγον, τοῦ μικρὸς — μικρόν, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ μέγας — μέγα· οἱ δὲ παραθετικοὶ βαθμοὶ οἱ ἐξῆς:

πολὺν — πλεόν — πλεῖστα ἢ πλεῖσιον, μάλα — μᾶλλον — μάλιστα, ταχὺν — θᾶπτον — τάχιστα, μικρόν — ἔλαττον (ἥτιον ἢ μεῖον) ἐλάχιστα, (ἢ ἥκιστα).

§ 258. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ ἀγαθὸς εἶναι εὖ, οἱ δὲ παραθετικοὶ βαθμοὶ βέλτιον — βέλτιστα, κρεῖσσον — κράτιστα, ἄμεινον — ἄριστα.

§ 259. Παραθετικοὶ βαθμοὶ σχηματίζονται καὶ ἀπὸ τοπικῶν τινων ἐπιρρημάτων· π.χ.

ἄνω — ἀνωτέρω — ἀνωτάτω, κάτω — κατωτέρω — κατωτάτω, ἔξω — ἐξωτέρω — ἐξωτάτω, πόρρω — πορρωτέρω — πορρωτάτω, ἐγγὺς — ἐγγυτέρω — ἐγγυτάτω ἢ ἐγγύτερον — ἐγγύτατα, πέρα — περαιτέρω· ἔτι δὲ ἀπωτέρω — ἀπωτάτω ἢ ἀπώτερον — ἀπώτατα ὡς ἀπὸ τῆς προθέσεως ἀπό.

§ 260. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰδιότητα μὴ ἐπιδεκτικὴν βαθμοῦ· τῶν ἐπιθέτων τούτων δὲν σχηματίζονται παραθετικά. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα σημαίνουν συνήθως α') χρόνον: χθεσινός, δευτεραίος κ.τ.λ. β') τόπον: κηπαῖος, οὐράνιος, γ') ὕλην: χαλκοῦς, ξύλινος, βόειος, δ') μέτρον: ὄργιαῖος, σπαθαμιαῖος, ε') καταγωγὴν ἢ ἀρχήν: μητροῦς, μητρικός, προγονικός, κ.τ.λ. καὶ ς') ἄλλα τινὰ μεμονωμένα: ἄψυχος, ἀθανάτατος, πάνσοφος, παντοδαπός, ἐκούσιος κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 261. Τὰ ἀριθμητικὰ διαιροῦνται εἰς ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα

§ 262. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά, ἀναλογικά καὶ χρονικά.

α') Ἀπόλυτα.

§ 263 Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, σημαίνουν τὸ πλῆθος τῶν μονάδων τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται π.χ. *πεντήκοντα νῆες*.

§ 264. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρα κλίνονται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

	ἀρσ. θηλ. οὐδ.	γεν. κοινῶ	ἀρσ. θηλ. οὐδ.
Ὀν.	εἰς μία ἓν	δύο	τρεις τρία
Γεν.	ἑνὸς μιᾶς ἑνός	δυσὶν ἢ δύο	τριῶν
Δοτ.	ἐνὶ μιᾶ ἐνὶ	δυσὶν ἢ δυσὶ	τρισὶ
Αἰτ.	ἓνα μίαν ἓν	δύο	τρεις τρία

	ἀρσ. κ. θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν.	τεσσάρων	
Δοτ.	τέσσαρσι	
Αἰτ.	τέσσαρες	τέσσαρα

β') Ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν δὲν κλίνονται, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ χίλιοι κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα π. χ. *διακόσιοι -αι -α*.

γ') Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν τὰ εἰς, ἐν, ἕξ, ἐπτά, ἑκατὸν διασύνονται, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ψιλῶνται.

β') Τακτικά.

§ 265. Τὰ τακτικά ἀριθμητικά, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, σημαίνουν τὴν κατ' ἀριθμητικὴν σειρὰν τάξιν τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται π. χ. *πεντηκοστὴ ναῦς*.

β') Τὰ τῶν μονάδων δηλωτικὰ καὶ τὸ δέκατος λήγουν εἰς -τος πλὴν τοῦ δεύτερος, ἕβδομος καὶ ὄγδοος, εἶναι δὲ πάντα βαρύτενα· τὰ δὲ τῶν δεκάδων, τῶν ἑκατοντάδων δηλωτικὰ καὶ ἐφεξῆς λήγουν εἰς -σὸς καὶ εἶναι ὀξύτονα.

Σημ. Κατὰ τὸ χιλιοστὸς, μυριοστὸς κ.τ.λ. ἐσηματίσθη ἀπὸ τοῦ πολὺς τὸ πολλοστὸς = εἰς ἕκ πολλῶν ὁμοίων, καὶ ἕκ τούτου πολλοστημόριον = ἕν ἕκ τῶν πολλῶν ὁμοίων μορίων.

γ') Πολλαπλασιαστικά.

§ 266. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ σημαίνουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, τὸ πλῆθος τῶν ὁμοίων μερῶν, ἕκ τῶν ὁποίων σύγκειται τι καὶ λήγουν εἰς -πλοῦς π.χ. διπλοῦς χιτῶν = χιτῶν ἕκ δύο στρωμάτων ἀποτελούμενος.

Σημ. Εἰς τὰ πολλαπλασιαστικά ἀνήκουν καὶ τὰ διτις (ἢ δισός) καὶ τριτις (ἢ τρισός).

δ') Ἀναλογικά.

§ 267. Τὰ ἀναλογικὰ φανερώουν ἔννοιαν συγκρίσεως καὶ σημαίνουν ποσάκις εἶναι μεγαλύτερον ποσόν τι ἀπὸ ἕν ἄλλο ποσόν, λήγουν δὲ εἰς -πλάσιος π.χ. «οὔτις ὁ ἀγρός εἶναι διπλάσιος ἔκεινον» χιτῶν διπλάσιος = χιτῶν δύο φορὰς μεγαλύτερος.

ε') Χρονικά.

§ 268. Τὰ χρονικὰ ἐπιρρήματα σημαίνουν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συμβαίνει τι ἕν σχέσει πρὸς ἄλλην ἡμέραν ὠρισμένην, καὶ λήγουν εἰς -αῖος· π. χ. τριταῖος ἀφίκειο = τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως . . . τριταῖος πυρετός = πυρετός ἐκδηλούμενος ἐκάστην τρίτην ἡμέραν, ἧτοι κατὰ ἡμερήσια διαλείμματα.

2. Οὐσιαστικά.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουν πλῆθος ὁμοίων μονάδων ὡς ἕν ὄλον θεωρούμενον καὶ λήγουν εἰς -ας, γεν. -αδος· π.χ. δεκάς δραχμῶν. Ἡ γενικὴ παραλείπεται δσάκις εὐκόλως νοεῖται· π.χ. μονός = ἕν τι πρᾶγμα, ἕβδομάς = ἑπτὰ ἡμέραι, δωδεκάς = δώδεκα μονάδες ὁμοῦ τοῦ αὐτοῦ πράγματος κ.τ.λ.

3. Ἐπιρρήματα.

270. Τὰ ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ σημαίνουν τὸ ποσόν εἰς ἃ λαβὴν ὑπαρξίν ἐνεργεῖα τις ἢ πάθος ἢ κατάστασις, λήγουν δὲ εἰς *-ις* καὶ *-ικς* π.χ. *πεντάκις ἐναυμάχησαν*.

Σημ. Σχηματίζονται καὶ ἐπιρρήματά τινα εἰς *-ῶς*, τὰ ὅποια σημαίνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν τρόπων καθ' οὓς συμβαίνει τι π. χ. *διπλῶς* καὶ *διχῶς*, *τριπλῶς* καὶ *τριχῶς*, *τετραπλῶς* κ. τ. λ.

Παρατηρήσεις.

§ 271. α') Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ χρησιμεύουν ὡς πρωτότυπα τρὸς παραγωγὴν τῶν τακτικῶν, τῶν πολλαπλασιαστικῶν, τῶν ἀναλογικῶν, τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν ἐπιρρημάτων π. χ. *δέκα* — *δέκατος* — *δεκαπλοῦς* — *δεκαπλάσιος* — *δεκάς* — *δεκάκις*.

β'). Τὰ χρονικὰ παράγονται ἀπὸ τῶν τακτικῶν π.χ. *τριαῖος* ἀπὸ τοῦ *τρίτος*.

γ'). Τὰ οὐσιαστικὰ ἑβδομάς καὶ ὄγδοός παράγονται ἀπὸ τῶν τακτικῶν *ἑβδομος* καὶ *ὄγδοος*.

δ'). Τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ *εἰς* εἶναι *μονάς*, τοῦ *πέντε* *πεντάς* (= *πεντάς*), τοῦ *εἴκοσι* *εἰκάς* (= *εἰκοσάς*) καὶ τοῦ *τριακόντα* *τριακάς* (= *τριακόντάς*).

§ 272. Ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου *εἰς* οὐδὲν ἀριθμητικὸν παράγεται ἕκαστον τῶν εἰς τοῦτο ἀντιστοιχούντων σχηματίζεται ἐξ ἰδιαιτέρου θέματος: *πρῶτος*, *ἄπλοῦς*, *μονάς*, *ἄπαξ*.

273. α') Τὰ ἀπὸ τοῦ δύο παραγόμενα σχηματίζονται ἐκ θέματος *δι* — καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ τρεῖς ἐκ θέματος *τρι* — π. χ. *διπλοῦς* — *διπλάσιος* — *δύς*, *τρίτος* — *τριπλοῦς* — *τριπλάσιος* — *τρίς*. Ἐξαιρεῖται τὸ *δεύτερος* καὶ *δυάς*.

β'). Τὰ ἀπὸ τοῦ τέσσαρες παραγόμενα σχηματίζονται ἐκ θέματος *τετρα* — π. χ. *τετραπλοῦς* — *τετραπλάσιος* — *τετράς* — *τετράκις*. Ἐξαιρεῖται τὸ *τέταρτος*.

Ἀριθμοὶ ἀριθμοὶ	Ἑλληνικοὶ ἀριθμοὶ	Ἀπόλυτα	Τακτικὰ	Ἐπιρήματα
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος	ἅπαξ
2	β'	δύο	δεύτερος	δίς
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος	τρίς
4	δ'	τέσσαρες τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
5	ε'	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
6	Ϛ'	ἕξ	ἕκτος	ἕξάκις
7	ζ'	ἑπτὰ	ἕβδομος	ἑπτάκις
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
9	θ'	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις καὶ ἐννεάκις
10	ι'	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	ια'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	ιγ'	τρεισκαίδεκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεισκαιδεκάκις
14	ιδ'	τεσσαρεσκαίδεκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τεσσαρεσκαιδεκάκις
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
16	ιϚ'	ἕκκαϊδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἕκκαϊδεκάκις
17	ιζ'	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαϊδεκάκις
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαϊδεκάκις
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐννεακαϊδεκάκις
20	κ'	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
30	λ'	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστός	τεσσαρακοντάκις
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
90	Ϛ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
100	ρ'	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
200	σ'	διακόσιοι, -αι, -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
300	τ'	τριακόσιοι, -αι, -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
400	υ'	τετρακόσιοι, -αι, -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
500	φ'	πεντακόσιοι, -αι, -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
600	χ'	ἑξακόσιοι, -αι, -α	ἑξακοσιοστός	κ. τ. λ.
700	ψ'	ἑπτακόσιοι, -αι, -α	ἑπτακοσιοστός	
800	ω'	ὀκτακόσιοι, -αι, -α	ὀκτακοσιοστός	
900	φ'	ἐνακόσιοι ἢ ἐννεακόσιοι, -αι, -α	ἐνακοσιοστός ἢ ἐννεακοσιοστός	
1000	α	χίλιοι, -αι, -α	χιλιοστός	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 274. Ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται οὐσιαστικόν τι ἢ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον δὲν ὀνομάζεται ἐν τῇ λόγῳ.

π. χ. διὰ τῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ δηλοῦται πᾶς ἕστις ὁμιλεῖ ἀνῆρ, γυνή, παιδίον κ. τ. τ., διὰ τῆς ἀντωνυμίας οὗτος δηλοῦται ἄνθρωπος, λέων, τόπος, χρόνος, λόγος κ. τ. τ., διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοιοῦτος δηλοῦται ἀγαθός, κακός, δίκαιος, ἄδικος, ἰσχυρός, ἀσθενής κ. τ. τ.

1. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 275. Διὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν δηλοῦνται οὐσιαστικά· λέγονται δὲ προσωπικαί, διότι ἐκφράζουν ἔννοιαν προσώπου καὶ ἔχουν ἰδιαιτέρον τύπον δι' ἕκαστον πρόσωπον.

α') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ πρώτου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ὁμιλεῖ· π.χ. «ἐγὼ γράφω», «ἐμοῦ ἐστὶ τὸ βιβλίον».

β') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ δευτέρου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, πρὸς τὸ ὅποιον ἀποτείνεται ὁ ὁμιλῶν· π. χ. «σὺ γράφεις», «σοῦ ἐστὶ τὸ βιβλίον».

γ') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ τρίτου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος· π. χ. «αὐτοῦ τὸ γένος ἠῆδοκίμησεν».

§ 276. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἑξῆς.

	Ἑνικός ἀριθμὸς				Πληθυντ. ἀριθμὸς		
᾽Ον.	ἐγὼ	σύ	—	ἡμεῖς	ὁμοίως	—	
Γεν.	ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ οὐ		ἡμῶν	ὁμῶν	σφῶν	
Δοτ.	ἐμοὶ καὶ μοι	σοὶ οἷ		ἡμῖν	ὁμῖν	σφίσι	
Αἰτ.	ἐμὲ καὶ μὲ	σὲ ἕ		ἡμᾶς	ὁμᾶς	σφᾶς	

Σημ. 1. Οἱ δισύλλαβοι τύποι τοῦ πρώτου προσώπου ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμὲ λέγονται ὀρθοτονούμενοι, διότι ὁ τόνος αὐτῶν δὲν ἐγκλίνεται· οἱ δὲ μονοσύλλαβοι μοῦ, μοι, μὲ λέγονται ἐγκλινόμενοι, διότι ὁ τόνος αὐτῶν ἐγκλίνεται (ἴ. καὶ § 32).

Σημ. 2. Πολλάκις τὸ βεβαιωτικὸν μόριον γὰρ προσκολλᾶται ὡς προσσχηματισμὸς μετὰ τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας· μετὰ τῶν τύπων ἐγὼ καὶ ἐμοὶ ὁ τόνος ἀναδιβάσσεται· ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοίγε, οὔγε κ.τ.λ.

Σημ. 3. Ἡ χρῆσις τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας εἶναι σπανία· ἀντ' αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς αὐτός.

Σημ. 4. Ὡς ἀντωνυμία τρίτου προσώπου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πᾶσα ἀντωνυμία, διὰ τῆς ὁποίας δηλοῦται οὐσιαστικόν.

2. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἄντωνυμία.

§ 277. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἄντωνυμία λέγεται ἢ αὐτὸς αὐτὴ αὐτό, ἢ ὁποῖα κλίνεται ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπιθετον μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

Διὰ τῆς ἄντωνυμίας ταύτης δηλοῦται α') οὐσιαστικὸν τὸ ὁποῖον σταθερῶς ὀρίζεται καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου διακρίνεται, ὅθεν λέγεται ὀριστικὴ· καὶ β') οὐσιαστικὸν περὶ τοῦ ὁποῖου ἔγινε λόγος προηγουμένως· ὅθεν λέγεται ἐπαναληπτικὴ. Τὴν ἐπαναληπτικὴν σημασίαν ἔχει μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις.

§ 278. Μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄντωνυμία αὐτὸς αὐτὴ αὐτό σημαίνει ταυτότητα καὶ ἐπὶ οὐσιαστικῆς καὶ ἐπὶ ἐπιθετικῆς ἐννοίας· π.χ. ὁ αὐτὸς = ὁ ἴδιος καὶ οὐχὶ ἄλλος, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοῖος, τὰ αὐτὰ = τὰ αὐτὰ καὶ οὐχὶ ἄλλα, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοῖα.

3. Αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμιαί.

§ 279. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμιαί ἔχουν ἰδιαιτέρον τύπον δι' ἕκαστον πρόσωπον, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α') Πρόσωπον.

Ἐν. Γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς
Δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ
Αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν

β') Πρόσωπον.

σεαυτοῦ	σεαυτῆς
σεαυτῶ	σεαυτῆ
σεαυτὸν	σεαυτήν

Πλ. Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
Αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς

γ') Πρόσωπον.

Ἐν. Γεν.	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	ἐαυτοῦ
Δοτ.	ἐαυτῶ	ἐαυτῆ	ἐαυτῶ
Αἰτ.	ἐαυτὸν	ἐαυτήν	ἐαυτὸ

Πλ. Γεν. ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν

Δοτ. ἐαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	ἐαυτοῖς
Αἰτ. ἐαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἐαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἐαυτὰ

Σημ. 1. Ἄντὶ τῶν τύπων σεαυτοῦ, σεαυτῆς κ. τ. λ., ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς κ. τ. λ. λέγοντα καὶ σαυτοῦ, σαυτῆς κ. τ. λ. αὐτοῦ, αὐτῆς κ. τ. λ.

Σημ. 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι χρησιμεύουν συνήθως ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος πρὸς δῆλωσιν αὐτοπαθείας· π. χ. ἐπιμελοῦμαι ἑμαυτοῦ, ἐπιμελεῖ σαυτοῦ, ἐπιμελεῖται ἑαυτοῦ, ἐπιμελούμεθα ἡμῶν αὐτῶν, ἐπιμελεῖσθε ὑμῶν αὐτῶν, ἐπιμελοῦνται ἑαυτῶν· ὁμοίως λέγεται κατὰ δοτικὴν φθονῶ ἑμανιῶ, φθονεῖς σαυιῶ κ.τ.λ. καὶ κατ' αἰτιατικὴν τιμῶ ἑμανιόν, τιμᾶς σαυιόν κ.τ.λ.

Σημ. 3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι δὲν ἔχουν ὀνομαστικὴν, διότι δὲν γίνεται χρῆσις αὐτῶν ὡς ὑποκειμένων.

4. Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.

§ 280. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία εἶναι μία, καὶ χρησιμεύει πρὸς δῆλωσιν καὶ τῶν τριῶν προσώπων· κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς:

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

Σημ. 1. Ἡ ἀλληλοπαθῆς χρησιμεύει συνήθως ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος πρὸς δῆλωσιν ἀλληλοπαθείας· π. χ. ἐπιμελούμεθα ἀλλήλων, ἐπιμελεῖσθε ἀλλήλων κ.τ.λ. ὁμοίως λέγεται κατὰ δοτικὴν φθονοῦμεν ἀλλήλοις κ.τ.λ. καὶ κατ' αἰτιατικὴν τιμῶμεν ἀλλήλους κ.τ.λ.

Σημ. 2. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία δὲν ἔχει ὀνομαστικὴν, διότι δὲν γίνεται χρῆσις αὐτῆς ὡς ὑποκειμένου.

Σημ. 3. Ἐπειδὴ ἡ ἀλληλοπάθεια νοεῖται μόνον κατὰ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διὰ τοῦτο μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὕτη.

5. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 281. Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τι οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον δηλοῦται ὡς κτῆμα τοῦ ὀμιλοῦντος ἢ ἐκεῖνου· πρὸς ὃν ἀποτείνεται ὁ ὀμιλῶν. Ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου προσώπου ὑπάρχει ἴδιος τύπος δι' ἑκάτερον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν.

α' πρόσωπον

ἑμός, ἐμή, ἐμόν = ὁ ἰδικός μου, ἡ ἰδική μου, τὸ ἰδικόν μου
ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον = ὁ ἰδικός μας, ἡ ἰδική μας, τὸ ἰδικόν μας

β' πρόσωπον

σός, σή, σόν = ὁ ἰδικός σου, ἡ ἰδική σου, τὸ ἰδικόν σου
 ὑμέτερος, ὑμέτερα, ὑμέτερον = ὁ ἰδικός σας, ἡ ἰδική σας, τὸ ἰδικόν σας.

§ 282. Ἡ κατὰ τρίτον πρόσωπον σχέσις τοῦ κτήματος πρὸς τὸν κτήτορα δηλοῦται διὰ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς γενικῆς τῆς ἐπαναληπτικῆς ἢ ἄλλης τινος ἄντωνυμίας δηλούσης οὐσιαστικόν π. χ. ὁ αὐτοῦ ἀγρός = ὁ ἰδικός του ἀγρός, ὁ αὐτῶν ἀγρός = ὁ ἰδικός των ἀγρός, ὁ ἀγρός τούτου, ἐκείνου, τινός κ.τ.λ.

Σημ. 1. Αἱ κτητικαὶ ἄντωνυμίας ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν, ἀντιστοιχοῦσι δὲ πρὸς τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν καὶ ἡ μὲν ἐμὸς καὶ σός πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἡ δὲ ἡμέτερος καὶ ὑμέτερος πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἡμῶν καὶ ὑμῶν π. χ. ἐμὸς οἶκος = ὁ οἶκός μου, ὁ ἡμέτερος οἶκος = ὁ οἶκος ἡμῶν κ.τ.λ.

Σημ. 2. Αἱ κτητικαὶ ἄντωνυμίας κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

6. Ἑρωτηματικαὶ ἄντωνυμίας.

§ 283. Διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἄντωνυμίας δηλοῦται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐρωτᾷ ὁ ὁμιλῶν κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἐν. Ὀν.	τίς;	τί;	Πλ.	τίνες;	τίνα;
Γεν.	τίνας;	τίνος;		τίνων;	τίνων;
Δοτ.	τίνι;	τίνι;		τίσι;	τίσι;
Αἰτ.	τίνα;	τί;		τίνα;	τίνα;

Σημ. Ἄντι τῆς γενικῆς τίνας; λέγεται ἐνίστε τοῦ; καὶ ἀντι τῆς δοτικῆς τίνι; λέγεται τῷ;

§ 284. Ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται αἱ ἐξῆς
 α') πότιρος, ποτέρα, πότερον = ποῖος ἐκ τῶν δύο.

β') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν = ἀπὸ ποίας πόλεως ἢ χώρας.

γ') πόσος, πόση, πόσον = πόσον πολὺς

δ') ποῖος, ποία, ποῖον = ποίας λογῆς

ε') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον — πόσον μεγάλος ἢ ποίας ἡλικίας.

7. Ἀόριστοὶ ἀντωνυμίας.

§ 285. Διὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας δηλοῦται οὐσιαστικὸν μὴ ὀριζόμενον· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

α') τίς (ἀρσ. κ. θηλ.), τί (οὐδ.)

β') ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα

γ') ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (= μερικοί).

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν. τίς τί

τινές τινὰ καὶ ἅττα

Γεν. τινός καὶ τοῦ

τινῶν τινῶν

Δοτ. τινὶ καὶ τῷ

τισὶ τισὶ

Αἰτ. τινὰ τί

τινάς τινά.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν. ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα

οἱ δεῖνες

Γεν. τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος

τῶν δεῖνων

Δοτ. τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι

— —

Αἰτ. τὸν τὴν, τὸν δεῖνα

τοὺς τὰς δεῖνας

Ἡ ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 286. Εἰς τὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας καταλέγονται καὶ αἱ εἰδικώτερον καλούμεναι ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίας· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς.

α') ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο

β') ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον

γ') πᾶς, πᾶσα, πᾶν

δ') οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν

ε') μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν

ς') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον

ζ') μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον (= κανέννας ἀπὸ τοὺς δύο).

η') ἀμφοτέροι, ἀμφοτέραι, ἀμφοτέρα (= καὶ οἱ δύο).

θ') ὁ ἕτερος, ἡ ἕτερα, τὸ ἕτερον (= ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο).

ι') ἑκάτερος, ἑκάτερα, ἑκάτερον (= καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος χωριστά).

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ πᾶς λαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίθετον περὶ τῆς κλίσεως αὐτῆς ἴ. § 211.

Σημ. 2. Ἡ ἀντωνυμία οὐδεὶς καὶ μηδεὶς κλίνεται κατὰ τὸ ἀρι-

θητικὸν εἰς, μία, ἓν ἱ. § 264. Ἡ ἀντωνυμία ἄλλος κλίνεται ὡς τρι-
κατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

Αἱ λοιπαὶ ἀντωνυμῖαι κλίνονται κανονικῶς ὡς τρικατάληκτα
ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

8. Ἄναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 287. Διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας δηλοῦται ὄνομα, περὶ
τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος ἐν ἄλλῃ προτάσει· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') ὅς, ἧ, ὅ.

Ἐν. Ὀν.	ὅς	ἧ	ὅ	Πλ. Ὀν.	οἷ	αἷ	ἄ
Γεν.	οὗ	ἧς	οὗ	Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν
Δοτ.	ῶ	ἧ	ῶ	Δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς
Αἰτ.	ὄν	ἧν	ὄ	Αἰτ.	οὗς	ἄς	ἄ

β') ὅστις, ἧτις, ὅ,τι

Ἐν. Ὀν.	ὅστις	ἧτις	ὅ,τι	Πλ. Ὀν.	οἷτινες	αἷτινες	ἄτινα
Γεν.	οὗτινος	ἧςτινος	οὗτινος	Γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
Δοτ.	ῶτινι	ἧτινι	ῶτινι	Δοτ.	οἷςτισι	αἷςτισι	οἷςτισι
Αἰτ.	ὄντινα	ἧντινα	ὅ,τι	Αἰτ.	οὗςτινας	ἄςτινας	ἄτινα

Σημ. 1. Ἄντι τοῦ οὗτινος λέγεται καὶ οἶον ἄντι τοῦ ῶτινι
λέγεται καὶ οἶω ἄντι τοῦ ἄτινα λέγεται καὶ ἄτια.

Σημ. 2. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὴν ὅς καὶ
τὴν ἀόριστον τίς· κλίνονται δὲ ἀμφότεραι καὶ γράφονται μὲν ὡς
μία λέξις, ἀλλ' ὁ τόνος δὲν μεταβάλλεται.

γ') ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὁποῖος δῆποτε ἐκ τῶν δύο).

δ') οἶος, οἶα, οἶον καὶ ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον.

ε') ὅσος, ὅση, ὅσον, καὶ ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον.

ς') ἠλίκος, ἠλίχη, ἠλίκον καὶ ὀπηλίκος, ὀπηλίχη, ὀπηλίκον.

§ 288. Αἱ ἀντωνυμῖαι ὅς ἢ ὅ, οἶος οἶα οἶον, ὅσος ὅση ὅσον
καὶ ἠλίκος ἠλίχη ἠλίκον λέγονται ἀναφορικαὶ ὀριστικά· αἱ δὲ ὅστις
ἧτις ὅ,τι, ὁποῖος ὁποῖα ὁποῖον, ὁπόσος ὁπόση ὁπόσον καὶ ὀπηλίκος
ὀπηλίχη ὀπηλίκον λέγονται ἀναφορικὰ ἀόριστοι.

§ 289. Αἱ ἀντωνυμῖαι ὅς ἢ ὅ, οἶος οἶα οἶον καὶ ὅσος ὅση ὅσον
λαμβάνουν ὡς προσσχηματισμὸν τὸ βεβαιωτικὸν μῶριον πέρ χάριν

ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς ἐννοίας αὐτῶν· ὄσπερ, οἰόσπερ, ὄσοσπερ, οἴπερ, ὄσοιπερ κ. τ. λ.

§ 290. Μετὰ τῆς ὄσους τίθεται τὸ δῆποτε χάριν ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς ἀοριστίας· γράφονται δὲ ὑφ' ἐν ἢ κατὰ διάστασιν: ὄσαισδῆποτε ἢ ὄσαισ δῆποτε.

9. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 291. Διὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας δηλοῦται τι ὄρισμένον, τὸ ὅποιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας καὶ τρόπον τινὰ δεικνύομεν εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς.

α') ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

β') οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Ἐν. ὄν. οὗτος	αὕτη	τοῦτο	Πλ. οὗτοι	αὗται	ταῦτα
Γεν. τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	ταύτων	τούτων
Δοτ. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αἰτ. τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα

γ') ὄδε, ἦδε τόδε· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς.

Ἐν. ὄν. ὄδε	ἦδε	τόδε	Πλ. οἴδε	αἶδε	τάδε
Γεν. τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
Δοτ. τῷδε	τῆδε	τῷδε	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
Αἰτ. τόνδε	τήνδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὄ, ἦ, τὸ καὶ τοῦ προσχηματισμοῦ δέ.

δ') τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο καὶ τοιοσόδε, τοιάδε, τοιόδε.

ε') τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο καὶ τοσοσόδε, τοσηδέ, τοσόδε.

ς') τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο καὶ τηλικόσδε, τηλικῆδε τηλικόδε.

Σημ. Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ τοῦ τελικοῦ ν.

§ 292. Χάριν ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς δεικτικῆς ἐννοίας αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι προσλαμβάνουν ἐνίοτε τὸν προσχηματισμὸν· τότε ὁ τόνος καταδιβάσεται εἰς τὴν λήγουσαν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ

φωνήεν ἐκπίπτει π. χ. οὔτοσί, αὐτήι, τουτί, ὀδί, ἠδί, τοδί, ἐκεινοσί, ἐκεινή κ. τ. λ.

§ 293. Ἀπὸ τῶν ἀντωνυμιῶν ἄλλος καὶ πᾶς παράγονται αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαὶ ἄλλοιός, καὶ παντοῖος.

10. Συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 294. Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ ἔχουν σειρὰς τύπων ἀντιστοίχους ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν. Ἔνεκα δὲ τούτου λέγονται συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμιαί.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν.

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορ.
α') τίς;	τίς, ἔνιοι, ὁ δεῖνα, οὐδεῖς, μηδεῖς, ἕκαστος, ἄλλος.	ἐκεῖνος, οὗτος, ὅδε	ὅς ὅστις
β') πόσος;	—	τοσόσδε τοσοῦτος	ὅσος ὀπόσος
γ') ποῖος;	—	τοιόσδε τοιοῦτος	οῖος ὀποῖος
δ') πηλίκος;	—	τηλικόσδε τηλικοῦτος	ἠλίκος ὀπηλίκος

Σημ. Ἡ πρώτη σειρά σημαίνει οὐσίαν, ἡ δευτέρα ποσότητα καὶ μέγεθος, ἡ τρίτη ποιότητα καὶ ἡ τετάρτη ἡλικίαν καὶ μέγεθος.

§ 295. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ σύστοιχα πρὸς τὰς ἀντωνυμίας ταύτας ἐπιρρήματα λέγονται συσχετικὰ ἢ ἀνταποδοτικά.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἐπιρρημάτων.

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορ.
ποῦ;	ποῦ	ἐνθάδε, ἐνταῦθα ἐκεῖ	οὗ ὅπου
ποῖ;	ποῖ	ἐνθάδε ἢ δεῦρο ἐνταῦθα, ἐκεῖσε	οἶ ὅποι
πόθεν;	ποθεν	ἐνθενδε, ἐντεῦθεν ἐκεῖθεν	ὅθεν ὀπόθεν
πότε;	πότε	νῦν, τότε	ὅτε, ὀπότε
πῶς;	πῶς	ὧδε, οὕτως	ὧς, ὀπως

§ 296. Καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀορίστων καὶ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται ἐπιρρήματα ἀντιστοιχοῦντα εἰς ἅπασαν τὴν ἐρωτηματικὴν σειρὰν· π.χ. ἀλλαχοῦ, ἄλλοσε, ἄλλοθεν, ἄλλοτε, ἄλλως· οὐδαμοῦ, οὐδαμόσε, οὐδαμόθεν, οὐδέποτε, οὐδαμῶς κ.τ.λ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. ΚΛΙΣΙΣ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Εἰσαγωγή

§ 297. Ῥῆμα λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία σημαίνει ἐνέργειαν ἢ πάθος ἢ κατάστασιν προσώπου τινὸς ἢ ζώου ἢ πράγματος, δηλ. οὐσιαστικοῦ τινος. Τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο λέγεται ὑποκείμενον.

Ὅθεν τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἐνέργειαν ἢ τὸ πάθος ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ ὑποκειμένου.

§ 298. Ἡ ἔννοια τὴν ὁποίαν ἐκφράζει τὸ ῥῆμα, δηλ. ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος καὶ ἡ κατάστασις, λέγεται μὲ μίαν λέξιν διάθεσις.

Ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ἧτοι εἰς ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά, καὶ οὐδέτερα.

α') Ἐνεργητικά ἢ ἐνεργητικῆς διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὁποία σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ· π.χ. «ὁ γεωργὸς σκάπτει τὸν ἀγρόν».

β') Παθητικά ἢ παθητικῆς διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὁποία σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει· π.χ. «ὁ ἀγρὸς σκάπεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ».

γ') Μέσα ἢ μέσης διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὁποία σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει ὑφ' ἑαυτοῦ· π.χ. κτενίζομαι (κτενίζω τὸν ἑαυτόν μου).

δ') Οὐδέτερα ἢ οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα ἐκεῖνα τὰ ὁποία σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει· π.χ. «ὁ παῖς κοιμᾶται, ὑγιαίνει, κάθεται».

§ 299. Πᾶσαι αἱ καταλήξεις τῶν ῥημάτων διαιροῦνται εἰς δύο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ εἰς τὰς καταλήξεις τῆς μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

Ὅθεν καὶ τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς ῥήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ εἰς ῥήματα μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

Σημ. Ὡς διακριτικὸν γνώρισμα τῆς φωνῆς λαμβάνομεν τὴν κατάληξιν τοῦ πρώτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς. Ὅταν τὸ πρόσωπον τοῦτο λήγῃ εἰς -ω ἢ -μι, λέγομεν ὅτι τὸ ῥήμα εἶναι ἐνεργητικῆς φωνῆς, ὅταν δὲ τὸ πρόσωπον τοῦτο λήγῃ εἰς -ομαι ἢ -μαι, λέγομεν ὅτι τὸ ῥήμα εἶναι μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

§ 300. Τὰ ῥήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν φωνήν· τινὰ, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον παθητικὴν φωνήν, λέγονται ἀποθετικὰ π. χ. ἐργάζομαι, μάχομαι, δύναμαι κ.τ.λ.

§ 301. α') Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τὴν κατάληξιν -ω ἢ -ομαι λέγομεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -ω (συζυγία τῶν εἰς ω μέγα)· π. χ. γράφω, ἐργάζομαι.

β') Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τὴν κατάληξιν -μι ἢ -μαι λέγομεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν συζυγίαν τῶν -εἰς -μι (συζυγία τῶν εἰς -μι)· π. χ. ἴστημι, δύναμαι.

§ 302. α') Ἐπειδὴ τὸ ῥήμα σημαίνει διάθεσιν, ἢ διάθεσις αὕτη λαμβάνει ὑπαρξιν εἰς χρονικὸν τι σημεῖον δηλ. ἄλλοτε εἰς τὸ παρόν, ἄλλοτε εἰς τὸ μέλλον, ἄλλοτε εἰς τὸ παρελθόν.

β') Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς : χρόνοι τοῦ παρόντος ἐνεστώτος καὶ παρακείμενος, χρόνοι τοῦ μέλλοντος μέλλων (ἀπλοῦς) καὶ τετελεσμένος μέλλων, χρόνοι τοῦ παρελθόντος παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος.

γ') Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἔχουν μίαν σταθερὰν σειρὰν τὴν ὁποίαν διατηροῦμεν, ὅταν κλίνωμεν τὸ ῥήμα· ἡ σειρὰ αὕτη εἶναι ἡ ἐξῆς 1) ἐνεστώτος, 2) παρατατικός, 3) μέλλων, 4) ἀόριστος 5) παρακείμενος, 6) ὑπερσυντέλικος καὶ 7) τετελεσμένος μέλλων.

Σημ. Τὸν τετελεσμένον μέλλοντα πολὺ σπανίως τὸν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι.

§ 303. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον καὶ ἄλλας ὑποδιαίρέσεις τῶν ῥηματικῶν τύπων, τὰς ὁποίας καλοῦμεν ἐγκλίσεις.

Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τέσσαρες 1) ἡ ὀριστικὴ, 2) ἡ ὑποτακτικὴ 3) ἡ εὐκτικὴ καὶ 4) ἡ προστακτικὴ.

§ 304. Τὸ ῥῆμα ἔχει καὶ δύο ἄλλα συστήματα τύπων, τὰ ὁποῖα καλοῦνται *ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος*: εἶναι δὲ τὸ *ἀπαρέμφατον* καὶ ἡ *μετοχή*.

§ 305. Τὸ ῥῆμα ἔχει ἰδιαιτέρας καταλήξεις δι' ἕκαστον τῶν τριῶν προσώπων, ἥτοι ἔχει καταλήξεις πρώτου προσώπου, καταλήξεις δευτέρου προσώπου καὶ καταλήξεις τρίτου προσώπου.

§ 306. Τὸ ῥῆμα ἔχει ἰδιαιτέρας καταλήξεις δι' ἕκαστων τῶν τριῶν ἀριθμῶν, ἥτοι ἔχει καταλήξεις ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καταλήξεις πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ καταλήξεις δυϊκοῦ ἀριθμοῦ.

Σημ. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς εἶναι σπανιώτατος καὶ σχεδὸν ἄχρηστος· ἀντ' αὐτοῦ λαμβάνεται ὁ πληθυντικὸς.

§ 307. Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τοῦ ῥήματος ἥτοι ἡ διάθεσις, ἡ φωνή, ἡ συζυγία, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς λέγονται *ὄλα ὁμοῦ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος*.

Περὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

§ α'). Ὁ ἐνεστώς σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος τελεῖται ἐν τῷ παρόντι, ἥτοι τῶρα ὅτε ὀμιλοῦμεν· π. χ. *λύω προβλήματα*.

β'). Ὁ παρατατικὸς σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐτελεῖτο κατὰ διάρκειάν τινα ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. *χθὲς ἔλυον προβλήματα*.

γ'). Ὁ μέλλων σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος θὰ τελεσθῇ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. *αὔριον λύσωμεν* (= θὰ λύσωμεν) *προβλήματα*.

δ'). Ὁ ἀόριστος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐτελεσθῇ ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. *χθὲς ἐλύσαμεν προβλήματα*.

ε'). Ὁ παρκαείμενος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ παρόντι· π. χ. *νῦν λελύκαμεν προβλήματα*.

ς'). Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἦτο τετελεσμένη ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. *χθὲς ἐλελύκειμεν προβλήματα*.

ζ'). Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος θὰ ἔχῃ τελεσθῇ ἀνυπερθέτως κατόπιν ἄλλης διαθέσεως ἐπίσης μελλούσης· π. χ. *εἰ ἀπίμεν, οὐδεὶς φίλος ἡμῶν λελείπεται* = *ἐὰν φύγωμεν, ἀμέσως (ἢ ἀναμφισβητήτως) δὲν θὰ μᾶς μείνῃ κανένας φίλος*.

Θέμα και Χαρακτήρ

§ 309. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν εἰς πάντας τοὺς τύπους (πρόσωπα, ἐγκλίσεις και ὀνομαστικούς τύπους) ἑνὸς χρόνου.

§ 310. Ὁ ἐνεστώσ και ὁ παρατατικός ἔχουν τὸ αὐτὸ χρονικὸν θέμα. ἐπίσης ὁ παρακειμένος και ὁ ὑπερσυντέλικος· ὁ μέλλων και ὁ ἀόριστος, ἐνεργητικός και μέσος, συνήθως ἔχουν τὸ αὐτὸ χρονικὸν θέμα, ἐνίοτε δὲ διάφορον· ὁ παθητικός μέλλων και ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν ἐκάτερος ἴδιον χρονικὸν θέμα· π.χ. τοῦ ῥήματος παιδεύω — παιδεύομαι τὸ

παιδεύω — εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ ἐνεστώτος και τοῦ παρατατικοῦ ἐνεργητικῆς και παθητικῆς φωνῆς· π.χ. παιδεύ-ω ἔ-παιδεύ-ον. παιδεύ-ομαι — εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ μέλλοντος και τοῦ ἀορίστου ἐνεργητικοῦ και μέσου· π.χ. παιδεύ-ω, ἔ-παιδεύ-ομαι.

πεπαιδευκ — εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παρακειμένου και τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· π.χ. πεπαιδευκ-α, ἐπεπαιδευκ-ειν.

πεπαιδευ — εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παρακειμένου και τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς παθητικῆς φωνῆς· π.χ. πεπαιδευ-μαι, ἔ-πεπαιδευ-μην.

παιδευθη — και παιδευθε — εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παθ. ἀορίστου· π.χ. ἔ-παιδευθη-ν, παιδευθε-ίην.

παιδευθησ — εἶναι χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος· παιδευθησ-ομαι.

Σημ. Τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. ἀορίστου ἔχει δύο μορφάς, τὴν μακρὰν μορφήν (παιδευθη —) και τὴν βραχεῖαν (παιδευθε —). Ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ἐκ τῆς μακρᾶς μορφῆς, και ἄλλοι ἐκ τῆς βραχείας· περὶ τούτου θὰ μάθωμεν κατωτέρω.

§ 311. Συγκρίνοντες τὰ ἑξ ταῦτα θέματα πρὸς ἄλληλα εὐρίσκομεν ὅτι πάντα ἔχουν ὡς βάσιν τὸ θέμα παιδεύω — τὸ θέμα τοῦτο λέγεται ῥηματικόν.

Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βάσις πρὸς σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν θεμάτων.

Σημ. Ἐπειδὴ τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος χρησιμεύει ὡς θέμα τοῦ παρατατικοῦ, και τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου ὡς θέμα τοῦ ὑπερσυντελικοῦ, συνήθως δὲ και τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος ὡς θέμα τοῦ ἀορίστου, διὰ τοῦτο οἱ χρόνοι ἐνεστώσ, μέλλων και παρα-

κείμενος λέγονται ἀρκτικοί, οἱ δὲ χρόνοι παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι.

§ 312. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ τοῦ ῥήματος· π.χ. κωλύω θέμα κωλυ—, χαρακτήρ υ. γράφω, θέμα γραφ— χαρακτήρ φ.

§ 313. Τὰ ἔχοντα χαρακτήρα φωνῆν λέγονται φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ἔχοντα χαρακτήρα σύμφωνον λέγονται συμφωνόληκτα.

Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι συνήθως καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα. Εἰς τὰ συμφωνόληκτα τοῦναντίον, τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος συνήθως δὲν εἶναι καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα· π.χ. κόπτω· χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος κοπτ—, ῥηματ. θέμα κοπ .

314. Χρονικὸς χαρακτήρ λέγεται τὸ γράμμα ἢ τὰ γράμματα τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος πρὸς σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν θεμάτων, οὕτω.

α) τὸ -σ- εἶναι χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου.

β) τὸ -κ- εἶναι χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ ἐνεργητ. παρακειμένου.

γ) τὸ -θησ- εἶναι χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ παθ. μέλλοντος.

δ) τὸ -θη- καὶ -θε- εἶναι χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ παθ. ἀορίστου.

Αὔξεις ἀπλῶν ῥημάτων.

§ 315. Αὔξεις λέγεται τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τὸ ὅποιον λημβάνουν πάν-τες οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ ῥήματος.

§ 316. Ἡ αὔξις εἰς μὲν τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα εἶναι προσθήκη τοῦ εἰ καὶ λέγεται συλλαβική· π.χ. παιδεύω, παρατ. ἐπαίδευον ἀόρ. ἐπαίδευσα κ.τ.λ., εἰς δὲ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ῥήματα εἶναι ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν καὶ λέγεται χρονική· π.χ. ἐλπίζω, παρατ. ἤλπιζον, ἀόρ. ἤλπισα κ.τ.λ.

§ 317. Εἰς τὰ ἀπὸ ρ ἀρχόμενα ῥήματα τὸ ρ μετὰ τὴν αὔξιν διπλασιάζεται· π.χ. δίδωμι, παρατ. ἔδιδον, ἀόρ. ἔδωκα.

§ 318. Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξιν γίνονται αἱ ἀκόλουθοι ἑκτάσεις.

ἄ εἰς η· ἀδικῶ—ἠδίκουν, ἀκούω—ἤκουον.

ε εἰς η' ἐλπίζω—ἤλπιζον, ἐλευθερῶ—ἤλευθέρουν
 ο εἰς ω' ὀνομάζω—ὠνόμαζον, ὁμολογῶ—ὠμολόγουν
 υ εἰς ι' ἰκετεύω—ἰκέτευον, ἱππεύω—ἱππευον
 υ̅ εἰς υ̅ ὑβρίζω—ὑβρίζον, ὑφαίνω—ὑφαινον
 αι εἰς η' αἰσθάνομαι—ἤσθανόμην, αἰτῶ—ἤτιον
 οι εἰς ω' οἰκῶ—ὤγουν, οἰκτίρω—ὤκτιρον
 αυ εἰς ην' αὐξάνω—ἠὔξανον, αὐλῶ—ἠύλουν
 ευ εἰς ην' εὐτυγχῶ—ἠτύχουν, εὐρίσκω—ἠύρισκον.

§ 319. Τὰ ῥήματα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ μακροῦ φωνήεντος ἢ ἀπὸ τῶν διφθόγγων *ει* καὶ *ου* δὲν λαμβάνουν αὐξησιν· π. χ. ὤρελῶ—ὠφέλουν, ἦκω—ἦκον, εἶρω—εἶργον, εἰκάω—εἰκαζον.

§ 320. Τὰ ἀπὸ τοῦ *α* μακροῦ καὶ τῆς διφθόγγου *α* ἀρχόμενα ῥήματα ὄφειλον νὰ παραμένουν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους ἀμετάβλητα· ἐν τούτοις τρέπεται τὸ *ᾱ* εἰς *η*, τὸ δὲ *α* εἰς *η'* π. χ. ἀργῶ—ἤργουν, ἀθλῶ—ἤθλουν, ἀναλίσκω—ἀνήλισκον, ἄδω—ἤδον.

§ 321. Ῥημάτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ *ε*—ἐκτείνεται τὸ *ε* τοῦτο κατὰ τὴν αὐξησιν εἰς *ει*· παρὰ τὸν κανόνα· ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς: εἰθίζω—εἰθίζον, ἐλίτω—ἐλίττον, ἔπομαι—εἰπόμην, ἐργάζομαι—εἰργαζόμην· ἐσιτῶ—εἰσιτίων, ἔχω—εἶχον, εἶω—εἶων

Σημ. Τὸ ἐργάζομαι λαμβάνει καὶ τὴν κανονικὴν αὐξησιν, ἦτοι παρατ. εἰργαζόμην καὶ ἠεργαζόμην κ.τ.λ.

§ 322. Τὰ ἀπὸ τοῦ *ευ*-ἀρχόμενα ῥήματα, ἐὰν μὲν μετὰ τὸ *ευ*-ἀκολουθῇ σύμφωνον, δύνανται καὶ νὰ μὴ λαμβάνουν αὐξησιν π.χ. εὐτυγχῶ—ἠτύχουν καὶ εὐτύχουν, εὐδαιμονῶ—ἠδαιμόνουν καὶ εὐδαιμόνουν κ.τ.λ· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ φωνὴν βραχύ, ἐκτείνεται τὸ φωνὴν τοῦτο π.χ. εὐαρμοσιτῶ—εὐηρμόσιτουν, εὐδοτῶ—εὐώδουν, εὐορχῶ—εὐώρχουν κ.τ.λ· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ φωνὴν μικρόν, οὐδεμίαν αὐξησιν λαμβάνουν· π.χ. εὐήμερῶ—εὐήμερουν, εὐωχοῦμαι—εὐωχούμην κ.τ.λ.

§ 323. Τὸ ῥήμα *οἰωνίζομαι* δὲν λαμβάνει αὐξησιν· οὕτω ἔχει παρατ. *οἰωνιζόμην*.

§ 324. Τὸ ὠπῶ (=σπρώχνω), ὠνοῦμαι (=ἀγοράζω) καὶ οὐ λαμβάνουν συλλαβικὴν αὐξησιν παρὰ τὸν κανόνα· π.χ. ἐώθον· νούμην, ἐούρουν.

§ 325. Τοῦ ὄρω ὁ παρατατικὸς εἶναι ἐώρων,

ὁ ἀόριστος ἐάλων καὶ τοῦ ἀνοίγω (ἀνά + οἶγω) ὁ παρατατικὸς εἶναι ἀνέφρων καὶ ὁ ἀόριστος ἀνέφρα· οἱ χρόνοι οὗτοι ἔλαβον διπλὴν αὐξῆσιν, ἦτοι καὶ χρονικὴν καὶ συλλαβικὴν.

§ 326. Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω λαμβάνουν συλλαβικὴν αὐξῆσιν ἐ- ἢ ἦ- ὅθεν ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην, ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην, ἔμελλον καὶ ἤμελλον.

§ 327. Τὸ ἐορτάζω λαμβάνει τὴν αὐξῆσιν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν· παρατ. ἐώρταζον ἐώρτασα κ.τ.λ.

Ἀναδιπλασιασμός ἀπλῶν ῥημάτων.

§ 328. Ἀναδιπλασιασμός λέγεται τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος οἱ χρόνοι οἱ σημαίνοντες τὸ τετελεσμένον, ἦτοι ὁ παρακειμένος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων· φυλάττεται δὲ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις ¹⁾.

Τρία εἶδη ἀναδιπλασιασμοῦ παρατηροῦμεν, τὰ ἐξῆς·

§ 329. Α') Ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον μεθ' ἑνὸς ε. Τὸν ἀναδιπλασιασμόν τοῦτον λαμβάνουν τὰ ῥήματα τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει α') ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου πλὴν τοῦ ρ π. χ. λύω λέλυκα, παιδεύω πεπαίδευκα, β') ἀπὸ δύο συμφώνων τῶν ὁποίων ἰδὴ πρῶτον εἶναι ἄφωνον τὸ δὲ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον π. χ. γράφω -γέγραφα, πλέω -πέπλευκα, πνέω -πέπνευκα. Ἐξαιροῦνται ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν. π. χ. γνωρίζω -ἐγνώρικα.

§ 330. Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἀρχίζῃ ἀπὸ συμφώνου δασείος (χ, φ, θ), τὸ σύμφωνον τοῦτο εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμόν τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· π. χ. χωρῶ -κεχώρηκα, φιλῶ -πεφίληκα, ἠθροεύω -ιεθήρευκα.

§ 331. Ὁ παρακειμένος τοῦ κιῶμαι κέκτημαι, τοῦ πίπιω πέπιωκα (θέμ. πιω), τοῦ μιμνήσκομαι μέμνημαι (θέμ. μνη) λαμβάνει τὸν ἀναδιπλασιασμόν τοῦτον ἀνωμάλως.

§ 332. Β') Αὐξῆσις συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ, ἣ ὁποία φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

α) Τὴν μὲν συλλαβικὴν αὐξῆσιν λαμβάνουν τὰ ῥήματα, τῶν

¹⁾ Ἐπειδὴ ὁ τετελεσμένος μέλλων εἶναι σχεδὸν ἄχρηστος, θὰ καταλέγωνται παραδείγματα τοῦ παρακειμένου μόνον καὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου.

ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ διπλοῦ συμφώνου (ζ, ξ, ψ) ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον δὲν εἶναι ὑγρὸν ἢ ἔνρινον· π.χ. ξεναγῶ—ξενάγηκα, ζηλῶ—ζήλωκα, ψηφίζω—ἐψήφισκα, στρατεύω ἐστράτευκα, κίζω—ἔκισκα, πτοῦμαι—ἐπίτῃμαι.

β') Τὴν δὲ χρονικὴν αὔξησιν λαμβάνουν ἐκεῖνα. τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ βραχέος φωνήεντος, ἦτοι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν παραγομένων χρόνων χρονικὴν αὔξησιν· π. χ. ἀδικῶ—ἠδίκηκα, ἐλευθερῶ—ἠλευθέρωκα, ὁμολογῶ—ὁμολόγηκα, ἵππεύω—ἵππευκα, ὑβρίζω—ὑβρῖσκα, αἰτῶ—ἤτηκα, οἰκῶ—ὠκηκα, αὐλῶ—ἠύληκα, εὐτυχῶ—ἠτύχηκα.

§ 333. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ μακρὸν φωνήεν δὲν λαμβάνουν ἀναδιπλασιασμόν π.χ. ὠφελῶ—ὠφέληκα, ἡμερῶ—ἡμέρωκα

§ 334. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦ εν λαμβάνουν τὸν ἀναδιπλασιασμόν καθὰ καὶ τὴν αὔξησιν· π. χ. εὐτυχῶ—ἠτύχηκα καὶ εὐτύχηκα, εὐορκῶ—εὐώρηκα, εὐεργετῶ—εὐεργέτηκα.

§ 335. Τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α μακρὸν, τὸ α τοῦτο μεταβάλλεται εἰς η· π.χ. ἀναλίσκω—ἀνήλωκα, ἀθλῶ—ἠθληκα.

§ 336. Τῶν ῥημάτων ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐσιῶ καὶ ἔω εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν ε εἰς ει καθὼς καὶ εἰς τὴν αὔξησιν· π. χ. εἶδικα, εἶλιγμαί, εἶλκκα, εἶργασμαι, εἶσιῖακα, εἶῖακα.

§ 337. α') Τῶν ῥημάτων ὠθῶ καὶ ὠνοῦμαι σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος μὲ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν καθὼς καὶ εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους· π. χ. ἔωσμαι, ἐῶνημαι.

β') Καὶ τῶν ῥημάτων ὄρω, ἀλίσκομαι καὶ κατάρνυμαι σχηματίζεται ὁ παρακείμενος μὲ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν π. χ. ἐόρηκα, ἐάλωκα κατέαγα· τοῦ δὲ ὄρω ὁ ὑπερσυντέλικος εἶναι ἐωράκειν.

γ') Τοῦ ἀνοίγω ὁ παρακείμενος σχηματίζεται μὲ διπλὴν αὔξησιν ἐνεργ. ἀνέωχα, παθ. ἀνέωγγμαι.

§ 338. α') Τῶν ῥημάτων λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω (= ὀμιλῶ) καὶ λέγω (συλλέγω, καταλέγω, ἀπολέγω κ.τ.λ.) σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος μὲ αὔξησιν εἰ· π. χ. εἶληφα (θέμ. ληβ-), εἶληχα (θέμ. ληχ-), εἶρηκα (θέμ. ῥη-), εἶλοχα (θέμ. λεγ- λογ-), εἶλεγμαί (θέμ. λεγ-).

β') Οἱ ῥηματικοὶ τύποι εἴωθα (=συνηθίζω) καὶ εἶμαρται (= εἶναι πεπρωμένον) ἔχουν τύπον παρακειμένου με ἀναδιπλασιασμόν ει-.

§ 339. Ὁ ῥηματικὸς τύπος ἔοικα (=ὀμοιάζω) ἔχει τύπον παρακειμένου· ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτοῦ σχηματίζεται με αὐξῆσιν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβήν: ἐφικειν.

§ 340. Γ'. Ῥημάτων τινῶν, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α, ε, ο, ἐπανλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι καὶ ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος· ἐκτείνεται δὲ τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω· π. χ. ἀκούω, θέμ. ἀκο- ἀνάδιπλ. ἀκ-ακο-, ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἀκ-ήκο-α.

Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἀπικὸς ἀναδιπλασιασμός καὶ λαμβάνουν αὐτὸν τὰ ἐξῆς ῥήματα:

ἀκούω, ἀκήκοα (θέμ. ἀκο-) (παθ. παρακ. ἤκουσμαι)

ἀλείφω, ἀλήλιφα, ἀλήλιμμαι (θέμ. ἀλιφ-)

ἐγείρομαι, ἐγήγεραμαι, (θεμ. ἐγερ-)

ἐλαύνω, ἐλήλακα, ἐλήλαμαι (θέμ. ἐλα-)

ἐλέγχωμαι, ἐλήλεγμαι (θεμ. ἐλεγ-)

ἐμῶ, ἐμήμεκα (θέμ. ἐμε-),

ἔρχομαι, ἐλήλυθα (θέμ. ἐλυθ)

ἔσθίω, ἐδήδοκα (θέμ. ἐδο)

ἀπόλλυμι, ἀπολώλεκα· ἀπόλλυμαι, ἀπόλωλα, (θέμ. ὀλε-, ὀλ-)

ὄμνυμι, ὀμώμοκα (θέμ. ὀμο-)

ὀρύττω, ὀρώρουχα, ὀρώρουγμαι (θέμ. ὀρυχ-)

φέρω, ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι (θέμ· ἐνεγ-, ἐνοχ-),

Σημ. Ὁ ὑπερσυντέλικος τινῶν ἐκ τούτων λαμβάνει χρονικὴν αὐξῆσιν π. χ. ἠκηκόειν, ἀπωλωλέκειν, ὀμώμόκειν.

§ 341. Ὁ ῥηματικὸς τύπος ἐγορήγορα (=εἶμαι ξυπνός) σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ θέματος ἐγερο- (=ἐγορο-) τοῦ ἐγείρω· πλὴν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐπαναλαμβάνεται καὶ τρίτος, ὁ ρ: ἐγορ-εγορ-α=ἐγορήγορα. Ἐχει δὲ τύπον παρακειμένου με σιγμασίαν ἐνεστῶτος· προβ. εἴωθα, ἔοικα.

Αὐξῆσις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων,

342. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα καὶ παρασύνθετα ῥήματα λαμ-

δάνουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἔσωθεν, ἦτοι μετὰ τὴν πρόθεσιν π. χ. καταβαίνω —κατέβαινον—καταβέβηκα, ἐμβάλλω —ἐνέβαλλον—ἐμβέβηκα, συμμαχῶ —συνεμάχουν κ. τ. λ.

§ 343. α') Ὑπάρχουν ῥήματά τινα ἐκ προθέσεως σύνθετα ἢ παρα-
σύνθετα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν
ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ π.χ.

ἀμφιέννυμι, παρατ. ἤμφιέννυν, ἀόρ. ἤμφιεσα, παρακ. ἤμφιεσαι.

καθέζομαι παρατ. ἐκαθεζόμην

ἐμπεδῶ (=κάμνω τι σταθερὸν) παρατ. ἤμπέδουν. ἀόρ. ἤμπέδωσα

ἐναντιοῦμαι, παρατ. ἤναντιούμην παρακ. ἤναντιώμαι κ. τ. λ.

ἐνεχυράζω παρατ. ἤνεχύραζεν.

β') Ἐπίσης λαμβάνουν τὴν αὐξησιν συνήθως ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ
τὰ ῥήματα κάθημαι, καθίζω καὶ καθεύδω (=κοιμοῦμαι) π. χ. ἐκα-
θήμην, ἐκάθιζον, ἐκάθευδον.

γ') Δύο αὐξήσεις συγχρόνως, ἦτοι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, λαμβά-
νουν τὰ ἑξῆς ῥήματα:

ἀνέχομαι παρατ. ἤνειχόμην, ἀόρ. ἤνεοχόμην

ἐνοχλῶ παρατ. ἤνώχλουν ἀόρ. ἤνώχλησα παρακ. ἤνώχληκα κ.τ.λ.

ἐπανορθῶ παρατ. ἐπηνώρθουν ἀόρ. ἐπηνώρθωσα κ. τ. λ.

ἀμφιοβητῶ παρατ. ἤμφεσβήτουν ἀόρ. ἤμφεσβήτησα κ. τ. λ.

ἀντιδικῶ παρατ. ἤντιεδίκουν ἀόρ. ἤντιεδίκησα ¹⁾.

§ 344. Τὸ ῥήμα καταναλίσκω (=δαπανῶ) ἔχει παρατατικὸν
κατηνάλισκον καὶ ἀόριστον κατηνάλωσα· ἐνομίσθη δηλ. τὸ ἀναλίσκω
ὡς ἀπλοῦν.

345. Τὸ ῥήμα δυσαρρεσιῶ, ἀν καὶ δὲν εἶναι σύνθετον ἀπὸ πρό-
θεσιν, λαμβάνει τὴν αὐξησιν μετὰ τὸ δυσ-, ἦτοι δυσηρέσειον, διση-
ρέσεισα· πρβ. εὐαρεσιῶ —εὐηρέσειον.

Καταλήξεις.

§ 346. Τὰ τέλη διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται τὸ πρόσωπον καὶ ὁ

¹⁾ Τὰ ῥήματα ἐπίσταμαι καὶ ἐπιέγω εἶναι ἀγνώστου ἀρχῆς· ὅθεν εἶναι
προτιμότερον γὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἀπλᾶ καὶ δμαλῶς ἀξενόμενα: ἠπιστάμην,
ἠπειγον κ. τ. λ.

ἀριθμὸς τοῦ ῥήματος εἰς τοὺς διαφόρους χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις λέγονται *προσωπικαὶ καταλήξεις*.

§ 347. α') Αἱ *προσωπικαὶ καταλήξεις* σχηματίζονται ἐκ συγχωνεύσεως τῶν *κυρίως καταλήξεων* μετὰ φωνηέντων τινῶν, τὰ ὅποια παρεμβάλλονται μετὰ τοῦ θέματος καὶ αὐτῶν.

β') Τὰ φωνήεντα ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν *θεματικὰ φωνήεντα* καὶ *ἐγκλιτικὰ φωνήεντα*.

γ') *Θεματικὰ φωνήεντα* δύνανται νὰ ἔχουν πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ἔχουν μόνον ἢ ὑποτακτικὴ καὶ ἢ εὐκτική, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ἄνευ αὐτῶν νὰ σχηματισθοῦν.

§ 348. Τὰς ἄνευ θεματικῶν ἢ ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *καταλήξεις* καλοῦμεν χάριν διακρίσεως *κυρίως καταλήξεις*.

§ 349. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων διαιρεῖται εἰς δύο τάξεις, εἰς τὴν τάξιν τῶν βαρυτόνων καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν περιπωμένων.

§ 350. Βαρυτόνα ῥήματα λέγονται *ἐκείνα*, τὰ ὅποια τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· π.χ. *παιδεύω*, *γράφω* κ.τ.λ.

Κλίσις τοῦ ῥήματος εἰμί.

	Ὀριστικὴ	Υποτ.	Εὐκτικὴ	Προστακὴ	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
<i>ἐνεστώσ</i>	εἰμί εἶ ἔστι ἔσμεν ἔστε εἰσὶ	ᾧ ῆς ῆ ᾧμεν ῆτε ᾧσι(ν)	εἶην εἶης εἶη εἶημεν κ. εἶμεν εἶητε κ. εἶτε εἶησαν κ. εἶεν	— ἴσθι ἔτω — ἔστε ἔστων καὶ ἔστωσαν	εἶναι	ὁ ᾧν ῆ οὔσα τὸ ᾧν
<i>παρατατ.</i>	ἦν κ. ῆ, ῆμεν ἦσθα ῆτε ἦν ῆσαν					
<i>μέλλον</i>	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται		ἔσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο ἔσοίμεθα ἔσοισθε ἔσοιντο		ἔσεσθαι	ὁ ἔσόμενος ῆ ἔσομένη τὸ ἔσόμενον

Παρατηρήσεις.

α') Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ἀνωμάλως, ἔσται ἀντὶ ἔσεται.

β') Οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίνονται πλὴν τοῦ τύπου εἶ π.χ. «ἐπιμελής ἐσιν ὁ μαθητής», «δίκαιοί εἰσιν οἱ δικασταί».

γ') Ὅταν τὸ εἰμί σημαίνῃ ὑπάρχω, οἱ τύποι αὐτοῦ δὲν ἐγκλίνονται π.χ. «πηλὸς εἰσὶ (ἢ ἔστι) πανταχοῦ», «στρατιῶται εἰσὶν ἐν τοῖς ὄρεσιν».

δ') Τοῦ τύπου ἔστιν ἀναδιβάζεται ὁ τόνος 1) ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ προτάσεως π.χ. «ἔστιν ὁ μαθητής ἐπιμελής», «ἔστιν οἶνος ἐν τῷ πίθῳ»· 2) ὅταν προηγῆται αὐτοῦ ὁ σύνδεσμος εἶ, ὡς, καί, ἀλλ' καὶ ἢ ἀντωνυμία τοῦτ' π.χ. «ἀλλ' ἔστιν ὁ μαθητής ἐπιμελής»· 3) ὅταν κεῖται ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐνεσθαι ἢ ἔξεσθαι (= εἶναι ἐπιτετραμμένον, εἶναι δυνατόν) π.χ. «πολλὰ ἔστιν ἰδεῖν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἑνεργητικὴ φωνή.**Ὀριστικῆ.**

§ 352.

Ἑνεσιῶς

παιδεύ-ω

παιδεύ-εις

παιδεύ-ει

παιδεύ-ομεν

παιδεύ-ετε

παιδεύ-ουσι.

α') Τὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων σχηματίζονται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος διακρίνομεν εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ· ἢ κατάληξις -ομεν σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ο- καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -μεν, ἢ δὲ -ετε ἀπὸ τοῦ -ε- καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -τε.

β') Τὰ δύο ταῦτα φωνήεντα ο καὶ ε εἶναι τὰ θεματικὰ φωνήεντα· καὶ τὸ μὲν ο προσκολλᾶται εἰς τὸ πρῶτον ἐνικόν, πρῶτον καὶ τρίτον πληθυντικόν, τὸ δὲ ε εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα.

γ') Ἡ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντ. -ουσι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -νσι (-ντι) =ονσι· τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ ο ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς ου.

δ') Εἰς τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα εἶναι τοιοῦτοτρόπως συγκεχω-
νευμένα τὰ θεματικὰ φωνήεντα μετὰ τῶν κυρίως καταλήξεων, ὥστε
ἡ διάκρισις αὐτῶν εἶναι δύσκολος.

§ 353.

Παρατατικός

ἐ-παίδευ-ον,	ἐ-παίδευ-εις,	ἐ-παίδευ-ε
ἐ-παιδεύ-ομεν,	ἐ-παιδεύ-ετε,	ἐ-παιδεύ-ον.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζονται
ἐκ τῶν θεματικῶν φωνήεντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων. Καὶ
θεματικὰ μὲν φωνήεντα ἔχει τὰ τοῦ ἐνεστώτος. ἦτοι ο καὶ ε, καὶ
ἐκάτερον διὰ τὰ αὐτὰ πρόσωπα· κυρίως δὲ καταλήξεις ἄλλας, τὰς
ἐξῆς, α' -ν, β' -ς, γ' οὐδεμίαν· πληθ. α' -μεν, β' -τε, γ' -ν.

§ 354.

Μέλλων

παιδεύ-σ-ω,	παιδεύ-σ-εις,	παιδεύ-σ-ει
παιδεύ-σ-ομεν,	παιδεύ-σ-ετε,	παιδεύ-σ-ουσι(ν).

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ ῥηματικὸν
θέμα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ -σ· καὶ εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματι-
ζόμενον χρονικὸν θέμα παιδευσ- προστίθενται αἱ προσωπικαὶ κατα-
λήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

§ 355.

Ἀόριστος α'

ἐ-παίδευσ-α,	ἐ-παίδευσ-ας,	ἐ-παίδευσ-ε
ἐ-παιδευσ-αμεν,	ἐ-παιδευσ-ατε,	ἐ-παιδευσ-αν.

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἀορίστου α' λαμβάνεται τὸ χρονικὸν
θέμα τοῦ μέλλοντος μὲ τὴν προσθήκην τῆς ἀυξήσεως. Αἱ προσω-
πικαὶ καταλήξεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ
τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ. Εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρό-
σωπον λαμβάνεται ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ ε, εἰς δὲ τὸ πρῶτον δὲν
λαμβάνεται ἡ κατάληξις ν.

§ 356.

Παρακειμένος

πε-παίδευ-κ-α,	πε-παίδευ-κ-ας,	πε-παιδευ-κ-ε
πε-παιδευ-κ-αμεν,	πε-παιδευ-κ-ατε,	πε-παιδευ-κ-ασι(ν).

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παρακειμένου προστίθεται ἐν ἀρχῇ
μὲν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ὁ ἀναδιπλασιασμός, ἐν τέλει δὲ ὁ хро-
νικὸς χαρακτήρ κ.

δ') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος. Εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον λαμβάνεται ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ ε.

γ') Τὸ θεματικὸν φωνήεν καὶ αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις διακρίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

δ') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον -ᾶσι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -νσι (-ντι) = ανσι-, τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς α μακρόν.

§ 357

Ὑπερσυντέλικος

ἐ-πεπαιδεύκ εἰν, ἐ-πεπαιδεύκ-εις, ἐ-πεπαιδεύκ-ει
ἐ-πεπαιδεύκ εἰμεν, ἐ-πεπαιδεύκ-εἰτε, ἐ-πεπαιδεύκ-εσαν.

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὑπερσυντέλικου λαμβάνεται τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου μετὰ τὴν προσθήκην τῆς συλλαβικῆς ἀυξήσεως.

β') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος εἰ καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

γ') Εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον λαμβάνεται τὸ θεματικὸν φωνήεν ε, καὶ ὡς κυρίως κατάληξις ἡ -σαν.

§ 358.

Τετελεσμένος μέλλων

πεπαιδευκώς, -υῖα, -ός· ἔσομι, ἔσει ἔσται
πεπαιδευκότες -υῖαι, -ότα ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται

Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἶναι σπανιώτατος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐκφέρεται δὲ συνήθως περιφραστικῶς.

Σημ. Ὁ μονολεκτικὸς τετελεσμένος μέλλων σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος -σ-. Εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος· π.χ. ἀπὸ τοῦ παρακειμένου ἰέθηκα σχηματίζεται ὁ τετελεσμένος μέλλων· τεθνήξω. Τοιοῦτοι μονολεκτικοὶ μέλλοντες εἶναι σπανιώτατοι.

§ 359. Αἱ καταλήξεις τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς διαίρουσιν εἰς δύο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων, ἧτοι τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρακειμένου, καὶ εἰς τὰς καταλή

ξεις τῶν παραγομένων χρόνων, ἦτοι τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Γνώρισμα διακριτικὸν τῶν δύο σειρῶν εἶναι ἢ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ· εἶναι δὲ αὕτη τῶν μὲν ἀρκτικῶν χρόνων -νοι (-ντι), τῶν δὲ παραγομένων -ν ἢ -σαν.

Καταλήξεις ἀρκτ. χρόνων.

α' χ, β' χ ἢ σ, γ' χ·
» -μεν, » -τε, » -ντι.

Καταλήξεις παραγ. χρόνων

α' -ν ἢ χ, β' -ς, γ' —·
» -μεν, » -τε, » -ν ἢ -σαν.

Σημ. Τὸ σημεῖον χ δηλοῖ τὴν κατῆληξιν συγκεχωνευμένην μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος· τὸ δὲ σημεῖον — δηλοῖ ἔλλειψιν τῆς κυρίως καταλήξεως.

Ὑποτακτικὴ.

§ 360.

Ἐνεστῶς

παιδεύ-ω,

παιδεύ-ης,

παιδεύ-η

παιδεύ-ωμεν,

παιδεύ-ητε,

παιδεύ-ωσι(ν).

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζονται ἐκ θεματικῶν φωνήεντων, ἐξ ἐγκλιτικῶν φωνήεντων καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὀριστικῆς.

β') Θεματικὰ φωνήεντα τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι αὐτὰ τὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὀριστικῆς, ἦτοι ο διὰ τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον, τὸ πρῶτον καὶ τρίτον πληθυντικόν, καὶ ε διὰ τὰ λοιπὰ πρόσωπα.

γ') Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ θεματικὰ φωνήεντα.

Σημ. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῶν προσωπικῶν καταλήξεων διακρίνομεν εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν· π.χ. ἢ κατάληξις -ωμεν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ἐπίσης ο καὶ ἐκ τῆς κυρίως καταλήξεως -μεν, τὸ δὲ ο + ο συνηρέθησαν εἰς παλαιστάτους χρόνους εἰς ω· ἦτοι -οομεν = ωμεν ἢ κατάληξις -ητε σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ἐπίσης ε καὶ ἐκ τῆς κυρίως καταλήξεως -τε, τὸ δὲ ε + ε συνηρέθησαν εἰς παλαιστάτους χρόνους εἰς η· ἦτοι -εετε = ητε ἢ διάκρισις τῶν στοιχείων τούτων εἰς τὰ ἄλλα πρόσωπα δὲν εἶναι εὐκόλος.

§ 361.

Ἄοριστος

παιδεύσ-ω,

παιδεύσ-ης,

παιδεύσ-η

παιδεύσ-ωμεν,

παιδεύσ-ητε,

παιδεύσ-ωσι (ν).

Παρακείμενος

πεπαιδευκ-ω,

πεπαιδευκ-ης,

πεπαιδευκ-η

πεπαιδευκ-ωμεν,

πεπαιδευκ-ητε,

πεπαιδευκ-ωσι(ν).

Ἐομοίως μὲ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς ἦτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα ἐκάστου τῶν χρόνων τούτων προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς.

Σημ. Ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος δὲν ἔχουν ἰδιαίτερος τύπους εἰς τὴν ὑποτακτικὴν.

Εὐκτική.

§ 362.

Ἐνεσιῶς

παιδεύ-οιμι,

παιδεύ-οις,

παιδεύ-οι

παιδεύ-οιμεν,

παιδεύ-οιτε,

παιδεύ-οιεν.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς καταλήξεων, ἐν. ἀριθ. -μι -ς, —, πληθ. -μεν -τε, -εν.

§ 363.

Μέλλων

παιδεύσ-οιμι,

παιδεύσ-οις,

παιδεύσ-οι

παιδεύσ-οιμεν,

παιδεύσ-οιτε,

παιδεύσ-οιεν.

Παρακείμενος

πεπαιδευκ-οιμι,

πεπαιδευκ-οις,

πεπαιδευκ-οι

πεπαιδευκ-οιμεν,

πεπαιδευκ-οιτε,

πεπαιδευκ-οιεν.

Ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὸν ἐνεστώτα τῆς εὐκτικῆς ἦτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα ἐκάστου τῶν χρόνων τούτων προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς.

Σημ. Ὁ παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς συνήθως σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ῥήματος εἰμί· οὕτω ἐν. ἀριθμ. πεπαιδευκῶς, -υῖα, -ὸς εἶην, εἶης, εἶη· πλ. ἀριθμ. πεπαιδευκότες, -υῖαι, -ότα εἶμεν, εἶτε, εἶεν.

§ 364. Ἄοριστος ἀ΄.

παιδεύσ-αμι,	παιδεύσ-αις,	παιδεύσ-αι,
παιδεύσ-αμεν,	παιδεύσ αιτε,	παιδεύσ-αιεν.

α΄) Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἀορίστου ἀ΄ τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς.

β΄) Τὸ δεῦτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ τὸ τρίτον πληθυντικὸν ἔχουν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω τύπων, καὶ ἑτέρους τύπους τοὺς καλουμένους αἰολικούς, ἧτοι παιδεύσαις καὶ παιδεύσ-εας, παιδεύσαι καὶ παιδεύσ-ειε, παιδεύσαιεν καὶ παιδεύσ-ειαν.

Προστακτικὴ.

§ 365. Ἐνεστώδης

—	παίδευ-ε,	παιδευ-έτω
—	παιδεύ-ετε,	παιδευ-όντων ἢ παιδευ έτωσαν.

α΄) Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῶν ἐξῆς κυρίως καταλήξεων ἐν. ἀριθμ. β΄ πρόσωπ. δὲν ἔχει, γ΄ -τω πλ ἀριθμ. β΄ -τε, γ΄ -ντων ἢ -τωσαν.

β΄) Ὁ εἰς -ντων τύπος τοῦ γ΄ πληθυντικοῦ ἔχει θεματικὸν φωνῆεν ο.

§ 366. Ἄοριστος ἀ΄.

—	παίδευ-σον,	παιδευσ άτω,
—	παιδεύσ-ατε,	παιδευσ-άντων ἢ παιδευσ άτωσαν.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἀορίστου τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς, πλὴν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου, ἐνθα θεματικὸν φωνῆεν καὶ κυρίως κατάληξις δὲν διακρίνεται.

§ 367. Παρακείμενος

πεπαιδευκώς,	-υῖα, -ός	ἴσθι, ἔστω
πεπαιδευκότες,	-υῖαι -ότα,	ἔστε, ἔστων

Ὁ παρακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τῆς προστακτικῆς τοῦ ῥήματος εἰμί.

Σημ. Ὁ παρακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται σπανιώτατα καὶ μονολεκτικῶς, ἦτοι ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος· πεπαίδευκε, πεπαιδευκέτω κ.τ.λ.

§ 368.

Ἀπαρέμφατον

α') Ἐνεσιῶς. παιδεύ-ειν ἢ κατάληξις -ειν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -εν.

β') Μέλλων· παιδεύσ ειν· σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως τοῦ ἐνεστώτος.

γ') Ἀόριστος· παιδεύσ-αι· σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -αι.

δ') Παρακείμενος· πεπαιδευκ-έναι· σχηματίζεται τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -ε·ναι.

ε') Τοῦ παραιοῦ ἀπαρέμφατον εἶναι αὐτὸ τὸ τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ δὲ ὑπερσυντελικοῦ τὸ τοῦ παρακειμένου.

Παρατηρήσεις

§ 369. Τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται ἐπὶ παντός προσώπου καὶ ἀριθμοῦ, ἦτοι κλίνεται ὡς ἑξῆς:

ἐγὼ	παιδεύειν=ἔγω	παιδεύω	ἢ ἐγὼ	νὰ παιδεύω
σὺ	παιδεύειν=ἔσθ	παιδεύεις	ἢ σὺ	νὰ παιδεύῃς
ἐκεῖνος	παιδεύειν=ἔκεινος	παιδεύει	ἢ ἐκεῖνος	νὰ παιδεύῃ
ἡμᾶς	παιδεύειν=ἔμεις	παιδεύομεν	ἢ ἡμῖς	νὰ παιδεύωμεν
ὑμᾶς	παιδεύειν=ἔμεις	παιδεύετε	ἢ σεῖς	νὰ παιδεύετε
ἐκεῖνους	παιδεύειν=ἔκεινοι	παιδεύουν	ἢ ἐκεῖνοι	νὰ παιδεύουν

Μετοχή.

§ 370.

Ἐνεσιῶς

Ἐνικ. ὁ παιδεύ-ων, ἢ παιδεύ-ουσα, τὸ παιδεύ-ον

Πληθ. οἱ παιδεύ-οντες, αἱ παιδεύ-ουσαι, τὰ παιδεύ-οντα.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος μὲ τὴν προσθήκην τοῦ προσφύματος -ωντ- καὶ -οντ-, κλίνεται δὲ ὅπως τὸ ἄκων, ἄκουσα, ἄκων.

§ 371. *Μέλλον.*

Ἐν. ὁ παιδεύσ-ων, ἡ παιδεύσ-ουσα, τὸ παιδεύσ-ον

Πληθ. οἱ παιδεύσ-οντες, αἱ παιδεύσ-ουσα, τὰ παιδεύσ-οντα

Ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

§ 372. *Ἀόριστος α'*

Ἐν. ὁ παιδεύσ-ας, ἡ παιδεύσ-ασα τὸ παιδεύσ-αν

Πληθ. οἱ παιδεύσ-αντες, αἱ παιδεύσ-ασαι, τὰ παιδεύσ-αντα

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου α' σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὴν προσθήκην τοῦ προσφύματος -αν-, κλίνεται δὲ ὅπως τὸ ἄπας, ἅπασα, ἅπαν.

§ 373 *Παρακείμενος*

Ἐν. Ὀν. ὁ πεπαιδευκ-ὼς ἡ πεπαιδευκ-υῖα

Γεν. τοῦ πεπαιδευκ-ότος τῆς πεπαιδευκ-υῖας

Δοτ. τῷ πεπαιδευκ-ότι τῇ πεπαιδευκ-υῖα

Αἰτ. τὸν πεπαιδευκ ὅτα τὴν πεπαιδευκ-υῖαν

Κλ. ᾧ πεπαιδευκ-ὼς ᾧ πεπαιδευκ-υῖα.

Πλ. Ὀν. οἱ πεπαιδευκ-ότες αἱ πεπαιδευκ-υῖαι

Γεν. τῶν πεπαιδευκ-ότων τῶν πεπαιδευκ-υῖων

Δοτ. τοῖς πεπαιδευκ-όσι ταῖς πεπαιδευκ-υῖαις

Αἰτ. τοὺς πεπαιδευκ-ότες τὰς πεπαιδευκ-υῖας

Κλ. ᾧ πεπαιδευκ-ότες ᾧ πεπαιδευκ-υῖαι

Ἐν. Ὀν. τὸ πεπαιδευκ-ὸς Πλ. τὰ πεπαιδευκ-ότα

Γεν. τοῦ πεπαιδευκ-ότος τῶν πεπαιδευκ-ότων

Δοτ. τῷ πεπαιδευκ-ότι τοῖς πεπαιδευκ-όσι

Αἰτ. τὸ πεπαιδευκ ὸς τὰ πεπαιδευκ ὅτα

Κλ. ᾧ πεπαιδευκ ὸς ᾧ πεπαιδευκ ὅτα

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὴν προσθήκην 1) τοῦ προσφύματος -ωσ- διὰ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ, καὶ τοῦ προσφύματος -οσ- διὰ τὰς αὐτὰς πτώσεις τοῦ οὐδετέρου 2) τοῦ προσφύματος -οι- διὰ πάσας τὰς λοιπὰς πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου 3) τοῦ προσφύματος -υ- διὰ τὸ θηλυκόν.

γ) Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως ἰά καθὼς τὸ θηλυκὸν πάντων τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν.

Παθητικὴ φωνή

ᾠριστική.

§ 374.

Ἔνεστῶς

παιδεύ-ομαι,
παιδευ-όμεθα,

παιδεύ-ῃ,
παιδεύ-εσθε,

παιδεύ-εται
παιδεύ-ονται

Παρατατικός

ἐπαιδευ-όμεν,
ἐπαιδευ-όμεθα,

ἐπαιδεύ-ου,
ἐπαιδεύ-εσθε,

ἐπαιδεύ-ετο
ἐπαιδεύ-οντο.

α) Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζονται ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ο καὶ ε καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων, τοῦ μὲν ἐνεστώτος : ἐν. -μαι, -σαι, -ται. πλ. -μεθα, -σθε, -νται· τοῦ δὲ παρατατικοῦ : ἐν. -μεν, -σο, -το· πλ. -μεθα, -σθε, -ντο.

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου η σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -εσαι, ἢ δὲ -ου ἀπὸ τοῦ -εσο· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουσται· τὸ μὲν ε + αι εἰς η, τὸ δὲ ε + ο εἰς ου· π. χ.

παιδεύεσαι = παιδεύε·αι = παιδεύῃ,

ἐπαιδεύεσο = ἐπαιδεύε·ο = ἐπαιδεύου.

§ 375.

Μέσος μέλλων.

παιδεύσ-ομαι,
παιδευσ-όμεθα,

παιδεύσ-ῃ,
παιδεύσ-εσθε,

παιδεύσ-εται
παιδεύσ-ονται

ᾠ μέσος μέλλων σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικός, ἦτοι ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

§ 376.

Μέλλων ἀόριστος α'.

ἐπαιδευσ-άμεν,
ἐπαιδευσ-άμεθα,

ἐπαιδεύσ-ω,
ἐπαιδεύσ-ασθε,

ἐπαιδεύσ-ατο
ἐπαιδεύσ-αντο.

α') ᾠ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικός· αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

β) Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ασο· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα α + ο συναيروῦνται εἰς ω π. χ. ἐπαιδεύσαο = ἐπαιδεύσα-ο = ἐπαιδεύσω.

§ 377.

Παρακείμενος

πεπαίδευ μαι,
πεπαιδευ-μεθα,

πεπαίδευ-σαι,
πεπαίδευ σθε,

πεπαίδευ-ται
πεπαίδευ-νται.

Ὑπερσυντέλικος

ἐ πεπαιδευ-μην,
ἐ πεπαιδευ-μεθα,

ἐ πεπαιδευ-σο,
ἐ-πεπαιδευ-σθε,

ἐ-πεπαιδευ το
ἐ-πεπαιδευ-ντο.

α') Ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται ἄνευ χρονικοῦ χαρακτήρος καὶ ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων.

β) Προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις, εἰς μὲν τὸν παρακείμενον αἱ τοῦ ἐνεστώτος, εἰς δὲ τὸ ὑπερσυντέλικον αἱ τοῦ παρατατικοῦ.

§ 378.

Παθητικὸς μέλλων α'.

παιδευ θήσ-ομαι,
παιδευ θησ-όμεθα,

παιδευ θήσ η.
παιδευ-θήσ εσθε,

παιδευ-θήσεται
παιδευ-θήσονται.

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθ. μέλλοντος α' τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνισχύεται διὰ τοῦ χρονικοῦ θέματος θησ· εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

379

Παθητικὸς ἀόριστος α'.

ἐπαιδευ-θη-ν,
ἐπαιδευ-θη-μεν,

ἐπαιδευ-θη-ς,
ἐπαιδευ-θη-τε.

ἐπαιδευ-θη-
ἐπαιδευ-θη-σαν.

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθ. ἀορίστου α' τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνισχύεται διὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος θη· εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (τοῦ ὑπερσυντέλικου).

β') Ὁ παθ. ἀόριστος σχηματίζεται ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων

§ 380. Αἱ κυρίως καταλήξεις τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς διαίρουσται εἰς δύο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀρχικῶν χρόνων,

ἦτοι τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρακειμένου, τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ τοῦ παθ. μέλλοντος, καὶ εἰς τὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων, ἦτοι τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ μέσου ἀόριστου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικού.

<i>Καταλήξεις ἀρκτ. χρόνων</i>			<i>Καταλήξεις παραγ. χρόνων</i>		
α' -μαι,	β, -σαι,	γ' -ται	α' -μην,	β' -σο,	γ' -το
» -μεθα,	» -σθε,	» νται.	» -μεθα,	» -σθε,	» -ντο.

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς παθ. φωνῆς σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἦτοι α') μονολεκτικῶς: *γεγράφομαι*, (*γεγράφ-ο-ομαι*) καὶ β') περιφραστικῶς: *γεγραμμένος ἔσομαι* (ἴ. § 358).

Ὑποτακτικῆ.

§ 381.

Ἐνεσιῶς

παιδεύ-ωμαι,	παιδεύ-η,	παιδεύ-ηται
παιδευ-ώμεθα,	παιδευ-ησθε,	παιδευ-ωνται

Μέσος ἀόριστος α'.

παιδεύσ-ωμαι,	παιδεύσ-η,	παιδεύσ-ηται
παιδευσ-ώμεθα,	παιδευσ-ησθε,	παιδευσ-ωνται.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς παθητ. φωνῆς σχηματίζονται ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων, τῶν ἐγκλιτικῶν καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς δριστικῆς, ὅπως αἱ καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἴ. § 360).

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου -η σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ησαι· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὸ δὲ -ηαι συναίρεται εἰς ἠ.

§ 382.

Παρακείμενος.

πεπαιδευμένος,	πεπαιδευμένη,	πεπαιδευμένον ῶ,	ῆς, ῆ'
πεπαιδευμένοι,	πεπαιδευμέναί,	πεπαιδευμένα ῶμεν,	ῆτε, ῶσι(ν).

Ὁ παθ. παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ εἰμί.

§ 383.

Παθητ. ἀόριστος α'.

παιδευθῶ,	παιδευθῆς,	παιδευθῆ
παιδευθῶμεν,	παιδευθῆτε,	παιδευθῶσι(ν).

Ὁ παθητικὸς ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται συνηρημένως, ἦτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα αὐτοῦ προσκολλῶνται αἱ προσωπικαὶ

καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· π.χ. παιδευθή-ω
= παιδευθῶ.

Εὐκτική.

§ 384.

Ἐνεσιῶς

παιδευ-οίμην,
παιδευ-οίμεθα,

παιδεύ-οιο,
παιδεύ-οισθε,

παιδεύ-οιτο,
παιδεύ-οιντο.

Μέσος μέλλων.

παιδευσ-οίμην,
παιδευσ-οίμεθα,

παιδεύσ-οιο,
παιδεύσ-οισθε,

παιδεύσ-οιτο,
παιδεύσ-οιντο.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεσιῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων.

§ 385.

Μέσος ἀόριστος α΄.

παιδευσ-αίμην,
παιδευσ-αίμεθα,

παιδεύσ-αιο,
παιδεύσ-αισθε,

παιδεύσ-αιτο,
παιδεύσ-αιντο

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου α΄ τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α, τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων.

§ 386.

Παρακείμενος.

πεπαιδευμένος, πεπαιδευμένη, πεπαιδευμένος εἶην, εἶης, εἶη·
πεπαιδευμένοι, πεπαιδευμένοι, πεπαιδευμένα εἶμεν, εἶτε, εἶεν.

Ὁ παθ. παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ῥήματος εἶμι.

§ 387.

Παθ. ἀόριστος α΄

παιδευθε-ίη-ν, παιδευθε-ίη-ς, παιδευθε-ίη,
παιδευθε-ίη-μεν, παιδευθε-ίη-τε, παιδευθε-ίη-σαν
καὶ παιδευθε-ῖ-μεν, παιδευθε-ῖ-τε, παιδευθε-ῖ-εν.

α΄) Ὁ παθ. ἀόριστος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ, τοῦ λήγοντος εἰς θε, ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνήεντων η καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (τοῦ ὑπερσυντελικου).

β΄) Ὁ πληθυντικὸς (καὶ δυϊκὸς) ἀριθμὸς δύναται νὰ λάβῃ ἀντὶ τῶν ἐγκλιτικῶν η μόνον τὸ ι τότε τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον λαμβάνει τὴν κατάληξιν -εν ἀντὶ τῆς -σαν.

Προστακτική.

§ 388.

Ἐνεστῶς

- παιδεύ-ου, παιδευ-έσθω,
— παιδεύ εσθε, παιδευ-έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῶν ἐξῆς κυρίως καταλήξεων ἐν. ἀριθμ. β' -σο, γ' -σθω. πλ. ἀριθμ. β' -σθε, γ' -σθων ἢ σθωσαν.

β') Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου -ου σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -εσο· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὸ ε + ο συναίρουσιν εἰς ον· παιδεύεσο = παιδεύεο = παιδεύου.

§ 389.

Μέσος ἀόριστος α'

- παίδευσ-αι, παιδευσ-άσθω,
— παιδεύσ-ασθε, παιδευσ-άσθων ἢ παιδευσ-άσθωσαν

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου α' σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς, ἐκτὸς τοῦ δ' ἐνικοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἀνωμάλως.

§ 390.

Παρακείμενος

- πεπαίδευ-σο, πεπαιδεύ-σθω,
— πεπαίδευ-σθε, πεπαιδεύ-σθων ἢ πεπαιδεύ-σθωσαν.

Ὁ παρακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 391.

Παθητικὸς ἀόριστος α'.

- παιδεύθη-τι, παιδευθῆ-τω
— παιδεύθη-τε, παιδευθέ-ντων ἢ παιδευθῆ-τωσαν.

α') Ὁ παθητικὸς ἀόριστος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

β') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον ἔχει δύο τύπους, μακρότερον καὶ βραχύτερον· ὁ βραχύτερος τύπος σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς θε : παιδευθέντων.

γ') Ἡ κυρίως κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου εἶναι

-θι, ἐτράπη δὲ εἰς -τι ἔνεκα τοῦ δασέος τῆς προηγούμενης συλλαβῆς -θη (πρβ. § 93, β').

§ 392.

Ἀπαρέμφατος.

α'). Ἐνεσιῶς· παιδεύ-εσθαι ἢ κατάληξις -εσθαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως τῆς ἀπαρεμφάτου -σθαι.

β'). Μέσος μέλλων· παιδεύσ-εσθαι ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος.

γ'). Μέσος ἀόριστος α'· παιδέυσ-ασθαι ἢ κατάληξις -ασθαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -σθαι.

δ'). Παρακείμενος, πεπαιδεῦ-σθαι ἢ κατάληξις -σθαι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

ε'). Παθ. μέλλων· παιδευθῆσ-εσθαι ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος -εσθαι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος.

ς'). Παθ. ἀόριστος· παιδευθῆ-ναι ἢ κατάληξις -ναι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθητ. ἀορίστου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 393.

Μετοχή.

α'). Ἐνεστώς· ὁ παιδευ-όμενος, ἢ παιδευ-ομένη, τὸ παιδευ-όμενον· θεματικὸν φωνῆεν ο, κυρίως καταλήξεις -μένος, -μένη, μένον, κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς δευτέρας κλίσεως.

β'). Μέσος μέλλων· ὁ παιδευσ-όμενος, ἢ παιδευσ-ομένη, τὸ παιδευσ-όμενον ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος.

γ'). Μέσος ἀόριστος α'· ὁ παιδευσ-άμενος, ἢ παιδευσ-αμένη, τὸ παιδευσ-άμενον· θεματικὸν φωνῆεν α καὶ κυρίως κατάληξις -μένος, -μένη, -μένον.

δ'). Παρακείμενος· ὁ πεπαιδευ-μένος, ἢ πεπαιδευ-μένη, τὸ πεπαιδευ-μένον ἢ κυρίως κατάληξις -μενος, -μενη, -μενον προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

ε'). Παθητικὸς μέλλων· ὁ παιδευθησ-όμενος, ἢ παιδευθησ-ομένη, τὸ παιδευθησ-όμενον ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος.

Παθ. ἀόριστος ὁ παιδευθεῖς, ἡ παιδευθεῖσα, τὸ παιδευθέν.

§ 394. Κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς γ' κλίσεως.

Ἐν. Ὁν. ὁ παιδευθεῖς ἢ παιδευθεῖσα τὸ παιδευθέν
 Γεν. τοῦ παιδευθέ-ντ-ος τῆς παιδευθεισῆς τοῦ παιδευθέντος
 Κλ. ᾧ παιδευθεῖς ᾧ παιδευθεῖσα ᾧ παιδευθέν

Πλ. Ὁν. οἱ παιδευθέ-ντ-ες αἱ παιδευθεῖσαι τὰ παιδευθέντα
 Γεν. τῶν παιδευθέ-ντ-ων τῶν παιδευθεισῶν τῶν παιδευθέντων
 Δοτ. τοῖς παιδευθεῖσι ταῖς παιδευθεισαῖς τοῖς παιδευθεῖσι

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. ἀόριστου σχηματίζεται ἐκ τοῦ εἰς -θε-
 λήγοντος χρονικοῦ θέματος τῇ προσλήψει τοῦ προσφύματος ντ.

β') Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντικοῦ
 μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν, τὸ δὲ
 πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ε ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς εἰς ει (ἴ. § 108. β').

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως
 -ιᾶ, ὅπως τὸ θηλυκὸν τοῦ πᾶς (ἴ. § 212, γ'), ἤτοι παιδευθέντ-ιᾶ =
 παιδευθενσα = παιδευθεῖσα.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 395. Κυρίως καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ἀρκτικῶν χρόνων. παραγομένων χρόνων.

β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσ. -τον β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσ. -την
 Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσωπον -των.

Παθητικὴ φωνή.

Ἀρκτικῶν χρόνων. Παραγομένων χρόνων.

β' πρόσ. -σθον, γ' πρόσ. -σθον β' πρόσ. -σθον, γ' προσ. -σθην
 Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -σθον, γ' πρόσωπον -σθων.

α') Δι' κυρίως καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ προσκολλῶνται εἰς τὸ
 θέμα ὅπως αἱ λοιπαὶ καταλήξεις τοῦ αὐτοῦ χρόνου τῆς αὐτῆς ἐγκλίσεως.

β') Θεματικὸν φωνῆεν ἢ ἐγκλιτικὸν παρεντίθεται συμφώνως
 πάντοτε πρὸς τὸ β' πληθ. πρόσωπον π.χ. ὀριστ. ἐνεστ. ἐνεργ.
 παιδεύ-ε τον, παθ. παιδεύ-ε-σθον παρατ. ἐνεργ. ἐπαιδεύ-ε-τον, ἐπαι-
 δευ-έ-την, παθ. ἐπαιδεύ-ε-σθον, ἐπαιδευ-έ-σθην ὑποτακτ. ἐνεστ.
 ἐνεργ. παιδεύ-η-τον, παθ. παιδεύ-η-σθον εὐκτ. παιδεύ-οι-τον, παι-
 δευ-οί-την παθ. παιδεύ-οι-σθον, παιδευ-οί-σθην προστακτ. παι-
 δεύ-ε-τον, παιδευ-έ-των παθ. παιδευ-ε-σθον, παιδευ-έ-σθων κ.τ.λ.

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ
Ἑνεσιῶς	παιδεύ-ω παιδεύ εις παιδεύ ει παιδεύ-ομεν παιδεύ-ετε παιδεύ-ουσι(ν)	παιδεύ-ω παιδεύ ης παιδεύ-η παιδεύ-ωμεν παιδεύ-ητε παιδεύ-ωσι(ν)	παιδεύ-οιμι παιδεύ-οις παιδεύ-οι παιδεύ-οιμεν παιδεύ-οιτε παιδεύ-οιεν
Παρατατικός	ἐπαίδευ-ον ἐπαίδευ εις ἐπαίδευ-ε ἐπαιδεύ-ομεν ἐπαιδεύ-ετε ἐπαίδευ-ον		
Μέλλον	παιδεύ-σ-ω παιδεύ-σ-εις παιδεύ-σ-ει παιδεύ-σ-ομεν παιδεύ-σ-ετε παιδεύ-σ-ουσι		παιδεύ-σ-οιμι παιδεύ-σ-οις παιδεύ-σ-οι παιδεύ-σ-οιμεν παιδεύ-σ-οιτε παιδεύ-σ-οιεν
Ἀόριστος	ἐπαίδευ-σ-α ἐπέιδευ-σ-α;̄ ἐπαίδευ-σ-ε ἐπαιδεύ-σ-αμεν ἐπαιδεύ-σ-ατε ἐπαίδευ-σ-αν	παιδεύ-σ-ω παιδεύ-σ-ης παιδεύ-σ-η παιδεύ-σ-ωμεν παιδεύ-σ-ητε παιδεύ-σ-ωσι	παιδεύ-σ-αιμι παιδεύ-σ-αις ἤ-σ-ειας παιδεύ-σ-αι ἤ-σ-ειε παιδεύ-σ-αιμεν παιδεύ-σ-αίτε παιδεύ-σ-αιεν ἤ-σ-ειαν
Παρακείμενος	πεπαίδευ-κ-α πεπαίδευ-κ-ας πεπαίδευ-κ-ε πεπαιδεύ-κ-αμεν πεπαιδεύ-κ-ατε πεπαιδεύ-κ-ασι(ν)	παιδεύ-κ-ω κ.τ.λ. ῆ πεπαίδευκῶς } ὦ πεπαίδευκυῖα } ῆς πεπαίδευκός } ῆ κ.τ.λ.	πεπαιδεύ-κ-οιμι κ.τ.λ. ῆ πεπαίδευκῶς } εἶην πεπαίδευκυῖα } εἶης πεπαίδευκός } εἶη κ.τ.λ.
Ὑπερσυντέλιμος	ἐπεπαιδεύ-κ-ειν ἐπεπαιδεύ-κ-εις ἐπεπαιδεύ-κ-ει ἐπεπαιδεύ-κ-ειμεν ἐπεπαιδεύ-κ-ειτε ἐπεπαιδεύ-κ-εσαν		

Προστακτική	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
παίδευ-ε παίδευ-έτω παιδεύ-ετε παίδευ-όντων ἤ παίδευ-έτωσαν	παιδεύ-ειν	ὁ παιδεύ-ων ἡ παιδεύ-ουσα τὸ παιδεύ-ον
	παιδεύ-σ-ειν	
παίδευ-σ-ον παίδευ-σ-άτω παιδεύ-σ-ατε παίδευ-σ-άντων ἤ παίδευ-σ-άτωσαν	παιδεύ-σ-αι	ὁ παιδεύ-σ-ας ἡ παιδεύ-σ-ασα τὸ παιδεύ-σ-αν
πεπαιδευκῶς } ἴσθι πεπαιδευκῆ } πεπαιδευκός } ἔστω πεπαιδευκότες } ἔστε πεπαιδευκῆται } ἔστων ἤ πεπαιδευκότες } ἔστωσαν	πεπαιδευ-κ-έναι	ὁ πεπαιδευ-κ-ὼς ἡ πεπαιδευ-κ-υῖα τὸ πεπαιδευ-κ-ός

§ 397. Κλίσις βαρυτόνου
α) Παθητικὴ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Ἐὐκτικὴ
Ἑξατώσ	παιδεύ-ομαι παιδεύ-ῃ παιδεύ-εται παιδευ-όμεθα παιδεύ-εσθε παιδευ-ονται	παιδεύ-ομαι παιδεύ-ῃ παιδευ-ηται παιδευ-όμεθα παιδευ-ησθε παιδευ-ονται	παιδευ-οίμην παιδευ-οιο παιδευ-οιτο παιδευ-οίμεθα παιδευ-οισθε παιδευ-οιντο
Παρατατικός	ἐπαιδευ-οίμην ἐπαιδευ-ου ἐπαιδευ-ετο ἐπαιδευ-όμεθα ἐπαιδευ-εσθε ἐπαιδευ-οντο		
Μέσ. μέλλον	παιδεύ-σομαι παιδεύ-σῃ παιδευ-σεται παιδευ-σόμεθα παιδεύ-σεσθε παιδευ-σονται		παιδευ-σοίμην παιδευ-σοιο παιδευ-σοιτο παιδευ-σοίμεθα παιδευ-σοισθε παιδευ-σοιντο
Μέσ. ἀόρ.	ἐπαιδευ-σάμην ἐπαιδευ-σω ἐπαιδευ-σατο ἐπαιδευ-σάμεθα ἐπαιδευ-σασθε ἐπαιδευ-σαντο	παιδεύ-σομαι παιδεύ-σῃ παιδευ-σεται παιδευ-σόμεθα παιδευ-σῆσθε παιδευ-σονται	παιδευ-σαιμην παιδευ-σαιο παιδευ-σαιτο παιδευ-σάμεθα παιδευ-σαισθε παιδευ-σαιντο
Παρακείμενος	πεπαιδευ-μαι πεπαιδευ-σαι πεπαιδευ-ται πεπαιδευ-μεθα πεπαιδευ-σθε πεπαιδευ-νται	πεπαιδευμένος } ὦ πεπαιδευμένη } ἤς πεπαιδευμένος } ἦ πεπαιδευμένοι } ὦμεν πεπαιδευμένοι } ἦτε πεπαιδευμένα } ὦσιν	πεπαιδευμένος } πεπαιδευμένη } πεπεδευμένοι } εἶην - μένοι } εἶμεν εἶης - μένοι } εἶτε εἶη - μένοι } εἶεν
Ἐπερσυντέλιχ.	ἐπεπαιδευ-μην ἐπεπαιδευ-σο ἐπεπαιδευ-το ἐπεπαιδευ-μεθα ἐπεπαιδευ-σθε ἐπεπαιδευ-ντο		
Παθ. μέλλον	παιδευ-θήσομαι παιδευ-θήσῃ παιδευ-θήσεται παιδευ-θήσόμεθα παιδευ-θήσεσθε παιδευ-θήσονται		παιδευ-θήσοίμην παιδευ-θήσοιο παιδευ-θήσοιτο παιδευ-θήσοίμεθα παιδευ-θήσοισθε παιδευ-θήσοιντο
Παθ. ἀόριστος	ἐπαιδευ-θήν ἐπαιδευ-θήης ἐπαιδευ-θή ἐπαιδευ-θήμεν ἐπαιδευ-θήτε ἐπαιδευ-θήσαν	παιδευ-θῶ παιδευ-θήης παιδευ-θή παιδευ-θήμεν παιδευ-θήτε παιδευ-θήσιν	παιδευ-θειήν παι- δευ-θειής, παιδευ- θειή παιδευ-θειέμεν ἦ -θειήμεν, παιδευ- θειέτε -θειήτε, παι- δευ-θειέην ἦ -θειήσαν

ῥήματος
φωνή

Προστακτική	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
παιδεύ-ου παιδευ-έσθω παιδευ-εσθε παιδευ έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν	παιδευ-εσθαι	ὁ παιδευ-όμενος ἢ παιδευ-ομένη τὸ παιδευ-όμενον
	παιδευ-σ-εσθαι	ὁ παιδευ-σ-όμενος ἢ παιδευ-σ-ομένη τὸ παιδευ-σ-όμενον
παιδευ-σαι παιδευ-σ-άσθω παιδευ-σ-ασθε παιδευ-σ-άσθων ἢ παιδευ-σ-άσθωσαν	παιδευ-σ-α-σθαι	ὁ παιδευ-σ-άμενος ἢ παιδευ-σ-αμένη τὸ παιδευ-σ-άμενον
πεπαιδευ-σο πεπαιδευ-σθω πεπαιδευ-σθε πεπαιδευ-σθων ἢ πεπαιδευ-σθωσαν	πεπαιδευ-σθαι	ὁ πεπαιδευ-μένος ἢ πεπαιδευ-μένη τὸ πεπαιδευ-μένον
	παιδευ-θήσ-εσθαι	ὁ παιδευ-θησ-όμενος ἢ παιδευ-θησ-ομένη τὸ παιδευ-θησ-όμενον
παιδευ-θη-τι παιδευ-θή-τω παιδευ-θη-τε παιδευ-θέ-ντων ἢ παιδευ-θή-τωσαν	παιδευ-θή-ναι	ὁ παιδευ-θεις ἢ παιδευ-θεισα τὸ παιδευ-θέν

§ 393. Κατὰ τὸ παιδεύω — παιδεύομαι κλίνονται πάντα σχεδὸν τὰ βεβρωτά φωνηεντόληκτα· π. χ. ἀριστεύω, βασιλεύω, δουλεύω, ἱππεύω, κινδυνεύω, μνημονεύω, πιστεύω, τοξεύω, κωλύω, ἰδρύνω, μηνύω, ἰσχύω, δύω, θύω, λύω, φύω κ. τ. λ.

Σημ. 1. Τῶν ῥημάτων κωλύω καὶ μηνύω ὁ χαρακτήρ υ εἶναι πανταχοῦ μακρός.

Σημ. 2. Τῶν ῥημάτων λύω, δύω, θύω καὶ φύω ὁ χαρακτήρ υ εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρός, ἄλλοτε δὲ βραχύς· βραχύς εἶναι εἰς τὸν παρακείμενον πάντων τούτων, καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον τοῦ λύω.

Σημ. 3. Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων ἀκούω θραύω, κελεύω, κλήω, κρούω, παύω, πρίω, σείω, χρίω πάντοτε μὲν εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον, συνήθως δὲ καὶ εἰς τὸν παρακείμενον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτῆρα σ· π. χ. ἀκουσθήσομαι -ἠκούσθην -ἤκουσμαι, ἐθραύσθην -τέθραυσμαι, ἐκελεύσθην -κεκέλευσμαι, ἐκλήσθην -κέκλησμαι (καὶ κέκλημαι), ἐκρούσθην -κέκρουσμαι (καὶ κέκρουμαι), ἐπαύσθην (καὶ ἐπαύθην), ἐσεισθην, ἐπρίσθην, ἐχρίσθην κ. τ. λ.

Σημ. 4. Τῶν ῥημάτων καίω καὶ κλαίω ὑπάρχουν καὶ τύποι κάω καὶ κλάω· οἱ δὲ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος καν- καὶ κλαν- π. χ. καύσω - ἔκανσα - κέκανμαι, κλαύσομαι - ἔκλαυσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΧΡΟΝΟΙ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώτῳ καὶ Παρατατικῳ.

§ 399. Κατὰ τὸ παιδεύω — παιδεύομαι κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς ἀφωνολήκτα ῥήματα, πλέκω, ἄγω, λήγω, βρέχω, δέχομαι, ψύχω, δρέπω, ἀμείβω, τρίβω, ἀλείφω, γράφω, ἄδω, σπεύδω, πείθω κ. ἄ.

Τῶν ῥημάτων τούτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι συγχρόνως καὶ ῥηματικὸν θέμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ σχηματίζονται καὶ ἄλλοι χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 400. α') Τῶν περισσοτέρων ἀφωνολήκτων ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης ἐνός προσ-

φύματος εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα· παραδείγματος χάριν προστίθεται τὸ πρόσφυμα τ εἰς τὸ θέμα χειλικολήκτων ῥημάτων $\kappa\omicron\pi\tau\omega$, ῥίπ $\tau\omega$, κλέπ $\tau\omega$, καλύπ $\tau\omega$, βλάπ $\tau\omega$ (ἀπὸ θέματ. βλαβ-, $\beta + \tau = \pi$), κρύπ $\tau\omega$ (ἀπὸ θέματ. κρυφ-, $\varphi + \tau = \pi$).

β') Εἰς τὸ θέμα τῶν οὐρανικολήκτων προστίθεται τὸ πρόσφυμα j , ἔπειτα δὲ τὸ οὐρανικὸν μετὰ τοῦ j τούτου τρέπονται εἰς $\sigma\sigma$ (ἦ $\tau\tau$) π.χ. χαράσσω ἀπὸ τοῦ χαρακ $j\omega$, πλήττω ἀπὸ τοῦ πλήγ $j\omega$, πύσσω, ἀπὸ τοῦ πύχ $j\omega$.

γ') Ἐὰν τὸ θέμα λήγη εἰς δ , ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς γ , ὁ χαρακτήρ οὗτος μετὰ τοῦ προσφύματος j τρέπονται εἰς ζ π.χ. ἐλπίζω ἀπὸ τοῦ ἐλπίδ $j\omega$, ἀρπάζω ἀπὸ τοῦ ἀρπα $\gamma\omega$ κ.τ.λ.

Σημ. Τὸ j τοῦτο, τὸ ὅποσον καλεῖται *ιώτ*, εἶναι φθόγγος ὑποθετικός, δηλαδή δὲν παρεδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς γραφῆς ὡς οἱ ἄλλοι φθόγγοι, ἀλλ' ὑποτίθεται ὑπὸ τῆς γραμματικῆς καὶ οὕτω ἐξηγούνται διάφορα φαινόμενα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης.

Μέλλων καὶ ἀόριστος α', ἐνεργ. καὶ μέσος.

§ 401. Ὁ χαρακτήρ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ ὑφίστανται τὰς ὑπὸ τῆς προφορᾶς ἐπιβαλ-λομένης μεταβολάς· ἦτοι.

α') οὐρανικὸν μετὰ τοῦ σ τρέπονται εἰς ξ π.χ. πλέκω—πλέξω—ἐπλεξα, ἄγω—ἄξω, βρέχω—βρέξω—ἔβροξα.

β') χειλικὸν μετὰ τοῦ σ τρέπονται εἰς ψ π.χ. κόπτω—κόψω—ἔκοψα, βλάπτω—βλάψω—ἔβλαψα, γράφω—γράψω—ἔγραφα.

γ') ὀδοντικὸν πρὸ τὸ σ ἀποβάλλεται π.χ. ἄδω—ἄσομαι—ἤσα, σπεύδω—σπεύσω—ἔσπευσα, πείθω—πέισω—ἔπεισα.

Σημ. 1. Ὁ μέλλων τοῦ ἔχω εἶναι ἔξω ἐκ θέματος ἐχ- (μὲ ὄασειαν), καὶ ὁ μέλλων τοῦ τρέφω εἶναι θρέψω καὶ ὁ ἀόριστος ἔθρεψα ἐκ θέματος θρεφ.

Ἡ μετοβολή τοῦ δασέος τῆς ἀρχικῆς συλλαβῆς εἰς φιλὸν ἔγινε καθ' ὃν τρόπον εἰς τὸ ὄνομα θοῖξ γεν. τριχός· ἴ. § 93 β'.

Σημ. 2. Τοῦ σπένδω—σπένδομαι ὁ μέλλων εἶναι σπείσω—σπείσομαι καὶ ὁ ἀόριστος ἔσπεισα—ἔσπεισάμην· ὁ σχηματισμὸς εἶναι ὁμαλός: σπενδ-σω, τὸ δ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται=σπεν-σω,

ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν πρὸ τοῦ σ, τὸ δὲ ε ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς ει = σπείσω κ.τ.λ. Ὁμοίως ἐσχηματίσθη ὁ μέλλων τοῦ πάσχω πείσομαι· θέμα πενθ.— πενθοσομαι=πένσομαι=πείσομαι.

§ 402. Ὁ μέλλων τῶν εἰς -ίζω ῥημάτων, ἐὰν μὲν ταῦτα εἶναι δισύλλαβα, σχηματίζεται ὅπως ὁ μέλλων τῶν ἐχόντων χαρακτηριστῆρα δ' π.χ. κίζω, — κίσω, σχίζω — σχίσω, ἐὰν δὲ εἶναι ὑπερδισύλλαβα, λήγει εἰς -ιῶ ιοῦμαι καὶ κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα· ὁ δὲ ἀόριστος πάντων τῶν εἰς -ίζω σχηματίζεται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ὀδοντικώληκτα· π. χ. νομίζω — νομιῶ — ἐνόμισα, πορίζω — ποριῶ — ἐπόρισα, πορίζομαι — ποριοῦμαι — ἐπορισάμην, λογίζομαι — λογιοῦμαι — ἐλογισάμην κ.τ.λ.

Σημ. 1. Τῶν ῥημάτων μάχομαι, παίζω καὶ πίπτω ὁ μέλλων σχηματίζεται συνηρημένος κατὰ τὰ εἰς -εω ῥήματα· μαχοῦμαι παιξοῦμαι, πεσοῦμαι.

Σημ. 2. Τῶν ῥημάτων βιβάζω καὶ ἐλαύνω ὁ μέλλων σχηματίζεται συνηρημένος κατὰ τὰ εἰς -αω ῥήματα· π.χ. βιβῶ -βιβᾶς -βιβᾶ, ἐλῶ -ἐλᾶς -ἐλᾶ κ. τ. λ.

§ 403. Κλίσις συνηρημένου μέλλοντος εἰς -ῶ (-έω), -οῦμαι (-έομαι).

Ἐνεργητικὴ φωνή.		Παθητικὴ φωνή.	
Ὀριστικὴ.	Εὐδικτικὴ.	Ὀριστικὴ.	Εὐδικτικὴ.
πορι-ῶ	πορι-οῖμι ἢ οἶην	πορι-οῦμαι	πορι-οίμην
πορι-εἶς	πορι-οῖς ἢ -οίης	πορι-ῆ	πορι-οῖο
πορι-εἶ	πορι-οἶ ἢ -οίη	πορι-εἶται	πορι-οῖτο
πορι-οῦμεν	πορι-οῖμεν	πορι-οῦμεθα	πορι-οίμεθα
πορι-εἴτε	πορι-οῖτε	πορι-εἴσθε	πορι-οῖσθε
πορι-οὔσι(ν).	πορι-οῖεν	πορι-οὔνται	πορι-οῖντο.
Ἄπαο.	πορι-εἶν	πορι-εἶσθαι	
Μετ.	πορι-ῶν πορι-οὔσα, πορι-οὔν	πορι-οῦμενος, -οιμένη, -οῦμενον	

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ἐνεργητικός.

§ 404. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται κατὰ δύο τρόπους, ἢ μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηριστοῦ κ ἢ ἄνευ αὐτοῦ.

Α') Μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῆρος κ σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τῶν ἐχόντων χαρακτηῆρα ὀδοντικόν· π. χ. πείθω, πέπειθ-κα=πέπεικα, νομίζω, νενόμω-κα=νενόμωκα.

Σημ. Τὸ θ ἢ τὸ δ πρὸ τοῦ κ κανονικῶς ἀποβάλλεται.

Β') Ἄνευ χρονικοῦ χαρακτηῆρος σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τῶν ἐχόντων χαρακτηῆρα οὐρανικὸν ἢ χειλικόν.

§ 405. α') Ἄν ὁ χαρακτηῆρ τοῦ ῥήματος εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται συνήθως εἰς δασύ. π. χ. κόπτω -κέκοφα, τρίβω -τέτριφα, πράττω (θέμ. πραγ-) -πέπραχα, πλέκω πέπλεχα.

β') Ἄν τὸ ῥιζικὸν φωνήεν εἶναι ε τρέπεται συνήθως εἰς ο, ἂν εἶναι ει τρέπεται εἰς οι· π. χ. κλέπτω -κέκλοφα, πέμπω -πέπομωφα, λείπω -λέλοιπα, ἔοικα (ἐκ θέματος εἰκ-) κ. τ. λ.

Σημ. 1. Τοῦ ῥήματος ῥήγνυμαι ὁ παρακείμενος εἶναι ἔρωγα· ἢ τροπή τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος η εἰς ω εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τροπήν τοῦ ε εἰς ο.

Σημ. 2. Ὁ χαρακτηῆρ τοῦ ῥήματος ἐνίοτε, ἂν καὶ εἶναι ψιλὸν σύμφωνον ἢ μέσον, δὲν τρέπεται εἰς δασύ· π. χ. ἄγνυμι -ἄγα, δέρομαι -δέδορα, λείπω -λέλοιπα, πῆγνυμι -πέπηγα, πλήττομαι -πέπληγα, πράττω -πέπραγα, τήκομαι -τέτηκα, τίκω (θέμ. τεκ-) -τέτοκα, σήπομαι -σέσηπα, φεύγω -πέφευγα.

§ 406. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) λέγεται πρῶτος μὲν, ὅταν σχηματίζεται μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῆρος κ ἢ μετὰ τροπῆς τοῦ ψιλοῦ χαρακτηῆρος εἰς δασύν· π. χ. λέλυκα πέπεικα (τοῦ πείθω), ἤλπικα, τέτριφα (τοῦ τρίβω), πέμπομωφα (τοῦ πέμπω) πέπραχα (τοῦ πράττω)· δεῦτερος δὲ λέγεται, ὅταν φυλάττεται ὁ ψιλὸς χαρακτηῆρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἄτρεπτος· π. χ. τέτηκα, πέπληγα τέτοκα, πέπραγα κ. τ. λ.

Σημ. Ῥήματά τινα ἔχουν δύο παρακειμένους· π. χ. πείθω—πέπεικα καὶ πέποιθα μετὰ διαφόρου ἐννοίας, πράττω—πέπραχα καὶ πέπραγα ἐπίσης μετὰ διαφόρου ἐννοίας, καὶ ἄλλα.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος μέσος ἢ παθητικός.

§ 407. α') Ὁ παθητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται καθὼς καὶ ὁ τῶν φωνηεν-

τολήκτων, ἦτοι διὰ τῆς προσλήψεως τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς/ πκτητικῆς φωνῆς ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

β') Μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν καταλήξεων προκύπτουσι μεταβολαί τινες εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥήματός καὶ εἰς τὸ σύμφωνον τῆς καταλήξεως ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ τῆς προφορᾶς καὶ τῆς ἀναλογίας· ἦτοι·

1) Ὁ ὀδοντικός χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ ἢ τ τῶν καταλήξεων (-μαι, -μην, -μεθα, -ται -το) τρέπεται εἰς σ' π.χ. πείθομαι, πέπειθ-μαι = πέπεισμαι, πέπειθ-ται = πέπεισται, νομίζομαι, νενόμιδ-μαι = νενόμισμαι, νενόμιδ-ται = νενόμισται· πρὸ δὲ τοῦ σ (-σαι, -σο, -σθε) ἀποβάλλεται π.χ. πέπειθ-σαι = πέπεισαι, νενόμιδ-σαι = νενόμισαι.

2) Ὁ οὐρανικός χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς γ. π.χ. πλέκομαι, πέπλεκ μαι = πέπλεγμαι, ψύχομαι, ἔψυχ μαι = ἔψυγμαί· πρὸ τοῦ τ τρέπεται εἰς κ π.χ. ἔψυχ-ται = ἔψυκται, τέταγ-ται = τέτακται· πρὸ τῆς καταλήξεως -σαι ἢ -σο ἐνοῦται μετὰ τοῦ σ εἰς ξ. π.χ. πέπλεκ-σαι = πέπλεξαι, τέταγ-σαι = τέτοξαι, ἔψυχ-σαι = ἔψυξαι, ἐπέπλεγ-σο = ἐπέπλεξο κ.τ.λ.· πρὸ τῆς καταλήξεως σθε, τὸ σ (τῆς καταλήξεως) ἀποβάλλεται ὡς εὐρισκόμενον μεταξύ δύο συμφώνων, τὸ δὲ οὐρανικὸν τρέπεται εἰς χ' π.χ. πεπλεκ σθε = πεπλεκ-θε = πέπλεχθε, τεταγ-σθε = τεταγθε = τέταχθε κ.τ.λ.

3) Ὁ χειλικὸς χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό. π.χ. κόπτομαι, κέκοπ μαι = κέκομμαί, γράφομαι, γέγραφ-μαι = γέγραμμαί· πρὸ τοῦ τ τρέπεται εἰς π' π.χ. γέγραφ-ται = γέγραπται, τέτριβ-ται = τέτριπται· πρὸ τῆς καταλήξεως -σαι ἢ -σο ἐνοῦται μετὰ τοῦ σ εἰς ψ' π.χ. κόκοπ-σαι = κόκοψαι, τέτριβ-σαι = τέτριψαι, ἐγέγραφ-σο = ἐγέγραφο· πρὸ τῆς καταλήξεως -σθε ἀποβάλλεται τὸ σ (τῆς καταλήξεως) ὡς εὐρισκόμενον μεταξύ δύο συμφώνων, τὸ δὲ χειλικὸν τρέπεται εἰς φ' π.χ. κέκοπ σθε = κέκοπ-θε = κέκοφθε, τέτριβ-σθε = τέτριβθε = τέτριφθε.

4) Οἰοσδήποτε ἄφωνος χαρακτήρ πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου -νται ἢ -ντο εἶναι ἀσυμβίβαστος μετ' αὐτῆς· ὅθεν τὸ πρόσωπον τοῦτο σχηματίζεται περιφραστικῶς, καὶ τοῦ μὲν πρᾶκτεμένου διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰσί, τοῦ δὲ ὑπερσυντελείου διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ἦσαν· π.χ. κέκομμένοι εἰσί, κέκομμένοι ἦσαν.

§ 407. Τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἰς τὸν παθητ. παρακείμενον (καὶ ὑπερσυντέλικον) μένει ἀμετάβλητον π. χ. κλέπτομαι — κέκλεμμαι (ἐνεργ. κέκλοφα), πέμπομαι — πέπεμμαι (ἐνεργ. πέπομφα), λείπομαι — λέλειμμαι (ἐνεργ. λέλοιπα).

Σημ. Τῶν ῥημάτων στρέφομαι, τρέπομαι καὶ τρέφομαι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἰς τρέπεται κατ' ἐξαίρεσιν εἰς α: ἔστραμμαι, τέτραμμαι, τέθραμμαι.

§ 408. Κλίσις παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου ἀφωολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν.

Ὀριστικὴ Παρακείμενος καὶ Ὑπερσυντέλ.		Ἀπαρέμφ.	Μετοχὴ
θέμ. πειθ- πέπεισμαι πέπεισαι πέπεισται πεπεισμεθα πέπεισθε πεπεισμένοι εἰσὶ	ἐπεπείσμην ἐπέπεισο ἐπέπειστο ἐπεπείσμεθα ἐπέπεισθε πεπεισμένοι ἦσαν	πεπεισθαι	ὁ πεπεισμένος ἢ πεπεισμένη τὸ πεπεισμένον
θέμ. πλέκ- πέπλεγμαι πέπλεξαι πέπλεκται πεπλέγμεθα πέπλεχθε πεπλεγμένοι εἰσὶ	ἐπεπλέγμην ἐπέπλεξο ἐπέπλεκτο ἐπεπλέγμεθα ἐπέπλεχθε πεπλεγμένοι ἦσαν	πεπλέχθαι	ὁ πεπλεγμένος ἢ πεπλεγμένη τὸ πεπλεγμένον
θέμ. γραφ- γέγραμμαι γέγραψαι γέγραπται γεγράμμεθα γέγραφε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἐγεγράμμην ἐγέγραψο ἐγέγραπτο ἐγεγράμμεθα ἐγέγραφε γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφθαι	ὁ γεγραμμένος ἢ γεγραμμένη τὸ γεγραμμένον

Σημ. Εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς γίνονται συμπτώσεις συμφώνων καθὼς εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς

ὀριστικῆς, εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα, καθὼς εἰς τὸ δεύτερον πληθυντικὸν τῆς ὀριστικῆς π.χ. γέγραφο (ὅπως γέγραφαί), γεγράφθω (ὅπως γέγραφθε) κ.τ.λ.

Παθ. μέλλων α' καὶ παθ. ἄοριστος α'.

§ 409. α') Ὁ παθ. μέλλων α' καὶ ὁ παθ. ἄοριστος α' τῶν ἀφω-
νολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται καθὼς καὶ οἱ τῶν φωνηεντολή-
κτων, ἦτοι ὁ μὲν μέλλων τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος
-θησ, ὁ δὲ ἄοριστος τῇ προσλήψει τοῦ χαρακτήρος -θη- (θε-).

β) Ὁ ἀφωνος χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος πρὸ τοῦ θ πάσχει
τάς ὑπὸ τῆς προφορᾶς ἐπιβαλλομένας μεταβολάς, ἦτοι:

1) ἐὰν μὲν εἶναι ὀδοντικὸν τρέπεται εἰς σ, π. χ. πείθομαι,
πειθ-θήσομαι = πεισθήσομαι, ἐπειθ-θην = ἐπεισθην, νομίζομαι,
νομιδ-θήσομαι = νομισθήσομαι, ἐνομιδ-θην = ἐνομισθην.

2) ἐὰν δὲ εἶναι οὐρανικὸν τρέπεται εἰς χ, π. χ. πλέκομαι,
πλεκ-θήσομαι = πλεχθήσομαι, ἐπλέκθην = ἐπλέχθην· τάπτομαι,
ταγ-θήσομαι = ταχθήσομαι, ἐτάγ-θην = ἐτιάχθην.

3) ἐὰν δὲ εἶναι χειλικὸν τρέπεται εἰς φ· π.χ. πέμπομαι, πεμπ-
ήσομαι = πεμφθήσομαι, ἐπέμπ-θην = ἐπέμφθην· ἀμείβομαι, ἀμειβ-
θήσομαι = ἀμειφθήσομαι, ἡμείβ-θην = ἡμείφθην.

Παθ. μέλλων β' καὶ παθ. ἄοριστος β'.

§ 410. Ἀφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων ὁ παθ. μέλλων καὶ
ὁ παθ. ἄοριστος σχηματίζονται τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρα-
κτῆρος ἄνευ τοῦ θ, ἦτοι ὁ μὲν μέλλων τῇ προσλήψει τοῦ -ησ-, ὁ
δὲ ἄοριστος τοῦ -η-. Τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενοι οἱ χρόνοι
οὗτοι λέγονται δεύτεροι· π.χ. γράφομαι, γραφ-ήσομαι, ἐγράφ-η-ν·
κόπτομαι, κοπ-ήσομαι, ἐκόπ-η-ν.

§ 411. α') Τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν ε εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ παθ.
ἄοριστον β' τρέπεται εἰς α· π. χ. βρέχομαι -βραχήσομαι -εβράχην,
κλέπτομαι -κλαπήσομαι -εκλάπην, πλέκομαι -πλακήσομαι -ἐπλάκην,
ὁμοίως τοῦ στρέφομαι, τρέπομαι καὶ τρέφομαι.

β') Τὸ μκκρὸν ῥιζικὸν φωνῆεν συστέλλεται εἰς βραχύ, ἦτοι τὸ η
συστέλλεται εἰς ᾗ, τὸ ει εἰς ι, τὸ ι καὶ υ μκκρὸν εἰς ι καὶ υ βραχύ·
π.χ. πῆγγνυμαι, (θέμ. πηγ-) παγήσομαι, ἐπάγην, ῥῆγγνυμαι, (θέμ. ῥηγ-)

δαγήσομαι, ἐροάγη· σήπομαι (θέμ. σηπ-) σαπήσομαι, ἐσάπη· τήκομαι (θέμ. τηκ-) τακήσομαι, ἐτάκη· μείγνυμαι, (θεμ. μειγ-) μιγήσομαι, ἐμίγη· θλίβομαι, (θέμ. θλίβ) — θλίβήσομαι — θλίβην, (θέμ. πνιγ-) πνιγήσομαι, ἐπνιγη· τρίβομαι, (θέμ. τριβ-) τριβήσομαι, ἐτριβην· φρύγομαι, (θέμ. φρυγ-) φρυγήσομαι, ἐφρύγη.

Σημ. Τοῦ ῥήματος πλήτιομαι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν μένει ἀπαθές, ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι ἀπλοῦν, συστέλλεται δὲ κανονικῶς εἰς α βραχὺ, ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι σύνθετον· π.χ. πληγήσομαι, ἐπλήγη· ἀλλὰ ἐκπλαγήσομαι, ἐξεπλάγη, καταπλαγήσομαι, κατεπλάγη.

§ 412. Εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις κλίνονται οἱ χρόνοι οὔτοι ὅπως καὶ οἱ πρῶτοι μένον εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς φυλλάττεται ἢ κατάληξις -θι ἄτρεπτος· π.χ. κόπηθι, μίγηθι κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΧΡΟΝΟΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώδης καὶ Παρατατικός.

§ 413. Κατὰ τὸ παιδεύω — παιδεύομαι κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα, θέλω, δέρω, φέρω, γέμω, νέμω, μένω· στένω, βούλομαι, ἐπιμέλομαι, καὶ ἄλλα.

Τῶν ῥημάτων τούτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι καὶ ῥηματικὸν θέμα, ἦτοι θέμα ἄνευ προσφύματος τινος.

§ 414. Τῶν περισσοτέρων ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ προσφύματος j, καὶ τότε:

α') Ἐὰν ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος εἶναι λ, τὸ j τοῦτο ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· π.χ. ἀγγέλλω, θέμ. ἀγγελ- ἀγγέλ-j-ω=ἀγγέλλω· διὰ τοῦτο «τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα λ ῥήματα γράφονται εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν μὲ δύο λ· π.χ. βάλλω, θάλλω, μέλλω, πάλλω, ποικίλλω, στέλλω, σφάλλω, ψάλλω, ἀγάλλομαι, ἄλλομαι κ.τ.λ.

Ἐξαιροῦνται τὰ βούλομαι, ἐπιμέλομαι, θέλω, μέλω (μέλω τινι, μέλει μοι) καὶ οφείλω, τὰ ὅποια γράφονται μὲ ἓν λ».

β') Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ ὑπάρχη τὸ φωνῆεν α, τότε τὸ j ὑπερπηδᾷ ὡς φωνῆεν ι πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ οὕτω προκύπτει ἡ δίφθογγος αι· π.χ. φαίνω, θέμ. φαν-, φαν-j-ω=φαίνω· ιεκαμί-

ρομαι, θέμ. τεκμαρ-, τεκμαρῶμαι = τεκμαίρομαι τοιαῦτα εἶναι τὰ
μελαίνω, ποιμαίνω, αἴρω, καθαίρω, σπαίρω, μαρμαίρω κ. τ. λ.

γ') Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ ὑπάρχη τὸ φωνῆεν ε ἢ ι
ἢ υ, τότε τὸ j ἀφομοιοῦται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ, καὶ οὕτω
προκύπτει ν ν ἢ ρ ρ ἀκολούθως δὲ τὰ δύο ταῦτα ν ἢ ρ ἀπλοποιοῦν-
ται εἰς ἓν ν ἢ ρ, καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρω-
τικῶς, ἦτοι τὸ μὲν ε εἰς ει, τὸ δὲ ι καὶ υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρόν·
π.χ. κτείνω, (κτεν j-ω = κτέννω = κτείνω,) κρῖνω, (κρῖν j-ω = κρῖννω
= κρῖνω,) πλύνω, (πλύν-j-ω = πλύννω = πλύνω) φθείρω, (φθερ-j-ω
= φθέρω = φθείρω). Τοιαῦτα εἶναι τὰ τείνω, ἐγείρω, δλοφύρο-
μαι, σύρω, οἰκτίρω κ. τ. λ.

Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 415. Ὁ μέλλων τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων
σχηματίζεται εἰς -ῶ -οῦμαι, ἦτοι κατὰ τὰ εἰς -εω συνηρημένα.
ῥήματα· π. χ. ἀγγέλλω -ἀγγελῶ, ἀμύνομαι -ἀμυνοῦμαι.

Ὁ μέλλων οὗτος λέγεται συνηρημένος καθὼς καὶ ὁ τῶν εἰς
-ίζω ῥημάτων (ἴ. § 403) ¹⁾.

§ 416. Ὡς ἀπὸ θέματος ὑγρολήκτου καὶ ἐνρινολήκτου σχημα-
τισθέντες ἐξηγοῦνται οἱ ἐξῆς μέλλοντες· τοῦ ἀπόλλυμι καὶ ἀπόλλυ-
μαι ἀπολῶ καὶ ἀπολοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος ἀπολ, τοῦ ὄμνυμι ὄμω-
μαι ὡς ἀπὸ θέματος ὄμ-, τοῦ ἀποθνήσκω ἀποθανοῦμαι ὡς ἀπὸ
θέματος ἀποθαν-, τοῦ τρέχω δραμοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος δραμ-, τοῦ
λέγω ἐρῶ ὡς ἀπὸ θέματος ἐρ-.

Ἀόριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 417. Ὁ ἀόριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος τῶν ὑγρολήκτων
καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται κατὰ τὸ φαινόμενον ἄνευ
σ, ἐκτεινομένου τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος βραχέος φωνήεντος εἰς
μακρόν· ἐκτείνεται δὲ

¹⁾ Ὁ σχηματισμὸς τοῦ μέλλοντος τούτου ἐξηγεῖται ὡς ἐξῆς· εἰς τὸ ῥηματι-
κὸν θέμα προσετέθη τὸ πρόσφωνα -εσ-· ἀγγελ-εσ-ω· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων
ἀπεβλήθη εἰς κλιαισιότιους χρόνους καὶ κλιότιον ἔγινε συναίρεσις τῶν συμπε-
σόντων φωνηέντων· ἀγγελέω = ἀγγελῶ.

α') τὸ α βραχὺ εἰς η, ἢ εἰς α μακρόν, ἂν προηγῆται αὐτοῦ ε, ι ἢ ρ· π.χ. φαίνω — ἔφηνα, λυμαίνομαι — ἔλυ-μηνάμην, λεαίνω — ἐλέα-
μαίνω — ἐμίλινα, μαραίνω — ἐμάρανα ¹⁾.

β') τὸ ε εἰς ει· π.χ. μένω — ἔμεινα, ἀγγέλλω — ἤγγειλα, ἐγείρω,
(θέμ. ἐγεῖρ- —) ἤγειρα κ.τ.λ.

γ') τὸ ι καὶ υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρόν. π.χ. κρίνω — θέμ. κριν-
ἐκρίνα, ἀποκρίνομαι — ἀπεκρίνάμην, ἀμύνω, θέμ. ἀμῦν- ἤμυνα,
ἀμύνομαι — ἤμυνάμην κ.τ.λ.

§ 418. Τῶν ῥημάτων κερδαίνω, κοιλαίνω, λευκαίνω τὸ πρὸ τοῦ
χαρακτῆρος α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς α μακρόν, ἂν καὶ δὲν προη-
γῆται ε, ι ἢ ρ: ἐκέρδαίνα ἐκοίλαίνα, ἐλεύκαίνα.

β') Καὶ τῶν ῥημάτων ἄλλομαι καὶ αἴρω τὸ α τοῦ ῥηματικοῦ
θέματος ἄλ- καὶ ἄρ- ἐκτείνεται εἰς α μακρόν, εἰς δὲ τὴν ὀριστικὴν
γίνεται ἡ ἔνεκα τῆς αὐξήσεως: ἠλάμην, ὑποτ. ἄλωμαι ἀπαρ. ἄλα-
σθαι μετοχ. ἄλάμενος, ἦρα, προστ. ἄρον, ἀπαρ. ἄραι κ.τ.λ.

γ') Τοῦ ῥήματος καθαίρω ὁ ἀόριστος εἶναι ἐκάθαρα καὶ ἐκάθηρα.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ἐνεργητικός.

§ 419. Ὁ παρακείμενος καὶ (ὑπερσυντέλικος) τῶν ὑγρολήκτων καὶ
ἐνρινολήκτων ῥημάτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης σχηματίζεται δὲ
οὗτος τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος κ' π.χ. ἀγγέλλω —
ἤγγελκα, αἴρω — ἤρκα, σύρω — σέσυρκα, φαίνω — πέφαγκα.

§ 420. Παρακείμενοί τινες σχηματίζονται καὶ ἄνευ τοῦ χρονι-
κοῦ χαρακτῆρος κ' οὗτοι δὲ ὀνομάζονται δευτεροὶ παρακείμενοι π.χ.

α') Τοῦ φαίνομαι ὁ παρακείμενος εἶναι πέφηνα καὶ τοῦ μαι-
νομαι μέμηνα· τῶν ῥημάτων τούτων τὸ ριζικὸν φωνῆεν α ἐξετάθη
εἰς η (φαν· = φην·, μαν· = μην·).

β') Τοῦ ἀποκτείνω ὁ παρακείμενος εἶναι ἀπέκτονα καὶ τοῦ

¹⁾ Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀόριστου τούτου ἐξηγείται ὡς ἐξῆς· εἰς τὸ ῥημα-
τικὸν θέμα προσετέθη ὁ χρονικὸς χαρακτῆρ σ καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀόριστον
τῶν ἄλλων ῥημάτων: ἔφαν σ-α, ἔμεν σ-α, ἤγγελ σ-α·κατόπιν δέ, εἰς παλαιστοτάτους
γρόνους, τὸ σ τοῦτο ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ προηγούμενον ὑγρὸν ἢ ἐνρινον: ἔφαννα,
ἔμεννα, ἤγγελλα· ἔπειτα δὲ ἀπεβλήθη τὸ ἕτερον τῶν ὑγρῶν ἢ ἐνρινῶν, τὸ δὲ πρὸ
αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρόν· ἔφηνα, ἔμεινα, ἤγγειλα·

φθείρω ἔφθορα τῶν ῥημάτων τούτων τὸ ριζικὸν φωνήεν ε ἐτράπη εἰς ο (κτεν.—κτεον-, φθερ.—φθορ-). Ἐπίσης καὶ τοῦ ῥήματος γίνομαι ὁ παρακείμενος, σχηματισθεὶς ἐκ θέματος γεν-, εἶναι γέγονα.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος μέσος ἢ παθητικός.

§ 421. Ὁ μέσος ἢ παθητικός παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων εἶναι συχνότατος σχηματίζεται δὲ ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων, ἤτοι τῇ προσλήψει τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς μέσης φωνῆς.

Μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν καταλήξεων ἐν τῇ συμπλοκῇ τοῦ χαρακτήρος μετὰ τῶν καταλήξεων προκύπτουν φωνητικαὶ τινες μεταβολαί, ἣτοι:

α) Τὸ σ τῆς καταλήξεως σθε, ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται π. χ. ἤγγελ-σθε = ἤγγελθε, ἔφθαρ-σθε = ἔφθαρθε, παρώξυν-σθε = παρώξυνθε, μεμάραν-σθε = μεμάρανθε.

β) Ὁ χαρακτήρ ν τῶν εἰς -αίνομαι καὶ -ύνομαι ῥημάτων πρὸ τοῦ μ τῶν καταλήξεων πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς.

1) ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ π. χ. παροξύνομαι παρώξυν-μαι = παρώξυμμαι, καταισχύνομαι κατήσχυν-μαι = κατήσχυμμαι, ξηραίνομαι ἐξήραν-μαι = ἐξήραμμαι, ἀπαμβλύνομαι ἀπήμβλυν-μαι = ἀπήμβλυμμαι κτλ.

2) συνηθέστερον ἀποβάλλεται καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐμφανίζεται σ. π. χ. μολύνομαι — μεμόλυσμαι, ἠδύνομαι — ἠδυσμαι, φαίνομαι — πέφασμαι, λυμαίνομαι — λελύμασμαι, σημαίνομαι — σεσήμασμαι, θερμαίνομαι — τεθέρμασμαι, ὑφαίνομαι — ὑφασμαι, λευκαίνομαι — λελεύκασμαι, πλατύνομαι — πεπλάτυσμαι κ.τ.λ.

3) εἷς τινὰ ῥήματα σχηματίζεται ὁ παρακείμενος κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους π. χ. ἐκτεθλήνομαι — ἐκτεθλήλυμμαι καὶ ἐκτεθλήνσμαι, ἀποσκληρύνομαι — ἀποσκληρύμμαι, καὶ ἀποσκληρύσμαι, μαραίνομαι — μεμάραμμαι καὶ μεμάρασμαι κ. ἄ.

§ 422. Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου πάντων τούτων σχηματίζεται περιφραστικῶς, τοῦ μὲν παρακειμένου διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰσί, τοῦ δὲ ὑπερσυντέλικου διὰ τῆς αὐτῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ἦσαν. π. χ. ἠγγελέμην εἰσὶ — ἠγγελέμενοι ἦσαν, πεφασμένην εἰσὶ — πεφασμένοι ἦσαν.

Παθητ. μέλλων καὶ ἄοριστος.

§ 423. Ὁ παθ. μέλλων καὶ ἄοριστος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται καθὼς καὶ οἱ τῶν φωνηεντολήκτων π.χ. ἀγγέλλομαι — ἀγγελθήσομαι — ἠγγέλθην, μολύνομαι — μολυνθήσομαι — ἐμολύνθην, θερμαίνομαι — θερμανθήσομαι — ἐθερμάνθην, φαίνομαι — φανήσομαι — ἐφάνην, στέλλομαι σταλήσομαι ἐστάλην.

§ 424. Κλίσις παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν παθ. φωνήν.

Ὅριστικὴ		Ἀπαρέμφ.	Μετοχὴ
Παρακειμένος καὶ Ὑπερσυντέλ.			
θέμ. καθαρο. κεκάθαρμαι κεκάθαρσαι κεκάθαρται κεκαθάρμεθα κεκάθαρθε κεκαθαρμένοι εἰσὶ	ἐκεκαθάρμην ἐκεκάθαρσο ἐκεκάθαρτο ἐκεκαθάρμεθα ἐκεκάθαρθε κεκαθαρμένοι ἦσαν	κεκαθάρθαι	ὁ κεκαθαρμένος ἢ κεκαθαρμένη τὸ κεκαθαρμένος
θέμα. ὄξυν- παρώξυμαι παρώξυσαι παρώξυνται παρωξύμεθα παρώξυνθε παρωξιμμένοι εἰσὶ	παρωξύμην παρώξυσσο παρώξυντο παρωξύμεθα παρώξυνθε παρωξιμμένοι ἦσαν	παρωξύνθαι	ὁ παρωξιμμένος ἢ παρωξιμμένη τὸ παρωξιμμένος
θέμα φαν- πέφασμαι πέφανσαι πέφανται πεφάσμεθα πέφανθε πεφασμένοι εἰσὶ	ἐπεφάσμην ἐπέφασσο ἐπέφαντο ἐπεφάσμεθα ἐπέφανθε πεφασμένοι ἦσαν	πεφάνθαι	ὁ πεφασμένος ἢ πεφασμένη τὸ πεφασμένος

Σημ. Εἰς τὸ δευτέρον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς γίνονται συμπτώσεις συμφώνων καθὼς εἰς τὸ δευτέρον ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς, εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα, καθὼς εἰς τὸ δευτέρον πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς π.χ. κεκάθαροσ, πέφανοσ (ὅπως κεκάθαροσαι, πέφανοσαι) κεκαθάρθω, πεφάνθω (ὅπως κεκάθαρθε πέφανθε) κ. τ. λ.

Ἐξαιρέσεις.

§ 425. α') Τῶν ῥημάτων κλίνω, κρίνω καὶ πλύνω ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος, ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς, ὁ παθητικὸς μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματίζονται ἀπὸ θεμάτων κλι-, κρι-, πλυ-, δηλαδή ἀποδαλλομένου τοῦ χαρακτῆρος ν' π.χ. κέκλι-κα κέκλιμαι κλιθήσομαι ἐκλίθην, κέκρι-κα κέκρι-μαι κρι-θήσομαι ἐκρίθην, πέπλυ-κα πεπλυ-μαι πλυ-θήσομαι ἐπλύθην.

β') Τοῦ ῥήματος τείνω οἱ αὐτοὶ χρόνοι σχηματίζονται ἀπὸ θέματος τα-, δηλαδή τοῦ θέματος τεν- τραπέντος εἰς τα- π.χ. τέτα-κα τέταμαι ταθήσομαι ἐτάθην.

γ') Τῶν ῥημάτων βάλλω καὶ τέμνω οἱ αὐτοὶ χρόνοι σχηματίζονται ἀπὸ θέματος βλη- καὶ τμη- π.χ. βέβληκα βέβλημαι βληθήσομαι ἐβλήθην, τέμηκα τέμημαι τμηθήσομαι ἐμήθην.

§ 426. Τῶν ῥημάτων φθείρω—φθείρομαι, κείρω—κείρομαι, στέλλω—στέλλομαι, σπείρω—σπείρομαι καὶ ἐντέλλομαι ὁ παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος), ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς, ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος σχηματίζονται τρεπομένου τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος ε εἰς α' π.χ. ἐφθαροκα—ἐφθαρομαι—φθαρήσομαι—ἐφθάρην, ἔσταλκα—ἔσταλμαι—σταλήσομαι—ἐστάλην, κέκαρομαι—ἐκάροην, ἔσπαροκα—ἔσπαρομαι—σπαρήσομαι—ἐσπάροην. ἐντέταλμαι—ἐνετάλην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

✱ Ἀόριστος β' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 427. Πολλῶν ῥημάτων ὁ ἀόριστος, ὁ ἐνεργητικὸς ἢ ὁ μέσος, σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα, ἤτοι ἄνευ χρονικοῦ χαρακτῆρος π.χ. βάλλω, θέμα βαλ-, ἀόρ. ἔβαλον—ἐβαλόμην, γίγνομαι, θέμα γεν-, ἀόρ. ἐγενόμην.

Ὁ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενος ἀόριστος λέγεται ἀόριστος δεύτερος.

§ 428. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ὁ ἀόριστος δεύτερος σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

Διαφέρει τοῦ ἐνεστώτος κατὰ τὰ ἑξῆς.

1) εἰς τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π. χ. βαλεῖν, ὁ βαλὼν ἢ βαλοῦσα τὸ βαλόν.

2) εἰς τὴν ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π. χ. βαλέσθαι, γενέσθαι.

3) εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα· π. χ. λαβοῦ βαλοῦ, γενοῦ, ἀντιλαβοῦ (ἀντελαβόμεν—ἀντιλαμβάνομαι), περιγενοῦ (περιεγερόμεν—περιγίγνομαι), ἐπιλαθοῦ (ἐπελαθόμεν—ἐπιλανθάνομαι) κ.τ.λ.

Σημ. 1. Εἰς τὴν μονοσύλλαβον προστακτικὴν, ἐὰν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μετὰ δυσυλλάβου προθέσεως, ὁ τόνος ἀναδιδάσκεται. π.χ. ἀπόσχου (ἀπεσχόμεν—ἀπέχομαι), παράσχου (παρεσχόμεν—παρέχομαι), ἐπίσπου (ἐφεσπόμεν—ἐφέπομαι) κ.τ.λ.

Σημ. 2. Ἀορίστων τινῶν τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π.χ. ἔλθε (ἤλθον—ἐρχομαι), εὗρε (ἤϊρον—εὗρίσκω), εἶπε (εἶπον—λέγω) λαβέ (ἔλαβον—λαμβάνω), ἰδὲ (εἶδον—ὄρω).

Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὁ τόνος ἀναδιδάσκεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· π.χ. κάτελθε, ἔξευρε, πρόειπε, παράλαβε, κάτιδε, ἐπίτεμε, κατάβαλε κ. τ. λ.

§ 429 α') Ὁ ἀόριστος τοῦ ῥήματος αἰρῶ — αἰροῦμαι εἶναι εἶλον—εἰλόμεν· ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος εἰ-, τὸ δὲ ἀρτικὸν φωνῆεν ε ἐξετάθη εἰς εἰ ὅπως καὶ εἰς ἄλλα ῥήματα (ἴ. § 321).

β') Ὁ ἀόριστος τοῦ ὄρω εἶναι εἶδον· ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ἰδ-, ἔλαβε δὲ τὴν συλλαβικὴν ἀϋξῆσιν ε, τὸ ὅποιον μετὰ τοῦ ἰ συνηρέθη εἰς εἰ· αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις γράφονται μὲ ἰ: ἴδω, ἴδοιμι, ἰδεῖν, ἰδὼν κ.τ.λ.

γ') Ὁ ἀόριστος τοῦ λέγω εἶναι εἶπον· ἐσχηματίσθη ἀνωμάλως,

τὸ δὲ ἀρκτικὸν εἰ διατηρεῖται εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις: εἶπω, εἵπομαι εἵπειν, εἵπων κ.τ.λ.

δ') Ὁ ἀόριστος τοῦ πίπιω εἶναι ἔπεισον· ἐσχηματίσθη ἐκ ῥηματικοῦ θέματος πεισ-, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος πεισοῦμαι.

ε') Ὁ ἀόριστος τοῦ ἔπομαι εἶναι ἐσπόμην· παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀορίστου ε δασύνεται, ἂν καὶ εἶναι αὐξήσις.

§ 430. Κλίσις ἀορίστου β' ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου.

Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'.

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι	—
ἔ-βαλ-ες	βάλ-ῃς	βάλ-οις	βάλ-ε
ἔ-βαλ-ε	βάλ-ῃ	βάλ-οι	βαλέ τω
ἔ-βάλ-ομεν	βάλ-ῶμεν	βάλ-οιμεν	—
ἔ-βάλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε	βάλ-ετε
ἔ βαλ-ον	βάλ-ωσι(ν)	βάλ-οιεν	βαλ-όντων ἢ βαλ-έτωσαν
Ἀπαρέμφατος		Μετοχὴ	
βαλ-εῖν		ὁ βαλ-ών, ἡ βαλ-ούσα, τὸ βαλ-όν	
Μέσος ἀόριστος β'.			
Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
ἔ γεν-όμεν	γέν-ωμα	γεν-όμεν	—
ἔ γέν-ου	γέν-ῃ	γέν-οιο	γεν-οῦ
ἔ γέν-ετο	γέν-ηται	γέν-οιτο	γεν-έσθω
ἔ γεν-όμεθα	γεν-ώμεθα	γεν-οίμεθα	—
ἔ-γέν-εσθε	γέν-ησθε	γέν-οισθε	γέν-εσθε
ἔ-γέν-οντο	γέν-ωνται	γέν-οιντο	γεν-έσθων ἢ γεν-έσθω
Ἀπαρέμφατος		Μετοχὴ	
γεν-έσθαι		γεν-όμενος, -ομένη, -όμενον	

§ 431. Πλήν τῶν ἀνωτέρω ἀορίστων δευτέρων συνήθεις εἶναι καὶ τῶν ἐξῆς ῥημάτων: λαγχάνω—ἐλαχον, μανθάνω—ἐμαθον, τυγχάνω—ἐτυχον, ἁμαρτάνω—ἤμαρτιον, ἀποθνήσκω—ἀπέθανον, πάσχω—ἐπαθον, πίνω—ἐπιον (προστακτ. πῖθι, πιέω κ.τ.λ.) τίκιω—ἐτεκον, τέμνω—ἐτεμον, φέρω—ἤνεγκον, φεύγω—ἔφυγον, ἄγω—ἤγαγον—ἤγαγόμην, ἀπόλλυμαι—ἀπαιλόμην, ἔπομαι—ἐσπόμην, πυνθάνομαι ἐπυθόμην, τρέπομαι—ἐτραπόμην, ὑπισχοῦμαι—ὑπεσχόμην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΚΛΙΣΙΣ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστῶς καὶ Παρατατικός.

432. Περισπώμενα λέγονται τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια περισπῶνται εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς: π.χ. τιμῶ, ποιῶ, δηλῶ.

α') Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται καὶ συνηρημένα, διότι ὁ χαρακτηριστὴρ αὐτῶν συναίρεται μετὰ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων π.χ. τιμά-ω=τιμῶ, ποιέ-ω=ποιῶ, δηλό-ω=δηλῶ.

β') Ἡ συναίρεσις αὕτη γίνεται μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν· οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τοὺς χρόνους τῶν βαρυτόνων.

γ') Τὰ περισπώμενα ῥήματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις

1) τὴν τάξιν τῶν εἰς-άω=ῶ· τιμάω=τιμῶ.

2) τὴν τάξιν τῶν εἰς-έω=ῶ· ποιέω=ποιῶ.

3) τὴν τάξιν τῶν εἰς-όω=ῶ· δηλόω δηλῶ.

§ 433 Κλίσις τῶν εἰς — άω συνηρη-

α') Ἐνεργητικῆ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Ἐντικ-
Ἐνεργός	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά εἰς) τιμᾶ (τιμά εἰ) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι)	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά ης) τιμᾶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ωμεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμά-ωσι).	τιμῶμι (τιμά-οιμι) ἢ τιμῶην τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶης τιμῶ (τιμά οἰ) τιμῶη τιμῶμεν (τιμά οἰμεν) τιμῶτε (τιμά-οἰτε) τιμῶεν (τιμά-οἰεν)
Παρατατικός	ἐτίμων (ἐτίμα-ον), ἐτίμας (ἐτίμα-ες), ἐτίμα (ἐτίμα-ε) ἐτιμῶμεν (ἐτιμά-ομεν), ἐτιμᾶτε (ἐτιμά-ετε), ἐτίμων (ἐτίμα-ον).		

β) Παθητικῆ

Ἐνεργός	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-εται) τιμῶμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμῶνται (τιμά-ονται)	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-ηται) τιμῶμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-ησθε) τιμῶνται (τιμά-ωνται).	τιμῶμην (τιμα-οίμην) τιμῶο (τιμά-οιο) τιμῶτο (τιμά-οιτο) τιμῶμεθα (τιμα οίμεθα) τιμῶσθε (τιμά-οισθε) τιμῶντο (τιμά οιντο)
Παρατατικός	ἐτιμώμην (ἐτιμα-όμην), ἐτιμῶ (ἐτιμά-ου), ἐτιμᾶτο (ἐτιμά-ετο) ἐτιμώμεθα (ἐτιμα-όμεθα), ἐτιμᾶσθε (ἐτιμά-εσθε), ἐτιμῶντο (ἐτιμά-οντο)		

μένων ῥημάτων
φ ω ν ῆ

κ ῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφ.	Μετοχῆ
(τιμα-οίην) (τιμα-οίης) (τιμα-οίη)	— — τίμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) — — τιμάτε (τιμά-ετε) τιμώντων (τιμα-όντων) ἢ τιμάτωσαν (τιμα-έτωσαν)	τιμᾶν (τιμά-ειν)	ὁ τιμῶν (τιμά-ων) ἡ τιμῶσα (τιμά-ούσα) τὸ τιμῶν (τιμά-ον)

φ ω ν ῆ

	— — τιμῶ (τιμά-ου) τιμάσθω (τιμα-έσθω) — — τιμᾶσθε (τιμά εσθε) τιμάσθων (τιμα-έσθων) ἢ τιμάσθωσαν ἢ (τιμα-έσθωσαν)	τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)	ὁ τιμώμενος (τιμα-όμενος) ἡ τιμωμένη (τιμα-ομένη) τὸ τιμώμενον (τιμα-όμενον)

§ 434. Κλίσις τῶν εἰς — ἐὼ συνηρη-
α') Ἑνεργητικῆ

	Ὄριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Ἐὐκτι-
Ἑνεστῶς	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιεῖς (ποιέ-εις) ποιεῖ (ποιέ-ει) ποιούμεν (ποιέ-ομεν) ποιεῖτε (ποιέ-ετε) ποιούσι (ποιέ-ουσι)	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιῆς (ποιέ-ης) ποιῆ (ποιέ-η) ποιῶμεν (ποιέ-ωμεν) ποιῆτε (ποιέ-ητε) ποιῶσι (ποιέ-ωσι)	ποιοῖμι (ποιέ-οιμι) ἢ ποιοίην ποιοῖς (ποιέ-οις) ποιοίης ποιοῖ (ποιέ-οι) ποιοίη ποιοῖμεν (ποιέ-οιμεν) ποιοῖτε (ποιέ-οιτε) ποιοῖεν (ποιέ-οιεν)
Παρατατικῶς	ἐποιοῦν (ἐποίε-ον), ἐποιεῖς (ἐποίε-εις), ἐποiei (ἐποίε-ει), ἐποιοῦμεν (ἐποίε-ομεν), ἐποιεῖτε (ἐποίε-ετε), ἐποιοῦν (ἐποίε-ον).		

β') Παθητικῆ

Ἑνεστῶς	ποιοῦμαι (ποιέ-ομαι) ποιῆ (ποιέ-η) ποιεῖται (ποιέ-εται) ποιούμεθα (ποιε-όμεθα) ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε) ποιοῦνται (ποιέ-ονται)	ποιῶμαι (ποιέ-ωμαι) ποιῆ (ποιέ-η) ποιῆται (ποιέ-ηται) ποιώμεθα (ποιε-ώμεθα) ποιῆσθε (ποιέ-ησθε) ποιῶνται (ποιέ-ωνται)	ποιοίμην (ποιε οίμην) ποιοῖο (ποιέ-οιο) ποιοῖτο (ποιέ οίτο) ποιοίμεθα (ποιε οίμεθα) ποιοῖσθε (ποιέ-οισθε) ποιοῖντο (ποιέ-οιντο)
Παρατατικῶς	ἐποιοῦμην (ἐποιε-όμην), ἐποιοῦ (ἐποιέ-ου), ἐποιεῖτο (ἐποιέ-ετο) ἐποιοόμεθα (ἐποιε-όμεθα) ἐποιεῖσθε (ἐποιέ-εσθε), ἐποιοῦντο (ἐποιέ-οντο)		

μένων ῥημάτων
φ ω ν ῆ

κ ῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφ.	Μετοχῆ
(ποιε-οίην) (ποιε-οίης) (ποιε-οίη)	— ποιεῖ (ποιέ-ε) ποιεῖτω (ποιε-έτω) — ποιεῖτε (ποιέ-ετε) ποιούντων (ποιε-όντων) ἢ ποιεῖτῶσαν (ποιε-έτῶσαν)	ποιεῖν (ποιέ-ειν)	ὁ ποιῶν (ποιέ-ων) ἡ ποιούσα (ποιέ-ουσα) τὸ ποιοῦν (ποιέ-ον)

φ ω ν ῆ

	— ποιοῦ (ποιέ-ου) ποιεῖσθω (ποιε-έσθω) — ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε) ποιεῖσθων (ποιε-έσθων) ἢ ποιεῖσθῶσαν (ποιε-έσθῶσαν)	ποιεῖσθαι (ποιέ-εσθαι)	ὁ ποιούμενος (ποιε-όμενος) ἡ ποιουμένη (ποιε-ομένη) τὸ ποιούμενον (ποιε-όμενον)

§ 435. Κλίσις τῶν εἰς — ωω συνηρη-
α') Ἐνεργητικῆ

	Ὄριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Ἐὐκτι-
Ἐνεσιτός	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ωμεν) δηλῶτε (δηλό-ητε) δηλώσι (δηλό-ωσι)	δηλοῖμι (δηλό-οιμι) ἢ δηλοῖην δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοῖσθε δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοῖη δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῖτε (δηλό-οιτε) δηλοῖεν (δηλό-οιεν)
Παρατατικός	ἐδήλουν (ἐδήλο-ον), ἐδήλους (ἐδήλο-ες), ἐδήλου (ἐδήλο-ε), ἐδηλοῦμεν (ἐδηλό-ομεν), ἐδηλοῦτε (ἐδηλό-ετε), ἐδήλουν (ἐδήλο-ον).		

β') Παθητικῆ

Ἐνεσιτός	δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλοῦμεθα (δηλό-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται)	δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-ηται) δηλώμεθα (δηλό-όμεθα) δηλώσθε (δηλό-ησθε) δηλώνται (δηλό-ωνται)	δηλοῖμην (δηλο-οίμην) δηλοῖο (δηλό-οιο) δηλοῖτο (δηλό-οιτο) δηλοῖμεθα (δηλο-οίμεθα) δηλοῖσθε (δηλό-οιθε) δηλοῖντο (δηλό-οιντο)
Παρατατικός	ἐδηλούμην (ἐδηλο-όμην) ἐδηλοῦ (ἐδηλό-ου), ἐδηλοῦτο (ἐδηλό-ετο), ἐδηλούμεθα (ἐδηλο-όμεθα) ἐδηλοῦσθε (ἐδηλό-εσθε) ἐδηλοῦντο (ἐδηλό-οντο)		

μένων ρημάτων

φ ω ν ή

κ ή	Προστακτική	Ἀπαρέμφ.	Μετοχή
(δηλο-οίην) (δηλο-οίης) (δηλο-οίη)	— δήλου (δήλο-ε) δηλούτω (δηλο-έτω) — δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλούντων (δηλο-όντων) ἢ δηλούτῳσαν (δηλο-έτῳσι.ν)	δηλοῦν (δηλό-ειν)	ὁ δηλῶν (δηλό-ων) ἡ δηλοῦσα (δηλό-ουσα) τὸ δηλοῦν (δηλό-ον)

φ ω ν ή

	— δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) — δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθων (δηλο-έσθων) ἢ δηλούσθῳσαν (δηλο-έσθῳσαν)	δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)	ὁ δηλούμενος (δηλο-όμενος) ἡ δηλουμένη (δηλο-ομένη) τὸ δηλούμενον (δηλο-όμενον)

§ 436. α') *Συναιρέσεις τῶν εἰς -αω ῥημάτων.*

α + ω = ω	τιμάω	= τιμῶ.	α + η = ᾱ	τιμά-ητε	= τιμάτε.
α + ο = ω	τιμά-ομεν	= τιμῶμεν.	α + η = ᾱ	τιμά-ης	= τιμάς.
α + ου = ω	τιμά-ουσι	= τιμῶσι.	α + ε = ᾱ	τιμά-ετε	= τιμάτε
α + οι = φ	τιμά-οιμι	= τιμῶμι.	α + ει = ᾱ	τιμά-εις	= τιμάς
			α + ει = ᾱ	τιμάειν	= τιμᾶν

β') *Συναιρέσεις τῶν εἰς -εω ῥημάτων.*

ε + ω = ω	ποιέ-ω	= ποιῶ.	ε + η = η	ποιέ-ητε	= ποιήτε.
ε + ο = ου	ποιέ-ομεν	= ποιοῦμεν.	ε + η = η	ποιέ-ης	= ποιής.
ε + ου = ου	ποιέ-ουσι	= ποιοῦσι.	ε + ε = ει	ποιέ-ετε	= ποιείτε
ε + οι = οι	ποιέ-οιμι	= ποιοῖμι.	ε + ει = ει	ποιέ-εις	= ποιεῖς.

γ') *Συναιρέσεις τῶν εἰς -οω ῥημάτων.*

ο + ω = ω	δηλό-ω	= δηλῶ.	ο + η = οι	δηλό-ης	= δηλοῖς
ο + ο = ου	δηλό-ομεν	= δηλοῦμεν.	ο + ε = ου	δηλό-ετε	= δηλοῦτε
ο + ου = ου	δηλό-ουσι	= δηλοῦσι	ο + ει = οι	δηλό-εις	= δηλοῖς
ο + οι = οι	δηλό-οιμι	= δηλοῖμι.	ο + ει = ου	δηλό-ειν	= δηλοῦν
ο + η = ω	δηλό-ητε	= δηλώτε.			

§ 437. Ἡ δίφθογγος εἰ τῆς καταλήξεως τῆς ἀπαρεμφάτου -ειν εἶναι νόθη ¹⁾· διὰ τοῦτο εἰς τὴν συναίρεσιν λαμβάνεται ὡς εἰ· π.χ. τιμάειν = τιμάειν = τιμᾶν, δηλόειν = δηλόειν = δηλοῦν.

§ 438. Πλὴν τῶν τριῶν τούτων τάξεων ἔχομεν καὶ τετάρτην τάξιν περισπωμένων ῥημάτων, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπάγονται τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα η. Τὰ εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκοντα ῥήματα εἶναι τέσσαρα, τὰ ἐξῆς· ζῶ (ζήω), πεινῶ (πεινήω), διρῶ (διρήω) καὶ χρῶμαι (χρή-ομαι).

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α') *Ἑνεργητικὴ φωνή.*

Ἔνεσι.	Ὀριστ.	ζῶ,	ζῆς,	ζῆ,	ζῶμεν	ζήτε,	ζῶσι.
»	Υποτ.	ζῶ,	ζῆς,	ζῆ,	ζῶμεν,	ζήτε,	ζῶσι.
»	Εὐκτ.	ζῶην,	ζῶης,	ζῶη,	ζῶημεν,	ζῶητε,	ζῶησαν
					καὶ ζῶμεν,	ζῶτε,	ζῶεν.

¹⁾ Νόθη λέγεται ἡ δίφθογγος εἰ ὅταν προέρχεται ἐκ συναιρέσεως δύο ε, ὅπως ἐνταῦθα. ἢ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως· γνησία δὲ λέγεται ὅταν προέρχεται ἐκ συναιρέσεως τοῦ ε καὶ τοῦ ἰ ὅπως εἰς τὸ ποιεῖς ποιεῖ (ζ. § 4).

Ἔνεστ.	Προστ.	—	ζῆ,	ζήτω	—	ζήτε,	ζώντων	
								καὶ ζήτωσαν.
»	Ἀπαρ.		ζῆν.					
»	Μετοχ.		ὁ ζῶν,	ἡ ζῶσα,		τὸ ζῶν.		
Παρατ.			ἔζων,	ἔζης,	ἔζη·	ἔζῶμεν	ἔζήτε,	ἔζων.

β') Παθητικὴ φωνή.

Ἔνεστ.	Ὀριστ.	χρῶμαι,	χρῆ,	χρήται·	χρώμεθα,	χρήσθε,	χρῶνται.	
»	Ἔνστ.	χρῶμαι,	χρῆ,	χρήται·	χρώμεθα,	χρήσθε,	χρῶνται.	
»	Ἐνκτ.	χρώμην,	χρῶσ,	χρῶτο·	χρόμεθα,	χρῶσθε,	χρῶντο.	
»	Προστ.	—	χρῶ,	χρήσθω·	—	χρήσθε,	χρήσθων	
							καὶ χρήσθωσαν.	
»	Ἀπαρ.		χρήσθαι.					
»	Μετοχ.		ὁ χρώμενος,	ἡ χρωμένη,		τὸ χρώμενον.		
Παρατ.			ἐχρώμην,	ἐχρῶ,	ἐχρήτο·	ἐχρώμεθα,	ἐχρήσθε,	ἐχρῶντο.

§ 439 Ὅμοιως μακρὸν χαρακτῆρα ἔχει καὶ τὸ ῥῆμα *δραῶ* (δραῶ, θέμ. *δρα-*)· ἀλλ' εἰς τοῦτο τὰ ἐκ συναϊρέσεως προκύπτοντα φωνήεντα καὶ δίφθογγοι εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ προκύπτοντα εἰς τὰ ἄλλα εἰς -αω ῥήματα.

§ 440. Τὸ σπάνιον ῥῆμα *διγῶ* κλίνεται διττῶς· ἢ μὲ τὸ θέμα *διγο-*, ὁπότε κλίνεται ὁμοίως μὲ τὸ *δηλῶ*, ἢ μὲ θέμα *διγω-*, ὁπότε τὸ ἐκ συναϊρέσεως προκύπτει εἶναι πάντοτε *ω* ἢ *ω*.

§ 441. Ὑπάρχουν ῥήματά τινα ἐκ τῶν εἰς -εω, εἰς τὰ ὅποια ὁ χαρακτῆρ *ε* συναϊρεῖται μόνον ὅταν ἀκολουθῆ κατάληξις ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ *ε*· τὰ ῥήματα ταῦτα ἔχουν μονοσύλλαβον θέμα· π.χ. *πλέω*, *πλεῖς*, (*πλέ-εις*), *πλεῖ* (*πλέ-ει*)· *πλέομεν*, *πλεῖτε* (*πλέ-ετε*), *πλέουσι*. Προστ. *πλεῖ* (*πλέ-ε*), *πλεῖτω* (*πλε-έτω*)· *πλεῖτε* (*πλέ-ετε*), *πλεόντων*. Ἀπαρ. *πλεῖν* (*πλέ-ειν*). Μετ. ὁ *πλέων*, ἡ *πλέουσα*, τὸ *πλέον*. Παρατ. *ἔπλεον*, *ἔπλεως* (*ἔπλε-ες*), *ἔπλει* (*ἔπλε-ε*)· *ἐπλέομεν*, *ἐπλεῖτε* (*ἐπλέ-ετε*), *ἐπλέον*.

Κατὰ τὸ *πλέω* κλίνεται τὸ *δέω*, *ξέω*, *χέω* κ. ἄ.

Σημ. Τοῦ ῥήματος *δῶ* (*δε-ω*), τὸ ὁποῖον σημαίνει *δένω*, συναϊροῦνται πάντες οἱ τύποι, ἂν καὶ τὸ θέμα εἶναι μονοσύλλαβον.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν περισπωμένων.

§ 442. Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρόνων τῶν περισπωμένων ῥημάτων ὁ βραχὺς χαρακτήρ αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μακρὸν, ἦτοι:

§ 443. Α' Ὁ χαρακτήρ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς η' π.χ. τιμῶ (θέμ. τιμᾶ-), τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, τιμήσομαι, ἐτιμησάμην, τετίμημαι, τιμηθήσομαι, ἐτιμήθην.

§ 444. Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτήρος α ὑπάρχη ε ἢ ι ἢ ρ, τὸ α τοῦτο ἐκτείνεται εἰς α μακρὸν π.χ. εῶ (θέμ. εᾶ-) εἶᾶσω, εἶᾶσα, εἶᾶκα· δειλιῶ (θέμ. δειλιᾶ-), δειλιάσω, ἐδειλίασα κ.τ.λ. θηρῶ (θέμ. θηρᾶ-) θηρῶσω, ἐθήρᾶσα, τεθήρακα κ.τ.λ. αἰτιῶμαι (θέμ. αἰτιᾶ-), αἰτιάσομαι, ἠτιᾶσάμην κ.τ.λ.

Σημ. Κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ρ ἐξετάθη τὸ α βραχὺ εἰς α μακρὸν εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους τοῦ ἀκροῶμαι (θ. ἀκροᾶ-) π.χ. ἀκροάσομαι, ἠκροάσάμην κ.τ.λ.

§ 445. α') Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων γελῶ, (γελᾶω) ἐρῶ (ἐράω), θλῶ (θλάω), κλῶ (κλάω), σπῶ (σπάω), χαλῶ (χαλάω) εἰς τὸν παθ. παρακείμενον, παθ. μέλλοντα καὶ παθ. ἀόριστον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτήρα σ π.χ. ἐρῶ—ἠεράσθην, θλῶ—τέθλασμαι, κλῶ—κέκλασμαι, —ἐκλάσθην, σπῶ—ἔσπασμαι, χαλῶ—κεχάλασμαι—ἐχαλάσθην.

β') Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἢ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον τῶν ῥημάτων τούτων τὸ α εἶναι βραχὺ π.χ. γελῶ, —γελᾶσομαι—ἐγέλασα, σπῶ—ἔσπασάμην, χαλῶ—χαλάσω—ἐχάλασα κ.τ.λ.

γ') Ἡ βραχύτης τοῦ α τούτου ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ χρόνοι οὗτοι ἐσχηματίσθησαν ἐκ σιγμολήκτου θέματος (γελασ-, χαλασ-), τὸ ὁποῖον καθαρὰ ἐμφανίζεται εἰς τοὺς παθητικούς χρόνους· μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ τὸ ἕτερον σ ἀπεβλήθη π.χ. χαλασ σω=χαλάσω.

§ 446. Β'. Ὁ χαρακτήρ ε ἐκτείνεται εἰς η π.χ. ποιῶ, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ποιήσομαι, ἐποιησάμην, πεποίημαι, ποιηθήσομαι, ἐποιήθην.

§ 447. α') Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων αἰδοῦμαι, (αἰδέομαι), ἀρκῶ (ἀρκέω), τελῶ (τελέω) ἐμῶ (ἐμέω) καὶ ξέω εἰς τὸν παθ. παρακείμενον, παθ. μέλλοντα καὶ παθ. ἀόριστον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτήρα σ π.χ. αἰδοῦμαι—αἰδεσθήσομαι—ἠδέσθην, ἀρκῶ—ἠρκε

σμαι—ἀρκεσθήσομαι—ἤρκεσθην, ξέω—ἔξεσμαι κ.τ.λ. Διὰ τοῦτο

β') Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἢ μέσον μελλοντα καὶ ἀόριστον τῶν ρημάτων τούτων, τὸ ε δὲν ἐκτείνεται· π. χ. αἰδοῦμαι—αἰδέσομαι, ἀρκῶ—ἀρκέσω—ἤρκεσα, τελῶ—ἐτέλεσα, ἐμῶ—ἤμεσα, ξέω—ἔξεσα.

§ 448. Τῶν ρημάτων αἰρῶ, αἰνῶ δῶ (δέω) ὁ χαρακτήρ ε εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνεται εἰς η, εἰς ἄλλους δὲ οὐχί· π.χ. αἰρῶ,—αἰρήσω—ἤρηκα—ἤρημαι, ἀλλὰ αἰρεθήσομαι—ἤρέθην, αἰνῶ (ἐπαινῶ, συναινῶ, παραινῶ)—αἰνέσω—ἤνεσα—ἤνεκα—αἰνεθήσομαι ἤνέθην, ἀλλὰ ἤνημαι, δῶ—δήσω—ἔδησα, ἀλλὰ δέδεκα—δέδεμαι—δεθήσομαι—ἐδέθην.

§ 449. Τῶν ρημάτων καλῶ καὶ τελῶ ὁ μέλλων εἶναι ὁμοίως καλῶ καὶ τελῶ, διακρίνεται δὲ τοῦ ἐνεστώτος ἐκ τῶν συμφραζομένων.

§ 450. Τῶν ρημάτων δοκῶ (δοκέω) καὶ ὠθῶ (ὠθέω) οἱ λοιποὶ, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος δοκ- καὶ ὠθ-· π.χ. δοκῶ -δόξω -ἔδοξα, ὠθῶ -ῶσω -ἔωσα κ.τ.λ.

§ 451. Τοῦ ρήματος σκοπῶ (-εω) ἢ σκοποῦμαι (-εομαι) οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος σκεπ- καὶ εἶναι πάντοτε μέσης φωνῆς· π. χ. σκέπομαι, ἐσκεπάμην, ἔσκεμμαι, ἐσκέμμην.

§ 452. Τῶν ρημάτων πλέω, πνέω καὶ νέω (=κολυμβῶ) οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος πλεω-, πνευ- καὶ νευ-· π.χ. πλέω -πλεύσομαι -ἔπλευσα -πέπλευκα, πνέω -πνεύσομαι -ἔπνευσα -πέπνευκα, νέω -νεύσομαι -ἔνευσα -νένευκα.

Σημ. Ὁ μέλλων τοῦ πλέω καὶ πνέω ἔχει καὶ συνηρημένον τύπον : πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι.

§ 453. Τὸ ρῆμα χέω (=χύνω) ἔχει μέλλοντα ὁμοίως χέω ἢ χέομαι καὶ ἀόριστον ἔχεα· οἱ ἄλλοι χρόνοι αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ θέματος χυ· π. χ. κέχυκα, κέχυμαι, χυθήσομαι, ἐχύθην.

§ 454. Γ' Ὁ χαρακτήρ ο ἐκτείνεται εἰς ω· π. χ. δηλῶ, δηλώσω, ἐδήλωσα, δεδήλωκα, δηλώσομαι, ἐδηλωσάμην, δεδήλωμαι, δηλωθήσομαι, ἐδηλώθην.

§ 455. Τοῦ ρήματος ἀρῶ (ἀρόω) τὸ θεματικὸν φωνῆεν ο δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους· π. χ. ἤροσα. Καὶ εἰς τὸν ἀόριστον ὤμοσα (τοῦ ρήματος ὄμνυμι), ὁ ὁποῖος ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ὄμο-, διετηρήθη ὁ χαρακτήρ ο ἄνευ ἐκτάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἔνεστώσ και Παρατατικὸς.

§ 456. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, εἰς τὰ φωνηεντόληκτα καὶ εἰς τὰ συμφωνόληκτα.

§ 457. Τὰ φωνηεντόληκτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ θέματος καὶ ἐκ βραχέος θέματος.

Σημ. Τὸ ῥζικὸν φωνῆεν εἶναι συγχρόνως καὶ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων.

§ 458. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. α') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα η καὶ α, β') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα η καὶ ε καὶ γ') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα ω καὶ ο.

§ 459. α') Τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὁ ἔνεστώσ σχηματίζεται ἐνισχυομένου τοῦ θέματος δι' ἔνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. π.χ. ἴστημι, θέμ. σιη-, ἀναδιπλασ. σι—σισημι· τὸ σ τρέπεται εἰς δασεῖαν=ἴστημι· τίθημι, θέμ. θη- ἀναδιπλ. θι—θιθημι· τὸ πρῶτον θ τρέπεται εἰς τ =τίθημι· δίδωμι, θέμ. δω- ἀναδιπλ. δι—δίδωμι.

β') Ὁ ἔνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμὸς μένει μόνον εἰς τὸν ἔνεστώτα καὶ παρατατικόν.

γ') Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαφέρουν τῶν ἄλλων ῥημάτων κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν ἔνεστώτα καὶ παρατατικόν προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων.

§ 460. Ἰστημι, θέμ. σιη-, σια .

*Ἐνεργητικὴ φωνή.**Ὁριστικὴ**Ἔνεστώσ*

ἴστη-μι,	ἴστη-ς,	ἴστη-σι·
ἴστα-μεν,	ἴστα-τε,	ἴστα·σι(ν (ἴστα·ασι)

Ὁ ἔνεστώσ τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται εἰς μὲν τὸν ἐνικ. ἀριθμὸν ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἐκ τοῦ βραχέος. Ἡ κατάληξις τοῦ γ' πληθυντ. προσώπου -ασι συναίρειται μετὰ τοῦ χαρακτήρος: ἴσια ασι=ἴσιᾱσι.

§ 461.

Παρατατικός.

ἴστη-ν,	ἴστη-ς,	ἴστη'
ἴστα-μεν,	ἴστα-τε,	ἴστα-σαν.

Καὶ τοῦ παρατατικοῦ ὁ ἐνικός ἀριθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, ὁ δὲ πληθυντικός ἐκ τοῦ βραχέος. Καταλήξεις ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ τὸν παθ. ἀόριστον.

§ 462.

Ὑποτακτική.

ἴσῳ,	ἴσῃς,	ἴσῃ
ἴσῳμεν,	ἴσῃτε,	ἴσῳσι(ν).

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος ἴστη- καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων τὰ συμπέτοντα φωνήεντα συναίρουσιν καθ' ὃν τρόπον εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθ. ἀορίστου : ἴσῃ-ω = ἴσῳ, ἴσῃ-ης = ἴσῃς κ.τ.λ.

§ 463.

Εὐκτική.

ἴστα-ίη-ν,	ἴστα ἴη-ς,	ἴστα-ίη,
ἴστα-ίη-μεν,	ἴστα-ίη-τε,	ἴστα-ίη-σαν καὶ
ἴστα-ἴ-μεν,	ἴστα-ἴ-τε	ἴστα-ἴ-εν.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἴστα-, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνήεντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς εὐκτικῆς τοῦ παθ. ἀορίστου. Καὶ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ αἱ καταλήξεις προστίθενται καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς τὸν παθ. ἀόριστον.

§ 464.

Προστακτική.

—	ἴστη,	ἰστά-τω,
—	ἴστα τε,	ἰστά-ντων ἢ ἰστά-τωσαν.

Ἡ προστακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος πλὴν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ, ἔνθα λαμβάνεται τὸ μακρόν. Καταλήξεις ἔχει τὰς κυρίως καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῶν βαρυτόνων.

§ 465.

Ἀπαρέμφατος.

ἰστά-ναι.

Ἡ ἀπαρέμφατος σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα- καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -ναι. Ὁ τόνος καταδιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα.

§ 466.

Μετοχή.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ἰστάς	ἦ	ἰστάσα	τὸ	ἰστάν
	Γεν.	τοῦ	ἰστάντος	τῆς	ἰστάσης	τοῦ	ἰστάντος
	Κλ.	ᾧ	ἰστάς	ᾧ	ἰστάσα	ᾧ	ἰστάν
Ἰλ.	Ὀν.	οἱ	ἰστάντες	αἱ	ἰστάσαι	τὰ	ἰστάντα
	Γεν.	τῶν	ἰστάντων	τῶν	ἰστασῶν	τῶν	ἰστάντων
	Δον.	τοῖς	ἰστάσι(ν)	ταῖς	ἰστάσαις	τοῖς	ἰστάσι(ν κ.τ.

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ ἰστημι σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα-, τοῦ προσφύματος -νι καὶ τῆς καταλήξεως -ς = ἰσταντς· τὸ τ πρὸ τῆς καταλήξεως σ ἀποβάλλεται, ἔτι δὲ καὶ τὸ ν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς α μακρὸν = ἰστάς.

β) Ὁ τόνος καταδιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα: ἰστάς, καθιστάς.

γ) Ἡ κλίσις τῆς μετοχῆς ταύτης εἶναι ὁμοία μὲ τὴν κλίσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου: ὁ παιδεύσας, ἡ παιδεύσασα, τὸ παιδεῦσαν.

Π α ν ῆ κ ῆ φ ω ν ῆ .

Ὀριστική.

§ 467.

Ἐνεσιώς.

ἰστα-μαι, ἰστα-σαι, ἰστα-ται·
ἰστά-μεθα, ἰστα-σθε, ἰστα-νται.

Ὁ ἐνεσιῶς τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν ἀρχικῶν χρόνων τῆς παθ. φωνῆς.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σαι ἂν καὶ εὑρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων δὲν ἀποβάλλεται.

468.

Παρατατικός.

ἰστά-μην, ἰστα-σο, ἰστα-το·
ἰστά-μεθα, ἰστα-σθε, ἰστα-ντο.

Καὶ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς παθητ. φωνῆς.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο ἂν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ φωνηέντων δὲν ἀποβάλλεται.

§ 369.

Ὑποτακτικῆ.

ἰσῶμαι, ἰσῆ, ἰσῆται·
ἰσῶμεθα, ἰσῆσθε, ἰσῶνται.

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος ἰση- καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων· τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουνται: ἰσῆ-ωμαι=ἰσῶμαι.

§ 470.

Εὐκτικῆ.

ἰστα-ἰ-μην, ἰστα-ἰ ο, ἰστα-ἰ-το·
ἰστα-ἰ-μεθα, ἰστα-ἰ-σθε, ἰστα-ἰ-ντο.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα-, τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς παθ. φωνῆς. Τὸ θεματικὸν φωνήεν α μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι συναίρουνται εἰς αι.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο ἀποβάλλεται: ἰστα-ι-σο ἰσταῖο.

§ 471.

Προστακτικῆ.

— ἰστα-σο, ἰστά-σθω,
— ἰστα-σθε, ἰστά-σθων καὶ ἰστά-σθωσαν

Ἡ προστακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα- καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς παθ. φωνῆς.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο, ἂν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων, δὲν ἀποβάλλεται.

§ 472.

Ἀπαρέμφατος.

ἰστα-σθαι.

Μετοχή.

ὁ ἰστάμενος, ἡ ἰσταμένη, τὸ ἰστάμενον.

Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς παθ. φωνῆς.

§ 473. Κατὰ τὸ ἴσημι ἴσταμαι κλίνεται τὸ *πίμπλημι-πίμπλαμαι* καὶ τὸ *πίμπρημι-πίμπραμαι*. Τὸ μὲν ἐνεστωτικὸν θέμα αὐτῶν εἶναι *πιμπλη-πιμπλα* καὶ *πιμπρη-πιμπρα*, τὸ δὲ ῥηματικὸν *πλη-πλα-* καὶ *πρη-πρα*.

Σημ. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν ῥημάτων *πίμπλημι* καὶ *πίμπρημι* ἐνισχύεται καὶ δι' ἐνὸς *μ* μεταξὺ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τοῦ θέματος: *πί-μ-πλημι* *πί-μ-πρημι*.

§ 474. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουν καὶ τὰ ἀποθετικὰ δύναμα καὶ ἐπίσταμαι ταῦτα διαφέρουν τοῦ ἴσταμαι κατὰ τὰ ἔξης α') ὅτι ὁ ἐνεστώσ δὲν ἐνισχύεται δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ ἐπομένως τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα αὐτοῦ εἶναι ῥηματικὸν θέμα.

β') Τὸ σ τῆς καταλήξεως *-σαι* καὶ *-σο* ἀποβάλλεται καὶ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουσιν: *δύνασαι* = *δύνααι* = *δύνη*, *- ἡδύνα-σο* = *ἡδύνα-ο* = *ἡδύνω*, *δύνα-σο* *δύνα-ο* = *δύνω* κ.τ.λ.

γ') Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ὁ τόνος κεῖται ὅσον εἶναι δυνατόν ἀνωτέρω τῆς ληγουσῆς: *δύνωμαι* — *δύνη* — *δύνηται* — (ἀλλὰ *ἰστώμαι* — *ἰσιῆ* — *ἰσιῆται* —) *δυναίμην* — *δύναιο* — *δύναιο* — (ἀλλὰ *ἰσταίμην* — *ἰσταῖο* — *ἰσταῖτο*) κ.τ.λ.

§ 475. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ ὁ ἀόριστος ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ὁ ὁποῖος κλίνεται εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν κατὰ τὸν παρατατικὸν *ἐδυνάμην*, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐκλίσεις ὅπως εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὸ δύναμα: *ἐπριάμην* — *ἐπρίω* — *ἐπρίαιο* κ.τ.λ. *πρίωμαι*, *πριαίμην* *πρίω*, *πρίασθαι*, *πριάμενος* κ.τ.λ.

§476. *Τίθημι*, θέμ. *θη-*, *θε-* *Δίδωμι* θέμ. *δω-*, *δο-*.

Τὰ ῥήματα *τίθημι* καὶ *δίδωμι* γενικῶς κλίνονται ὅπως τὸ ἴσημι πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ μάθωμεν κατωτέρω.

᾽Οριστική.

§ 477.

᾽Ενεστώς.

τίθη-μι,	τίθη-ς, καὶ τιθεῖς,	τίθη-σι·
τίθε μεν,	τίθε-τε,	τιθέ-ασι(ν).
δίδωμι,	δίδω-ς,	δίδω-σι·
δίδο-μεν,	δίδο-τε,	διδό ασι(ν).

Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ τίθημι ἔχει καὶ δεύτερον τύπον τιθεῖς σχηματισθέντα κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα, ἥτοι τιθεῖς ὅπως ποιεῖς.

§ 478.

Παρατατικός.

ἐτίθη-ν,	ἐτίθεις,	ἐτίθει·
ἐτίθε-μεν,	ἐτίθε τε,	ἐτίθε-εσαν,
ἐδίδουν,	ἐδίδους,	ἐδίδου·
ἐδίδο-μεν,	ἐδίδο-τε,	ἐδίδο-σαν.

α') Ὁ παρατατικός τοῦ τίθημι εἰς τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον σχηματίζεται ὁμαλῶς· εἰς τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα, ἥτοι ἐτίθεις—ἐτίθει ὅπως ἐποίεις — ἐποίει.

β') Ὁ παρατατικός τοῦ δίδωμι σχηματίζεται εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα κατὰ τὰ εἰς -όω συνηρημένα, ἥτοι ἐδίδουν—ἐδίδους—ἐδίδου ὅπως ἐδήλουν—ἐδήλους—ἐδήλου.

§ 479.

᾽Υποτακτική.

τιθῶ,	τιθῆς,	τιθῆ·
τιθῶμεν	τιθῆτε,	τιθῶσι(ν).
διδῶ,	διδῶς,	διδῶ·
διδῶμεν,	διδῶτε,	διδῶσι(ν).

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ὁμαλῶς· τὰ συμπίπτοντα φωνήετα συναιροῦνται· π.χ. τιθή-ω = τιθῶ, τιθή-ης = τιθῆς κ.τ.λ. διδῶ-ω = διδῶ, διδῶ-ης = διδῶς κ.τ.λ.

§ 480.

᾽Εὐκτική.

τιθε-ίη-ν,	τιθε ίη-ς,	τιθε-ίη·
τιθε-ίη-μεν,	τιθε ίη-τε,	τιθε ίη-εσαν, καὶ
τιθε-ῖ-μεν'	τιθε-ῖ-τε,	τιθε-ῖ-εν.

δίδο-ίη-ν,	δίδο-ίη-ς,	δίδο-ίη·
δίδο-ίη-μεν·	δίδο-ίη-τε,	δίδο-ίη-σαν και
δίδο-ῖ-μεν,	δίδο-ῖ-τε,	δίδο-ῖ-εν.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· ὁ χαρακτήρ τοῦ *τίθημι* εὐ συναιρεῖται μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *ι* εἰς *ει*· ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ *δίδωμι* οὐ συναιρεῖται μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *ι* εἰς *οι*.

§ 481.

Προστακτικὴ

—	τίθει,	τιθέ-τω·	
—	τίθε-τε,	τιθέ-ντων ἢ	τιθέ-τωσαν.
—	δίδου,	διδό-τω·	
—	δίδο-τε,	διδό-ντων ἢ	διδό-τωσαν.

α') Τὸ δευτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα, τοῦ μὲν *τίθημι* κατὰ τὰ εἰς *-έω*: *τίθει* ὅπως ποίει, τοῦ δὲ *δίδωμι* κατὰ τὰ εἰς *-όω*: *δίδου* ὅπως δῆλου.

β') Τὰ λοιπὰ πρόσωπα σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ὅπως τοῦ ἴσημι.

§ 482.

Ἀπαρέμφατος

τιθέ-ναι — *διδό-ναι*

Ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ *τίθημι* καὶ τοῦ *δίδωμι* σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 483.

Μετοχὴ

Ἑν.	Ὀν.	ὁ	τιθείς	ἢ	τιθεῖσα	τὸ	τιθὲν
	Γεν.	τοῦ	τιθέντος	τῆς	τιθείσης	τοῦ	τιθέντος
	Κλ.	ὦ	τιθείς	ὦ	τιθεῖσα	ὦ	τιθέν.
Πλ.	Ὀν.	οἱ	τιθέντες	αἱ	τιθεῖσαι	τὰ	τιθέντα
	Γεν.	τῶν	τιθέντων	τῶν	τιθεισῶν	τῶν	τιθέντων
	Δοτ.	τοῖς	τιθεῖσι	ταῖς	τιθείσαις	τοῖς	τιθεῖσι
Ἑν.	Ὀν.	ὁ	διδούς	ἢ	διδούσα	τὸ	διδόν
	Γεν.	τοῦ	διδόντος	τῆς	διδούσης	τοῦ	διδόντος
	Κλ.	ὦ	δισούς	ῶ	διδούσα	ὦ	διδόν

Πλ.	Ὄν.	οἱ	διδόντες	αἱ	διδούσαι	τὰ	διδόντα
Γεν.	τῶν	διδόντων	τῶν	διδουσῶν	τῶν	διδόντων	
Δοτ.	τοῖς	διδούσι	ταῖς	διδούσαις	τοῖς	διδούσι	

α') Ἡ μετοχή τοῦ *τίθημι* καὶ τοῦ *δίδωμι* σχηματίζεται ὅπως τοῦ *ἴστημι*. Ἡ ὄνομ. *τιθεῖς* σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ *τιθεντ-ς* = *ι-θένς* (= *τιθεῖς*), ἡ δὲ ὄνομ. *διδούς* ἀπὸ τοῦ *διδοντ-ς* = *διδόν-ς* (= *διδούς*). Ὅμοίως ἡ δοτ. *τιθεῖσι*, καὶ *διδούσι* ἀπὸ τοῦ *τιθεντ-σι* = *τιθένσι* (= *τιθεῖσι*), *διδοντ-σι* = *διδόν-σι* (= *διδούσι*).

β') Τὸ θηλυκὸν *τιθεῖσα* καὶ *διδούσα* σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως *-ιά*: *τιθεντ-ιά* = *τιθένοσα* = *τιθεῖσα*, *διδόντ-ιά* = *διδόνσα* = *διδούσα*.

γ') Εἰς τοὺς τύπους τούτους τὸ μὲν *ε* ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς *ει*, τὸ δὲ *ο* εἰς *ου*.

Παθητικὴ φωνή.

Ὀριστικὴ

§ 484.

Ἐνεστώς.

τίθε-μαι,	τίθε-σαι,	τίθε-ται.
τιθέ-μεθα,	τίθε-σθε,	τίθε-νται.
δίδο-μαι	δίδο-σαι	δίδο-ται.
διδό-μεθα	δίδο-σθε	δίδο-νται.

Παρατατικός.

ἐπιθέ-μην,	ἐτίθε-σο,	ἐτίθε-το.
ἐπιθέ-μεθα,	ἐτίθε-σθε,	ἐτίθε-ντο.
ἐδιδό-μην	ἐδίδο-σο,	ἐδίδο-το.
ἐδιδό-μεθα	ἐδίδο-σθε,	ἐδίδο-ντο.

Ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός τοῦ *τίθεμαι* καὶ *δίδωμαι* σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 485.

Ὑποτακτικὴ

τιθῶμαι,	τιθῆ-μαι,	τιθηῖται.
τιθῶμεθα,	τιθησθε,	τιθῶνται.
διδῶμαι,	διδῶ-μαι,	διδῶται.
διδῶμεθα,	διδῶσθε,	διδῶνται.

Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ τίθεμαι καὶ δίδομαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος συνηρημένως· τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουνται ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν: τιθή-ωμαι = τιθῶμαι, τιθή-η = τιθῆ κ.τ.λ. διδῶ-ωμαι, = διδῶμαι, διδῶ-η = διδῶ κ.τ.λ.

§ 486.

Εὐκτικὴ.

τιθε-ί-μην,	τιθε-ἰ-ο,	τιθε-ἰ-το·
τιθε-ἰ-μεθα,	τιθε-ἰ-σθε,	τιθε-ἰ-ντο.
διδο-ί-μην,	διδο-ἰ-ο,	διδο-ἰ-το·
διδο-ἰ-μεθα	διδο-ἰ-σθε,	διδο-ἰ-ντο.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ὁμαλῶς ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν.

§ 487.

Προστακτικὴ.

—	τίθε-σο,	τιθέ-σθω,
—	τίθε-σθε,	τιθέ-σθων ἢ τιθέ-σθωσαν.
—	δίδο-σο,	διδό-σθω
—	δίδο-σθε,	διδό-σθων ἢ διδό-σθωσαν.

Ἀπαρέμφατος.

τιθε-σθαι. δίδο-σθαι.

Μετοχή.

ὁ τιθέ-μενος,	ἡ τιθε-μένη,	τὸ τιθέ-μενον.
ὁ διδό-μενος,	ἡ διδο-μένη,	τὸ διδό-μενον.

Ἡ προστακτικὴ, ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ σχηματίζονται ὁμαλῶς ὅπως οἱ αὐτοὶ τύποι τοῦ ἴσταιμαι.

§ 488. Κατὰ τὸ τίθημι—τίθεμαι κλίνεται ἐν μόνον ῥήμα, τὸ ἴημι—ἴεμαι.

α') Τοῦ ῥήματος τούτου τὸ ἐνεργητικὸν θέμα εἶναι ἰη-, ἰε-, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἦ, ἐ· ἢ δασεῖα τοῦ ῥήματος τούτου προῆλθεν ἀπὸ τοῦ σ, τὸ ὅποιον ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος· ἦτοι ἦτο ση-, σε-, καὶ μὲ τὸν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν σιση-, σισε-, καὶ ἐκ τούτου ἰη-, ἰε-.

β') Τὸ δεῦτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἴημι εἶναι ἰεῖς, ὅπως τοῦ

τίθημι εἶναι τιθεῖς· ἐπίσης τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν τοῦ παρατακτικοῦ ἴεις, ἴει, ὅπως τοῦ τίθημι εἶναι ἐτίθεις, ἐτίθει.

γ') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἴημι εἶναι ἰᾶσι ἀπὸ τοῦ ἰέασαι· ἦτοι ὁ χαρακτήρ ε συναιρεῖται μετὰ τοῦ ἐπομένου α ἔνεκα τῆς συμπτώσεως πολλῶν φωνηέντων, ἐνῶ εἰς τὸ τιθέασαι τὰ φωνήεντα ταῦτα δὲν συναιροῦνται.

§ 489. Κατὰ τὸ δίδωμι—δίδομαι οὐδὲν ἄλλο ῥῆμα κλίνεται, ἦτοι τὸ ρῆμα τοῦτο εἶναι μοναδικόν.

§ 490. Τῶν ῥημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι ὁ ἀόριστος, ἐνεργητικὸς καὶ μέσος σχηματίζεται κατὰ ἴδιον τρόπον ὡς ἐξῆς.

᾽Οριστική.

ἔθη-κ-α,	ἔθη-κ-ας,	ἔθη-κ-ε·	ἔθε-μεν,	ἔθε-τε,	ἔθε-σαν.
ἦ-κ-α,	ἦ-κ-ας,	ἦ-κ-ε·	εἶ-μεν,	εἶ-τε,	εἶ-σαν.
ἔδω-κ-α,	ἔδω-κ-ας,	ἔδω-κ-ε·	ἔδο-μεν.	ἔδο-τε,	ἔδο-σαν.

α') Ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος θη- ἦ- δω- προστεθῆ δὲ ὡς χρονικὸς χαρακτήρ τὸ κ, καὶ αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου πρώτου.

β') Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε- ε- δο- καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου καθὼς εἰς τὸν παρατακτικὸν τῶν αὐτῶν ῥημάτων π.χ. ἔθε-μεν ὅπως ἐτίθε-μεν, ἔδο-μεν ὅπως ἐδίδο-μεν.

γ') Οἱ τύποι εἶμεν, εἶτε, εἶσαν προῆλθεν ἀπὸ τῆς ἀυξήσεως ε μετὰ τοῦ θέματος ε· :ε-έμεν = εἶμεν: Ἐλαβε δὲ συλλαβικὴν ἀυξῆσιν διότι τὸ θέμα ε- προῆλθεν ἀπὸ τοῦ σε-.

§ 491.

᾽Υποτακτική.

θῶ,	θῆς,	θῆ·	θῶμεν,	θῆτε,	θῶσιν.
ῶ,	ῆς,	ῆ·	ῶμεν,	ῆτε,	ῶσι·
δῶ,	δῶς,	δῶ·	δῶμεν,	δῶτε,	δῶσι.

Ἡ ὑποτακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος θη- ἦ- δω- καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ῥημάτων. Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναιροῦνται· π.χ.

θη-ω = θῶ, θή-ης = θῆς, ἦ-ω = ῶ, ἦ-ης = ῆς, δώ-ω = δῶ,
δω-ης = δῶς κ.τ.λ.

§ 492.

Εὐκτική.

θε-ίη-ν,	θε-ίη-ς,	θε-ίη·
θε-ίη-μεν,	θε-ίη-τε,	θε-ίη-σαν καὶ
θε-ῖ-μεν,	θε-ῖ-τε.	θε-ῖ-εν.
ε-ῖη-ν,	ε-ῖη-ς,	ε-ῖη·
ε-ῖη-μεν,	ε-ῖη-τε,	ε-ῖη-σαν καὶ
ε-ῖ-μεν,	ε-ῖ-τε,	ε-ῖ-εν.
δο-ίη-ν,	δο-ίη-ς,	δο-ίη·
δο-ίη-μεν,	δο-ίη-τε,	δο-ίη-σαν καὶ
δο-ῖ-μεν,	δο-ῖ-τε,	δο-ῖ-εν.

Ἡ εὐκτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε-, ἐ-, δο-, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου, καθὼς καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος.

§ 493.

Προστακτικὴ.

— θέ-ς,	θέ-τω·	— θέ-τε,	θέ-ντων καὶ θέ-τωσαν.
— ἔ-ς,	ἔ-τω·	— ἔ-τε,	ἔ-ντων καὶ ἔ-τωσαν
— δό-ς,	δό-τω·	— δό-τε,	δό-ντων καὶ δό-τωσαν.

Ἡ προστακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε- ἐ- δο- εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον προστίθεται ἢ κατάληξις -ς, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα αἰ κυρίως καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

§ 494.

Ἀπαρέμφατος.

θεῖ-ναι,	εἶ-ναι,	δοῦναι,

Ἡ ἀπαρέμφατος τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος, ἀλλὰ ὁ χαρακτήρ ἐκτείνεται (διὰ λόγον οὐχὶ προφανῆ), τὸ μὲν ε εἰς ει τὸ δὲ ο εἰς ου.

§ 495.

Μετοχή.

᾽Ον.	ὁ	θεῖς	ἦ	θεῖσα	τὸ	θὲν
Γεν.	τοῦ	θέντος	τῆς	θείσης	τοῦ	θέντος
᾽Ον.	ὁ	εἷς	ἦ	εἷσα	τὸ	εἶν
Γεν.	τοῦ	ἕντος	τῆς	εἵσης	τοῦ	ἕντος
᾽Ον.	ὁ	δοὺς	ἦ	δοῦσα	τὸ	δὸν
Γεν.	τοῦ	δόντος	τῆς	δοῦσης	τοῦ	δόντος

Ἡ μετοχὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε- ε- δο- ὅπως καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ῥημάτων.

Παθητικὴ φωνή.

§ 496.

᾽Οριστικὴ.

ἐθέ-μην,	ἔθου,	ἔθε-το·	ἐθέ-μεθα,	ἔθε-σθε,	ἔθε-ντο.
εἶ-μην,	εἶ-σο,	εἶ-το·	εἶ-μεθα,	εἶ-σθε,	εἶ-ντο.
ἔδο μην,	ἔδου,	ἔδο-το·	ἔδο-μεθα,	ἔδο-σθε,	ἔδο-ντο.

α) Ἡ ὀριστικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ παρατατικὸς τῶν αὐτῶν ῥημάτων. Διαφέρει τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναιροῦνται: ἔθε-σο=ἔθεο=ἔθου, ἔδο-σο=ἔδοο=ἔδου.

β) Εἰς τὸ δεῦτερον πρόσωπον τοῦ εἵμην τὸ σ τῆς καταλήξεως δὲν ἀποβάλλεται.

§ 497.

᾽Υποτακτικὴ.

θῶμαι,	θῆ,	θῆται·	θῶμεθα,	θῆσθε,	θῶνται.
ῶμαι,	ῆ,	ῆται·	ῶμεθα,	ῆσθε,	ῶνται.
δῶμαι,	δῶ,	δῶται·	δῶμεθα,	δῶσθε,	δῶνται.

Εὐκτικὴ.

θε-ί-μην,	θε-ῖ-ο,	θε-ῖ-το·	θε-ί-μεθα,	θε-ῖ-σθε,	θε-ῖ-ντο.
ε-ῖ-μην,	ε-ῖ-ο,	ε-ῖ-το·	ε-ῖ-μεθα,	ε-ῖ-σθε,	ε-ῖ-ντο.
δο-ί-μην,	δο-ῖ-ο,	δο-ῖ-το·	δο-ί-μεθα,	δο-ῖ-σθε,	δο-ῖ-ντο.

Προστακτικὴ.

—	θοῦ,	θέ-σθω·	—	θέ-σθε,	θέ-σθων ἢ	θέ-σθωσαν.
—	οῦ,	ἔ-σθω·	—	ἔ-σθε,	ἔ-σθων ἢ	ἔ-σθωσαν.
—	δοῦ,	δό-σθω·	—	δό-σθε,	δό-σθων ἢ	δό-σθωσαν.

Ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζονται ὅπως αἱ αὐταὶ ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος. Διαφορὰ ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ὅπου τὸ σ τῆς καταλήξεως σο ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναϊροῦνται: θέ-σο = θέο = θεοῦ, ἔ-σο = ἔο = οὔ, δό-σο = δό-ο = δοῦ.

§ 498.

Ἀπαρέμφατος.

θέ-σθαι.

— ἔ-σθαι.

δό-σθαι.

Μετοχή.

ὁ θέ-μενος,

ἡ θε-μένη,

τὸ θέ-μενον.

ὁ ἔ-μενος,

ἡ ἔ-μένη,

τὸ ἔ-μενον.

ὁ δό-μενος,

ἡ δο-μένη,

τὸ δό-μενον.

Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζονται ὅπως καὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ῥημάτων.

Παρατηρήσεις.

§ 499. Ἰδιαιτέρα γνωρίσματα τοῦ ἀορίστου τῶν ῥημάτων τούτων εἶναι: τὰ ἐξῆς: α') τὸ κ ὡς χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῆς ὀριστικῆς: ἔθηκα, ἤκα, ἔδωκα. β') ἡ κατάληξις -ς τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ πρᾶσώπου τῆς προστακτικῆς: θές, ἔς, δός. γ') ἡ ἔκτασις τοῦ χαρακτήρος ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς: θεῖναι, εἶναι, δοῦναι.

§ 500. Τῶν προστακτικῶν θεοῦ καὶ δοῦ ὁ τόνος ἀναβιβάζεται, ἐὰν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μετὰ δισυλλάβου προθέσεως· π.χ. κατὰθου ἀπόδου· ἐὰν δὲ εἶναι σύνθετον μετὰ μονοσυλλάβου προθέσεως ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν λήγουσαν· π.χ. ἐκθοῦ, προδοῦ.

Τῆς προστακτικῆς οὔ ὁ τόνος παρ᾿μένει εἰς τὴν λήγουσαν, καὶ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως ἐὰν εἶναι σύνθετον τὸ ῥῆμα· π.χ. ἀφοῦ, παροῦ, καθοῦ.

Σημ. Κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα σχηματίζεται ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀορίστου ἔσχον (τοῦ ῥήματος ἔχω) καὶ τὴν μὲν εὐκτικὴν ὡς ἀπὸ τοῦ θέματος σχο-, τὴν δὲ προστακτικὴν ὡς ἀπὸ τοῦ θέματος σχε- οὔτω, εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη κ. τ. λ. προστ. σχές σχέτω κ.τ.λ.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων.

§ 501. Ὁ μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος· π.χ. ἴστημι—σιήσω—σιήσομαι—ἔστησα—ἔστησάμην, ἐμπλήμι—ἐμπλήσω—ἐνέπλησα, ἐμπύμπρημι—ἐμπύπρησω—ἐνέπρησα, τίθημι—θήσω—θήσομαι, ἴημι—ἴσω—ἴσομαι, δίδωμι—δώσω κ.τ.λ.

§ 502. Ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος τοῦ ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π.χ. ἴσταμαι—σταθήσομαι—ἔσταθήην, τίθεμαι—τεθήσομαι—ἐτέθήην, ἴεμαι—ἐθήσομαι—εἴθηην, δίδομαι—δοθήσομαι—ἐδόθηην.

§ 503. Τῶν ῥημάτων ἐμπύμπρημι καὶ ἐμπλήμι ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος καθὼς καὶ ὁ παθ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς χρόνους τούτους ἐμφανίζεται σιγμώληκτον· π.χ. ἐμπύμπλαμαι—ἐμπλησθήσομαι—ἐνεπλήσθηην—ἐμπέπλησομαι, ἐμπύπρωμαι—ἐμπροσθήσομαι—ἐνεπρόσθηην—ἐμπέπρωσομαι κ.τ.λ.

Σημ. 4. Ὁ ἀόριστος εἴθηην προῆλθεν ἀπὸ τοῦ ε-εθηην· τὸ ε + ε συνηρέθησαν εἰς ει.

§ 504. Ὁ παρακείμενος τοῦ ἴστημι εἶναι ἔστηκα, (ἀφέστηκα, καθέστηκα κ.τ.λ.)· προῆλθεν ἀπὸ τοῦ σε-σιη-κα, τοῦ ὁποῖου τὸ σ τῆς ἀρκτικής συλλαβῆς ἐτράπη εἰς δασεῖαν· ἔλαβε δηλ. ἀναδιπλασιασμόν τοῦ πρώτου εἴδους ἀνωμάλως ὅπως τὸ κέκτημαι κ.τ.λ.

Σημ. Περὶ τοῦ ἔστηκα γίνεται λόγος κατωτέρω.

§ 505. Ὁ παρακείμενος τοῦ τίθημι εἶναι τέθεικα τοῦ δὲ τίθεμα τέθειμαι ἐσχηματίσθησάν δηλ. ἀπὸ τοῦ θέματος θει- ἀνωμάλως.

§ 506. Ὁ παθ. παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τοῦ ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ βραχέος θέματος· εἶμαι (ἀπὸ τοῦ σε σεμαι—ε-εμαι), δεδομαι—ἐδεδόμην.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παθ. παρακειμένου εἶμαι ἐσχηματίσθη καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τοῦ ἴημι—εἶκα.

§ 507. Τοῦ ἴστημι ἀόριστος δευτέρος εἶναι ἔστην περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται λόγος κατωτέρω.

§ 508. Τοῦ δίδωμι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος δέδωκα—ἐδεδώκειν.

§ 508. Κλίσις τῶν ῥημάτων

α') Ἑνεργητικὴ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστώσ	ἴστη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι(ν).	ἴστω ἴσῃς ἴσῃ ἴσῶμεν ἴσῃτε ἴσῶσι(ν)	ἴστα-ίη-ν ἴστα-ίη-ς ἴστά-ιη ἴστα-ίη-μεν ἢ ἴστα-ἰ-μεν ἴστα-ίη-τε ἴστα-ἰ-τε ἴστα-ίη-σαν ἴστα-ἰ-εν
Παρατ.	ἴστη-ν, ἴστη-ς, ἴστη. ἴστα-μεν, ἴστα-τε, ἴστα-σαν		

β') Παθητικὴ

Ἑνεστώσ	ἴστα-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	ἴσῶμαι ἴσῃ ἴσῃται ἴσῶμεθα ἴσῃσθε ἴσῶνται	ἴστα-ί-μην ἴστα-ἰ-ο ἴστα-ἰ-ο ἴστα-ί-μεθα ἴστα-ἰ-σθε ἴστα-ἰ-ντο
Παρατ.	ἴστά-μην ἴστα-σο, ἴστα-το ἴστά-μεθα, ἴστα-σθε, ἴστα-ντο		

α') Ἑνεργητικὴ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστώσ	τίθη-μι τίθη-ς ἢ τιθεῖς τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τίθέ-σι(ν)	τιθῶ τιθῃς τιθῃ τιθῶμεν τιθῃτε τιθῶσι(ν)	τιθε-ίη-ν τιθε-ίη-ς τιθε-ίη τιθε-ίη-μεν ἢ τιθε-ἰ-μεν τιθε-ίη-τε τιθε-ἰ-τε τιθε-ίη-σαν τιθε-ἰ-εν
Παρατ.	ἐτίθη-ν, ἐτίθεις, ἐτίθει, ἐτίθε-μεν, ἐτίθε-τε, ἐτίθε-σαν		

β') Παθητικὴ

Ἑνεστώσ	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	τιθῶμαι τιθῃ τιθῃται τιθῶμεθα τιθῃσθε τιθῶνται	τιθε-ί-μην τιθε-ἰ-ο τιθε-ἰ-ο τιθε-ί-μεθα τιθε-ἰ-σθε τιθε-ἰ-ντο
Παρατ.	ἐτίθε-μην, ἐτίθε-σο, ἐτίθετο, ἐτιθέ-μεθα, ἐτίθε-σθε, ἐτίθεντο		

Ἰστημι καὶ τίθημι
Φωνή

<i>Προστακτικὴ</i>	<i>Ἀπαρέμφατος</i>	<i>Μετοχὴ</i>
— ἴστη ἰστά-τω — ἴσῑ-ατε ἰστά-ντων ἢ ἰστά-τωσαν	ἰστά-ναι	ὁ ἰστάς ἢ ἰστάσα τὸ ἰστάν

Φωνή

— ἴστα-σο ἰστά-σθω — ἴστα-σθε ἰστά-σθων ἢ ἰστά σθωσαν	ἴστα-σθαι	ὁ ἰστά-μενος ἢ ἰστα-μένη τὸ ἰστά-μενον

Φωνή

<i>Προστακτικὴ</i>	<i>Ἀπαρέμφατος</i>	<i>Μετοχὴ</i>
— τίθει τιθέ-τω — τίθε-τε τιθέ-ντων ἢ τιθέ-τωσαν	τιθέ-ναι	ὁ τιθείς ἢ τιθείσα τὸ τυθέν

Φωνή

— τίθε-σο τιθέ-σθω — τίθε-σθε τιθέ-σθων ἢ τιθέ-σθωσαν	τίθε-σθαι	ὁ τιθέ-μενος ἢ τιθε-μένη τὸ τιθέ-μενον

§ 509 Κλίσις τῶν ῥημάτων
Ἑνεργητικὴ

	Ὅριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστώσ	ἴη-μι ἴη-ς ἢ ἰεῖς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἰᾶ-σι(ν)	ἰῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι(ν)	ἰε-τή-ν ἰε-τή-ς ἰε-τή ἰε-τήμεν ἢ ἰε-ῖ-μεν ἰε-τή-τε ἰε-τή-σαν ἰε-ῖ-εν
Παρατ.	ἴη-ν, ἴεις, ἴει, ἴε-μεν, ἴε-τε, ἴε-σαν		
<i>Παθητικὴ</i>			
Ἑνεστώσ	ἴε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	ἰῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰώμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	ἰε-ῖ-μην ἰε-ῖ-ο ἰε ἰ-το ἰε-ῖ-μεθα ἰε-ῖ-σθε ἰε-ῖ-ντο
Παρατ.	ἰέ-μην, ἴε-σο, ἴε-το ἰέ-μεθα, ἴε-σθε, ἴε-ντο		
<i>Ἑνεργητικὴ</i>			
	Ὅριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστώσ	δίδω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδω-μεν δίδω-τε διδό-ασιν	διδῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι(ν)	διδω ἰη-ν διδω ἰη-ς διδω ἰη διδω ἰη-μεν ἢ διδο ἰ-μεν διδω ἰη-τε διδο ἰ-τε διδω ἰη-σαν διδο ἰ-εν
Παρατ.	ἔδιδουν, ἔδιδους ἔδιδου ἔδιδω-μεν ἔδιδω-τε, ἔδιδω-σαν		
<i>Παθητικὴ</i>			
Ἑνεστώσ	δίδω-μαι δίδω-σαι δίδω-ται διδό-μεθα δίδω-σθε δίδω-νται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	διδω ἰ-μην διδω ἰ-ο διδω ἰ-το διδω ἰ-μεθα διδω ἰ-σθε διδω ἰ-ντο
Παρατ.	ἔδιδω-μην, ἔδιδω-σο, ἔδιδω-το ἔδιδω-μεθα, ἔδιδω-σθε, ἔδιδωντο		

ἴημι καὶ δίδωμι

Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχὴ
— ἴει ἴέ-τω — ἴε-τε ἴέ-ντων ἢ ἴέ-τωσαν	ἴέ-ναι	ὁ ἴεις ἢ ἴεισα τὸ ἴεν

Φωνή

— ἴε-σο ἴέ-σθω — ἴε-σθε ἴέ-σθων ἢ ἴέ-σθωσαν,	ἴε-σθαι	ὁ ἴε-μενος ἢ ἴε-μένη τὸ ἴε-μενον

Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχὴ
— δίδου διδό-τώ — δίδο-τε διδό-ντων ἢ διδότωσαν	διδό-ναι	ὁ διδούς ἢ διδοῦσα τὸ διδόν

Φωνή

— δίδο-σο διδό-σθω — δίδο-σθε διδό-σθων ἢ διδό-σθωσαν	δίδο-σθαι	ὁ διδό-μενος ἢ διδο-μένη τὸ διδό-μενον

§ 510. Κλίσεις τῶν ἀορίστων

	Ὀριστική	Υποτακ.	Εὐκτική
Ἐνεργητικός	ἔθη-κ-α ἔθη-κ-ας ἔθη-κ-ε ἔθε-μεν ἔθε-τε ἔθε-σαν	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι(ν)	θε-ίη-ν θε-ίης θε-ίη θε-ίη-μεν ἢ θε-ἱ-μεν θε-ἱ-τε θε-ἱ-εν θε-ἱ-μεν θε-ἱ-τε θε-ἱ-εν
Μέσος	ἔθέ-μην ἔθου ἔθε-το ἔθέ-μεθα ἔθε-σθε ἔθε-ντο	θῶμαι θῆ θῆται θῶμεθα θῆσθε θῶνται	θε-ἱ-μην θε-ἱ-ο θε-ἱ-το θε-ἱ-μεθα θε-ἱ-σθε θε-ἱ-ντο
Ἐνεργητικός	ἦ-κ-α ἦ-κ-ας ἦ-κ-ε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι(ν)	ε-ἱη-ν ε-ἱης ε-ἱη ε-ἱη-μεν ἢ ε-ἱ-μεν ε-ἱη-τε ε-ἱη-σαν ε-ἱ-εν
Μέσος	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθε ῶνται	ε-ἱ-μην ε-ἱ-ο ε-ἱ-το ε-ἱ-μεθα ε-ἱ-σθε ε-ἱ-ντο
Ἐνεργητικός	ἔδοι-κ-α ἔδοι-κ-ας ἔδοι-κ-ε ἔδο-μεν ἔδο-τε ἔδο-σαν	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι(ι)	δο-ίη-ν δο-ίης δο-ίη δο-ίη-μεν ἢ δο-ἱ-μεν δο-ἱ-τε δο-ἱ-εν δο-ἱ-μεν δο-ἱ-τε δο-ἱ-εν
Μέσος	ἔδο-μην ἔδου ἔδο-το ἔδο-μεθα ἔδο-σθε ἔδο-ντο	δῶμαι δῶ δῶται δῶμεθα δῶσθε δῶνται	δο-ἱ-μην δο-ἱ-ο δο-ἱ-το δο-ἱ-μεθα δο-ἱ-σθε δο-ἱ-ντο

ἔθθηκα, ἤκα καὶ ἔδωκα·

Προστατικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
— θῆ-ς θῆ-τω — θῆ-τε θῆ-ντων ἢ θῆ-τωσαν	θῆ-ναι	ὁ θῆς ἢ θῆσα τὸ θῆν
— θου θῆ-σθω — θῆ-σθε θῆ-σθων ἢ θῆ-σθωσαν	θῆ-σθαι	ὁ θῆ-μενος ἢ θε-μένη τὸ θῆ-μενον
— εῖ-ς εῖ-τω — εῖ-τε εῖ-ντων ἢ εῖ-τωσαν	εῖ-ναι	ὁ εῖς ἢ εῖσα τὸ εῖν
— εου εῖ-σθω — εῖ-σθε εῖ-σθων ἢ εῖ-σθωσαν	εῖ-σθαι	ὁ εῖ-μενος ἢ εῖ-μένη τὸ εῖ-μενον
— δο-ς δο-τω — δο-τε δο-ντων ἢ δο-τωσαν	δοῦ-ναι	ὁ δοῦς ἢ δοῦσα τὸ δὸν
— δοῦ δό-σθω — δό-σθε δό-σθων ἢ δό-σθωσαν	δό-σθαι	ὁ δό-μενος ἢ δο-μένη τὸ δό-μενον

Συμφωνόληκτα εἰς -μι.

§ 511. α') Τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι ῥήματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

β') Ὁ ἐνεστώτῳ σχηματίζεται ἐνισχυομένου τοῦ θέματος διὰ τοῦ προσφύματος *νυ*: δείκ-*νυ*-μι.

γ') Τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματιζόμενον ἐνεστωτικὸν θέμα δεικνυ-ἔχει δύο μορφάς, μακρὰν δεικνῦ καὶ βραχεῖαν δεικνῦ.

§ 512. Ἐκ τῆς μακρᾶς μορφῆς τοῦ θέματος σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ καὶ τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς· π.χ. ἐνεστ. δεικνῦς παρατ. ἐδείκνῦν—ἐδείκνῦς—ἐδείκνῦ, προστ. δείκνῦ. Οἱ λοιποὶ τύποι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ πάντες τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται ἐκ τῆς βραχείας μορφῆς.

§ 513. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν βαρυτόνων ῥημάτων π.χ. δεικνῦ-ω, δεικ-νῦ-ης, κ.τ.λ. δεικ-νῦ-ώμαι, δεικ-νῦ-η, κ.τ.λ. δυκ-νῦ-οιμι, δεικ-νῦ-οις, κ.τ.λ. δεικνυ-οίμην, δεικ-νῦ-οιο, κ.τ.λ. ἦται σχηματίζονται ὅπως ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ λύω—λύομαι

§ 514. Ἡ μετοχὴ σχηματίζεται ὅπως πᾶσαι αἱ καταληκτικαὶ μετοχαὶ τῆς τρίτης κλίσεως: δεικνῦ-ντ-ς = δεικνυς = δεικνῦς, θηλ. δεικνῦ-ν-τια = δεικνῦ-νσα = δεικνῦσα, δοτ. πληθ. ἀρσ. καὶ οὐδ. δεικνυ-ντ-σι = δεικνύν-σι = δεικνῦσι.

Παρατηρήσεις.

§ 515. α') Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ ῥήματος λήγη εἰς σ, τὸ σ τοῦτο ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον *ν* τοῦ προσφύματος *νυ*, καὶ οὕτω τὸ ῥήμα λήγει εἰς -ννυμι π.χ. ἀμφιέννυμι ἀπὸ τοῦ ἀμφίεσ-νυμι, ζώννυμι ἀπὸ τοῦ ζώσ-νυμι, κεράννυμι ἀπὸ τοῦ κεράσ-νυμι, κορέν-νυμι ἀπὸ τοῦ κορέσ-νυμι, σβέννυμι ἀπὸ τοῦ σβέσ-νυμι κ.τ.λ.

β') Εἰς τὸ ῥήμα ἀπόλλυμι—ἀπόλλυμαι ἀφωμοιώθη τὸ *ν* τοῦ προσφύματος πρὸς τὸν χαρκκτῆρα τοῦ ῥήματος *λ*: ἀπόλ-νυμι—ἀπόλλυμι.

§ 516. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῶν εἰς -νυμι ῥημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ τῶν συμφωνολήκτων ῥημάτων· π.χ. δείκ-νυμι, δείξω—ἐδείξα—δέδειξα—δείξομαι—ἐδείξάμην—δέδειγμαί—δειχθήσομαι—ἐδείχθην, ζεύγνυμι—ζεύξω—ἐζεύξα—ἐζεύγμαι—ζευχθήσομαι—ἐζεύχθην

§ 517. Κλίσεις τοῦ ῥήματος δείκνυμι — δείκνυμαι

α) Ἐνεργητικὴ φωνή

Ὀριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
Ἐνεστώδης	Παρατατικὸς			
δείκ-νῦμι	ἔδεικ-νῦν	—	δείκ-νύ-ναι	ὁ δεικ-νύς ἡ δεικ-νύσα τὸ δεικ-νὺν
δείκ-νῦς	ἔδεικ-νύς	δείκ-νῦ		
δείκ-νῦ	ἔδεικ-νῦ	δεικ-νύ-τω		
δείκ-νυ-μεν	ἔδει-νυ-μεν	—		
δείκ νυ-τε	ἔδεικ-νυ-τε	δείκ-νυ-τε		
δεικ-νύ-σιν(ν)	ἔδεικ νυ-σαν	δεικ-νυ-ντων ἢ δεικ-νύ-τωσαν		

Ἐποτακ. δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ῃς, δεικ νύ-ῃ, δεικ-νύ-οιμεν κ.τ.λ.

Ἐὐκτικὴ δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι, δεικ-νύ-οιμεν κ.τ.λ.

β) Παθητικὴ φωνή

δείκ νυ-μαι	ἔδεικ-νύ-μην	—	δείκ-νυ-σθαι	ὁ δεικ-νύ-μενος ἡ δεικ-νυ-μένη τὸ δεικ-νύ-μενον
δείκ-νυ-σαι	ἔδεικ-νυ-σο	δείκνυ-σο		
δείκ νυ-ται	ἔδεικ-νυ-το	δεικ-νύ σθω		
δεικ-νύ-μεθα	ἔδεικ-νύ-μεθα	—		
δείκ-νυ-σθε	ἔδεικ-νυ-σθε	δείκ-νυ-σθε		
δείκ-νυ-νται	ἔδεικ-νυ-ντο	δεικ-νύ-σθων ἢ δεικ νύ-σθωσαν		

Ἐποτακ. δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-ῃ, δεικ-νύ-ῃται, δεικ-νυ-ώμεθα κτλ.

Ἐὐκτικὴ δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο, δεικ-νυ-οίμεθα κτλ.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς

§ 518. Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς -μι ῥημάτων προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις τῶν εἰς -ω ῥημάτων εἰς τὸ θέμα τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἐκάστου χρόνου ἢ ἐγκλίσεως π.χ. τοῦ ἴσθημι ἔνεστ. ἴστα-τον, παρατ. ἴστα τον ἰστά-την, παθ. φωνῆς, ἔνεστ. ἴστα-σθον, παρατ. ἴστα-σθον ἰστά-σθην τοῦ τίθημι ἔνεστ. τίθε-τον, παρατ. ἐτίθε-τον ἐτιθέ-την, παθ. φωνῆς ἔνεστ. τίθε-σθον, παρατ. ἐτίθε-σθον ἐτιθέ-σθην, εὐκτ. ἴστα-ῖ-τον ἴστα-ί-την, παθ. φωνῆς ἴστα-ῖ-σθον ἴστα-ί-σθην, ἐνεργ. φωνῆς τιθε-ῖ-τον τιθε-ί-την, παθ. φωνῆς τιθε-ῖ-σθον τιθε-ί-σθην κ.τ.λ. ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

'Αόριστος β' κατὰ τὸν παθητικόν.

§ 519. Ῥημάτων τινῶν ὁ ἀόριστος σχηματίζεται ὁμοίως πρὸς τὸν παθ. ἀόριστον ἤτοι ἐκ θέματος μὲ δύο μορφάς (μακρὰν καὶ βραχεῖαν), καὶ ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου.

Αἱ δύο μορφαὶ τοῦ ῥημ. θέματος τοῦ ἀορίστου τούτου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς δύο μορφάς τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παθ. ἀορίστου.

Ὁ ἀόριστος οὗτος λέγεται ἀόριστος β' κατὰ τὸν παθητικόν, οὕτω: ὁ ἀόριστος τοῦ ῥήματος σθέννυμι εἶναι ἔσθην καὶ κλίνεται ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ ἐλύθην, π. χ. ὑποτακ. σθῶ—σθῆς—σθῆ κ.τ.λ. ὅπως λυθῶ—λυθῆς—λυθῆ κ.τ.λ. εὐκτ. σθειήν—σθειῆς—σθειή κ.τ.λ. ὅπως λυθειήν—λυθειῆς—λυθειή κ.τ.λ. προστακτ. σθῆθι—σθήτω κ.τ.λ. ὅπως λύθητι—λυθήτω κ.τ.λ. ἀπαρέμφ. σθῆναι ὅπως λυθῆναι, μετοχ. σθεις—σθεισα—σθὲν ὅπως λυθεις—λυθεισα—λυθέν.

§ 520. Οἱ συνηθέστεροι τῶν τοιουτοτρόπως κλινομένων ἀορίστων εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') Μὲ χαρακτῆρα -η καὶ -α: ἔβην—βῆναι—ὁ βάς, ἡ βᾶσα, τὸ βὰν τοῦ ῥήματος βαίνω ἔστην,—στήναι—ὁ στάς, ἡ στάσα, τὸ σιὰν τοῦ ῥήματος ἵσταμαι.

β') Μὲ χαρακτῆρα α μακρὸν καὶ α βραχύ. ἀπέδραν, ἀποδρᾶναι—ὁ ἀποδράς, ἡ ἀποδράσα, τὸ ἀποδρὰν τοῦ ῥήματος ἀποδιδράσκω.

γ') Μὲ χαρακτῆρα ω καὶ ο' ἔγνων—γνῶναι—ὁ γνωύς, ἡ γνωῦσα τὸ γνὸν τοῦ ῥήματος γινώσκω ἑάλων, ἄλῶναι,—ὁ ἀλοὺς ἡ ἀλοῦσα τὸ ἀλὸν τοῦ ἀλίσκομαι ἔβίων—βιῶναι—ὁ βιοὺς ἡ βιοῦσα τὸ βιὸν τοῦ ῥήματος ζῶ.

δ') Χαρακτῆρα υ μακρὸν καὶ υ βραχύ. ἔδυν, —δύναι, ὁ δὺς ἡ δῦσα τὸ δὺν τοῦ ῥήματος δύομαι ἔφῦν—φῦναι—ὁ φύς ἡ φύσα τὸ φὺν τοῦ ῥήματος φύομαι.

§ 521. Ὁ χαρακτῆρ ε, α καὶ ο μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι ἐν τῇ εὐκτικῇ συναιροῦνται εἰς ει, αι καὶ οι π. χ. σβε-ίη-ν=σβεῖην, στα-ίην=σταίην, δρα-ίη-ν=δραίην, γνο-ίη-ν=γνοίην, ἀλο-ίη-ν=ἀλοίην, βιο-ίη-ν=βιοίην.

Σημ. 1. Ἀντὶ τοῦ ἀλοίην καὶ βιοίην λέγεται καὶ ἀλόων καὶ βιῶων.

Σημ. 2. Ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τοῦ ἔδυν καὶ ἔφυν δὲν σχηματίζονται συνήθως.

Σημ. 3. Ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι σύνθετον, εἰς τὴν προστακτικὴν ὁ τόνος ἀναδιβάζεται π.χ. ἀναβαίνω—ἀνάβηθι, καταβαίνω—κατάβηθι, ἀποδιδράσκω—ἀπόδραθι, ἀποδύομαι—ἀπόδυθι κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Α' Σχηματισμὸς ἐνεστωτικοῦ θέματος.

§ 522. Πλὴν τῶν προσφυμάτων *τ* καὶ *j* περὶ τῶν ὁποίων ἐμάθομεν ὅτι προσλαμβάνονται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, τὰ ἑξῆς:

α') Τὸ πρόσφυμα *ν*, τὸ ὁποῖον προστίθεται καὶ εἰς φωνηεντόληκτα θέματα καὶ εἰς συμφωνόληκτα π.χ. πίνω θεμ. πι-, τίνω (=πληρώνω) θέμ. τι-, φθίνω (=ἐξαντλοῦμαι, ἀφανίζομαι) θέμ. φθι-, φθάνω θέμ. φθα-, ἐλαύνω θεμ. ἐλαυ-, δάκνω θέμ. δακ-, κάμνω θέμ. καμ-, τέμνω θέμ. τεμ-.

β') Τὸ πρόσφυμα *νε*, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς δύο μόνον ῥήματα, εἰς τὸ ἀφικνοῦμαι (ἀφικνέομαι) θέμ. ἐκ- καὶ εἰς τὸ ὑπισχνόμαι (ὑπισχνέομαι) θέμ. ἰσχ-.

γ') Τὸ πρόσφυμα *αν*, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς ἕξ ῥήματα, τὰ ἑξῆς αἰσθάνομαι θέμ. αἰσθ-, ἁμαρτάνω θέμ. ἁμαρτ-, ἀξάνω θέμ. αὐξ-, βλαστάνω θέμ. βλαστ-, καταδαρθάνω θέμ. δαρθ-, ὀλισθάνω θέμ. ὀλισθ-.

γ') Τὸ πρόσφυμα *αν* καὶ *ν* πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα: λαγχάνω θέμ. λαχ-, λαμβάνω θέμ. λαβ-, λανθάνω θέμ. λαθ-, μανθάνω θέμ. μαθ-, πυνθάνομαι θέμ. πυθ-, τυγχάνω θέμ. τυχ-.

Σημ. Εἰς τὰ ῥήματα ταῦτα τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος παρεντιθέμενον *ν* πρὸ μὲν οὐρανικοῦ γίνεται *γ*, πρὸ δὲ χειλικοῦ γίνεται *μ*.

ε') Πρόσφυμα *σκ*: τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα: ἀρέσκω θέμ. ἀρε-, βόσκω θέμ. βο-, βιβρωσκω θέμ. βρω-, γηράσκω θέμ. γηρα-, γινώσκω θέμ. γνώ-, μεθύσκω θέμ. μεθυ-

πιπράσκω θέμ. προ-, τιπρώσκω θέμ. τρω- χάσκω θέμ. χα· διδάσκω, θέμ. διδαχ- (διδάχ-σκω=διδάσκω), πάσχω θεμ. παθ- (παθ-σκω=πάσχω=πάσχω).

ς) Τὸ πρόσφυμα -ισκ· τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἐξῆς ῥήματα: ἀποθνήσκω, θέμ. θνη-, ἀναμιμνήσκω θέμ. μνη-, ἀλίσκω· θέμ. ἀλ, εὐρίσκω θέμ. εὐρ-.

Β' Ἑνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός.

§ 523. Ῥημάτων τινῶν τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἐνισχύεται διὰ τοῦ κλλουμένου ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. Εἶναι δὲ ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου μὲ ἐν ἰ βραχύ, (§ 459). Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἐξῆς: βιβάζω, βιβρώσκω, γίγνομαι γιγνώσκω. διδάσκω, μιμνήσκω, πιπράσκω, τιπρώσκω.

524. Δι' ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ῥήματα πίπτω, τίκτω καὶ ἴσχω· ἦτοι πίπτω, θέμ. πετ- = πι-πετω = πίπτω· τίκτω, θέμ. τεκ- = τι-τεκω = τίκω = τίκτω· ἴσχω, θέμ. σεχ- = σισεχω = σίσχω = ἴσχω.

Σημ. 1. Τὸ ἰ τοῦ πίπτω κατ' ἐξαιρέσειν εἶναι μακρόν.

Σημ. 2. Ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός καθὼς καὶ τὰ προσφύματα φυλάττονται μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. Κατ' ἐξαιρέσειν διατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους ὁ ἀναδιπλασιασμός τοῦ βιβάζω καὶ τοῦ διδάσκω π. χ. ἐβίβασα, ἐδίδαξα.

Γ' Ῥήματα μὲ τὸ θέμα ἐπηυξημένον εἰς τινὰς χρόνους.

§ 525. Ὑπάρχουν ῥήματά τινα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἐμφανίζεται εἰς τινὰς τῶν ἄλλων χρόνων ἐπηυξημένον μὲ ἐν η (ἢ ε) καὶ οὕτω οἱ χρόνοι οὗτοι φαίνονται ἐσχηματισμένοι ὡς ἀπὸ ῥημάτων εἰς -εω.

Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς·

αἰσθάνομαι θέμ. αἰσθ-· μέλλ. αἰσθήσομαι, παρακ. ἤσθημαι θέμ. αἰσθη-.

αὔξω ἢ αὐξάνω θέμ. αὐξ-· μέλλ. αὐξήσω, ἀόρ. ηὔξησα, παρακ. ηὔξηκα, παθ. μέλλ. αὐξηθήσομαι, ἀόρ. ηὔξήθην, παρακ. ηὔξημαι θέμ. αὐξη-.

ἁμαρτάνω θέμ. ἁμαρτ-· μέλλ. ἁμαρτήσομαι, παρακ. ἡμάρτηκα παθ. παρακ. ἡμάρτηται θέμ. ἁμαρτη-.

ἀπεχθάνομαι θέμ. ἐχθ· μέλλ. ἀπεχθήσομαι παρακ. ἀπήχθη-
μαι θέμ. ἐχθη-

βλαστάνω θέμ. βλάστ· μέλλ. βλαστήσω, παρακ. βεβλάστηκα,
καὶ ἐβλάστηκα θέμ. βλαστη-

βούλομαι θέμ. βουλ· μέλλ. βουλήσομαι ἄορ. ἐβουλήθην θέμ.
βουλη-

δεῖ θέμ. δε· μέλλ. δεήσει, ἄορ. ἐδέησε, παρακ. δεδέηκε θέμ. δεη-
δέομαι· θέμ. δε· μέλλ. δεήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην παρακ. δε-
δέημαι, θέμ. δεη-

γίγνομαι θέμ. γεν· γν· μέλλ. γενήσομαι παρακ. γεγένημαι θέμ.
γενη-

ἔρωτῶ, ἄορ. ἠρόμην θέμ. ἐρ· μέλλ. ἐρήσομαι θέμ. ἐρη·

εὐρίσκω θέμ. εὐρ· μέλλ. εὐρήσω, παρακ. εὐρηκα θέμ. εὐρη,
παθ. ἄορ. εὐρέθην, θέμ. εὐρε-

ἔπω θέμ. ἔψ· μέλλ. ἐπήσομαι, ἄορ. ἤψησα θέμ. ἐψη-

θέλω θέμ. θελ· μέλλ. θελήσω, ἄορ. ἠθέλησα θέμ. θελη·

μανθάνω θέμ. μαθ· μέλλ. μαθήσομαι παρακ. μεμάθημαι θέμ.
μαθη-

μάχομαι θέμ. μαχ· μέλλ. μαχοῦμαι, ἄορ. ἐμαχεσάμην θέμ.

μαχε- παρακ. μεμάχημαι θέμ. μαχη-

μέλει θέμ. μελ· μέλλ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε παρακ. μεμέληκε
θέμ. μελη-

μέλλω θέμ. μελ· μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα θέμ. μελλη-

μεταμέλομαι θέμ. μελ· μέλλ. μεταμελήσομαι, ἄορ. μετεμελήθην,
παρακ. μεταμεμέλημαι θέμ. μελη- (ἐπίσης ἐπιμέλομαι).

μένω θέμ. μεν· παρακ. μεμένηκα θέμ. μενη-

νέμω θέμ. νεμ· παρακ. νενέμηκα, παθ. παρακ. νενέμημαι, ἄορ.
ἐνεμήθην θέμ. νεμη-

οἶομαι θέμ. οἶ· μέλ. οἶήσομαι παθ. ἄορ. ᾤήθην θέμ. οἶη·

οἶχομαι· θέμ. οἶχ· μέλλ. οἶχήσομαι θέμ. οἶχη-

ὀφείλω θέμ. ὀφελ· μέλλ. ὀφειλήσω, ἄορ. ᾠφείλησα, παρακ.
ᾠφείληκα θέμ. ὀφειλη-

ὀλισθάνω θέμ. ὀλισθ· μέλλ. ὀλισθήσω θέμ. ὀλισθη-

τυγχάνω θέμ. τυχ· παρακ. τετύχηκα θέμ. τυχη-

τύπτω θέμ. τυπ-· μέλλ. τυπήσω θέμ. τυπη-·

χαίρω θέμ. χαρ-· μέλλ. χαιρήσω θέμ. χαιρη-·

Σημ. 1. Περί τῶν ῥημάτων μέλλω, ὀφείλω, τύπτω καὶ χαίρω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ η ἔγινε εἰς αὐτὸ τὸ ἐπηξημένον ἐνεστωτικὸν θέμα: μελλήσω, τυπήσω ὀφειλήσω, χαιρήσω.

Σημ. 2. Τοῦ ῥήματος ἀχθομαι ὁ μέλλων εἶναι ἀχθέσομαι καὶ ὁ ἄορ. ἤχθέσθην, ἦται τὸ θέμα ἀχθ- -ἐμφανίζεται ἀχθεσ

Δ' Ῥήματα με θέμα ὑπὸ δύο μορφάς.

§ 526. Πλὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἔχει δύο μορφάς ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ῥήματα τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἐμφανίζεται εἰς ἄλλους μὲν χρόνους μακρὸν εἰς ἄλλους δὲ βραχύ· καὶ τοῦ μὲν μακροῦ θέματος τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἶναι δίφθογγος εἰ ἢ ευ ἢ φωνῆεν μακρὸν, τοῦ δὲ βραχέος θέματος τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἶναι φωνῆεν βραχύ.

β) Ἀντιστοιχεῖ δὲ εἰς μὲν τὰς διφθόγγους εἰ καὶ ευ τὸ ὑποτακτικὸν φωνῆεν ι καὶ υ, εἰς δὲ τὸ η τὸ α, εἰς δὲ τὸ ω τὸ ο, εἰς δὲ τὸ ι καὶ υ μακρὸν τὸ ι καὶ υ βραχύ: Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἐξῆς:

ἀλείφω	θέμ. ἀλειφ-,	παρ. ἀλήφιφα	θέμ. ἀλιφ-.
λείπω	θέμ. λειπ-,	ἄορ. ἔλιπον	θέμ. λιπ-·
μείγνυμι	θέμ. μειγ-,	παθ. ἄορ. ἐμίγην	θέμ. μιγ-·
πυνθάνομαι	θέμ. πυθ,	μέλλ. πεύσομαι	θέμ. πευθ-·
τυγχάνω	θέμ. τυχ-,	μέλλ. τεύξομαι	θέμ. τευχ-.
φεύγω	θέμ. φευγ-	ἄορ. ἔφυγον	θέμ. φυγ-.
λαγχάνω	θέμ. λαχ-	μέλλ. λήξομαι	θέμ. ληχ-·
λαμβάνω	θέμ. λαθ-	μέλλ. λήψομαι	θέμ. ληψ-·
λανθάνω	θέμ. λαθ-	μέλλ. λήσω	θέμ. ληθ-·
πήγνυμι	θέμ. πηγ-,	παθ. ἄορ. ἐπάγην	θέμ. παγ-·
πίνω	παρ. πέποκα	θέμ. πω-, παθ. παρ. πέποται	θέμ. πο-
πλήττω	θέμ. πληγ-,	παθ. ἄορ. κατεπλάγην	θέμ. πλαγ-·
ῥήγνυμι	θέμ. ρηγ-,	παθ. ἄορ. ἐρράγην	θέμ. ραγ-·
σήπομαι	θέμ. σηπ-,	παθ. ἄορ. ἐσάπην	θέμ. σαπ-·
τήκομαι	θέμ. τηκ-,	παθ. ἄορ. ἐτάκην	θέμ. τακ-·
θλίβομαι	θέμ. θλιβ-,	παθ. ἄορ. ἐθλίβην	θέμ. θλιβ-·
πνίγομαι	θέμ. πνιγ-,	παθ. ἄορ. ἐπνίγην	θέμ. πνιγ-·

τρίβομαι θέμ. τριβ-, παθ. ἄορ. ἐτριβην θέμ. τριβ-
 φρύγομαι θέμ. φρυγ-, παθ. ἄορ. ἐφρύγην θέμ. φρυγ-
 ψύχομαι θέμ. ψυχ-, παθ. ἄορ. ἐψύχην θέμ. ψυχ-.

Ε' ῥήματα ἑλλιπῆ.

§ 527. ῥημάτων τινῶν δὲν σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥηματικῆς θέματος, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται ἐξ ἄλλων θεμάτων συνωνύμων. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἐξῆς·

λέγω θέμ. λεγ· μέλλ. ἐρω θέμ. ἐρ· ἄορ. εἶπον θέμ. φεπ-, παρακ. εἶρηκα θέμ. ῥη-.

ἔρχομαι θέμ. ἐρχ-, παρακ. ἐλήλυθα θέμ. ἔλυθ-, ἄορ. ἦλθον θέμ. ἔλθ-, μέλλ. εἶμι (περὶ τούτου γίνεται λόγος κατωτέρω).

φέρω θέμ. φερ-, μέλλ. οἶσω θέμ. οἶ-, ἄορ. ἤνεγκον θέμ. ἐνεγκ-, παρακ. ἐνήνεγμα θέμ. ἐνεκ·.

ὄρω θέμ. ὄρα-, μέλλ. ὄψομαι θέμ. ὄπ-, ἄορ. εἶδον θέμ. ἴδ-.

αἰρῶ θέμ. αἶρε-, ἄορ. εἶλον θέμ. ἔλ-.

ἐσθίω θέμ. ἐσθ- μέλλ. ἔδομαι θέμ. ἐδ- παρακ. ἐδήδοκα θέμ- ἔδο-, ἄορ. ἔφαγον θέμ. φαγ·.

ζῶ θέμ. ζη-, μέλλ. βιώσομαι ἄορ. ἐβίων θέμ. βιω-.

τρέχω θέμ. τρεχ- ἄορ. ἔδραμον θέμ. δραμ-.

ᾠνοῦμαι θέμ. ᾠνε-, ἄορ. ἐπριάμην θέμ. πρια-.

Σ Ἄνωμαλα ῥήματα μοναδικᾶ

§ 528. Κλίσις τοῦ ῥήματος φημί=λέγω.

Ὀριστικῆ	Ῥποτακτικῆ	Εὐκτικῆ	
φημί φαμέν φῆς φατέ φησὶ φασί(ν)	φῶ φῶμεν φῆς φῆτε φῆ φῶσι(ν)	φαίην φαίημεν ἢ φαῖμεν φαίης φαίητε ἢ φαῖτε φαίη φαίησαν ἢ φαῖεν	
Προστακτικῆ	Ἀπαρέμ.	Μετοχῆ	Παρατακτικός
— φάθι φάτε φάτω φάντων	φάναι	ὁ φάσκων ἡ φάσκουσα τὸ φάσκον	ἔφην ἔφης ἢ ἐφησθα ἔφη ἔφαμεν ἔφατε ἔφασαν

Μέλλ. φήσω. Ἄόρ. ἔφησα.

Σημ. Οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίνονται πλὴν τοῦ τύπου φῆς· π.χ. «οὐ φημι», «δίκαιοι φασιν εἶναι».

§ 529. Κλίσις τοῦ ρήματος εἰμ=θά ἔλθω.

Ὀριστικὴ		ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ	
εἰμι	ἴμεν	ἴω	ἴωμεν	ἴημι ἢ ἰοῖν	ἴοιμεν
εἶ	ἴτε	ἴης	ἴητε	ἴοις	ἴοιτε
εἶσι(ν)	ἴασι(ν).	ἴη	ἴωσιν	ἴοι	ἴοιεν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ.	Μετοχὴ	Παρατατικὸς	
—	—	ἰέναι	ὁ ἰὼν ἢ ἰοῦσα τὸ ἰὼν	ἴειν ἢ ἴα ἴεις ἢ ἴεισθα ἴει	ἴμεν ἴτε ἴσαν ἢ ἴεσαι
ἴθι	ἴτε				
ἴτω	ἰόντων				

Σημ. 1. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι πάντοτε μέλλων τοῦ ἔρχομαι, ὅθεν εἰμ=θά ἔλθω· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐγκλίσεις καὶ οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἐνεστώτα ἔρχομαι.

Σημ. 2. Ἡ εὐκτικὴ, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ εἶναι εἶναι καὶ μέλλοντος χρόνου.

Σημ. 3. Ὁ παρατατικὸς χρησιμεύει ὡς παρατατικὸς τοῦ ἔρχομαι, ὅθεν ἴειν=ἤρχομαι.

§ 530 Κλίσις τῶν ῥημάτων οἶδα, δέδοικα καὶ ἔοικα.

α') οἶδα = γνωρίζω.

Ὀριστικὴ		ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ	
οἶδα	ἴσμεν	εἰδῶ	εἰδῶμεν	εἰδείην	εἰδείημεν ἢ εἰδείμεν
οἶσθα	ἴστε	εἰδῆς	εἰδῆτε	εἰδείης	εἰδείητε ἢ εἰδείτε
οἶδα	ἴσασι(ν).	εἰδῆ	εἰδώσι(ν).	εἰδείη	εἰδείησαν ἢ εἰδείεν.
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ.	Μετοχὴ	Παρατατικὸς	
—	—	εἰδέναι	ὁ εἰδὼς ἢ εἰδύια τὸ εἶδος	ἴδειν ἢ ἴδη ἴδεις ἴδει	ἴσμεν ἴστε ἴσαν
ἴσθι	ἴστε				
ἴτω	ἴστων ἢ ἴσωσαν				

Σημ. Τὸ β' ἐν. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ κάμνει καὶ ἤδησθα
ἢ ἤδειςθα, τὸ γ' ἤδειν καὶ τὸ γ' πληθυντ. ἤδεσαν.

Μέλλων εἶσομαι = θὰ γνῶρίσω.

β') δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι.

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ				
Παρακείμενος			Ἑπερσυντέλικος	
δέδοικα	δεδοίκαμεν	δέδια	δέδιμεν	ἐδεδοίκειν ἐδεδοίκειμεν
δέδοικας	δεδοίκατε	δέδιας	δέδιτε	ἐδεδοίκεις ἐδεδοίκειτε
δέδοικε	δεδοίκασι(ν)	δέδιε	δεδίασι(ν)	ἐδεδοίκει ἐδεδοίκεσαν ἢ ἐδέδισαν
Προστακτικὴ	Απαρέμφατος	Μετοχὴ		
—	—	δεδοικένοι	ὁ δεδοικώς ἢ δεδιώς	
δέδιθι	—	ἢ	ἢ δεδοικυῖα	
δεδίτω	—	δεδιένοι	τὸ δεδοικὸς ἢ δεδιὸς	

γ') εἶοικα = ὁμοιάζω.

Παρακ. εἶοικα, εἶοικας εἶοικε· εἶοίκαμεν, εἶοίκατε, εἶοίκασι(ν).

Ἑπερσ. ἐώκειν, ἐώκεις, ἐώκει· ἐώκειμεν, ἐώκειτε, ἐώκεσαν.

Ἀπαρέμφ. εἰοικένοι ἢ εἰκέναι.

Μετοχ. ὁ εἰοικώς. ἢ εἰοικυῖα, τὸ εἰοικὸς ἢ ὁ εἰκὼς, ἢ εἰκυῖα, τὸ εἰκός.

Σημ. Οἱ τρεῖς οὗτοι παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτους,
οἱ δὲ ὑπερσυντέλικοι σημασίαν παρατατικοῦ.

§ 531 Κλίσεις τῶν παρακειμένων εἶσηκα καὶ τέθηκα

α') εἶσηκα

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ				
Παρακείμενος			Ἑπερσυντέλικος	
εἶσηκα	εἶσηκαμεν	ἢ εἶσταμεν	εἶσήκειν	εἶσήκειμεν ἢ εἶσταμεν
εἶσηκας	εἶσήκατε	ἢ εἶστατε	εἶσήκεις	εἶσήκειτε ἢ εἶστατε
εἶσηκε	εἶσήκασι(ν)	ἢ εἶστασι(ν)	εἶσήκει	εἶσήκεσαν ἢ εἶστασαν
Ἑποτακ.	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ		Ἀπαρέμφ.
εἶσήκω	εἶσήκοιμι	—	—	εἶσηκέναι
εἶσήκης	εἶσήκοις	εἶσταθι	εἶστατε	ἢ
κ.τ.λ.	κ.τ.λ.	εἶστάτω	εἶσάντων ἢ	εἶσάναι
			εἶσάτωσαν	

<i>Μετοχή</i>	ὁ ἐστηκώς,	ἡ ἐστηκυῖα,	τὸ ἐστηκός,
	ἢ ὁ ἐστὼς,	ἢ ἐστῶσα,	τὸ ἐστώς.

β') τέθνηκα

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ				
Παρακείμενος		Ὑπερσυντέλικος		
τέθνηκα	τεθνήκαμεν ἢ τέθναμεν	ἔτεθνήκειν	ἔτεθνήκειμεν ἢ ἐτέθναμεν	
τέθνηκας	τεθνήκατε ἢ τέθνατε	ἔτεθνήκεις	ἔτεθνήκειτε ἢ ἐτέθνατε	
τέθνηκε	τεθνήκασιν ἢ τεθνάσιν	ἔτεθνήκει	ἔτεθνήκασαν ἢ ἐτέθνασαν	
τεθνήκω	τεθνήκοιμι	—	—	τεθνηκένοι
τεθνήκης	τεθνήκοις	τέθναθι	τέθνατε	ἢ
κ.τ.λ.	κ.τ.λ.	τεθνάτω	τεθνάτων	τεθναναι
			ἢ τεθνάτωσαν	

<i>Μετοχή</i>	ὁ τεθνηκώς,	ἡ τεθνηκυῖα,	τὸ τεθνηκός
	ἢ ὁ τεθνεώς,	ἢ τεθνεῶσα,	τὸ τεθνεώς.

§ 532. Κλίσις τῶν μετοχῶν ἐστὼς καὶ τεθνεώς.

Ἐν.	Ὀν. ὁ ἐστὼς	ἡ ἐστῶσα	τὸ ἐστὼς
	Γεν. τοῦ ἐστῶτος	τῆς ἐστῶσης	τοῦ ἐστῶτος κ.τ.λ.
Πλ.	Ὀν. οἱ ἐστῶτες	αἱ ἐστῶσαι	τὰ ἐστῶτα
	Γεν. τῶν ἐστῶτων	τῶν ἐστῶσῶν	τῶν ἐστῶτων
	Δοτ. τοῖς ἐστῶσιν	ταῖς ἐστῶσαις	τοῖς ἐστῶσιν κ.τ.λ.
Ἐν.	Ὀν. ὁ τεθνεώς	ἡ τεθνεῶσα	τὸ τεθνεώς
	Γεν. τοῦ τεθνεώτος	τῆς τεθνεώσης	τοῦ τεθνεώτος κ.τ.λ.
Πλ.	Ὀν. οἱ τεθνεῶτες	αἱ τεθνεῶσαι	τὰ τεθνεῶτα
	Γεν. τῶν τεθνεώτων	τῶν τεθνεωσῶν	τῶν τεθνεώτων
	Δοτ. τοῖς τεθνεῶσιν	ταῖς τεθνεώσαις	τοῖς τεθνεῶσιν κ.τ.λ.

Σημ. 1. Οἱ παρακείμενοι ἔστηκα καὶ τέθνηκα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ στη-, θνη-, καὶ ἐκ βραχέος στα-, θνα-· οἱ ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος σχηματιζόμενοι τύποι λαμβάνουν τὸν χρονικὸν χαρακτήρα κ, πλὴν τῆς μετοχῆς τεθνεώς.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τῆς μετοχῆς τοῦ ἔστηκα ἐστῶς — ἐστῶσα — ἐστῶς εἶναι συνηρημένοι· προῆλθον δὲ ἀπὸ τῶν ἀσυναιρέτων ἐσταῶς—ἐσταῶσα—ἐσταός.

Οἱ τύποι ὁ ἐστῶς καὶ τὸ ἐστῶς δέξονται, διότι εἰς τοὺς ἀσυναιρέτους τύπους δέξεται τὸ δεύτερον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων, ὁπότε παραμένει ἡ ὄξεϊα.

Σημ. 3. Οἱ τύποι τῆς μετοχῆς τοῦ τέθνηκα τεθνεῶς—τεθνεῶσα — τεθνεῶς προῆλθον ἐκ τῶν τύπων τεθνηῶς—τεθνηῶσα—τεθνηός κατ' ἀμοιβαίαν ἐναλλαγὴν χρόνου (ἴ. § 156, β'). τοῦτο φαίνεται εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου π. χ. τεθνηόςτις—τεθνεῶτος.

§ 533. Τὸ ῥῆμα **κεῖμαι** (κατάκειμαι, ἐπίκειμαι, διάκειμαι, πρόκειμαι, σύγκειμαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος κει-, εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους:

Ὅριστ. ἐνεστ. **κεῖμαι, κῆσαι, κῆται·** κείμεθα, κῆσθε, κῆνται.

παρατ. **ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο·** ἐκείμεθα, ἔκεισθε, ἔκειντο.

Ἀπαρέμφ. **κῆσθαι·** Μετοχὴ ὁ κείμενος, ἡ κειμένη, τὸ κείμενον

§ 534. Τὸ ῥῆμα **κάθημαι** (παρακάθημαι, προκάθημαι, ἐπικάθημαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος καθη-, εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους:

Ὅριστ. ἐνεστ. **κάθημαι, κάθησαι, κάθηται·** καθήμεθα, κάθησθε, κάθηται.

Παρατ. **ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητι·** ἐκαθήμεθα, ἐκάθησθε, ἐκάθηντο· καὶ ἄνευ αὐξήσεως **καθήμην, καθῆσο κ.τ.λ.**

Ἀπαρφ. **καθῆσθαι·** Μετοχὴ ὁ καθήμενος, ἡ καθημένη, τὸ καθήμενον.

§ 535. Τὸ ῥῆμα **χρη** (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει) εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ τρίτον ἐν. πρόσωπον: ὀριστ. ἐνεστ. **χρη, ὑποτακτ. χρῆ, εὐκτ. χρῆι, ἀπαρέμφ. χρῆναι, μετοχὴ** **χρεῶν** (αἰτ. οὐδ.), παρατ. **ἐχρῆν καὶ χρῆν.**

ΜΕΡΟΣ IV
ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Προθέσεις

§ 536. Προθέσεις ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι λέγονται πάντοτε μετὰ τινος πλάγιας πτώσεως ὀνόματος πρὸς δὴλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων.

§ 537. Αἱ προθέσεις διαιροῦνται εἰς κυρίας καὶ εἰς καταχρηστικάς.

α') Κύριαι εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα ὀκτώ· ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, σὺν (καὶ ξύν), πρὸς, πρὸ, ὑπέρ, ἀνά, κατά, διά, μετὰ, παρά, ἀντί, ἀμφί, περί, ἀπό, ὑπό.

β') Καταχρηστικαὶ εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα· ἄνευ, δίχα, χωρὶς, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, ἄχρι, μέχρι, χάριν, πλήν, ὡς, νή, μά.

Σημ. Ἐκ τῶν προθέσεων αἱ ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, ὡς εἶναι ἄτονοι.

Ἐπιρρήματα

§ 538. Ἐπιρρήματα ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις ἀναφερομένης μάλιστα μὲν εἰς τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀνόματα ἢ καὶ εἰς ἄλλα ἐπιρρήματα.

§ 539. Τὰ ἐπιρρήματα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἐκφράζουν, τὰς ἐξῆς.

α') **Τοπικά**· ἔσω, ἔξω, ἔνδον, ἄνω, κάτω, πόρρω, ἐγγύς, χαμαί, πέραν καὶ ἄλλα.

β') **Χρονικά**· σήμερον, αὔριον, χθές, ἄμα, ἔως, νῦν, πρόφην, τέως, αἰί, ἔτι, πρῶτῃ ἢ πρῶ, ὀπεί, πάλαι, πρίν, ἔπειτα, πέρουσι καὶ ἄλλα.

γ') **Τροπικά**· εἶ, ἐξῆς, δίχα, χωρὶς καὶ τὰ τροπικὰ παράγωγα τὰ ὁποῖα εἶναι πλεῖστα ἰ. § 259 κ. ε.

Σημ. Εἰς τὰ τροπικὰ ἐπιρρήματα κατατάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς: 1) τὰ βεβαιωτικὰ μόρια γέ, δή, πέο, ἦ, τοί, μήν 2) τὸ καταφατικὸν καὶ 3) τὰ ἀποφατικὰ ἢ ἀρνητικὰ μόρια οὐ καὶ μὴ καὶ 4) τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν.

δ') **Ποσοτικά**· μάλα, λίαν, σφόδρα, πάνυ, ἀδ, ἀθθις, πάλιν, ἅπαξ, δίς, τρίς κ. τ. λ.

Σημ. Τὰ ἐπιρρήματα δίχα καὶ χωρὶς συντασσόμενα μετὰ γενικῆς ἔχουν ἔννοιαν προθέσεως.

Σύνδεσμοι

§ 540. Σύνδεσμοι ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων συνδέονται δύο προτάσεις ἢ δύο ὅμοια στοιχεῖα τῆς αὐτῆς προτάσεως.

§ 541. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς τὰς ἑξῆς τάξεις.

α') **Συμπλεκτικοί**: καί, τέ, οὔτε-οὔτε, οὐ-οὔδέ, μὴ-μηδέ.

β') **Διαζευκτικοί**: ἢ, εἴτε-εἴτε.

γ') **Ἀντιθετικοί**: μέν, δέ, ἀλλά, εἰ καί.

δ') **Συμπερασματικοί** ἢ **συλλογιστικοί**: ἄρα, οὖν, τοίνυν, δῆ, ὥς, ὥστε, οὐκοῦν, οὐκουν.

Σημ. Ἐπι ἐρωτήσεως ἄρα; (ἐκ τοῦ ἦ + ἄρα).

ε') **Ὑποθετικοί**: εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.

ς') **Εἰδικοί**: οὕτως, ὥς.

ζ') **Αἰτιολογικοί**: γάρ, ὥς, οὖν, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή.

η') **Χρονικοί**: ὅτε, ὁπότε, ὅταν (ἐκ τοῦ ὅτε + ἄν), ὁπότεν (ἐκ τοῦ ὁπότε + ἄν), ἐπεὶ, ἐπειδή, ἐπὶ (ἐκ τοῦ ἐπεὶ + ἄν), ἐπειδὴν (ἐκ τοῦ ἐπειδή + ἄν), ἕως, πρὶν.

θ') **Τελικοί**: ἵνα, ὅπως, ὥς.

Σημ. Διὰ τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τῶν συνδέσμων, ἤτοι τῶν συμπλεκτικῶν, τῶν διαζευκτικῶν καὶ τῶν ἀντιθετικῶν δύνανται νὰ συνδέωνται εἴτε δύο προτάσεις εἴτε δύο ὅμοια στοιχεῖα τῆς αὐτῆς προτάσεως, διὰ δὲ τῶν ἄλλων ὑπολοίπων τάξεων συνδέονται μόνον προτάσεις.

Ἐπιφωνήματα

§ 542. Ἐπιφωνήματα ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν διάφορα ψυχικὰ συναισθήματα· εἶναι δὲ τὰ ἐπιφωνήματα κατὰ σημασίαν·

α') **Θαυμαστικά**: ὦ, βαβαί, παπαί, φεῦ κ. τ. λ.

β') **Κλητικόν**: ὦ.

γ') **Σχετλιαστικά**: ἰού, οὐαί, ἰῶ, οἴμοι (ταῦτα δηλοῦσι λύπην ἢ ἀγανάκτησιν).

δ') **Ἐκπληκτικόν**. ἄ.

ε') **Θειαστικά**: εὐοῖ, εὐάν (δηλοῦσιν ἐνθουσιασμόν).

ς') **Γελαστικά**: ἄ ἄ.

ΜΕΡΟΣ V
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Εἰσαγωγή.

§ 543. Ἐτυμολογικὸν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς τὸ ὁποῖον διδάσκει πῶς σχηματίζονται λέξεις ἐξ ἄλλων λέξεων.

§ 544. Ὁ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ μιᾶς λέξεως λέγεται *παραγωγή*, ὁ δὲ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ δύο λέξεων λέγεται *σύνθεσις*.

§ 545. Ἡ λέξις ἢ ὁποῖα λαμβάνεται πρὸς σχηματισμὸν ἄλλης λέξεως λέγεται *πρωτότυπος*, ἢ δὲ σχηματιζομένη νέα λέξις λέγεται *παράγωγος*.

Σημ. 1. Οἱ ὅροι *πρωτότυπος* καὶ *παράγωγος* εἶναι σχετικοί, δηλαδὴ ἢ αὐτὴ λέξις δύναται νὰ εἶναι πρωτότυπος ὡς πρὸς μίαν λέξιν, παράγωγος δὲ ὡς πρὸς ἄλλην· π.χ. εἰς τὴν ἐτυμολογικὴν σειρὰν *τίω* — *τιμῆ* — *τιμῶ* — *τιμητῆς* — *τιμητεύω* — *τιμητεία* ἢ λέξις *τιμῆ* εἶναι πρωτότυπος τοῦ *τιμῶ* καὶ παράγωγος τοῦ *τίω*, ἢ δὲ λέξις *τιμητῆς* εἶναι πρωτότυπος τοῦ *τιμητεύω* καὶ παράγωγος τοῦ *τιμῶ* καὶ οὕτω καθεξῆς.

Σημ. 2. Ἡ λέξις *τίω*, ἐπειδὴ δὲν παράγεται ἐξ ἄλλης λέξεως, ἀλλ' ἐσχηματίσθη ἐκ ῥίζης καὶ καταλήξεως λέγεται *μόνον πρωτότυπος* ἢ *ρίζικη*. Τοιαῦται ῥίζικαὶ λέξεις εἶναι αἱ ἐξῆς: *λέγω*, *φίλος*, *καλὸς*, *κακὸς*, *δίκη*, *πῆχυς* κ.τ.λ.

§ 546. Ὄταν ἢ παράγωγος λέξις σχηματίζεται ἐκ δύο λέξεων λέγεται *σύνθετος*· π.χ. τὸ *φιλόνομος* εἶναι σύνθετος λέξις, διότι ἐσχηματίσθη ἀπὸ τῶν λέξεων *φίλος* καὶ *νόμος*.

§ 547. Ὄταν ἢ πρωτότυπος λέξις εἶναι σύνθετος, ἢ ἐξ αὐτῆς παράγωγος λέγεται *παρασύνθετος*· π.χ. τὸ *φιλονομῶ* εἶναι παρασύνθετος, διότι παράγεται ἀπὸ τῆς συνθέτου λέξεως *φιλόνομος*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'
ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ῥήματα παράγωγα.

§ 548. Τὰ παράγωγα ῥήματα παράγονται ἐξ ὀνομάτων, ἐξ ἄλλων ῥημάτων, ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων.

§ 549. Ἐξ ὀνομάτων, ἤτοι ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων, παραγόμενα ῥήματα λέγονται παρώνυμα καὶ λήγουν:

α') εἰς -αω (=ᾠ). π.χ. νίκη—νικῶ, τιμὴ—τιμῶ, τόλμη—τολμῶ, βοή—βοῶ, ὄρμη—ὄρμῶ, μέρος—μεριμνῶ, πείρα—πειρῶμαι, αἰτία—αἰτιῶμαι. κ.τ.λ.

β') εἰς —εω (=ᾠ). π.χ. ὄκνος—ὄκνῶ, κόσμος—κοσμῶ, φίλος—φιλῶ, ἀπειλή—ἀπειλῶ, μάρτυς—μαρτυρῶ, μόχθος—μοχθῶ.

Σημ. Εἰς -έω (=ᾠ) λήγουν τὰ πλεῖστα τῶν παρασυνθέτων ῥημάτων π.χ. ἐπίκουρος—ἐπικουρῶ, εὐεργέτης—εὐεργετῶ, ἀσθενής—ἀσθενῶ, εὐδαίμων—εὐδαιμονῶ, ἱερόσουλός—ἱεροσουλῶ, φιλότιμος—φιλοτιμοῦμαι, πρόθυμος—προθυμοῦμαι κ.τ.λ.

γ') εἰς -οω (=ᾠ). π.χ. δίκαιος—δικαιῶ, γυμνός—γυμνῶ, δῆλος—δηλῶ, θεμέλιος—θεμελιῶ, λύτρον—λυτρῶ, ῥίζα—ρίζῶ, κ.τ.λ.

δ') εἰς -εῶ π.χ. ἄγνος—ἀγνεύω, ἀγορὰ—ἀγορεύω, γυμνῆς (γεν. γυμνήτης)—γυμνητεύω, ἱκέτης—ἱκετεύω, εἶρων—εἰρωνεύομαι, νεανίας—νεανιεύομαι κ.τ.λ.

ε') εἰς -ζω π.χ. ἄτιμος—ἀτιμάζω, δίκη—δικάζω, διπλάσιος—διπλασιάζω, δόξα—δοξάζω, μᾶστιξ—μαστιζώ, ὄρος—ὀρίζω, Ἕλληνας—ἐλληνίζω, χαρίεις—χαριεντίζομαι κ.τ.λ.

ς') εἰς -αίνω. π.χ. εὐφρων—εὐφραίνω, γλυκὺς—γλυκαίνω, θερμὸς—θερμαίνω, λευκός—λευκαίνω, ποιμὴν—ποιμαίνω, σῆμα—σημαίνω, χαλεπός—χαλεπαίνω κ.τ.λ.

ζ') εἰς -ύνω π.χ. αἰσχος—αἰσχύνω, βαρὺς—βαρύνω, λαμπρὸς—λαμπρύνω, μέγας—μεγαλύνω, παχὺς—παχύνω κ.τ.λ.

η') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινὲς καταλήξεις εἰς τὰς ὁποίας σπανιώτερον λήγουν παράγωγα ῥήματα, ὅσον 1) εἰς -σσω π.χ. ἀναξ—ἀνάσσω, φύλαξ—φυλάσσω, χάραξ—χαράσσω κ.τ.λ. 2) εἰς -λλω π.χ. ἄγγελος—ἀγγέλλω, ποικίλος—ποικίλλω, 3) εἰς -αίρω π.χ. καθαρὸς—καθαίρω, τέκμαρ—τεκμαίρομαι. 4) εἰς -σκω π.χ. ἦβη—ἠβάσκω, γῆρας—γηράσκω 5) εἰς -ιάω (=ᾠ). π.χ. μαθητής—μαθητιῶ, στρατηγός—στρατηγιῶ, τύραννός—τυραννιῶ, ὀφθαλμία—ὀφθαλμιῶ.

§ 550. ῥήματα παράγονται καὶ ἐξ ἐπιθέτων παραθετικῶν ἢ παραθετικῆν ἐχόντων σημασίαν. π.χ. ὑστερός—ὑστερῶ, ἦτις—ἦτιτῶμαι, μείων—μειῶ (όω), ἐλάτιον—ἐλατιῶ (όω), ἄριστος—ἀρι-

σιεύω, κράτιστος—κραισιτεύω, πρῶτος—πρωτεύω, νεώτερα—νεω-
τερίζω, πλεόν—πλεονάζω κ. ἄ.

Σημ. 1. Ἡ σχέσις τῆς σημασίας τοῦ παραγώγου πρὸς τὴν σημα-
σίαν τοῦ πρωτοτύπου δὲν δύναται νὰ ἔρισθῆ διὰ κανόνων· συμβαίνει
πολλάκις παράγωγα ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις, ἤτοι ἀπὸ ὁμοίων πρωτο-
τύπων καὶ ὁμοίως καταλήγοντα, νὰ σημαίνουν διάφορον ἔννοιαν·
π. χ. ὄκνω=ἔχω ὄκνον, διστάζω, ἀλλὰ κοσμῶ=παρέχω κόσμον·
δηλῶ=ποιῶ τινα δῆλον, ἀλλὰ δικαιοῶ=παρέχω τὸ δίκαιον, κολάζω,
ποιμαίνω=εἶμαι ποιμὴν, ἀλλὰ σημαίνω=ποιῶ, παρέχω, σῆμα, στρα-
τηγιῶ=ἐπιθυμῶ νὰ γίνω στρατηγός, ἐπίσης μαθητιῶ=ἐπιθυμῶ
νὰ γίνω μαθητής, ἀλλὰ ὀφθαλμιῶ=πάσχω ὀφθαλμίαν.

Σημ. 2. Ἀπὸ ὀνομάτων τινῶν παράγονται ἀνὰ δύο ῥήματα μὲ
διαφόρους σημασίας· π. χ. εὐδαίμων—εὐδαιμονῶ=εἶμαι εὐδαίμων,
καὶ εὐδαιμονίζω=λέγω τινὰ εὐδαίμονα, σῶφρων—σωφρονῶ=εἶμαι
σῶφρων, καὶ σωφρονίζω=ποιῶ τινα σῶφρονα, χρυσοῦς—χρυσῶ (-όω)
=ποιῶ τι χρυσοῦν, καὶ χρυσίζω=ἔχω τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ,
μάρτυς—μαρτυρῶ=λέγω μαρτυρίαν, καὶ μαρτύρομαι=ἐπικαλοῦ-
μαί τινα μάρτυρα κ. τ. λ.

§ 551. Τὰ ἐκ ῥημάτων, ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγό-
μενα ῥήματα εἶναι ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα· π. χ. α') ἐκ ῥημάτων·
τυρανῶ—τυρανῆσειω=ἐπιθυμῶ νὰ γίνω τύραννος, γελῶ—γελα-
σειῶ=ἐπιθυμῶ νὰ γελάσω, κλαίω—κλαυσιῶ=μουρμουρίζω, γρινιάζω.

β') ἐξ ἐπιρρημάτων· δίχα—διχάζω, ἐγγὺς—ἐγγίζω, χωρὶς—χω-
ρίζω, πέλας—πελάζω.

γ') ἐξ ἐπιφωνημάτων· οἰμῶζω=φονάζω οἶμοι οἶμοι, ἐλελίζω
=φονάζω ἔλελεῦ ἔλελεῦ, αἰάζω=φονάζω αἰ αἰ.

Α') Οὐσιαστικὰ ἐκ ῥημάτων

§ 552. Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα οὐσιαστικά, σημαίνουν.

Α') Ἐμφυχόν τι ἐνεργοῦν, διὸ λέγονται δραστικά· ἰσοδυναμοῦν
δὲ συνήθως πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν

α') εἰς -της· ἀθλητής = ὁ ἀθλῶν, ἀκροατής = ὁ ἀκροώμενος,
διαλλακτής = ὁ διαλλάττων, ἐπαινέτης = ὁ ἐπαινῶν, διαιρέτης = ὁ
διαιρῶν, ἀναβάτης = ὁ ἀναβαίνων κ.τ.λ.

β') εἰς -εὺς π. χ. σφαγεὺς = ὁ σφάζων, γραφεὺς = ὁ γράφων, φορεὺς = ὁ φέρων, σπορεὺς = ὁ σπείρων, ἀποστολεὺς = ὁ ἀποστέλλων, συλλογεὺς = ὁ συλλέγων κ. τ. λ.

γ') εἰς -οϛ π. χ. βοσκὸς = ὁ βόσκων, τροφὸς = ὁ τρέφων, πομπὸς = ὁ πέμπων, ἀγωγὸς = ὁ ἄγων, ἀρωγὸς = ὁ ἀρήγων, ἀοιδὸς = ὁ ᾄδων (ἐκ θέματος ἀειδ-) κ. τ. λ.

§ 553. Δραστικά τινα λήγουν καὶ εἰς ἄλλας καταλήξεις σπανιωτέρας, εἰς τὰς ἐξῆς α') εἰς -μων π. χ. αἰδήμων = ὁ αἰδούμενος, γνώμων = ὁ γινώσκων, μνήμων = ὁ ἀναμνηνησκόμενος, νοήμων = ὁ νοῶν κ. τ. λ. β') εἰς -τωρ π. χ. πράκτωρ, εἰσπράκτωρ = ὁ εἰσπράττων, ῥήτωρ = ὁ λέγων, κοσμήτωρ = ὁ διακοσμῶν, ἀντιλήπτωρ = ὁ ἀντιλαμβανόμενος (βοηθῶν) κ. τ. λ. γ') εἰς -τηρ π. χ. σωτήρ = ὁ σφύζων, κλητήρ = ὁ καλῶν, δ') εἰς -άς π. χ. φυγὰς = ὁ φεύγων, δρομάς = ἡ τρέχουσα.

Σημ. 1. Τῶν τοιούτων ὀνομάτων τινὰ ἔχουν παθητικὴν σημασίαν π. χ. λοιπός = ὁ λειπόμενος, ἔνοχος = ὁ ἐνεχόμενος, ἔκγονος = ὁ ἐκγεγεννημένος, πρόγονος = ὁ προγεγεννημένος, μιγὰς = ὁ μεμιγμένος.

Σημ. 2. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -της ληγόντων, ἐὰν μὲν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρά, λήγει εἰς -τρια ἢ εἰς -τρὶς π. χ. μαθήτρια, φοιτήτρια, ἐπιμελήτρια, ὀρχηστρίς, ἀθλητρίς κ. τ. λ., ἐὰν δὲ ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα, λήγει εἰς -ις γεν. ἰδος π. χ. ἡ ἐπαινέτις -τις ἐπαινέτιδος, ἡ προστάτις, ἡ ἐργάτις, ἡ ὀφειλέτις κ. τ. λ. ἔτι δὲ καὶ ἡ προφητίς, ἂν καὶ ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρά.

Τὰ ἄλλα δραστικά εἶναι γένους κοινοῦ π. χ. ὁ καὶ ἡ κηδεμών, ὁ καὶ ἡ γραφεύς, ὁ καὶ ἡ φυγὰς, κ. τ. λ. ἐξαιρεῖται τὸ σώτειρα (τοῦ σωτήρη) καὶ παιδολέτειρα (τοῦ παιδολέτωρ.)

Σημ. 3. Τὰ περισσότερα τῶν εἰς -μων μετέστησαν εἰς τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα π. χ. ὁ καὶ ἡ ἐλεήμων — τὸ ἐλεῆμον, ὁ καὶ ἡ νοήμων — τὸ νοῆμον, ὁ καὶ ἡ ἐπιλήσμων — τὸ ἐπιλήσμον.

§ 554. Β') Σημαίνουν τὴν ῥηματικὴν ἔννοιαν, ἥτοι ἐνέργειαν, πάθος ἢ κατάστασιν· ἰσοδυναμοῦν δὲ συνήθως πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν α') εἰς -οιϛ π. χ. αἵτησις = τὸ αἰτεῖν (ἢ αἰτεῖσθαι), ἄλωσις = τὸ ἀλίσκεσθαι, ἔγερσις = τὸ ἐγείρεσθαι, μεῖξις = τὸ μειγνύναι, πτώσις = τὸ πίπτειν, ὕφανσις = τὸ ὑφαίνειν κ. τ. λ.

β') εἰς -η και, προηγούμενου ρ, εἰς -α' π.χ. ἀρπαγή = τὸ ἀρπάζειν (ἢ ἀρπάζεσθαι), βολή = τὸ βάλλειν, πομπή = τὸ πέμπειν, τομὴ = τὸ τέμνειν, ἀγορά — τὸ ἀγείρεσθαι, σπορά = τὸ σπείρειν, φθορά = τὸ φθείρειν, φορὰ = τὸ φέρεσθαι, κ. τ. λ.

γ') εἰς -εἰα' ταῦτα παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -εῦα ῥημάτων π.χ. ἀριστεία — τὸ ἀριστεύειν, θεραπεία — τὸ θεραπεύειν (ἢ θεραπεύεσθαι), παιδεία — τὸ παιδεύειν, πολιτεία — τὸ πολιτεύεσθαι, ἀλαζονεία — τὸ ἀλαζονεύεσθαι, εἰρωνεία — τὸ εἰρωνεύεσθαι κ. τ. λ.

δ') εἰς -μοσ' π. χ. ἀγερμός = τὸ ἀγείρεσθαι, ἐμπρησμός = τὸ ἐμπιμπράνει, κορεσμός = τὸ κορέννυσθαι, ὀδυρμός = τὸ ὀδύρεσθαι, ὄρισμός = τὸ ὀρίζειν κ. τ. λ.

ε') εἰς μη π.χ. γνώμη — τὸ γινώσκειν, μνήμη = τὸ μεμνήσθαι, ῥώμη = τὸ ἐρρῶσθαι, ῥωγμή — τὸ ἐρρωγέαι κ. τ. λ.

ς') εἰς -οσ' π.χ. ὁ ἔλεγχος = τὸ ἐλέγχειν (ἢ ἐλέγχεσθαι), ὁ τρόμος = τὸ τρέμειν, ὁ ψόγος — τὸ ψέγειν, ὁ πλοῦς (πλόος) — τὸ πλεῖν, ὁ ῥοῦς (ῥόος) = τὸ ῥέειν, ὁ λόγος — τὸ λέγειν.

ζ') εἰς -εἰός' π. χ. κοπειός — τὸ κόπτεσθαι (= θρηγεῖν), νιφετός (= τὸ νίφειν), παγειός = τὸ πεπηγέαι (τὰ ὕδατα ὑπὸ τοῦ ψύχους), τοκειός — τὸ τίκτειν, ὑετός — τὸ ὑεῖν.

Σημ. Πολλὰ τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων σημαίνουσι πλὴν τῆς ἀφηρημένης ἐννοίας καὶ συγκεκριμένην ἢ μόνον συγκεκριμένην' π. χ. ἀγορά = ὁ τόπος ὅπου συναθροίζονται, δορά = τὸ δέριμα, σταθμός = ὁ τόπος ὅπου ἴστανται — ὁμοίως λαβή, ἀμοιβή, ἀλοιφή κ. τ. λ.

§ 555. Γ') Σημαίνουσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος, λήγουσι δὲ α') εἰς -μα, γεν. -ματος' π. χ. κόμμα = τὸ κεκομμένον, σπέρμα = τὸ ἐσπαρμένον, θρόμμα — τὸ τετραμμένον, κλέμμα = τὸ κεκλεμμένον, ὀφείλημα = τὸ ὀφειλόμενον, ὄρυγμα = τὸ ὀρωρυγμένον κ. τ. λ.

β') εἰς -οσ, γεν. -ου' π. χ. ὁ πάγος = τὸ πεπηγὸς ὕδωρ, ὁ φόρος = τὸ φερόμενον, ὁ τόκος = τὸ τικτόμενον,

γ') εἰς -οσ, γεν. -ουσ' π. χ. τὸ γένος = τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γίγνεσθαι, τὸ πῦδος = τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ψεύδεσθαι, τὸ πάθος = τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πάσχειν' ἔτι δὲ καὶ τὸ μοναδικὸν δῶρον = τὸ δεδομένον.

§ 556. Δ') Σημαίνουσι τὸν τόπον, ὅπου συντελεῖται ἢ διάθεσις

τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τήριον· π. χ. ἀκροατήριον ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἀκροώμεθα, ἀναρρωτήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ ἀναρρωνύμεθα, γυμναστήριον = ὁ τόπος ἐν ᾧ γυμναζόμεθα, ἐκπαιδευτήριον = ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐκπαιδευόμεθα.

§ 557. Ἡ κατάληξις -τήριον σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον δι' οὗ συντελεῖται ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος π. χ. ποτήριον = τὸ δι' οὗ πίνομεν, ἐγεσθῆριον = τὸ δι' οὗ ἐγειρόμεθα, διαβατήριον = τὸ δι' οὗ διαβαίνομεν, πεισιθήριον = τὸ δι' οὗ πειθόμεθα, εἰσιτήριον = τὸ δι' οὗ εἰσερχόμεθα.

§ 558. Ὁ τόπος, τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον καὶ παρεμφερεῖς τινες ἔννοιαι δηλοῦνται εἰς τινὰ ὀνόματα διὰ τῶν ἐξῆς καταλήξεων α') -τρον -τρα, -θρον -θρα· π. χ. ἄροτρον, πλῆκτρον, σκῆπτρον, φίλτρον = τὸ δι' οὗ τηροῦμεν τὴν ἀγάπην), τὰ θέλγητρα (= μέσα δι' ὧν θέλγομεν), τὰ δίδακτρα, τὰ κόμιστρα, τὰ λύτρα, ἡ ξύστρα (= τὸ δι' οὗ ξύομεν), ἡ ψήκτρα, ἡ ὀρχήστρα, κλειθρον, βάνθρον, ρεῖθρον, κολυμβήθρα, ἀποβάθρα κ.τ.λ.

β') -αρον, -άνη, -όνη -ίς· π. χ. γλύφανον = τὸ δι' οὗ γλύφομεν, δρέπανον = τὸ δι' οὗ δρέπομεν, θηγάνη = τὸ δι' οὗ θήγομεν (ἀκονίζομεν), περόνη = τὸ δι' οὗ πείρομεν (τρυπῶμεν), ἀρχόνη τὸ δι' οὗ ἀρχομεν (πνίγομεν), ὁμοίως γραφίς, γλυφίς, προβοσκίς κ.τ.λ.

Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων.

§ 559. Τὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἀφηρημένα καὶ παριστῶσιν ὡς νοητὰ ὄντα τὰς σημαινομένας ὑπὸ τῶν ἐπιθέτων ἰδιότητας· λήγουν δέ·

α') εἰς -εῖα καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ης, γεν. -ους ἐπιθέτων π.χ. ἐπιμέλεια (ἐπιμελής), εὐσέβεια (εὐσεδής). εὐγένεια (εὐγενής), ἐπιείκεια (ἐπεικής) κ.τ.λ.

β') εἰς -ια καὶ παράγονται 1) ἀπὸ τῶν εἰς -ος, ἐπιθέτων· π.χ. φιλία (φίλος), σοφία (σοφός), φιλοπονία (φιλόπρονος), ἀμνηστία (ἀμνηστος), ἀπληστία (ἀπληστος), κ.τ.λ. 2) ἀπὸ τῶν εἰς -ων, γεν. -ονος ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν· π. χ. εὐδαιμονία (εὐδαίμων), ἡγεμονία (ἡγεμών), κηδεμονία (κηδεμών), γειτονία (γείτων, κ.τ.λ. 3) καὶ ἀπὸ ἄλλων οὐσιαστικῶν· π.χ. κηδεστία (κηδεστής), συκοφαντία (συκοφάν-

της), *ἰκεσία* (ἰκέτης), *εὐεργεσία* (εὐεργέτης), *ὕπηρεσία* (ὕπηρετης), κ.τ.λ.

γ') εἰς -οῖα καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ους δευτεροκλίτων ἐπιθέτων π.χ. *εὐνοία* (εὐνοῦς), *ἀγχίνοια* (ἀγχίνους), *εὐπλοία* (εὐπλοῦς), *εὐροία* (εὐροῦς) κ.τ.λ.

δ') εἰς -της γεν. -τητος καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ους καὶ εἰς -ος ἐπιθέτων π.χ. *βραδύτης* (βραδύς), *γλυκύτης* (γλυκύς), *ταχύτης* (ταχύς), *ἰσότης* (ἴσος), *καθαριότης* (καθάριος), *ἀρχαιότης* (ἀρχαῖος), *νεότης* (νέος) κ.τ.λ.

ε') εἰς -σύνη π.χ. *σωφροσύνη* (σώφρων), *εὐγνωμοσύνη* (εὐγνώμων), *νοημοσύνη* (νοήμων), *δικαιοσύνη* (δίκαιος), *ἰερωσύνη* (ἱερός).

Σημ. 1. Τὰ διὰ τῆς καταλήξεως -σύνη σχηματιζόμενα ὀνόματα λήγουν εἰς τὸ τέλος μὲν -οσύνη, ἐὰν ἢ πρὸ τούτου συλλαβὴ εἶναι μικρά· π.χ. *δικαιοσύνη*, εἰς τὸ τέλος δὲ -ωσύνη, ἐὰν ἢ πρὸ τούτου συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα· π.χ. *ἰερωσύνη*.

Σημ. 2. Ἀπὸ ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ης παράγονται ἀφηρημένα εἰς -ια παρὰ τὸν κανόνα· π.χ. *εὐφυία* (εὐφυής), *εὐωδία* (εὐώδης), *εὐτυχία* (εὐτυχής), *ἀτυχία* (ἀτυχής), *ἀηδία* (ἀηδής), *δεακαετία* (δεκαετής) κ.τ.λ.

Σημ. 3. Καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ος παράγονται ἀφηρημένα εἰς -εῖα· π.χ. *βοήθεια* (βοηθός) *ἐνέργεια*, (ἐνεργός). Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀμαθῆς παρήχθη ἀμαθία καὶ ἀμάθεια.

§ 560. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ ἐχθρὸς εἶνε ἐχθρα, τοῦ δὲ ἀνδρεῖος, ἄξιος καὶ αἰτίος συμπέπει μετὰ τοῦ θηλυκοῦ ἀνδρεία, ἀξία, αἰτία.

§ 561. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ ἀγαθὸς εἶναι ἀρετὴ καὶ τοῦ δράδιος δραστώνη.

Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν

Α' Ὑποκοριστικὰ.

§ 562. Διὰ τῶν ὑποκοριστικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ μικροῦ π.χ. *οἰκίσκος* = μικρὰ οἰκία, *ἀγρίδιον* = μικρὸς ἀγρός, *παιδάριον* = μικρὸν παιδίον.

Διὰ τῶν ὑποκοριστικῶν δηλοῦται πολλάκις α') *κολακεία* ἢ *θωπεῖα*· π.χ. *θυγάτριον*, *παππίδιον*, καὶ β') *χλευασμὸς* ἢ *καταφρόνησις*· π.χ. *ἀνθρωπάριον*, *γυναικάριον*, *γράδιον*.

Σημ. Τὸ αὐτὸ ὑποκοριστικὸν δύναται νὰ σημαίνῃ εἴτε τὴν

ἔννοιαν τοῦ μικρός, εἴτε τὴν ἔννοιαν τῆς θωπείας ἢ τοῦ χλευασμοῦ.

§ 563. Τὰ ὑποκοριστικὰ λήγουν.

α') εἰς -ιον' π. χ. *θαβδίον* = μικρὰ *θάβδος*, *τεκνίον* = μικρὸν τέκνον (θωπευτικῶς), *σαρκίον* = τρόπον τινὰ μικρὰ, εὐτελής, σὰρξ (καταφρονητικῶς), *ὀρνίθιον*, *σπόριον*, *θύριον* κ.τ.λ.

β') εἰς -ίδιον' π. χ. *ἱματίδιον*, *πινακίδιον*, *βιβλίδιον*, *ἀργυρίδιον* = ὀλίγα ἀργύρια (καταφρονητικῶς) κ.τ.λ.

γ') εἰς -άριον' π. χ. *ἀνθρωπάριον*, *ἀνδράριον*, *γυναικάριον*, *παιδάριον* κ.τ.λ. (καταφρονητικῶς).

δ') εἰς -ύδιον' π. χ. *ἐλκύδιον* = μικρὸν ἔλκος. *νεφύδιον*, *νησύδιον*, *λογύδιον* κ.τ.λ.

ε') εἰς -ύλλιον' π. χ. *δενδρούλλιον*, *δασύλλιον*, κ.τ.λ.

ς') εἰς -ίς γεν. -ιδος. π. χ. *πινακίς* = μικρὸς *πίναξ*, *πυλίσ*, *θυρίς*, *νησίς*, *ψηφίς* κ.τ.λ.

ζ') εἰς -ίσκος, π. χ. *νεανίσκος*, *χιτωνίσκος*, *πυργίσκος*.

η') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινὲς καταλήξεις σπανιώταται. π. χ. εἰς τὰ ὀνόματα *κορ-άσιον*, *ζω-ύφιον*, *ξυρ-άφιον*, *πολ-ίχηη*.

Σημ. 1. Πολλὰ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπέβηλον τὴν ὑποκοριστικὴν αὐτῶν ἔννοιαν π. χ. *βιβλίον*, *δελτίον*, *ἀργύριον*, *χειρίς*, *κνημίς*, *βλεφαρίς*, *κεραμίς* καὶ ἄλλα.

Σημ. 2. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως -ιδιον, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν συναυρεῖται μετ' αὐτοῦ π. χ. *οἰκι-ίδιον* = *οἰκίδιον*, *ἰχθυ-ίδιον* = *ἰχθύδιον*, *βο-ίδιον* = *βοίδιον*, *γρᾶ-ίδιον* = *γράδιον*, *λαγω-ιδιον* = *λαγώδιον*.

Ἐὰν προηγῆται *ε*, ἄλλοτε μὲν συναυρεῖται μετ' αὐτοῦ εἰς *ει*, ἄλλοτε δὲ τὸ *ε* τοῦτο ἐκπίπτει π. χ. *λεξειδιον* ἢ *λεξίδιον*, *ταξειδιον* ἢ *ταξίδιον* ἀλλὰ μόνον *ξιφίδιον*, *κρανίδιον* (κράνος).

Β'. Μεγεθυντικά.

§ 564. Διὰ τῶν μεγεθυντικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ μέγας π. χ. *γάστρων* = ὁ ἔχων μεγάλην γαστέρα, *χείλων* = ὁ ἔχων μεγάλα χεῖλη, *μετωπίας* = ὁ ἔχων μέγα μέτωπον.

Γ'. Περιεκτικά.

§ 565. Διὰ τῶν περιεκτικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ πλήθους πράγματός τινος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· λήγουν δὲ ταῦτα·

α') εἰς -ων, γεν. ωνος. π.χ. ὁ ἐλαίων, ὁ δαφνών, ὁ πευκόν, ὁ πλατανών=ὁ τόπος ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ ἐλαῖα, δάφναι, πευκαί, πλάτανοι ὅμοια εἶναι τὰ ἀχυρῶν=ἀποθήκη ἀχύρων, ξενῶν=οἴκημα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων.

β') ὀλίγιστα λήγουν εἰς -ωνιά καὶ -ιά. π.χ. ῥοδωνιά, ἰωνιά = τόπος ἔνθα φύονται πολλὰ ῥοδαί, πολλὰ ἴα, μυρμηκιά=φωλεὰ μυρμηκῶν, σφηκιά=φωλεὰ σφηκῶν ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ στρατιά=πολὺ στρατός.

Δ'. Ἑθνικὰ

§ 566. Διὰ τῶν ἐθνικῶν δηλοῦται ἢ πόλις ἢ ἡ χώρα ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται τις ἢ τῆς ὁποίας εἶναι τις κάτοικος· λήγουν δέ:

α') εἰς -ιος (θηλ. -ια) π.χ. Ἄνδριος, Κορίνθιος, Κλαζομένιος, Σαλαμίνιος κ. τ. λ.

β') εἰς -ίτης, -άτης, -ιάτης, -ώτης (θηλ. -ις, γεν. -ιδος) π.χ. Ἀβδηρίτης, Σταγυρίτης, Μεγαλοπολίτης (Μεγάλη πόλις), Τεγεάτης, Γυθεάτης, Σπαρτιάτης, Κροτωνιάτης (Κρότων), Ἑπειρώτης, Λαυρεώτης, Σικελιώτης κ. τ. λ.

Σημ. Τὸ ἐθνικὸν τοῦ ὀνόματος Αἰγίνα εἶναι Αἰγινήτης, καὶ τοῦ Σίκινος Σικινήτης.

γ') εἰς -εὺς θηλ. -εὺς π.χ. Χαλκιδεὺς, Ἑρετριεὺς, Πλαταιεὺς, Μαντινεὺς (Μαντινεία)· τὸ ἐθνικὸν τοῦ Πειραιεὺς εἶναι ἐπίσης Πειραιεὺς.

δ') εἰς -ηνός, -ίνος (θηλ. -νη) π.χ. Ἀβυδηνός, Κυζικηνός, Περγαμηνός (Πέργαμος), Ἀμοργίνος, Ἀκραγαντίνος, Ταραντίνος (Τάρας·αντος).

Σημ. Τὸ ἰ τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν, συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ π.χ. Χι-ιος = Χῖος, Ἀθηνα-ιος = Ἀθηναῖος, Ἀργε-ιος = Ἀργεῖος, Κε-ιος = Κεῖος, Κω-ιος = Κῆφος.

Ε'. Πατρωνυμικά.

§ 567. Διὰ τῶν πατρωνυμικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ὁ υἱὸς ἢ ὁ ἀπόγονός τινος· παράγονται δὲ τὰ πατρωνυμικά ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ προγόνου τῆ προσθήκῃ τῶν καταλήξεων.

§ 568. Τὰ πατρωνυμικά λήγουν εἰς -ίδης -αδης καὶ -ιάδης·

π. χ. *Κρονίδης* = ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, *Αἰακίδαί* = οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ, *Ἀτρεΐδαι* = οἱ υἱοὶ Ἀτρέως, *Λαερτιάδης* = ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, *Βουτάδαι* = οἱ ἀπόγονοι τοῦ Βούτα. Λέγεται καὶ *Κρονίων* (-ωνος) = *Κρονίδης*, *Πηλείων* = *Πηλείδης* κ. ἄ.

Σημ. Πατρωνυμικὴ τῶν θηλυκῶν κατάληξις εἶναι ἡ -ις, γεν. -ιδος· π. χ. *Δαναΐς*, *Δαναΐδες* = αἱ θυγατέρες τοῦ Δαναοῦ, *Πριαμῖς* = ἡ θυγάτηρ τοῦ Πριάμου, *Βρισηῖς* = ἡ θυγάτηρ τοῦ Βρισέως.

Σ' Γονεωνυμικά.

§ 569. Διὰ τῶν γονεωνυμικῶν δηλοῦται τὸ νεογνὸν ζῷον ἢ τὸ μικρὸν τὴν ἡλικίαν ζῶον, λήγουν δὲ εἰς -ιδεύς· π. χ. *λεοντιδεύς*, *λυκιδεύς*, *ἄετιδεύς*, *λαγιδεύς* = τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος, τοῦ λύκου, τοῦ ἄετοῦ, τοῦ λαγοῦ, *ἀλεκτοριδεύς* = ὁ μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἀλέκτωρ.

Σημ. Τὸ ἀλεκτορίσκος εἶνε ὑποκοριστικὸν καὶ σημαίνει: ὁ μικρὸς κατὰ τὸ σῶμα ἀλέκτωρ.

§ 570. Πολλάκις παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ νεογνά τῶν ζῴων ὠνομάζοντο δι' ἰδιαιτέρου ὀνόματος· π. χ. τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος *σκύνμος*, τὸ τοῦ προβάτου *ἀμνός*, τὸ τῆς ἀλγὸς *ἔριφος*, τὸ τοῦ βοῦς *μόσχος*, τὸ τῆς ὕδς *δέλφαξ*, τὸ τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ὄνου *πῶλος*, τὸ τοῦ κυνὸς *σκύλαξ*, τὸ τῆς ἐλάφου *νεβρός*.

Ζ' Τοπικά.

§ 571. Διὰ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων δηλοῦται τοπικὴ τις σχέσις τῆς ἐννοίας τοῦ πρωτοτύπου· λήγουν δὲ τὰ τοπικά εἰς -ιον καὶ -ιον· π. χ. *στρατήγιον* = ὁ τόπος ἔνθα μένει ὁ στρατηγός, *ἐμπόριον* (= ἐμπορικὸς λιμὴν) ἀπὸ τοῦ *ἐμπορος*, *ἵπποφόρβιον* (= ἵπποτροφεῖον) ἀπὸ τοῦ *ἵπποφορβός*, *λατόμιον* καὶ *λατομεῖον* ἀπὸ τοῦ *λατόμος*, *χαλκεῖον* ἀπὸ τοῦ *χάλκευς* (= σιδηρουργός), *γραφεῖον* — *γραφεύς*, *μαγειρεῖον* — *μάγειρος*, *ιατρεῖον* — *ιατρός*, *πρυτανεῖον* — *πρύτανις*, *δαδασκαλεῖον* — *διδάσκαλος*, *ἀργυρεῖον* — *χρυσεῖον* = ὁ τόπος ἔνθα ὀρύσσοσι *ἄργυρον* — *χρυσὸν* κ.τ.λ.

Σημ. Εἰς τὰ τοπικά ἀνήκουγ καὶ τὰ σημαίνοντα ναὸν ἢ τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα· π. χ. *Ἐρέχθειον* — *Ἐρεχθεύς*, *Μαυσώλειον* — *Μαύσωλος*, *Ἀσκληπιεῖον* — *Ἀσκληπιός*, *Ὀλυμπεῖον* — *Ὀλύμπιος* Ζεὺς. Ὁμοίως ἔχει καὶ τὸ *Ἀρτεμῖσιον* = τόπος καθιερωμένος τῇ Ἀρτέμιδι.

Η' Παρώνυμα.

§ 572. Ἐξ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν παράγονται ἄλλα οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς -της καὶ εὐς. σημαίνοντα δὲ πρόσωπον ἔχον σχέσιν τινὰ (συνήθως τοπικὴν ἢ κτητικὴν) πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῶν ὁμοίως ληγόντων δραστικῶν λέγονται ταῦτα παρώνυμα οὐσιαστικά· π. χ. *τεχνίτης* — *τέχνη*, *πολίτης* — *πόλις*, *δημότης* — *δήμος*, *φυλῆτης* — *φυλή*, *θιασώτης* — *θίασος*, *νησιώτης* — *νῆσος*, *δεσμώτης* — *δεσμά*, *ἵππευς* — *ἵππος*, *κεραμεύς* — *κέραμος*, *ἱερεὺς* — *ἱερόν*, *ἀνθρακεύς* — *ἄνθραξ* κ.τ.λ.

Σημ. Τινὰ τῶν παρωνύμων συμπίπτουσι καὶ κατ' ἔννοιαν πρὸς τὰ δραστικά· π.χ. *κεραμεύς* = ὁ ποιῶν *κεράμους*, *ἀνθρακεύς* = ὁ ποιῶν *ἄνθρακας*.

Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων.

§ 573 Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουν

α') εἰς *τος*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον· π.χ. *διαβατός* ὁ *ποταμός* = ὁ *ποταμός* δύναται νὰ *διαδαθῇ*· ὁμοίως ἢ *θάλασσά* εἰσιν *δρατή* κ. ἄ. *ἐπαινετὴ* *πρᾶξις* = *πρᾶξις* τὴν ὁποίαν εἶναι ἄξιον νὰ ἐπαινέσῃ τις· ὁμοίως *μιοητός*, *θανυμαστός* κ. ἄ.

Σημ. Συνήθως τὰ εἰς -*τος* σημαίνουν τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος τετελεσμένην καὶ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένου· π.χ. *γραπτός* = *γεγραμμένος*, *γλυπτός* = *γεγλυμμένος*, *μεικτός* = *μεμιγμένος*· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνέργειαν· π.χ. *δυνατός* = ὁ δυνάμενος, *ἄπρακτος* = ὁ μὴδὲν πράξας, *ἄδυτος* = ὁ μὴ θυσιάσας.

β') εἰς -*τέος*, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ ὀφειλόντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον· π.χ. *διαβατέος* ὁ *ποταμός* = ὁ *ποταμός* ὀφείλει, εἶναι ἀνάγκη, νὰ *διαδαθῇ*· ὁμοίως *λεκτέος*, *ἐπαινετέος* κ. ἄ.

Σημ. Τὰ εἰς -*τέος* ἐπίθετα δὲν εἶναι πολλά.

γ') εἰς -*νός* καὶ -*ανός* τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ὅ,τι καὶ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ πρωτοτύπου· π.χ. *τερπνός* = ὁ *τέρπων*, *σιλπνός* = ὁ *στίλδων*, *στυγνός* = ὁ *στυγῶν* (ὁ *μισῶν*), *ἱκανός* (*ἱκανοίμαι*, θεμ. *ἰκ-*) = ὁ *ἀρκῶν*, *πιθανός* (*πέιθω*, θεμ. *πιθ-*) = ὁ *πέιθων*, ὁ *πιστός*, *στεγανός* = ὁ *στέγων* (ἢ ὁ *στεγόμενος*) κ.τ.λ.

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων.

§ 574. Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουν

α') εἰς -κος -ικος -ιακος, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου π.χ. Διβυ-κός—Δίβυς, θηλυ-κός—θηλυς, καρδια-κός—καρδία, οἰκία-κός—οἰκία, φυσι-κός—φύσις, σωματι-κός, ψυχ-ικός, ἔθν-ικός, ἦθ-ικός, — ἦθος, Ῥοδ-ια-κός, Δηλ-ιακός, Κορινθ-ιακός κ.τ.λ.

Σημ. Ὀνόματά τινα λήγουν εἰς -εικος' π.χ. Δαρει-κός—Δαρεῖος, Δεκελει-κός—Δεκέλεια, Κεραμεικός—Κεραμεύς (Κεραμε-ικός), Πεντελ-εικός—Πεντέλη.

β') εἰς -ιος, τὰ ὁποῖα σημαίνουν (ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα) συνήθως τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου' π.χ. τίμιος, θαλάσσιος, δέσιος, ἐνιαύσιος (ἐκ τοῦ ἐνιαυτός, ἢ συλλ. τι=σι)

Σημ. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν, συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ, π.χ. ἀγοραῖος—ἀγορά (θέμα ἀγορά-), βασιλείος—βασίλειος (θέμ. βασιλεF), αἰδοῖος—αἰδώς (θέμ. αἰδοσ-)- ἠρώος—ἠρώς.

γ') εἰς -ειος' εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην λήγουν ἐπίθετα παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων δηλούντων ἔμψυχόν τι· εἶναι δὲ δικατάληκτα. π.χ. ὁ καὶ ἡ ἀνθρώπειος τὸ ἀνθρώπειον, ὁ καὶ ἡ βόειος τὸ βόειον· ὁμοίως ἵππειος, χοίρειος Πυθαγόρειος, Εὐκλείδειος. κ.τ.λ.

δ') εἰς -ιαῖος, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπόστασιν ἢ ἔκτασιν ἢ βάρος· π.χ. σταδιαῖος, ὄργυιαῖος, σπιθαμιαῖος, ταλαντιαῖος, πλεθριαῖος κ.τ.λ.

ε') εἰς -ιμος, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν ἰκανὸν καὶ ἀρμόδιον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου' π.χ. μάχιμος—μάχη, ἐδώδιμος—ἐδωδή, χρήσιμος—χρησις, οἰκήσιμος—οἰκησις. κ.τ.λ.

ς') εἰς -ώδης' τὰ ὁποῖα σημαίνουν πλησμονὴν ἢ ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγονται π.χ. ὕδατώδης, αἱματώδης, πειρώδης, πηλώδης, (= ὁ πλήρης ὕδατος, αἵματος κ.τ.λ.), αἰνιγματώδης, γαλακτώδης, γυναικώδης (= ὁ ὅμοιος πρὸς αἰνίγμα, γάλα, γυναῖκα) κ.τ.λ.

Σημ. Τὰ εἰς -ωδης σημαίνουν πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος· π.χ. παιδαριώδης, γραώδης, γυναικώδης (= ὁ ἀρμόζων εἰς παιδάριον, γραῦν, γυναῖκα) κ.τ.λ.

ζ') εἰς -ινος καὶ -ους (-εος), τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὴν ὕλην ἐκ

τῆς ὁποίας σύγκειται τι· π.χ. λίθινος—λίθος, πάρινος—πῶρος, μαρμαρίνος, ἀργυροῦς, χαλκοῦς, σιδηροῦς, κ.τ.λ.

η) -νός· ἢ κατάλιξις αὕτη προστιθεμένη συνήθως εἰς ὀνόματα χρόνου ἢ ἐποχῆς δηλωτικὰ σημαίνει τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π.χ. καθημερινός=ὁ καθ' ἡμέραν λαμβάνων ὑπόστασιν, θερινός, ὀπωρινός, χειμερινός, ἐαρινός.

θ) εἰς -εινός, τὰ ὁποία σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου π.χ. σκοτεινός, ὑγιεινός, ποθεινός, φωτεινός κ.τ.λ.

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων καὶ ἑρημάτων.

§ 575. Πολλὰ ἐπίθετα παράγονται εἴτε ἐξ ὀνομάτων εἴτε ἐκ ῥημάτων ἀδιακρίτως, καὶ σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου, λήγουν δὲ

α') εἰς -ρός, -αρός, ερός, -ηρός, -υρός· π.χ. ἐχθρός (ἀπεχθάνομαι, θέμ. ἐχθ) = ὁ πλήρης μίσους, λαμπρός = ὁ λάμπων, ἀνιαρός = ὁ πλήρης ἀνίας, δροσερός, = ὁ πλήρης δρόσου, θαλερός, = ὁ θάλλων, λυπηρός = ὁ ποιῶν λύπην, ἀνθηρός = ὁ πλήρης ἀνθέων, ἰσχυρός = ὁ ἰσχύων, ἐχυρός (ἐχω) ἀσφαλῆς καὶ ὀχυρός (ἐχω) ἀπρόσβλητος, ἀσφαλῆς κ.τ.λ.

β') εἰς -λος, -ηλος, -ωλος, καὶ λέος· π.χ. δειλός (ἔδεισα θέμ. δει) = ὁ πλήρης δέουσι, μιμηλός (μιμοῦμαι) = ὁ μιμούμενος, αἰσχυνηλός = ὁ αἰσχυρόμενος, ὑψηλός (ὑψος), φειδωλός (φειδώ) = ὁ φειδόμενος, ἁμαρτωλός, διυαλέος = ὁ σφόδρα διψῶν, πειναλέος = ὁ σφόδρα πεινῶν, πωραλέος = ὁ πλήρης ψώρας.

Ἐπιρρήματα παράγωγα.

§ 576. Ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, εἶναι δὲ κατὰ τὴν σημασίαν τοπικά, τροπικά, ποσοτικά καὶ χρονικά.

§ 577. Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται ὀλίγα μὲν ἐξ οὐσιαστικῶν, περισσότερα δὲ ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλων ἐπιρρημάτων σημαίνουν δὲ

α') τὴν ἐν τόπῳ στάσιν καὶ λήγουν εἰς -οι, -θι, -ησι καὶ -ου· π.χ. οἴκοι, Μεγαροῖ, Ἀθήνησι, Πλαταιαῖσι.

β') τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -θεν· π.χ. οἴκοθεν, ἄλλοθεν, Ἀθήνηθεν, οὐρανόθεν, ἄνωθεν, ἐγγύθεν, ἔνδοθεν κ.τ.λ.

γ') τὴν εἰς τόπον κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -σε -δε π.χ. οἴκαδε, ἄλλοσε, Ἀθήναςδε = Ἀθήναζε, Μεγαράδε κ.τ.λ.

Σημ. Ἐκ τῶν ἀντωνυμικῶν ἐπιρρημάτων, τὰ μὲν λήγοντα εἰς -ου σημαίνουν τὴν ἐν τόπῳ στάσιν π.χ. ποῦ; = ἐν τίνι τόπῳ; ὅπου = ἐν ᾧτινι τόπῳ, ἀλλαχοῦ = ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἐκασταχοῦ = ἐν ἐκάστῳ τόπῳ, τὰ δὲ λήγοντα εἰς -οι σημαίνουν τὴν εἰς τόπον κίνησιν. π.χ. ποῖ; = εἰς τίνα τόπον; ὅπου = εἰς ὅτινα τόπον κ.τ.λ.

§ 578. Τροπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται

α') ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων περὶ τῶν ὁποίων ἐμάθομεν ἱ. § 254 κ. ε. καὶ 295 κ. ε. π.χ. οὕτως, ἄλλως, πάντως κ.τ.λ.

Σημ. Τὰ ἐξ ἀντωνυμιῶν παραγόμενα τροπικὰ ἐπιρρήματα λήγουν καὶ εἰς -η. π.χ. ταύτη, ἄλλη, πάντη κ.τ.λ.

β') ἐκ μετοχῶν ἐνεστώτος ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς π.χ. ἀποχρώντως, διαφερόντως, ὑπερβαλλόντως, θαρρούντως, ἐνδεχομένως, προηγουμένως, ὁμολογουμένως κ.τ.λ.

γ') ἐκ μετοχῶν ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ παρακειμένου π.χ. εἰδότης (οἶδα), εἰκότως (ἔοικα), λεληθότης (λέληθα), πεποιθότης (πέποιθα), βεβουλευμένως (βεβούλευμαι), ἐσκεμμένως (ἔσκεμμαι) ἀνειμένως (ἀνειμαι) κ.τ.λ.

δ') ἐξ οὐτιςτικῶν καὶ ῥημάτων λήγοντα 1) εἰς -δον καὶ -δην π.χ. ἀγελθὸν (ἀγέλη), βοτρυδὸν (βότρυς), σχεδὸν (ἔχω), τροχάδην (τρέχω), βάδην (βαίνω), φύρδην (φύρομαι), μίγδην (μείγνυμαι).

2) εἰς -ί, -τί καὶ -εἶ π.χ. ἀμισθί (ἄμισθος), ἀσκαροδύμνητι (ἀσκαροδάμνητος), ὄνομασι (ὀνομάζω), ἀτικισί (ἀτικίζω) πανδημεί (πάνδημος), ἀμαχεί καὶ ἀμαχητί (ἄμαχος καὶ ἀμάχητος), νηποιεῖ (νήποιος).

3) εἰς -ς π.χ. ἐναλλάξ, ἀναμῖξ κ.τ.λ.

Σημ. Καὶ τὸ μοναδικὸν ἐπίρρημα ἐξῆς (= ἐχομένως, ἀκολουθως) παράγεται ἀπὸ τοῦ ῥήματος ἔχομαι.

§ 579. Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ ὀνομάτων δηλούντων ἔννοιαν ποσοῦ, λήγουν δὲ εἰς -ακίς π.χ. πολλάκις, μυριάκις, πεντάκις (καὶ πάντα τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα περὶ ὧν ἱ. § 270).

§ 580. Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγωγα εἶναι ὀλίγα καὶ παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν, λήγουν δὲ εἰς -τε π.χ. ἄλλοτε, ἐκάστοτε, πάντοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 581. Αἱ δύο λέξεις ἐκ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθη ἢ σύνθετος λέξις (§ 546) λέγονται *συνθετικὰ μέρη* αὐτῆς· καὶ ἡ μὲν πρώτη λέξις λέγεται *πρῶτον συνθετικόν*, ἡ δὲ δευτέρα *δευτερον συνθετικόν*.

Πρῶτον συνθετικόν.

§ 582. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν δύναται νὰ εἶναι α') πτωτικὸν β') ῥῆμα καὶ γ') ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου.

Πτωτικόν.

§ 583. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πτωτικὸν λαμβάνεται συνήθως ὡς θέμα τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ὑπολείπεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς καταλήξεως· π. χ. *κιθαρο-ωδός, λεύκ-ασπις, τραγ-έλαφος, ἔτερο-όφθαλμος, ποιμεν-άρχης* κ.τ.λ.

§ 584 Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ παρεντίθεται πολλάκις ὡς συνθετικὸν τὸ φωνῆεν ο ἢ, σπανιώτερον, τὸ η· π. χ. *ἄμαξ-ο-πηγός, ἡμερο-ο-δρόμος, ἀνδριαντ-ο-ποιός, ἀκτιν-ο-βόλος, χιον-ο-σκεπής, θαλαμ-η-πόλος, θανατ-η-φόρος βαλαν η-φάγος*.

Τοῦτο γίνεται ἰδίως, ὅταν τὸ δευτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον.

Σημ. Τὰ φωνήεντα ταῦτα ο καὶ η προέρχονται ἀπὸ οὐσιαστικῶν τῆς δευτέρας καὶ τῆς πρώτης κλίσεως, τῶν ὁποίων τὸ θέμα κανονικῶς λήγει εἰς ο καὶ η (ἴ. § 71, Σημ καὶ § 80, Σημ.)· π. χ. *λογο-γράφος, ξυλο-κόπος, ἀστραπη-βόλος, δεκατη-λόγος* κ.τ.λ.

§ 585. Ὅταν τὸ δευτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ ε τὸ συνθετικὸν φωνῆεν ο συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ· π.χ. *κακοῦργος (κακο-εργος), σκηπτοῦχος (σκηπτο-έχος), πολιοῦχος (πολιο-έχος), ξιφουλκός (ξιφο-ελκός)* κ.τ.λ.

§ 586 Ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τι τῶν εἰς -υς ἐπιθέτων, λαμβάνεται τὸ εἰς υ λήγον θέμα· π.χ. *βαθύ πλουτος, δασύ-μαλλος, δξύ-νους, ταχύ-πους, εἰθύ-βολος* κ.τ.λ.

§ 587. Ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τι τῶν εἰς -ος (γεν. -ους) οὐσιαστικῶν ἢ τι τῶν εἰς -ης (γεν. -ους) ἐπιθέτων, λαμβάνεται ὡς

θέμα τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ -ος ἢ τοῦ -ης ὑπολειπόμενον μέρος τῆς λέξεως· π.χ. ψευδ-ἄγγελος, γεν-ἀρχης, ἀνθ-ο-κόμος, τειχ-ο-μάχος, ψευδ-ο-μάχους, ἀκριβ-ο-λόγος, ἀληθ-ο-φανής κ.τ.λ.

§ 588. Ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -α (γεν.-άτος) λαμβάνεται ἢ τὸ πραγματικὸν θέμα ἢ τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ληκτικοῦ α τῆς ὀνομαστικῆς ὑπολειπόμενον μέρος τῆς λέξεως· π.χ. ἄρματ-ηλάτης ἄρμ ἄμαξα, αἷματ-η-φόρος ἢ (αἷματ-ο-φόρος), αἰμ-ο-σιαγής, σωματ-ο-φύλαξ, σωμα-ασκία.

§ 589. Ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶνε ὄνομα εἰς -ις (γεν. -εως), λαμβάνεται τὸ εἰς -ι- λήγον θέμα· π.χ. ταξι-αρχος, πολι-ορκῶ, φυ-αι-ο-λόγος, ὄφι-ό-δηκτος, λεξι-φάνης κ.τ.λ.

§ 590. Ὅταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ καλός, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ καλλι· π.χ. καλλίκομος, καλλίζωνος, καλλιτέχνης, καλλιάρπος καλλίμορφος κ.τ.λ.

§ 591. Ὅταν ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύῃ ἡ ἔννοια τοῦ εἰς, λαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ μόνος· π.χ. μονομάχος, μονογενής, μονογράμματος κ.τ.λ.

§ 592. Ὅταν ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύῃ ἡ ἔννοια τοῦ δύο, τρεῖς καὶ τέσσαρες λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ δι-, τρι-, τετρα-· π.χ. δίπους, δίπηχys, δίσιχος, δίμορφος, τρίπους, τρίπηχys, τρίσιχος τρίμορφος, τετράπους, τετράπηχys, τετράσιχος, τετράμορφος κ.τ.λ.

Νόθη σύνθεσις.

§ 583. α') Σύνθετά τινα ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς συνήθους συνεχ. φορᾶς δύο λέξεων· π.χ. Ἑλλήσποντος (ὁ τῆς Ἑλλῆς πόντος), νεώσοικοι (οἱ νεὼς οἴκοι), Διόσκοροι (οἱ Διὸς κόροι), Πελοπόννησος (ἡ Πέλοπος νῆσος).

β') Ἄλλα τινα σύνθετα ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὴν πῶσιν μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ δευτέρον συνθετικόν. π.χ. δορίκτητος (ὁ δορὶ δόρατι, κτηθεὶς), δοριάλωτος (ὁ δορὶ ἀλούς), πασίγνωστος (ὁ πᾶσι γνωστός), νουνεχῆς (ὁ νοῦν ἔχων). Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

Ῥῆμα

§ 594. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, συνήθως λαμβάνεται τὸ ῥηματικὸν θέμα ἢ ὡς κανονικῶς ἔχει ἢ ὡς θὰ ἐνεφανί-

ζετο εἰς ἔνσιγμον μέλλοντα· π. χ. *φυγ-ο πόλεμος, φθιν-όπωρον, χαιρ-έ-κακος, ἔχ-έ-μυθος*, ἀλλὰ ἀνεξ-ί-κακος, *μνησ-ί-κακος, μεμψ-ί-μοιρος, μειξ-ο-βάββαροι* (= Ἑλληνες μεμιγμένοι βαβάρους) *μειξέλληνες* (= βάρβαροι μεμιγμένοι Ἑλλησι).

Σημ. 1. Ὅμοίως ἔχει τὸ *δοκησ-ί-σοφος*· διότι τὸ ῥηματικὸν θέμα *δοκε-* (τοῦ *δοκῶ*) κανονικῶς θὰ μετεβάλλετο εἰς *δοκησ-* πρὸς σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος.

Σημ. 2. Τὸ θέμα τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἐνισχύεται διὰ τοῦ ο ἢ τοῦ ε ἢ τοῦ ι ὡς συνδετικῶν φωνηέντων.

Ἄκλιτον μέρος λόγου.

Πρόθεσις

§ 595. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύουν μόνον αἱ κύριαι προθέσεις· συντίθενται δὲ μετὰ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων, σπανίως δὲ μετὰ ἐπιρρημάτων· π. χ. *προλέγω, διαγράφω, καταλύω, ἀνιστρατήγος, πρόμαντις, ἐπίπροσθεν, πρόπαλαι, ὑπέρευ.*

§ 596. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου ῥήματος χρησιμεύει πάντοτε πρόθεσις· π. χ. *προλέγω, ἐπιλέγω, καταγράφω, διαγράφω, ἐπιγράφω, καταλύω, ἀναλύω* κ.τ.λ.

Σημ. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ῥήματος εἶναι ἄλλο μέρος λόγου, τότε τὸ ῥήμα εἶναι παρατύνθετον· π. χ. *κακολογῶ* (παραγωγὸν τοῦ *κακολόγος*), *ἀσθενῶ* (παραγωγὸν τοῦ *ἀσθενής*), *δυσχεραίνω* (παραγωγὸν τοῦ *δυσχερής*).

§ 597. Ἡ πρόθεσις ὡς πρῶτον συνθετικὸν πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς.

α') Ἐκθλίβεται τὸ ληκτικὸν φωνῆεν πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ συμφώνως πρὸς τοὺς περὶ ἐκθλίψεως ἰκανόνας (§ 37, α' κ. 39 κ. ἐ.)· π. χ. *παρ ἔρχομαι, παρ-οδος, ἀφ-αιροῦμαι, καθ-έδρα, ἔφ-οδος*, ἀλλὰ *περι-έρχομαι, περι-οδος, προ-έρχομαι, πρό-οδος* κ.τ.λ.

β') Τὸ ν τῶν προθέσεων σὺν καὶ ἐν 1) πρὸ τῶν χειλικῶν, τοῦ ψ καὶ τοῦ μ τρέπεται εἰς μ'· π. χ. *συμ-πράττω, ἐμ-παίζω, συμβάλλω, ἐμ-βάλλω, συμ φύομαι, ἔμ-φρων, σύμ-ψηφος, ἔμ-ψυχος, σύμ-μαχος, ἐμ μένω*· 2) πρὸ τῶν οὐρανικῶν καὶ τοῦ ξ τρέπεται εἰς γ'· π. χ. *συγ-κοπή, ἐγ-κοπή, συγ-γράφω, ἐγ-γράφω, συγ-χαίρω,*

ἐγ-χαράτιω· 3) πρὸ τοῦ λ καὶ ρ ἀφομοιοῦται· π. χ. σὺλ-λογος, ἐλ-λείπω, συρ ροή, ἔρ-ρυθμος κ.τ.λ.

γ') Τὸ ν τῆς σὺν προθέσεως πρὸ τοῦ σ, ἀκολουθουμένου μὲν ὑπὸ φωνήεντος, ἀφομοιοῦται, ἀκολουθουμένου δὲ ὑπὸ συμφώνου, ἀποβάλλεται· π. χ. συσ-σιτῶ, συσ-σίτιον, σύσ σημον, ἀλλὰ συ-σκευάζω, συ-στελλω, συ-σπειρῶμαι. Ἐπίσης ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ ζ π. χ. συ ζῶ, σύ-ζυγος κ.τ.λ.

δ') Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως πρὸ τοῦ σ ἐν γένει παραμένει· π. χ. ἐν-σημον, ἐν-σταλάζω, ἐν-σπείρω· πρὸ τοῦ ρ δύναται καὶ νὰ μὴ ἀφομοιωθῇ· π. χ. ἐν-ρυθμος παρὰ τὸ ἔρρυθμος, ἐν-ράπτω παρὰ τὸ ἐρ-ράπτω.

Σημ. Ὅμοιος μὲ τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως διατίθεται καὶ τὸ ν τοῦ πάλιν καὶ παν- ὡς πρώτων συνθετικῶν· π. χ. παλίμ-παις, παλιγ-γενεσία, παλίν-στροφος, παμ-πληθής, παγ-κάκιστος, πάν-σοφος (καὶ πᾶς-σοφος), παν-σιρατιᾶ κ.τ.λ., πρὸ δὲ τοῦ ρ ἀφομοιοῦται κανονικῶς π. χ. παλιρ-ροια, παρ-ρησία, παρ-ρησιάζομαι.

Ἐπίρρημα.

§ 598. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων ὡς πρῶτον συνθετικὸν συνηθέστατα λαμβάνεται τὸ εὖ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται πλῆθος συνθέτων· π. χ. εὐγενής, εὐτυχής, εὐφυής, εὐπειθής, εὐπιστος, εὐθυμος, εὐπορος, εὐελπίς κ.τ.λ.

§ 599. Πλὴν τοῦ εὖ, ὡς πρῶτον συνθετικὸν λαμβάνεται τὸ ἄγχι, ἄρτι, καὶ ἄλλα τινὰ ἐπιρρήματα, ἀπὸ τῶν ὁποίων σχηματίζονται σπάνιά τινα σύνθετα· π. χ. ἀγχίνους, ἀγχέμαχος, ἀρτιγενής, ἀρτιθανής, ὀπιμαθής, παλίμπαις, ὑπίπυλος, ὑπιπέτης (= ὁ ὑποῦ πετόμενος, γεν. ὑπιπέτου) ἀείμνηστος, ἀεικίνητος, χαμερπής (= ὁ χαμαὶ ἔρπων) κ.τ.λ.

§ 600. Μόρια τινὰ ἔχοντα ἐπιρρηματικὴν σημασίαν χρησιμεύουν μόνον ὡς πρῶτα συνθετικά· εἶναι δὲ τὸ δυσ-, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῆς δυσκολίας, τὸ ἡμι- τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἡμίσεος, καὶ τὸ ἀ- τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρνήσεως, διὸ λέγεται ἀρνητικόν. Αἱ τρεῖς αὗται λέξεις καλοῦνται ἀχώριστα μόρια.

α') Τὰ ἀπὸ τοῦ δυσ- σύνθετα εἶναι πλεῖστα καὶ ἐκφράζουν τὴν

ἀντίθετον ἔννοιαν τῶν ἀπὸ τοῦ εὖ συνθέτων π.χ. δυσγενής, δυστυχής, δυσπειθής, δύσπιστος, δύσθυμος, δυσώδης κ.τ.λ.

β') Τὰ ἀπὸ τοῦ ἀ- τοῦ ἀρνητικοῦ σύνθετα εἶναι ἐπίσης πλείονα καὶ ἐκφράζουν πολλάκις παρεμφερῆ ἔννοιαν πρὸς τὰ ἀπὸ τοῦ δυσ- σύνθετα π.χ. ἀτυχήs, ἀπειθής, ἀπιστος, ἄθυμος, ἄγνωστος ἄπαις (=ὁ μὴ ἔχων παῖδας), ἀπράγμων (=ὁ μὴ ἔχων πράγματα, ἐνοχλήσεις), ἀγράμματος κ.τ.λ.

Σημ. 1. Ἐὰν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τὸ μόριον τοῦτο γίνεται ἀν- π.χ. ἀν αλήθης, ἀν-αρίθμητος, ἀν-αυδος. ἀν-υπόδουτος, ἀν-ώματος κ.τ.λ.

Σημ. 2. Τὸ ἐπίθετον ἄκων προήλθεν ἀπὸ τοῦ ἀέκων, τὸ δὲ ἄργος ἀπὸ τοῦ ἀεργός· ἐν τούτοις δηλαδὴ τὸ μόριον ἀ- παρέμεινεν ἄνευ τοῦ ν καὶ συνηρέθη μετὰ τοῦ ἐπομένου ε εἰς α μακρόν. Ἐπίσης ἄνευ τοῦ ν παρέμεινε τὸ ἀ- εἰς τὰ ἐπίθετα ἄυπνος, ἄόρατος, ἀήττητος, ἀόριστος, ἄοπλος, ἄωρος, καὶ εἰς ἄλλα τινά.

γ') Τὰ ἀπὸ τοῦ ἡμι- σύνθετα δὲν εἶναι πολλά· π.χ. ἡμίγυμνος ἡμίλευκος, ἡμιτελής, ἡμιθανής, ἡμίβρωτος, ἡμίσιος (=μισοψημένος), ἡμίκανστος κ.τ.λ.

δ') Εἰς τὰ ἀχώριστα μόρια ἀνήκει καὶ τὸ μόριον νη-, ἀπὸ τοῦ ὁποίου σχηματίζονται ὀλίγιστά τινα σύνθετα π.χ. νήνεμος—νηνεμία (νη-ἄνεμος), νήποινος—νηποινεί.

Δεύτερον συνθετικόν.

Οὐσιαστικόν.

§ 601. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, παραμένῃ δὲ καὶ τὸ σύνθετον οὐσιαστικόν, τότε τὸ δεύτερον συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον π.χ. ἀκρόπολις, πρωταγωνιστής (πρῶτος ἀγωνιστής), ἡμίθεος, ἀρμάμαξα, ξιφομάχαιρα (=μάχαιρα ὅμοια μὲ ξίφος) πλουθυγεία (=πλοῦτος καὶ υγεία), πτωχαλαζών κ.τ.λ.

Σημ. Ἐνίοτε τὸ δεύτερον συνθετικὸν μεταβάλλεται π.χ. ἐπιτόκιον (τόκος), προάσιον (ἄστν), πολυάνδριον (ἀνήρ), ἡμιώριον (ῶρα), ἡμιμέδιμνον (μέδιμνος), ἡμίδραχμον (δραχμῆ) κ.τ.λ.

§ 602. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ σύνθετον ἀποβαίνει ἐπίθετον, τότε

α') Ἐὰν ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ εἶναι κατάλληλος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους, δὲν μεταβάλλεται π. χ. ἀγλαόκαρπος, βαθύκολπος, ἄπολις (γεν. ἀπόλιδος), πολύβοτρος, τρίπηχυς (γεν. τριπήχεις), μονοχίτων, μακρόχειρ, ἄχαρις, ἄφρονις κ.τ.λ.

β') Ἐὰν ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ δὲν εἶναι κατάλληλος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους, μεταβάλλεται αὕτη π.χ. ἀνανδος (αὐδὴ), καλλίζωνος (ζώνη), πολυμήχανος (μηχανή), ἔφηβος (ἦδη), πολυπράγμων (πρᾶγμα), ἄσημος (σῆμα), ἐπίσημος (σῆμα), ἀγοράμματος (γράμμα), ἀνανδρος (ἀνήρ), σάφρων (φρήν) κ.τ.λ.

γ') Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -ος, τὸ σύνθετον λήγει εἰς -ης γεν. -ους π.χ. περικαλλῆς (κάλλος), ἐπιμήκης (μῆκος), πολυμελῆς, (μέλος), εὐμεγέθης (μέγεθος), εὐειδῆς (εἶδος) ἐπικερδῆς (κέρδος), διειθῆς πολυειθῆς (ἔτος) κ.τ.λ.

Ἐπίθετον.

§ 603. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, ἡ κατάληξις δὲν μεταβάλλεται π.χ. παμποίκιλος, ἡμίλευκος, εὐδηλος, ἀνελεύθερος, ἀναλήθης πολυπλάνητος κ.τ.λ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα ἀβαθῆς, ἀπλαιῆς, ἀβαρῆς, ἀπαχῆς ἔχουν ὡς δεύτερον συνθετικὸν τὸ βάθος, πλάτος, βάρος, πάχος.

Ῥῆμα.

§ 604. Τὸ ῥῆμα ὡς δεύτερον συνθετικὸν παραμένει ἀμετάβλητον, ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις π. χ. προλέγω, ἐπιλέγω καταγράφω, διαγράφω κ.τ.λ.

§ 605. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν σχηματιζόμενον εἶναι ὄνομα (προσηγορικὸν ἢ ἐπίθετον) λήγει

α') εἰς -ος π. χ. ταχυγράφος, ναυπηγός, ἵππαρχος, εὐάγωγος, ἰσόρροπος, εὐφορος κ.τ.λ.

β') εἰς -ης (γεν. -ου) π. χ. ὑπιπέτης (πέτομαι), ὀλυμπιονίκης, βιβλιοπώλης, βυρσοδέψης (δέψω), τελώνης (ἠνοῦμαι).

γ') εἰς -ης (γεν. -ους) π. χ. ἀμφιθαλῆς (θάλλω), εὐπειθῆς (πειθομαι), δευδροκῆς (δέρομαι), αἰμοσταγῆς (στάζω), νομοταγῆς (τάττομαι), εὐσταλῆς (στέλλομαι) προπετῆς (πίπτω) κ.τ.λ.

δ') εἰς -της (γεν. -του) π. χ. κυνηγέτης, ἰχνηλάτης, ὀνοματοθέτης.
 ε') εἰς -ς π. χ. ἀγνώς (γεν. -ῶτος, γινώσκω) = ἄγνωστος,
 ἡμιθυής (γεν. -ήτος, θνήσκω) = μισοπεθαμένος, ἡμιθρῶς (γεν.
 (-ῶτος, βιβρώσκω) = μισοφαγωμένος.

Παρατηρήσεις.

§ 606. Εἰς πολλὰ σύνθετα τὸ ἀρχτικὸν φωνήεν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ ἄ, ε, ο ἐκτείνεται, τὸ μὲν ἄ καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὰ ἑξῆς: ἄγω: φορηγός στρατηγός κ.τ.λ.: ἀκούω ὑπήκοος, ἀνήκουστος κ.τ.λ. ἀπέομαι: ἀνήκεστος, ἄνεμος: εὐήνεμος, νηγεμία, ἐλαύνω: ἀρματηλάτης, ὀνηλάτης, σφυρηλάτος κ.τ.λ. ἔρχομαι, θέμ. ἐλυθ, πρόσηλυς (γεν. -υδος) ἐπηλυς κ.τ.λ. ἔλεος: ἀηλεής, ἐρέσσω: ὑπηρετής, ἐρίζω: ἀναμφήριστος, ὀβολός: διῶβολον, τριῶβολον κ.τ.λ., ὀδύνη: ἀνώδυνος, ἐπῶδυνος κ.τ.λ. ὀλεθρος: πανώλεθρος, ἀνώλεθρος, ὄζω: εὐώδης, δυσώδης, ὄλλυμι: ἐξώλης, πανώλης, ἀπώλεια, ὄροφος: διώροφος, τριώροφος, ὄρύσσω: φρεωρύχος, τυμβωρύχος, διῶρουξ κ.τ.λ. ὄμνυμι: συνωμότης, ἐξωμότης, ὀμαλός: ἀνώματος κ.τ.λ.

Σημ. Εἰς τινὰ τὸ α τοῦ ἄγω ἐκτείνεται εἰς α μακρόν. π. χ. λογᾶγός, ξενᾶγός, οὐρᾶγός.

§ 607. Τῶν ὀνομάτων ἀγορὰ καὶ ὀνομα ὡς δευτέρων συνθετικῶν τὸ μὲν ἀρχτικὸν φωνήεν ἐκτείνεται, τὸ α εἰς η, καὶ τὸ ο εἰς ω, τὸ δὲ ο τῆς παραληγοῦσης τρέπεται εἰς υ' π. χ. πανήγυρις, δμήγυρις, ἀνώνυμος, ἐπώνυμος, περιώνυμος κ.τ.λ.

§ 608 Ὅταν τὸ ὀνομα γῆ χρησιμεύει ὡς πρῶτον συνθετικὸν μέρος, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω- ἢ τὸ γη- π. χ. γεωμέτρης, γεωγράφος, γήλοφος, γηγενής· ὅταν δὲ χρησιμεύῃ ὡς δεύτερον συνθετικὸν μέρος λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω-, γαιο καὶ γειο- π. χ. εὐγεως, μεσόγαιος, ἢ μεσόγειος.

Παρασύνθετα.

§ 609. Παρασύνθετα ὀνόματα εἶδομεν ἐν τῇ περὶ παραγωγῆς κεφαλῶν, ὅποια τὰ ἑξῆς: προστάτης ἀπὸ τοῦ προΐσταμαι, ἐπιτολεὺς ἀπὸ τοῦ ἐπιτέλλομαι, φιλονικῶ ἀπὸ τοῦ φιλονίκος, εὐγένεια ἀπὸ τοῦ εὐγενής· εὐνοια ἀπὸ τοῦ εὐνοῦς κ.τ.τ.

§ 610. Εἰς τὰ παρασύνθετα ἀνήκουν καὶ τινε παράγωγα ἀπὸ δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι λέγονται μὲν ὁμοῦ πρὸς ἔκφρασιν μιᾶς ἐννοίας, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦν σύνθετον λέξιν· π. χ. *καλοκαγαθία* ἀπὸ τοῦ *καλὸς καγαθός*, *ἀνδραγαθία* ἀπὸ τοῦ *ἀνὴρ ἀγαθός*, *Ἀρεοπαγίτης* ἀπὸ τοῦ *Ἄρειος Πάγος*, *Αἰγιοσοποταμίτης* ἀπὸ τοῦ *Αἰγὸς ποταμοί* πδλ. καὶ τὰ σημερινὰ *Αἰγαιοπελαγίτης*, *Στερεοελλαδίτης*, *Ἀγιοταφίτης* κ.τ.λ.

Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 611. Ἐπειδὴ ἡ σύνθετος λέξις ἀποτελεῖται ἐκ δύο λέξεων, ἐπόμενον εἶναι ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἐννοιῶν· ἀλλ' ἡ σχέσις τῶν ἐννοιῶν τούτων πρὸς ἀλλήλας δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ· οὕτω

§ 612. Α) Ἐκ τῶν δύο ἐννοιῶν τοῦ συνθέτου ἢ μὲν μία εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα ἔννοια, ἢ δὲ ἄλλη προσδιορισμὸς τῆς κυριαρχοῦσης ἐννοίας π. χ. τὸ περιεχόμενον τῆς συνθέτου λέξεως *ὕδρομυλος* ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ *ὑδατος* καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ *μύλου*· ἀλλ' ἡ κυριαρχοῦσα ἔννοια εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ *μύλου*, ἢ δὲ ἔννοια τοῦ *ὑδατος* προσδιορίζει τὴν ἔννοιαν ταύτην· ἦτοι *ὕδρομυλος* = *μύλος* *κινούμενος δι' ὑδατος*.

α') Κατὰ ταῦτα, τὰ σύνθετα *ὕδρομυλος*, *ἀνεμόμυλος*, *χειρόμυλος*, *ἀτμόμυλος* ἐκφράζουν πάντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *μύλου* μὲ διαφόρους προσδιορισμούς.

β') Τὰ σύνθετα *φιλότιμος*, *φιλόδικος*, *φιλοχρήματος* ἐκφράζουν τὴν ἔννοιαν τοῦ *φιλεῖν* μὲ διαφόρους προσδιορισμούς, ἦτοι = ὁ *φιλῶν* (ὑπὲρ τὸ δέον) τὴν *τιμὴν*, ὁ *φιλῶν* τὴν *νίκην*, ὁ *φιλῶν* τὰ *χρήματα*.

γ') Τὰ σύνθετα *νανμάχος*, *πεζομάχος*, *ἵππομάχος*, *τειχομάχος* κ.τ.λ. ἐκφράζουν τὴν ἔννοιαν τοῦ *μάχεσθαι* μὲ διαφόρους προσδιορισμούς, ἦτοι = ὁ *μαχόμενος* ἀπὸ τῆς *νεώς*, ὁ *μαχόμενος* *πεζῇ*, ὁ *μαχόμενος* *ἑφιππος*, ὁ *μαχόμενος* ἀπὸ τοῦ *τείχους* (ἢ *περὶ τὸ τεῖχος*).

δ') Τὰ σύνθετα *μακρόχειρ*, *ἑτερόχειρ*, *ἄχειρ* ἐκφράζουν τὴν ἔννοιαν τῆς *χειρός*, ἀποδίδεται δὲ ἡ ὅλη ἔννοια τοῦ συνθέτου ὡς *ιδιότης* εἰς τι οὐσιαστικόν, νοουμένης τῆς *μετοχῆς ἔχων* μὲ ἀντικείμενον τὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι = ὁ *ἔχων μακρὰν χεῖρα*, ὁ *ἔχων τὴν ἐτέραν χεῖρα*, ὁ *μὴ ἔχων χεῖρα*.

ε') Τὰ σύνθετα πολύκαρπος, ἀγλαόκαρπος, ἄκαρπος κ.τ.λ. ἐκφράζουν ὁμοίως τὴν ἔννοιαν τοῦ καρποῦ, ἦτοι = ὁ ἔχων (παρέχων, ποιῶν) πολλοὺς κάρπους, ὁ ἔχων ἀγλαοὺς καρποὺς, ὁ μὴ ἔχων καρποὺς.

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα λέγονται *ὑποτακτικὰ σύνθετα*.

§ 613. Β') Αἱ δύο ἔννοιαι τοῦ συνθέτου εἶναι αὐτοτελεῖς καὶ ἰσοδύναμοι πρὸς ἀλλήλας· π. χ. *ιατρόμαντις* = ὁ ἱατρὸς ἅμα καὶ μάντις, *τραγέλαφος* = ὁ τράγος ἅμα καὶ ἔλαφος, *γλυκύπικρος* = ὁ γλυκὺς ἅμα καὶ πικρὸς, *ἀκριβοδίκαιος* = ὁ ἀκριβοῦς ἅμα καὶ δίκαιος, *ἡμερονύκτιον* = ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ ὁμοῦ ὡς ὅλον νοσοῦμεναι, *νυθχημερὸν* = ἐν νυκτὶ ἅμα καὶ ἡμέρα.

Τὸ ἐπίθετον *ὕδρογειος* (σφαῖρα) ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ὕδατος καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς γῆς αὐτοτελεῶς, ἀμφοτέραι δὲ ὁμοῦ ἀποδίδονται εἰς τι οὐσιαστικόν, ἦτοι = ἡ ἐξ ὕδατος ἅμα καὶ γῆς (σφαῖρα) ὁμοίως *χρυσελεφάντινος* = ὁ ἐκ χρυσοῦ ἅμα καὶ ἐλέφαντος.

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα λέγονται *παρατακτικὰ σύνθετα*.

Σημ. Τοιαῦτα σύνθετα ἢ ἀρχαία γλῶσσα εἶχεν ὀλίγιστα· πολὺ περισσότερα ἔχει ἡ νέα· π. χ. *ἀμπελοχώραφα*, *γυναικόπαιδα*, *μαχαιοροπίρουνα*, — *μωρόκακος*, *μαυροκίτρινος*, κ.τ.λ.

§ 614. Τὰ ὑποτακτικὰ σύνθετα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις· ὡς ἑξῆς.

α') Τὰ σύνθετα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον κατανοεῖται σως ὡσὰν νὰ ἦτο λελυμένη ἢ σύνθεσις λέγονται *προδιοριστικὰ* π. χ. *φιλόνικος* = ὁ φιλῶν τὴν νίκην, *ναυμάχος* = ὁ ἀπὸ νεῶς μαχόμενος.

β') Τὰ σύνθετα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον κατανοεῖται, νοομένης τῆς μετοχῆς ἔχων, λέγονται *κτητικὰ*· π. χ. τὸ *μακρόχειρ*, λυθείσης τῆς συνθέσεως (= μακρὰ χεῖρ), δὲν κατανοεῖται εἶναι ἀνάγκη νὰ νοηθῇ ἡ μετοχὴ ἔχων (= ὁ ἔχων μακρὰν τὴν χεῖρα)· ὁμοίως *σώφρων* = ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας, *κακοδαίμων* = ὁ ἔχων κακὸν δαίμονα (τύχην) κ.τ.λ.

§ 615 Κατὰ ταῦτα τὰ σύνθετα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις α') εἰς τὰ *προδιοριστικὰ*, β') εἰς τὰ *κτητικὰ* καὶ γ') εἰς τὰ *ὑποτακτικὰ*.

§ 616 Αἱ προθέσεις ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν· π. χ. *προλέγω* = πρότερον λέγω, *ἐπιλέγω* = κατόπιν

λέγω, πρόλογος = τὰ πρότερον λεγόμενα, ἐπίλογος = τὰ κατόπιν λεγόμενα, καταγράφω = καταλογάδην γράφω, ἐπιγράφω = ἐπάνω γράφω κ.τ.λ.

β') Πολλάκις ἡ ἔννοια τῆς προθέσεως συντελεῖ εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος ἢ καὶ ὅλως ἀφανίζεται· π.χ. ἀποθανυμάζω ἐπιτακτικώτερον τοῦ θανυμάζω, ὁμοίως τὸ ἀποδειλιῶ τοῦ δειλιῶ. τὸ ἐγκαταλείπω τοῦ καταλείπω κ.τ.λ. ἀλλὰ ἀγγέλω καὶ ἀναγγέλλω, θαρρύνω καὶ παραθαρρύνω ἄνευ σχεδὸν διαφορᾶς.

Τονισμὸς τῶν συνθέτων.

§ 617. Τὰ σύνθετα τονίζονται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἄνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· π.χ. ἀκρόπολις, τρίπηχυς, μακρόχειρ, μονοχίτων κ.τ.λ.

§ 618. Τὰ λήγοντα εἰς -α, -η, -ω, -εως, -της, -μος οὐσιαστικὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης ὅπως καὶ τὰ ἀπλᾶ· π.χ. ἐκδορά, προσλαλιά, μισθοφορά, συγγραφή, παρακμή, ἀφορμή, συγγραφεύς, ἀντιβασιλεύς, ἀρχιγραμματεύς, συμμαθητής, πρωταγωνιστής, περισπασμός, καθαρισμός κ.τ.λ.

Σημ. Ἐξαίρουται τὰ λήγοντα εἰς -σταθμος, -δεσμος· π.χ. ναύσταθμος, σύνδεσμος, ἐπίδεσμος, σιγηθόδεσμος κ.τ.λ.

§ 619. Σύνθετα εἰς -ος μὲ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ῥήμα τονίζονται ὡς ἑξῆς:

α') Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἢ τὸ ἐπίρρημα εὖ ἢ τὸ ἀχώριστον μόριον δυσ- καὶ τὸ ἀρνητικὸν ἀ- προπαροξύνονται· π.χ. ἀπόγονος, ἐπίσκοπος, εὐφορος, εὐάγωγος, δύστοκος, δύστιροπος, ἄφορος, ἀνάγωγος κ.τ.λ.

β') Ἄν τὸ ῥήμα εἶναι παθητικῆς ἢ ἀμεταβάτου διαθέσεως ἐπίσης προπαροξύνονται· π.χ. πρωτότοκος (= ὁ πρῶτος γεννηθεὶς), μητρόκτινος ἢ πατρόκτινος (= ὁ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς φονευθεὶς), ἡμίεργος (= ἡμιτέλεστος), ἰσόρροπος (= ὁ ἐξ ἴσου ῥέπων), καλλίρους — καλλίροος, (= ὁ καλῶς ῥέων) κ.τ.λ.

γ') Ἄν τὸ ῥήμα εἶναι ἐνεργητικῆς μεταβατικῆς διαθέσεως, εἶναι δὲ ἢ παραλήγουσα βραχεῖα παροξύνονται· π.χ. καρποφόρος, χρησμολόγος, πατροκτόνος, μητροκτόνος, παιδοκτόνος (= ὁ τὸν πα-

τέρα, τὴν μητέρα, τὸν παῖδα κτείνας), πρωτοτόκος (=δὲ τὸ πρῶτον γεννήσας)

ἂν δὲ ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ δεξύνονται: ναυπηγός, τραγωδός, στρατηγός, δημαγωγός, χειροουργός κ.τ.λ.

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ ἡνίοχος, ἵππαρχος, κακοῦργος, ἱερόσουλός, ἐπίβουλός καὶ ἄλλα τινὰ ὁμοίως λήγοντα.

§ 620. Σύνθετα εἰς -ος μὲ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα προπαροξύνονται: π.χ. φιλόπονος, πανσίλυπος, λιπόστρατος, ἀξιόλογος, πολύτιμος, πολύνους (πολύνοσος), ἀξιόπιστος, χειροποίητος, δύσβατος, ἄπρακτος ἀπόρρητος κ.τ.λ.

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐχόντων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἰς -τος φυλάττουσι τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τὰ παρασύνθετα π.χ. διαβατός, διαίρετός, διαλυτός, ἐπαινετός, ἐκλεκτός κ.τ.λ. ἀπὸ τῶν ῥημάτων διαβαίνω διαιροῦμαι, διαλύω ἐπαινώ, ἐκλέγω κ.τ.λ..

Σημ. 2. Τὰ εἰς -τέος σύνθετα φυλάττουσι τὸν τόνον ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς διαβατέος ἐπαινετέος κ.τ.λ.

Σημ. 3. Τὰ εἰς -τος δεξύτονα καὶ τὰ εἰς -τέος παραμένουν τρικτάληκτα: π.χ. διαβατός—διαβατὴ—διαβατὸν, διαβατέος,—διαβατέα—διαβατέον κ.τ.λ.

§ 621. Τὰ εἰς -ης (γεν. -ους) σύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: π.χ. συμμαγής, εὐλαβής, ἔλλιπής, ἐγκρατής, εὐμενής, εὐπειθής θεοφιλής, πολυτελής.

β') Κτ' ἐξάρεσιν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς τὰ λήγοντα εἰς -άντης, -άρχης, -ήθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης: π.χ. ἀνάντης, αὐτάρκης, εὐήθης, ποδῆρης, οὐρανομήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης, ἀναλήθης, φιλαλήθης κ.τ.λ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Κατάλογος Ἀνωμάτων Ῥημάτων.

ἀγορεύω (σύνθετον μετὰ τῶν προθέσεων ἀπό, πρός, ἀνά, ὑπό, σύν, κατὰ ἀντικαθιζτῆ τὸ λέγω, ὃ ἴδε) π.χ. ἀναγορεύω, παρακ. ἀηγόρευον, μέλλ. ἀνερωῶ, ἀόρ. ἀνεῖπον, παρακ. ἀνείρηκα. Πισθ. ἀναγορεύομαι, μελλ. ἀναρωθησομαι ἀόρ. ἀνερωθήην, παρακ. ἀνείρημαι. Ὅμοίως ἀπαγορεύω, προσαγορεύω κτλ.

αἰρῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω) μελλ. αἰρήσω, ἄορ. εἶλον, παρακ. ἤροκα, κτλ. (ἐπὶ τῆς παθητικῆς ἐννοίας χρησιμεύει τὸ **ἀλίσκομαι**, ὁ ἴ.). Μέσ. αἰροῦμαι (=ἐκλέγω) μελλ. αἰρήσομαι, ἄορ. εἶλομην παρακ. ἤρομαι κτλ. Ἐπὶ παθ. ἐννοίας αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι), μελλ. αἰρεθήσομαι, ἄορ. ἤρέθην, παρακ. ἤρομαι κτλ.

αἰρῶ (=σηκώνω), πρκατ. ἤρουν, μελλ. αἰρῶ ἄορ. ἤρα, παρακ. ἤροκα.

αἰσθάνομαι μελλ. αἰσθήσομαι, ἄορ. ἤσθόμην, πρκατ. ἤσθημαι.

ἀλίσκομαι (=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι) μελλ. ἀλώσομαι, ἄορ. εἶλων, πρκατ. εἶλωκα. Ἐπὶ ἐνεργ. ἐννοίας τὸ αἰρῶ, ὁ ἴ.

ἀμαρτάνω, μελλ. ἀμαρτήσομαι, ἄορ. ἤμαρτον, παρακ. ἤμαρτηκα. Ἐπὶ παθ. ἐννοίας λέγεται ἀπροσώπως: ἀμαρτάνεται (=λάθος γίνεται), ἄορ. ἤμαρτήθη παρακ. ἤμαρτηται, μετχ. ἤμαρτημένα = τὰ λάθη.

ἀναιροῦμαι (ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνησκόντων = συλλέγω, καὶ θάπτω) μελλ. ἀναιρήσομαι, ἄορ. ἀνειλόμην, πρκατ. ἀνήρομαι.

ἀναμιμνήσκω (=ὑπενθυμίζω) μέλλ. ἀναμνήσω, ἄορ. ἀνέμνησα. Μέσ. ἀναμιμνήσκομαι (=ἐπὶ πνεύματι εἰς τὴν μνήμην μου, ἐνθυμούμαι), μελλ. ἀναμνησθήσομαι, ἄορ. ἀνεμνήσθην παρακ. μέμνημαι (ἄνευ τῆς προθέσεως) ὁμοίως ὑπομιμνήσκω.

ἀπεχθάνομαι (=τινι = γίνομαι μισητὸς εἰς τινα) ἄορ. ἀπήχθόμην παρακ. ἀπήχθημαι.

ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), μελλ. ἀποδράσομαι, ἄορ. ἀπέδραν, παρακ. ἀποδέδρακα κτλ.

ἀποθνήσκω (=ὡς καὶ σήμερον ἢ φονεύομαι) μελλ. ἀποθανοῦμαι ἄορ. ἀπέθανον, πρκατ. τέθηκα (ἄνευ τῆς προθέσεως) κτλ.

ἀπολλυμι (=χάνω, φονεύω), πρκατ. ἀπόλλυν, μελλ. ἀπολώ, ἄορ. ἀπώλεσα, πρκατ. ἀπολώλεκα, ὑπερ. ἀπωλώλεκεν. Παθ. ἀπόλλυμαι (=χάνομαι, φονεύομαι), μελλ. ἀπολοῦμαι, ἄορ. ἀπωλόμην, παρακ. ἀπόλωλα, ὑπερ. ἀπωλώλειν.

ἀφικνοῦμαι (=φθάνω, καταφθάνω), μελλ. ἀφίξομαι, ἄορ. ἀφικόμην, παρακ. ἀφῆγμαι κτλ.

ἄχθομαι (=ἀγανακτῶ λυποῦμαι), μελλ. ἀχθήσομαι, ἄορ. ἤχθέσθην.

βαίνω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἀνά, κατά, διά, ἀπό, ἐκ παρὰ, κτλ.) μελλ. βήσομαι, ἄορ. ἔβην, παρακ. βέθηκα, κτλ. Παθ. βαίνομαι ἄορ. ἐβάθην.

βάλλω, μελλ. βαλῶ, ἀόρ. ἔβαλον, παρακ. βέβληκα κτλ. Παθ. βάλλομαι, μελλ. βληθήσομαι, ἀόρ. ἐβλήθην, παρακ. βέβλημαι κτλ. Μέσον περιβάλλομαι, μέλλ. περιβαλοῦμαι, ἀόρ. περιεβαλόμην κ.τ.λ.

γίγνομαι, μελλ. γενήσομαι, ἀόρ. ἐγενόμην, παρακ. γέγονα καὶ γεγένημαι κτλ.

γινώσκω (= 1 γνωρίζω, ἀφηρ. γνώσις, 2 σκέπτομαι, ἀποφασίζω, ἀφηρ. γνώμη), μελλ. γνώσομαι ἀόρ. ἔγνω, παρακ. ἔγνωκα, κτλ. παθ. γινώσκομαι (= γνωρίζομαι), μελλ. γνωσθήσομαι, ἀόρ. ἐγνώσθην, παρακ. ἔγνωσαι, κτλ.

δάκνω μελλ. δήξομαι, ἀόρ. ἔδακον. Παθ. δάκνομαι μελλ. δηχθήσομαι, ἀόρ. ἐδήχθην παρακ. δέδηγμαί.

δεῖ (= εἶναι ἀνάγκη, πρέπει) παρατ. ἔδει, μελλ. δεήσει, ἀόρ. ἐδέησε.

δέομαι (1 = ἔχω ἀνάγκην, 2 = παρακαλῶ) μελλ. δεηθήσομαι, ἀόρ. ἐδεήθην, παρακ. δεδέημαί.

δοκῶ (= φαίνομαι), μελλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα.

δοκεῖ (= φαίνεται καλόν) μελλ. δόξει, ἀόρ. ἔδοξε, παρακ. δέδοκται, ὑπερ. ἐδέδοκτο, μετχ. δεδογμένον.

δύναμαι παρατ. ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην, μελλ. δυνήσομαι, ἀόρ. ἐδυνήθην, καὶ ἠδυνήθην.

δύω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἐν καὶ, ἀπὸ κτλ.) μελλ. δύσω ἀόρ. ἔδυσα. Παθ. δύομαι μελλ. δύσομαι, ἀόρ. ἔδυν, παρακ. δέδυσκα κτλ.

ἐγείρω, μελλ. ἐγερωῶ, ἀόρ. ἤγειρα. παρακ. ἐγήγερα. Μέσ. ἐγείρομαι, μελλ. ἐγερθήσομαι, ἀόρ. ἠγέρθην, παρακ. ἐγήγερα (= εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἐγρήγορα (= εἶμαι ἄγρυπνος).

ελαύνω (= προχωρῶ κτλ.) μελλ. ἐλῶ (ἄω), ἀόρ. ἤλασα, παρακ. ἐλήλακα. Παθ. ελαύνομαι, ἀόρ. ἠλάθην.

εἰλω, παρτ. εἶλκον, μελλ. ἐλξω ἀόρ. εἶλκυσα, παρακ. εἶλκυκα. Παθ. εἰλομαι, ἀόρ. εἰλύσθην, παρακ. εἶλκυσμαι.

ἐπιμέλομαι, (ἢ ἐπιμελοῦμαι), μέλλ. ἐπιμελήσομαι, ἀόρ. ἐπεμελήθην, παρακ. ἐπιμεμέλημαι.

ἐπομαι παρατ. εἶπόμην, μέλλ. ἐπομαι, ἀόρ. ἐσπόμην.

ἐρχομαι, παρατ. ἦα καὶ ἦεν, μέλλ. εἶμι, ἀόρ. ἦλθον παρακ. ἐλήλυθα κτλ.

εὐρίσκω, μέλλ. εὐρήσω ἄορ. εὐρον κ. ἠῦρον παρακ. εὐρηκα κ. ἠῦρηκα. Παθ. εὐρίσκομαι, μέλλ. εὐρεθήσομαι, ἄορ. εὐρέθην καὶ ἠῦρέθην, παρακ. εὐρημαι καὶ ἠῦρημαι.

ἐσθίω, μέλλ. ἔδομαι, ἄορ. ἔφαγον, παρακ. ἐδήδοκα.

ἔχω, παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. ἔσχον, παρακ. ἔσχηκα κτλ. Μέσ. ἔχομαι, μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, ἄορ. ἐσχόμεν, παρακ. ἔσχημαι.

ζῶ, παρατ. ἔζων, μέλλ. βιώσομαι, ἄορ. ἐβίον, παρακ. βεβίωκα.

ἦκω (=ἔχω ἔλθει), παρατ. ἦκον, (=ἦλθον), μέλλ. ἦξω.

θιγγάνω (=ἐγγίζω, ψάύω) ἄορ. ἔθιγον.

ἴστημι, παρατ. ἴστην, μέλλ. στήσω, ἄορ. ἔσθησα. Παθ. ἴσταμαι, παρατ. ἰστάμην, μέλλ. σταθήσομαι, ἄορ. ἐστάθην. Μέσον ἴσταμαι, παρατ. ἰστάμην, μέλλ. στήσομαι, ἄορ. ἐσθησάμην, ἄορ. β' ἔστην, παρακ. ἔσθηκα, μέλλ. τετελ. ἐστήξω.

καλῶ, μέλλ. καλῶ, ἄορ. ἐκάλεσα, παρακ. κέκληκα κτλ. Παθ. καλοῦμαι, μέλλ. κληθήσομαι, ἄορ. ἐκληθην, παρακ. κέκλημαι, κτλ. Μέσον ἐπικαλοῦμαι, μέλλ. ἐπικαλοῦμαι, ἄορ. ἐπεκαλεσάμην.

κάμνω, μέλλ. καμοῦμαι, ἄορ. ἔκαμον, παρακ. κέκμηκα κτλ.

κατάγνυμι, ἄορ. κατέαξα Παθ. κατάγνυμαι, παρακ. κατέαγα.

κεράννυμι, ἄορ. ἐκέρασα. Παθ. καὶ μέσον κεράννυμαι, μέλλ. κερθήσομαι, ἄορ. ἐκράθην, παρακ. κέκραμαι.

λαγχάνω (=ἐπιτυγχάνω διὰ κλήρου), μέλλ. λήξομαι, ἄορ. ἔλαχον παρακ. εἴληχα.

λαμβάνω, μέλλ. λήψομαι, ἄορ. ἔλαβον, παρακ. εἴληφα, Παθ. λαμβάνομαι, μέλλ. ληφθήσομαι, ἄορ. ἐλήφθην, παρακ. εἴλημμαι. Μέσον λαμβάνομαι, ἐλαβόμεν, ἐπιλαμβάνομαι, ἐπελαβόμεν κτλ.

λανθάνω (τινὰ = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, κρύπτομαι). μέλλ. λήσω, ἄορ. ἔλαθον, παρακ. λέληθα. Μέσον ἐπιλανθάνομαι, (=λησμονῶ), μέλλ. ἐπιλήσομαι, ἄορ. ἐπελαθόμεν, παρακ. ἐπιλέλημαι.

λέγω, μέλλ. λέξω καὶ ἐρῶ, ἔλεξα καὶ εἶπον, παρακ. εἶρηκα. Παθ. λέγομαι, μέλλ. λεχθήσομαι καὶ ῥηθήσομαι, ἄορ. ἐλέχθην καὶ ἐρρήθην, παρακ. λέλεγμαι καὶ εἶρημαι, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. Τὸ ῥήμα τοῦτο συντίθεται μόνον μετὰ τῶν προθέσεων ἐπί, ἀντί καὶ πρό (ἐπιλέγω, ἀντιλέγω, προλέγω), τὸ δὲ μέσον μετὰ τῆς προθέσεως διὰ

(διαλέγομαι) ἴ. ἀγορεύω. Μέσον διαλέγομαι, μέλλ. διαλέξομαι, ἀόρ. διελέχθην. παρακ. διείλεγμαι.

λείπω, μέλλ. λείψω, ἀόρ. ἔλιπον, παρακ. λέλοιπα. Παθ. καὶ μέσ. λείπομαι, μέλλ. λειφθήσομαι ἀόρ. ἐλείφθην, παρακ. λέλειμμαι, μέσ. ἀόρ. ἐλιπόμην.

μανθάνω, μέλλ. μαθήσομαι, ἀόρ. ἔμαθον παρακ. μεμάθηκα.

μέλει (ἀπροσώπως: μέλει μοί τινος = φροντίζω περί τινος), παρατ. ἔμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακ. μεμέληκε.

μέλλω, παρατ. ἔμελλον καὶ ἤμελλον μέλλ. μελήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα.

μίγνυμι καὶ μείγνυμι, μέλλ. μίξω καὶ μείξω, ἀόρ. ἔμυξα καὶ ἔμειξα, παθ. παρακ. μέμιγμαί καὶ μέμειγμαί κ. τ. λ. ἀλλὰ παθ. μέλλ. β' μιγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐμίγην (μόνον μὲ ἰ).

οἶομαι καὶ οἶμαι (=νομίζω), παρατ. ὤομην καὶ ὤμην, μέλλ. οἴησομαι, ἀόρ. ὤήθην.

οἶχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), παρατ. ὤχόμην, (= ἀπῆλθον).

ὄμνυμι. μέλλ. ὄμοῦμαι, ἀόρ. ὤμοσα, παρακ. ὄμώμοκα, ὑπερσ. ὄμωμόκειν.

ὄρῶ (ὄράω), παρατ. ἐώρων, μέλλ. ὄρομαι, ἀόρ. εἶδον, παρακ. ἐόρακα. ὑπερσ. ἐωρώκειν. Παθ. ὄρῶμαι, παρατ. ἐωρώμην, μέλλ. ὄφθῆσομαι, ἀόρ. ὤφθην, παρακ. ἐόραμαι καὶ ὄμμαι κτλ.

ὀφείλω, μέλλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὤφειλῃσα καὶ ὤφελον.

πάσχω, μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. ἔπαθον, παρακ. πέπονθα κτλ.

πείθω, μέλλ. πείσω. ἀόρ. ἔπεισα, παρακ. πέπεικα καὶ πέποιθα (πέποιθά τινι = θαρρῶ τινι). Παθ. πείθομαι, μέλλ. πεισθήσομαι, ἀόρ. ἐπέισθην παρακ. πέπεισμαι, μέσ. μέλλ. πείσομαι.

πέτομαι παρατ. ἐπειτόμην, μέλλ. πτήσομαι, ἀόρ. ἐπτόμην.

πήγνυμι, (= πῆζω), μέλλ. πῆξω, ἀόρ. ἔπηξα. Μέσον πήγνυμαι, μέλλ. παγήσομαι, ἀόρ. ἐπάγην, παρακ. πέπηγα κτλ.

πίπτω, μέλλ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον, παρακ. πέπτωκα, κτλ.

πράττω, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακ. πέπραχα καὶ παρακ. β' πέπραγα κτλ.

πυνθάνομαι (1 = ἐρωτῶ, 2 μανθάνω), μέλλ. πύσομαι, ἀόρ. ἐπυθόμην, πέπυσμαι κτλ.

πωλῶ, μέλλ. πωλήσω, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρακ. πέπρακα. Παθ. πωλοῦμαι, ἀόρ. ἐπωλήθην, καὶ ἐπράθην, παρακ. πέπραμαι.

ῥέω, μέλλ. ῥηήσομαι, ἀόρ. ἔρρῶν. παρακ. ἔρρῶκα.

ῥήγνυμι, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα. Μέσον ῥήγνυμαι, ἀόρ. ἐρράγην, παρακ. ἔρρωγα.

σβέννυμι, παρατ. ἐσβέννυν. Παθ. σβέννυμαι, μέλλ. σθήσομαι, ἀόρ. ἐσθέσθην. Μέσος σβύννυμαι, ἀόρ. ἔσβην, παρακ. ἔσβεκα (= ἔσβεσμαι).

σῆπω, παθ. σήπομαι, μέλ. σαπήσομαι, ἀόρ. ἐσάπην, παρακ. σέσηπα, **σκοπῶ ἢ σκοποῦμαι** (= ἐξετάζω, πικρατηρῶ) παρατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέλλ. σκέφομαι, ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακ. ἐσκεμμαι.

συλλέγω, μέλλ. συλλέξω, ἀόρ. συνέλεξα, παρακ. συνείλοχα κτλ. Παθ. συλλέγομαι, μέλ. συλλεγήσομαι, ἀόρ. συνελέγην, παρακ. συνείλεγμαι (ὁμοίως ἀπολέγω, καταλέγω, ἐκλέγω).

τέμνω, μέλλ. τεμῶ, ἀόρ. ἔτεμον, παρακ. τέτμηκα. Παθ. τέμνομαι, μέλλ. τμηθήσομαι, ἀόρ. ἐτιμήθην, παρακ. τέτμημαι κτλ.

τήκω (= λειώνω), Μεσ. τήκομαι, ἀόρ. ἐτάκην, παρακ. τέτηκα.

τρέπω (= κάμνω τι νὰ μεταβληθῆ), μελλ. τρέψω, ἀόρ. ἔτρεψα. Παθ. τρέπομαι, ἀόρ. ἐτράπην καὶ ἐτρέφθην, παρακ. τέτραμμαι. Μέσον τρέπομαι (1=τρέπω τινὰ εἰς φυγήν), μελλ. τρέφομαι, ἀόρ. ἐτρεψάμην, (2=τρέπω ἐμαυτόν, κατευθύνομαι), μελλ. τρέφομαι, ἀόρ. ἐτραπόμην.

τρέχω, μελλ. δραμοῦμαι, ἀόρ. ἔδραμον, παρακ. δεδράμηκα.

τυγχάνω, μελλ. τεύξομαι, ἀόρ. ἔτυχον, παρακ. τετύχηκα.

ὑπισχνόομαι, παρατ. ὑπισχνούμην, μελλ. ὑποσχίσομαι, ἀόρ. ὑπεσχόμην, παρακ. ὑπέσχημαι.

φέρω, μελλ. οἶσω, ἀόρ. ἤνεγκον, παρακ. ἐνήνοχα. Παθ. φέρομαι, μελλ. ἐνεχθήσομαι, ἀόρ. ἤνέχθην, παρακ. ἐνήνεγμαι.

φεύγω, μελλ. φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι, ἀόρ. ἔφυγον, παρακ. πέφευγα.

φθείρω, μελ. φθερῶ, ἀόρ. ἔφθειρα, παρακ. ἔφθαρκα καὶ ἔφθορα (ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας). Παθ. καὶ μεσ. φθείρομαι, μελλ. φθαρήσομαι, ἀόρ. ἐφθάρην, παρακ. ἔφθαρμαι.

Φύω, μέλλ. φύσω, ἀόρ. ἔφυσα. Παθ. καὶ μέσ. φύομαι, μέλλ. φύσομαι, ἀόρ. ἔφυν, παρακ. πέφυκα.

χαίρω, μέλλ. χαιρήσω, ἀόρ. ἐχάρην.

ῶθῶ, παρατ. ἐῶθουν, μέλλ. ὦσω, ἀόρ. ἔωσα. Παθ. ὠθοῦμαι, ἐωθούμην, μέλλ. ὠσθήσομαι, ἀόρ. ἐῶσθην, παρακ. ἔωσμαι. Μέσος μελλ. ὦσομαι, ἀόρ. ἐῶσάμην.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΛΣΚΗΣΕΙΣ

Θύσιαστικά τῆς β' κλίσεως μετὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεσιῶτος
τῆς ὀριστικῆς τῶν βαρυτόνων ἑημάτων.

1. Ἀρσενικά.

Α'. Ἔχομεν ἐν τοῖς ναοῖς χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν.
Οἱ πόνοι ¹⁾ φέρουσι τοῖς ἀνθρώποις πλοῦτον. Ὁ πόλεμος φέρει
τῷ δήμῳ πόρους καὶ κινδύνους. Ὁ ἵππος οὐκ ἔχει χαλινόν. Οἱ
βάββαροι θαυμάζουσι τοὺς θησαυροὺς τῶν τυράννων. Οἱ ἀνθρω-
ποι προσφέρουσι στεφάνους ὡς κόσμον ²⁾ τῶν νεκρῶν. Ὡ ἀν-
θρωποι, ὁ χρόνος θεραπεύει τὰς ἐκ τοῦ πολέμου συμφοράς.

Β'. Ὁ Θεὸς βασιλεύει εἰς τὸν κόσμον ¹⁾. Εἰς τοὺς κινδύ-
νους ²⁾ οἱ ἀνθρωποι παρακαλοῦν ³⁾ τὸν θεόν. Οἱ ταῦροι καὶ οἱ
ἵπποι ὑπηρετοῦν ⁴⁾ τοὺς ἀνθρώπους ⁵⁾. Οἱ βάββαροι θυσιάζουσι εἰς
τοὺς θεοὺς ⁶⁾ ἵππους. Ὁ ὕπνος ὁμοιάζει ⁷⁾ μὲ τὸν θάνατον ⁸⁾. Ὁ
Ἄτλας λέγουσι ὅτι κρατεῖ ⁹⁾ μὲ τοὺς ὤμους ¹⁰⁾ τὸν οὐρανόν.

2. Θηλυκά.

Α'. Μεταξὺ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἠπείρου ¹⁾ ὁ Ἴσθμός
ἔστι, διὰ δὲ τοῦ Ἴσθμοῦ ἡ ὁδὸς ἐκ τῆς Ἀιτικῆς εἰς τὴν Κόρινθον
ἄγει. Ἐκ τῆς ἐν Ἄδου τριόδου ²⁾ φέρουσι δύο ὁδοί, ἡ μὲν εἰς
Μακάρων ³⁾ νήσους, ἡ δὲ εἰς Τάρταρον ⁴⁾. Διόνυσος παρέχει τοῖς
ἀνθρώποις τὴν ἄμπελον καὶ τὸν οἶνον. Ὁ πλοῦτος βάσανός ⁵⁾ ἐστὶ
τῶν τοῦ ἀνθρώπου τρόπων ⁶⁾. Τῶν νήσων, ἡ μὲν Νάξος ἐνδοξός
ἐστὶ τοῖς ἀμπέλοις, ἡ δὲ Δήλος τῷ Ἀπόλλωνος ναῷ.

Β'. Εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον εὐρίσκεται ¹⁾ ἡ νῆσος Σαλαμίς.
Ὁ ἱερὸς δρόμος ὁδηγεῖ ²⁾ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν Ἐλευσίνα. Ἡ
νῆσος Κύθηρα εἶναι ἀντικρὺ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ κυνηγοὶ κυ-
νηγοῦν ³⁾ τὰ ἐλάφια διὰ τὸ δέρμα των ⁴⁾. Ἀπὸ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ⁵⁾
καὶ τὰς νήσους ἐκστρατεύουσι Ἕλληγες εἰς τὴν Τροίαν.

3. Οὐδέτερα.

Παρατατικὸς ἐνεργ. φωνῆς βαρυτόνων.

Α'. Ὁ στρατὸς καὶ ὁ στρατηγὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοὺς θεοὺς
ἱκέτευον. Οἱ παλαιοὶ ἀνθρωποι ἐν τοῖς βωμοῖς σιτία καὶ οἶνον καὶ
θηρία ἔθνον. Οἱ Αἰγύπτιοι πολλὰ τῶν ζώων θεοὺς ἐνόμιζον.

Ἀντισθένης ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀπαιδευτοὶ μόνῃ τῇ μορφῇ τῶν θηρίων διέφερον. Μωρὰ μωρὸς ἔλεγε, ἄλλοι δ' ἀφρονέστεροι αὐτοῦ ἤκουον. Οἱ φρουροὶ σὺν τόξοις καὶ ἀκοντίοις τὰ ἄκρα ¹⁾ ἐφύλαττον.

Β' Οἱ βάρβαροι ἐκυνήγουν ¹⁾ τὰ θηρία μὲ τόξα καὶ ἀκόντια ²⁾. Πέριξ τῶν ἱερῶν ³⁾ ἦσαν δένδρα. Ἐκ τῶν ζώων ἄλλα μὲν ὀνομάζομεν ἔνυδρα, ἄλλα δὲ χερσαῖα. Μὲ τὰ πέταλα τῶν ῥόδων ἔρραινον τὸν νικητὴν στρατηγόν. Ὁ Χεῖρων ὁ Κένταυρος ἔτρεφε τὸν Ἀχιλλέα μὲ σπλάγγνα ⁴⁾ ζώων.

4. Α'. Κλίσις.

α') Οὐσιαστικὰ θηλυκά.

Α'. Ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ πόγος ¹⁾. Ἡ μὲν ἀνδρεία ἀρχὴ ἔστι νίκης καὶ δόξης, ἡ δὲ δειλία φυγῆς καὶ ἥτις καὶ αἰσχύνης. Μετὰ γὰρ τὴν ἦτιαν οἱ δειλοὶ δουλεύουσι, τὴν δὲ δουλείαν ἡ ἀνδρεία λύει ²⁾. Τῆς παιδεύσεως ἡ μὲν ἀρχὴ οὐκ ἔστι θάδια ³⁾, ἡ δὲ τελευτὴ καλή. Μόνῃ ἡ ἀρετὴ βεβαία ⁴⁾ ἔστι καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις. Τῇ ἐπιμελείᾳ πάντα δοῦλά ἔστι, τῇ δ' ἀμελείᾳ πάντα δύσκολα φαίνεται.

Β'. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ⁶⁾ τοῦ Σόλωνος. Ὁ Ξενοκράτης μίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἐχάριζε ¹⁾ εἰς τὴν σιωπὴν ⁶⁾. Νόμιζε τὰς δυστυχίας ²⁾ τῶν φίλων ἰδικὰς σου ³⁾. Ἡ ἀχαριστία πολὺ ⁴⁾ δικαίως ἦτο μισητὴ εἰς τοὺς Πέρσας ⁶⁾. Ἡ φιλαργυρία εἶναι αἰτία πάσης κακίας. Οἱ κακοὶ ⁵⁾ δουλεύουν εἰς τὰς ἐπιθυμίας ⁶⁾.

5. β) Ἀρσενικά.

Α'. Ἡ δικαιοσύνη ἔστιν ἡ πρώτη τῶν ἀρετῶν καὶ τοῖς δεσπότηται ¹⁾ καὶ τοῖς οἰκέταις ²⁾ καὶ τοῖς νεανίαις καὶ τοῖς πρεσβύταις. Τὸν ψεύστην φεύγε, ³⁾ ὥσπερ τὸν κλέπτην καὶ ληστήν. Οἱ ὀπλίται καὶ οἱ τοξῆται καὶ οἱ πελτασταὶ πεζοὶ ἦσαν. Ἐξέρξης ὁ Δαρείου ἦν δεσπότης τῶν Περσῶν, ὅτε δ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευεν, οἱ σατράπαι στρατιώτας συνῆγον καὶ Πέρσας καὶ ἄλλους. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι Σπαρτιάτας τριακοσίους καὶ Λεωνίδα στρατηγὸν εἰς Θερμοπύλας κατὰ τῶν Περσῶν ἔπεμπον.

Β'. Εἰς τοὺς κριτὰς ἀρμόζει ¹⁾ ἡ δικαιοσύνη. Ἀπὸ κακὸν κύριον ²⁾ δὲν γίνονται καλοὶ ³⁾ δοῦλοι. Ἡ σπουδὴ φέρει ὠφέλειαν

καὶ τιμὴν εἰς τοὺς μαθητάς. Οἱ καλοὶ πολῖται εἶναι ἐλεύθεροι, οἱ δὲ κακοὶ εἶναι δοῦλοι· πολλῶν ἐπιθυμιῶν. Οἱ πλάσται πλάττουν τὸν μὲν Δία μὲ γενειάδα ⁴⁾, τὸν δὲ Ἀπόλλωνα νέον γυμνόν.

6. Β'. Κλίσις.

α') Ἀσυναίρετα τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Α'. Πιστὴ μὲν ἔστιν ἡ τῶν δικαίων φιλία, ἀπατηλὴ ¹⁾ δ' ἡ τῶν ἀδίκων. Λόγος δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἰδωλόν ²⁾ ἔστιν. Ἀγασίλαος τοῖς φίλοις μὲν εὐεργετικός, τοῖς ἐχθροῖς δὲ φοβερός ἦν. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἀρχαία καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις δνομαστὴ ἔστιν. Ὁ κοινὸς ἱατρὸς ἐθεράπευσέ με, χρόνος. Ἡ παιδεία ὁμεία ἐστὶ τιμῶν ³⁾ στεφάνων· καὶ γὰρ τιμὴν ἔχει καὶ ἅμα χρήσιμός ἐστιν.

Β'. Τὸ στόμα τῶν γενναίων ἀνθρώπων δὲν λέγει ψεύματα ¹⁾ Ἐὰν ἔχῃς καλὸν σῶμα καὶ ψυχὴν κακὴν, ἔχεις καλὸν πλοῖον ²⁾ καὶ κακὸν πλοίαρχον ³⁾. Τῆς κακῆς ζωῆς ⁴⁾ τὸ τέλος εἶναι κακόν ⁵⁾. Ὁ Θεὸς ἐνέδυσσε ⁶⁾ τὰ ζῶα μὲ πυκνάς τρίχας ⁷⁾ καὶ στερεὰ δέρματα. Ὁ πλοῦς εἰς μὲν τὸν ποταμὸν συνήθως εἶναι εὐκόλος ⁸⁾, εἰς δὲ τὴν θάλασσαν δύσκολος ⁹⁾. Ὁ τάρος εἶνε κοινὸς τόπος ¹⁰⁾ διὰ πλουσίου καὶ πτωχοῦς.

7. β') Ἀσυναίρετα δικατάληκτα.

Α'. Τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ψυχὴ ἔστιν ἀθάνατος, τὸ δὲ σῶμα θνητόν. Ἡ τῶν πονηρῶν φιλία ἔστιν ἄπιστος. Σικελία νησὸς ἐστὶ πολυάνθρωπος. Πόλεμος ἐνδοξος εἰρήνης αἰσχροῦς αἰρετώτερος ¹⁾. Ὁ ἀνθρωπὸς ἔστιν εἰκὼν ἔμψυχος θεοῦ. Ὁ στρατιώτης ἔστιν ἔνοχος λιποταξίου ²⁾. Τὰ τῶν ἐχθρῶν δῶρά ἐστιν ἄδωρα ³⁾ καὶ ἐπιζήμια. Οὐδὲν κακὸν ἄμεικτον καλοῦ. Ὁ ἄπειρος γραμμάτων οὐ βλέπει βλέπων.

Β'. Ὁ Σωκράτης ἀφῆκε ¹⁾ μνήμην ἀθάνατον. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέτοχος τοῦ θεοῦ. Εἰς τὸν φύλακρον ²⁾ ἀνθρωπον ἡ σιωπὴ εἶναι δύσκολον πράγμα. Ἡ φύσις τῶν τυράννων διατελεῖ ἀδοκίμιστος ³⁾ ἀπὸ τῆν ἐλευθερίαν ⁴⁾ καὶ τῆν φιλίαν ⁵⁾. Αἱ ἐλπίδες τῶν ἀνοήτων ⁶⁾ εἶναι παράλογοι καὶ ἀνεκτέλεστοι ⁷⁾.

8. Παθητικά καὶ μέσα τῶν βαρυτόνων.

Ὀρειστικὴ ἐνεστώτος.

Α'. Οἱ γέροντες θεραπεύονται ¹⁾ ὑπὸ τῶν παίδων Ἐν τῇ Σπάρτῃ οἱ νεώτεροι παιδεύονται ὑπὸ τῆς τῶν γεραιτέρων σοφίας. Οἱ πολέμοι παύονται ²⁾ τῆς μάχης, τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν κελεύοντος. Πολλῶν δὲ λιμὸς ³⁾ γίγνεται διδάσκαλος. Ἐπεὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε εἰς πόλεμον, ἀντιπαρασκευαζόμεθα καὶ ἡμεῖς. Νοσοῦντες συμβουλευόμεθα ⁴⁾ τῷ ἰατρῷ. ὦ οἰκέτα, πόσου μισθοῦ ⁵⁾ ἐργάζῃ;

Β'. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους νομοθέτας προπάντων ἐθαυμάζοντο ὁ Σόλων καὶ ὁ Λυκούργος. Θυσιάζομεν ¹⁾ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ εὐρίσκομεν ὅτι τὰ ἱερά δὲν εἶναι αἴσια ²⁾. Κάθε ³⁾ φύσις ἀνθρώπου γίνεται καλυτέρα ⁴⁾, ὅταν προσλάβῃ τὴν πρέπουσαν ⁵⁾ παιδεῖαν. Ἐρχεσαι ⁶⁾ εἰς τὸν διδάσκαλον ⁷⁾ διὰ τὰ μάθησ ⁸⁾ γράμματα.

9. Γ'. Κλίσις.

Ὀδρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα.

Α'. Ὁ ἄνεμος ἐγείρει τὴν φλόγα. Ἡ φύσις ἔδωκε ταῖς ἀλώπεξι πανουργίαν. Αἰρετώτερον ¹⁾ εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν. Ὁ Μιλιτιάδης τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τὴν τῶν Περσῶν φάλαγγα ἤγαγεν. Κόραξ τις ἔχων τυρὸν ἔστη ἐπὶ τῇ τῆς αὐλῆς κλίμακι. Ἀλώπηξ δὲ προσελθοῦσα ἔλεξεν. ὦ κόραξ, ὡς καλὸς ²⁾ εἶ!

Β'. Ὁ κόραξ ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἀλώπεκα ¹⁾ καὶ ἐξέβαλε φωνήν. Μὴ πιστεύετε εἰς τοὺς κόλακας ²⁾. Ἡ γλαυξ κυνηγεῖ ποντικούς καὶ σάυρας. Εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ξέρξου ὑπῆρχον Ἄραβες καὶ Φοίνικες καὶ Φρύγες. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Περσῶν ἐκτυποῦσαν ³⁾ τοὺς στρατιώτας μὲ μᾶστιγας. Οἱ ἀετοὶ φονεοῦν ἀρνία κτυπῶντες ⁴⁾ αὐτὰ μὲ τὰς πτέρυγας καὶ τοὺς ὄνυχάς των.

10. Ὀδοντικόληκτα ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

Α'. Ἀγαμέμνων τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Αὐλίδα συνέλεξεν. Οἱ Κρηῖτες τοξόται ἦσαν ἔνδοξοι. Τοῖς μὲν γυμνήσιν ¹⁾ ὄπλα ἦν ἢ τόξα ἢ ἀκόντια, τοῖς δὲ ὀπλίταις θώρακες καὶ ἀσπίδες. Χάρις μὲν χάριν τίκει, ἔρις δὲ ἔριον. Τοῖς εἰλωσιν ἦσαν ἐσθῆτες φαῦλοι ²⁾, ὡς ἐν ἄλλαις χώραις τοῖς πένησιν.

Β'. Ἀγάπα ¹⁾ τὴν πατρίδα καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἄδικος. Ὁ δειλὸς εἶναι προδότης τῆς πατρίδος. Ἡ ἀρετὴ φυτρώνει ²⁾ διὰ τοῦ κόπου ³⁾ καὶ τοῦ ἰδρώτος. Οἱ ἀνόητοι ἄνθρωποι τρέφονται μὲ τὰς ἐλπίδας ³⁾. Μὲ τὸ φῶς ³⁾ τοῦ ἡλίου θερμαινόμεθα. Ἀνάγκη εἶναι εἰς τὰ παιδία ⁴⁾ νὰ πείθωνται εἰς τὰ λόγια τοῦ πατρὸς. Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος εἶναι βᾶσις ⁵⁾ τῆς εὐτυχίας.

11. Ὀδοντοφωρόληκτα οὐδέτερα.

Α'. Τῶν Ὀμήρου ποιημάτων τῷ μὲν ἐστὶν ὄνομα Ἰλιάς, τῷ δὲ Ὀδύσεια. Οἱ ἐκ τοῦ Νέσιουτος στόματος λόγοι ὅμοιοι ἦσαν τῷ μέλιτι. Πρίαμος τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος πολλοῖς χρήμασι ἔλυσε ¹⁾. Τὰ μαθήματα τοὺς νέους ἀποιρέπει πολλῶν ἁμαρτημάτων. Οὐκ ἔστι ²⁾ τὰ τῆς θαλάττης κύματα ἀριθμεῖν. Καλὸν τι θησαύρισμά ἐστιν ἢ πρὸς τινας χάρις ³⁾.

Β'. Ἔσωξα τὸ παιδίον ἀπὸ τὸ στόμα ¹⁾ τοῦ λύκου. Τὰ στρατεύματα τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ Τροίᾳ ἐξεστράτευσον περὶ, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ ἐπολέμουν ἀπὸ τὰ ἄρματα ¹⁾. Ὁ θάνατος εἶναι χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα ²⁾. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον ὅτι ὁ Δράκων ἔγραψε νόμους μὲ αἶμα ³⁾.

12. Παθητικὰ καὶ μέσα τῶν βαρυντόνων.

Παρατατικός.

Α'. Τῶν Δωριέων νομοθετῶν μάλιστα ἐθανμάζοντο Μίνως καὶ Λυκοῦργος. Λυκοῦργος ἔλεξε τοῖς Σπαρτιάταις. «Ἔως οὗ ἐκωλύεσθε τοὺς νόμους λῦσαι, ἐπρωτεύετε ἐν τοῖς πολεμικοῖς τῶν Ἑλλήνων». Ὡ Κῦρε, ὅτε ἐπαιδεύου καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις παισὶ, πάντων κρᾶτιστος ¹⁾ ἐνομίζου. Ἡμεῖς νέοι μὲν ὄντες τραχύτατα ²⁾ ἐπαιδευόμεθα, ὑμεῖς δὲ μαλακώτατα ³⁾ ἐπαιδεύεσθε.

Β'. Οἱ Πέρσαι δὲν ἴδρουν ¹⁾ ἀγάλατα καὶ βωμούς εἰς τοὺς ναοὺς. Οἱ Πέρσαι δύο φοράς ἐξεστράτευσον κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὡ Ἀθηναῖοι, ὅτε ὑπὸ τῶν τυράννων ἐξωρίζεσθε ³⁾, ἡμεῖς σᾶς παρείχομεν ⁴⁾ ἄσυλον τὴν χώραν. Ὁ Ζήνων ὁ φιλόσοφος ἀπέιχε ⁵⁾ τελείως ⁶⁾ τοῦ οἴνου. Εἰς τὴν ξένην χώραν ποτὲ δὲν ⁷⁾ ἐλησμόνου ⁸⁾ τὴν πατρίδα.

13. Ἐνεργητικὴ φωνὴ βαρυτόνων.

Μέλλων ὀριστικῆς.

Α'. Πάντα ὁ χρόνος εἰς τὸ φῶς ἄξει. Ὁ χρόνος πάντα τοῖς ὕστερον φράσει ¹⁾. Πανσανίας παρήγγελλε βασιλεῖ «Ὅσους ἔχω αἰχμαλώτους συγγενεῖς, πέμπω σοι κρύφα τῶν ἄλλων συμμάχων». Φίλοις κακῶς πράσουσιν ²⁾ ἀρήξομεν ³⁾. Οὐκ ἐγκαταλείψω τὸν παρασιάτην ⁴⁾, ᾧτινι ἂν στοιχήσω ⁵⁾. Ταῦτα λέγων τις τέρπει τοὺς ἀκούοντας.

Β'. Οἱ γενναῖοι στρατιῶται δὲν θὰ ἐγκαταλείψουν ¹⁾ τὰς τάξεις. Ὁ σοφὸς κανὲν ἄδικον δὲν θὰ πράξῃ ²⁾. Θὰ τιμωρήσωμεν ³⁾ οἱ καλοὶ τοὺς κακοὺς καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς νὰ μᾶς ἐξουσιάζουν ⁴⁾. Ἀπὸ τοὺς ποιητὰς τὸν Ὅμηρον προπάντων ⁵⁾ θὰ θαυμάσετε ⁶⁾. Πάντοτε αὐτὸ θὰ λέγω ⁷⁾, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον εἶναι καλόν, τὸ δὲ βλαβερόν αἰσχρόν.

14. Ὀδοντικὸλόγητα ἔχοντα θέμα εἰς ντ.

Α'. Οἱ ἐλέφαντες ὅμοιοί εἰσι γίγασι παλαιοῖς. Τοῖς λέουσι οὐκ ἔστι μάχη πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, πρὸς δὲ τοὺς λέοντας δράκουσί τισι μάχη ἐστίν. Ἡ ἡλικία τῶν γερόντων ὅμοία ἐστὶ χειμῶνι. Χίμαιρα εἶχε σῶμα μὲν λέοντος, οὐρὰν δὲ δράκοντος. Τριπτόλεμος διὰ τοῦ ἀέρος ἐπὶ δρακόντιων ἤλανε ¹⁾. Τοῖς συνετοῖς γέρουσι τὸ γῆρας οὐ δύσκολον φαίνεται.

Β'. Ὁ νοῦς ¹⁾ τῶν γερόντων εἶναι ἀσφαλέστερος ἀπὸ τὸν νοῦν τῶν νέων. Χάριν ²⁾ τῶν ὀδόντων οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν τοὺς ἐλέφαντας, διότι κάθε δόντι ³⁾ ἀξιζεῖ ⁴⁾ πολλὰ χρήματα. Οἱ παλαιοὶ ἐξεστράτευον καθήμενοι ἐπάνω εἰς ἐλέφαντας ⁵⁾. Τοὺς λέοντας οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν χάριν τοῦ δέρματος ⁶⁾. Οἱ λέοντες μὲ τὰ δόντια ⁷⁾ σπαράσσουν τὴν λείαν.

15. Οὐσιαστικὰ ὑγρόληκτα.

Α'. Τῷ ἀγρίῳ θηρί μὴ πίστευε. Καλὰ ἐστὶ τὰ τοῦ ἕαρος δῶρα. Τὸν Ἐκτορα οἱ Τρῶες σωτῆρα εἶναι ἐπίστευον. Οἱ μὲν τῶν Ἀθηναίων τοῖς δῆτορον ἐπίστευον οἱ δὲ τοῖς στρατηγοῖς. Ὡς δῆτορ, λέγε τὰ τῷ δήμῳ συμφέροντα. Ἄνηρ ἄνδρα καὶ

πόλις πόλιν σφίζει. Χεῖρ χεῖρα νίπτει. Ὁ πατήρ τὴν θυγατέρα ἐξέδωκε. Αἱ μητέρες ταῖς θυγατράσι ἐσθῆτας παρασκευάζουσι.

Β'. Μερικὰ¹⁾ ἀπὸ τὰ θηρία εἶναι φοβερά. Τὸν χρυσὸν δοκιμάζομεν διὰ τοῦ πυρός²⁾. Οἱ Θεοὶ εἶναι δοτῆρες ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Διὰ τριῶν μαρτύρων³⁾ ἐγλύτωσα⁴⁾ ἀπὸ τὴν δίκην⁵⁾. Δὲν ὑπάρχει τι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καλύτερον⁶⁾ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ μητέρα. Οἱ Λύκιοι ἄφιναν⁷⁾ εἰς τὰς θυγατέρας τῶν ὄλων τὴν περιουσίαν¹⁾.

16. Ἐνρινόληκτα.

Α'. Ἀρίων ὁ κιθαρωδὸς ἐσώθη ἐπὶ δελφῶνος. Σταγόνες ὕδατος πέτρας¹⁾ κοιλαίνουσι. Ἐν τοῖς Δελφοῖς ἦσαν ἀγῶνες γυμνικοί καὶ μουσικοί. Ἐν τῷ χειμῶνι τὰ πλοῖα ἐν τοῖς λιμένσιν ἐστί. Ὁ Ἀγαμέμνων τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνας εἰς Τροίαν ἤγαγεν. Ἐν τοῖς περὶ Τροίαν ἀγῶσι καὶ τῶν δαιμόνων ἔνιοι ἐκινδύνευσαν.

Β'. Μέρη τοῦ ἔτους εἶναι οἱ μῆνες, καὶ τοῦ μηνὸς αἱ ἡμέραι. Πρὸ τοῦ ταξιδίου¹⁾ οἱ ναῦται συνηθίζουσι²⁾ νὰ θυσιάζουσι εἰς τοὺς θεοὺς ἐντὸς τῶν λιμένων³⁾. Ἀρχηγοὶ τῆς Τροίας ἦσαν ὁ Ἔκτωρ καὶ ὁ Πάρις. Λαμπρὰ ἦτο ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Σαλαμίνα. Οἱ νικῶντες εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐστεφανώνοντο.

17. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς α.

Α'. Ἡ νεότης ἐναντία ἐστὶ τῷ γήρῳ. Οὐκ ἔστι παισὶ κάλλιον γέρας¹⁾ ἢ πατρὸς ἀγαθοῦ πεφυκέναι. Τέρας ἐστίν, εἴ τις εὐτύχηκε διὰ παντὸς τοῦ βίου. Γενόμενος κρεῖσσιν γνώσῃ ὅτι ἡδέα ἐστὶ. Κῦρος διεδίδου²⁾ τοῖς ἡλικιώταις πάντα τὰ κρέα, ἃ ἔλαβε. Μένων ἡγεῖτο τοῦ εὐδυνύμου κέρως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος.

Β'. Εἰς πολλοὺς τὰ γηρατεῖα εἶναι δυσδόστακτον¹⁾ βάρος. Τὰ κέρατα εἶναι ὄπλα τῶν βοῶν. Μερικῶν θηρίων τὰ μὲν κέρατα εἶναι φοβερά, τὰ δὲ κρέατα ὠφέλιμα. Οἱ Ὀλυμπιονῖκαι ἐλάμβανον βραχεῖον²⁾ κλάδον ἐξ ἀγριελαίας³⁾ τῆς Ὀλυμπίας. Οἱ σαλπικταὶ προσεκάλουσι τὸν στρατὸν διὰ σαλπίγγων.

18. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς ος.

Α'. Τὸ τοῦ Σωκράτους γένος οὐκ ἦν ἐνδοξον, καὶ τὸ εἶδος¹⁾ οὐκ ἦν καλόν²⁾. Κάλλει καὶ γένει διάφοροι ἦσαν Ἀλκιβιάδης καὶ

Πλάτων. Πολλὰ ἔθνη τῶν Μακεδόνων ἐδούλευον Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντου. Μετὰ τινὰ δ' ἔτη Φίλιππος πλήθει στρατιωτῶν καὶ δόλῳ ἤρξε καὶ τῆς Θεσσαλίας. Οἱ ναῦται ἐν τοῖς πελάγεσι πολλοῖς ἀνέμοις μαχόμενοι διασώζουσι τὰ σκάφη.

Β'. Οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου διέμενον ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Ὁ Σωκράτης διέφερε ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κατὰ τὸ κράτος¹⁾ τῆς διανοίας. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ πατρικοῦ γένους²⁾ ἦτο ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλέους³⁾. Διὰ τῶν κακῶν κερδῶν δὲν γίνεται τις εὐτυχής.

19. Σιγμόληται εἰς -ης- κύρια.

Α'. Ἀνισθένης οἰκῶν ἐν Πειραιεῖ, καθ' ἡμέραν τοὺς τεσσαράκοντα σιαδίους πορευόμενος, ἤκουε¹⁾ Σωκράτους. Οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῇ τῆς Οἴτης ἀκρωρεΐα ἔθνον Ἡρακλεῖ. Ἡ Ἥρα τὸν τοῦ Ἡρακλέους νοῦν εἰς μανίαν ἔιχε. Ὡς Ἡράκλεις, ὡς καλὰ τὰ δῶρα τῆς παιδείας. Τοῖς Δημοσθένους λόγοις πιστεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι εἰς Χαιρώνειαν ἐστράτευσαν.

Β'. Εἰς τὸν Θεμιστοκλῆν καὶ τὸν Περικλῆν ὑπάρχει δόξα ἀθάνατος. Διότι ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔσωσε τὴν πατρίδα, διὰ δὲ τῆς ἀρετῆς τοῦ Περικλέους οἱ Ἀθηναῖοι ἔγιναν πρῶτοι²⁾ τῆς Ἑλλάδος. Ὡς Δημοσθένη, δὲν εἶχε ἀνδρείαν ἴσην μὲ τὴν ῥητορικὴν.

20. Ἐνεργητ. ἀόριστος α' τῶν βαρυτόνων.

Α'. Ἐπεὶ ὁ Θεμιστοκλῆς τῇ ἐν Σαλαμῖνι μάχῃ τὸν Ξέρξην ἐκώλυσε τὴν Ἑλλάδα δουλώσαι, πάντες ἔλεξαν. «Στεφανῶμεν¹⁾ τὸν τὴν πατρίδα ἐλευθερώσαντα». Μετ' οὐ πολὺ δὲ φθόνῳ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτὸν ἐφυγάδυσαν. Ὁ δὲ τῆς Ἡλείου βασιλεὺς Ἀδμητος ἐκέλευσε τὸν δοῦλον, ἄγειν τὸν Θεμιστοκλέα εἰς Πύδναν. Ἐκεῖθεν δ' αὐτὸν εἰς Ἀσίαν ἐπεμψεν.

Β'. Ὁ Δαρεῖος τὸν Δάτιν καὶ τὸν Ἀρτοφέρην τοὺς στρατηγούς ἐστείλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖνοι φθάσαντες¹⁾ εἰς τὴν Εὐβοίαν ἄλλους μὲν ἔσφαξαν²⁾, ἄλλους δὲ δεσμίους εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπεμψαν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὅταν ἦλθον εἰς τὸν Μαραθῶνα, τὸ μέσον τῶν Περσῶν ἐτρέψαμεν, τοὺς δὲ

εὕρισκομένους εἰς τὰς πτέρυγας *) κατεσφάξαμεν. Ὅλοι οἱ πολῖται ἐκινδυνεύσαμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν †) ὄλων.

21. Οὐσιαστικὰ εἰς -υς- γεν. -υος

A'. Ὁ Νεῖλος ποταμὸς ἐπάγει, αἶε νέαν ἰλὺν †). Ὑπὸ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνθρώπου ὀφρύες εἰσίν, ὑπ' ὀφρύσι δ' ὀφθαλμοί. Ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πόλεως, ὧ Διημόσθενες, τῇ τῶν λόγων ἰσχύϊ ἐχρῶ ἀείποτε. Οἱ ἐγγέλεις μάλιστα τῆς νυκτὸς νέμονται. Ἀνάχαρσις τὴν ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρους, τὸν πρῶτον ἠδονῆς, τὸν δευτέρον μέθης, τὸν τρίτον ἀηδίας.

B'. Τὰ ψάρια ζῶσιν εἰς τὰ νερά. Αἱ ἐρινύες ἐκυνήγουν †) τὸν Ὀρέστην, ὅστις ἐφόνευσε τὴν μητέρα του. Πολλὰ λίμναι τῆς Ἑλλάδος εἶναι γεμάται ‡) ἀπὸ διάφορα §) ψάρια. Τὰ βαλανῖδια εἶναι καρποὶ τῶν δρυῶν. Οἱ χοῖροι ¶) παχύνουν §) μὲ κριθᾶρι καὶ σῦκα.

22. Οὐσιαστικὰ φωνηεντόληκτα εἰς -ις-ως καὶ υς-εως.

A'. Τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι βασιλεῦσι μικρότεροι ἦσαν δυνάμεις ἢ τοῖς τῶν Περσῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῶν τειχῶν πρέσβεις εἰς Σπάρτην ἐπεμψαν. Σωκράτης ἀγαθὸν Ἀλκιβιάδην εἰς Ἀκρόπολιν καὶ δεῖξας ἐκεῖ πῖνακα τῆς Ἀττικῆς, ἐν ᾧ οἱ Ἀλκιβιάδου ἀγροὶ οὐκ εἰκονίζονται, τὴν ὄβριον †) αὐτοῦ ἔπαυσε. Πέντε αἰσθήσεις ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀφήν, ὄρασις, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν.

B'. Αἱ ἀρεταὶ αὐξάνουν διὰ μαθήσεως †) καὶ ἀσκήσεως †). Ἡ φύσις χωρὶς μάθησιν ‡) εἶναι τυφλόν, ἡ μάθησις χωρὶς φύσιν ἐλλειπές, καὶ ἡ ἀσκήσις χωρὶς καὶ τὰ δύο §) εἶναι ἀτελές. Οἱ ἀρχαῖοι ἔξω ἀπὸ τὰς πόλεις ἔθαπτον τοὺς νεκρούς. Ὁ Προμηθεὺς διὰ πελέκεως ἔσχισε τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς. Ὁ πάπυρος ἔχει μῆκος ὄχι παραπάνω ¶) ἀπὸ δέκα πήχεις §).

23. Οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς εὐ αὐ καὶ -ου.

A'. Τοῦ Ἀχιλλέως γονεῖς ἦσαν Πηλεὺς καὶ Θέτις. Τῶν γονέων ὁ μὲν πατὴρ ἦν βασιλεὺς θνητός, ἡ δὲ μήτηρ θεὰ ἀθάνατος. Ὅτε Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος, οἱ βασιλεῖς, ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευον, Θέτις τὸν Ἀχιλλέα πρὸς τὸν Σκύρου βασιλέα ἔπεμψε. Οἱ Ἕλληνες Διὶ βοῦς ἔθνον. Αἱ βόες τῇ τοῦ γάλακτος χορηγίᾳ τοῖς ἀνθρώποις

πολλὰς παρέχονται χρείας ¹⁾. Ξέρξη ἦσαν νῆες χίλιαι ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ.

Β'. Ἡ Ἀραβία εἶναι γεμάτη ἀπὸ βόδια καὶ πρόβατα. Κατὰ τὰ Παναθήναια ¹⁾ οἱ Ἀθηναῖοι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Θησέα καὶ τοὺς ἄλλους παλαιοὺς βασιλεῖς. Εἰς τὰς γραίας εἶναι εὐχάριστον νὰ διηγῶνται παραμύθια εἰς τοὺς παῖδας. Μὲ τὰ βόδια καλλιεργουμέν²⁾ τὰ χωράφια. Αἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων ἦσαν εἰς τὰ πλοῖά των³⁾.

24. Φωνηεντόληκτα ἀσυναίρετα ῥήματα.

Ἐνεργητικὸς παρακείμενος ἀ'.

Α'. Ἡ ἐν Μαραθῶνι νίκη τὰς τῶν Ἀθηναίων τῶν τυράννων ἐλπίδας λέλυκεν καὶ τὴν ὕβριν τούτων πέπαυκε. Οἱ γονεῖς τὰ τέκνα τεθεραπεύκαμεν καὶ πεπαιδεύκαμεν. Ὡς Ἀθηναῖοι, δικαίως κενιδυνεύκατε ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Ὑμεῖς γὰρ κενωλύκατε τοὺς Πέρσας τῆς Ἑλλάδος κρατῆσαι, καὶ τετελευτήκατε ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατριδος.

Β'. Ὁ ἱατρὸς ἔχει θεραπεύσει τὸν ἄρρωστον. Ὁ Δημοσθένης ἔχει παρακινήσει ¹⁾ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὡς παιδία, σὰς ἔχω παιδεύσει νὰ τιμᾶτε ²⁾ τοὺς γεροντοτέρους. Σὲ ἔχομεν θαυμάσει διὰ τὴν ἀφέλειαν³⁾. Ἐχω πιστεύσει εἰς τὰ λόγια σου, σὺ δὲ μὲ ἐγέλασες ⁴⁾.

25. Οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς ω ἢ ο.

Α'. Θησεῖ ἦρωι καὶ βασιλεῖ οἱ πολῖται ἔθνον. Τρώοι καὶ Ἀχαιοὶς ἦν μακρὸς καὶ δεινὸς πόλεμος. Καὶ τῶν μὲν Τρώων Ἐκτωρ ἦρωας ἐπρώτευσεν, τῶν δ' Ἀχαιῶν Ἀχιλλεύς. Αἰδοῖ μὲν πρόσεσι σέβας, φόβω δὲ μῖσος. Οἱ θῶες τοῖς κισὶν ὁμοιοὶ εἰσι. Ὀδυσσεὺς οὐκ ἠβούλετο παρὰ Καλυψοῖ μένειν.

Β'. Εἰς τὰ τέκνα του πρέπει νὰ ἀφίγη τις ὡς κληρονομίαν ¹⁾ πολλήν αἰδημοσύνην ²⁾ ὄχι χρυσόν. Οἱ ῥήτορες μεταχειρίζονται πειθῶ ³⁾ καὶ ὄχι βίαν. Τὰ τσακάλια ⁴⁾ οὐρλιάζουν ⁵⁾ τὴν νύκτα. Οἱ Ἕλληγες ἐπολέμησαν μὲ τοὺς Τρῶας⁶⁾ ἐπὶ δέκα ἔτη. Εἰς τὸν πόλεμον ἐκείνον ὑπῆρξαν ἦρωες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Τρῶες. Οἱ Κρήτες ἐτίμων τοὺς ἦρωας Μίνωα καὶ Ῥαδάμανθυν.

26. α') Τρικατάληκτα ἐπίθετα γ' κλίσεως λήγοντα
εἰς ν ἢ ντ.

Α'. Ἐξοξῆς ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν πάντας τοὺς ἱκανοὺς ἄνδρας συλλέξας ἐπὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν. Συνεστράτευον δὲ αὐτῷ καὶ Ἕλληνες οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἄκοντες. Οἱ παλαιοὶ τῷ Ἄδῃ πρόβατα μέλανα καὶ αἶγας ἔθνον. Ὁ ἱερεὺς ἐν χαρίεντι ναῷ θύει τῷ Θεῷ. Ἐκόντες ἄκοντες ἀποθανούμεθα. Ὡς χαρίεν ¹⁾ ἕν-θροπος²⁾, ὅταν ἄνθρωπος ᾖ.

Β'. Εἰς τὸν Ἄδην δὲν ὑπάρχουν μαῦροι ὀφθαλμοὶ ἢ ξανθὰ μαλλιά ¹⁾. Πρέπει νὰ ἐλεῶμεν τοὺς δυστυχημένους ²⁾ ἀνθρώπους. Οἱ Αἰθίοπες εἶναι μαῦροι κατὰ τὸ χρῶμα. Ἐὰν κανεὶς βλάβηται ἄλλον ἀκουσίως ³⁾ εἶναι συγχωρητέος ⁴⁾. Οἱ μυθογράφοι λέγουσιν ὅτι τὸν παλαιὸν καιρὸν τὰ ζῷα εἶχον φωνήν ⁴⁾. Οἱ ἄνθρωποι πενθοῦντες φοροῦν μαῦρα φορέματα ⁶⁾.

27. β') Ἐπίθετα λήγοντα εἰς ὕς — ἑός.

Α'. Βραχὺς ¹⁾ ὁ βίος, ἢ δὲ τέχνη μακρά. Ὑδωρ καὶ γῆ φύσει βαρέα ἐστί. Ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός. Ἀριστοτέλης ἔφη τῆς παιδείας τὸς μὲν ρίζας εἶναι πικράς, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς. Ἀθηναῖοι ἄραντες ταῖς ταχέαις τριήρεσιν ἔπλεον εἰς τὴν Σικελίαν. Ὡς ἡδὺν τὸ κάλλος, ὅταν ἔχη νῦν σῶφρονα. Τοῖς τοῦ Ὀρφέως ἄσμασι γλυκέσι καὶ ἡδέσιν οὔσιν καὶ οἱ θῆρες ἐτέρποντο.

Β'. Οἱ θρασεῖς φεύγουν ὅταν βλέπουν κίνδυνον. Εἰς πολλὰς λίμνας τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουν νόστιμα ¹⁾ ψάρια. Ὁ θεὸς Πλούτων ἐδασίλευεν εἰς τόπον βαθὺν καὶ σκοτεινόν ²⁾. Ὁ θεὸς εἰς μὲν τοὺς λαγούς ἔδωκε γρήγορα πόδια εἰς δὲ τὰς χελώνας ἄργα ³⁾. Ἄλλ' ὅμως ἢ ἀργὴ χελώνη μὲ τὰ ἄργα πόδια τῆς ἐνίκησε τὸν λαγόν εἰς τὸ τρέξιμον ⁴⁾, διότι ἦτο ἐπιμελής.

28. α') Δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, λήγοντα
εἰς θέμα - ν -

Α'. Τοὺς διδασκάλους δεῖ τοὺς μαθητὰς σῶφρονας ποιεῖν. Ὡσπερ οἱ ἀκρατεῖς ἐν ταῖς νόσοις οὕτω καὶ οἱ ἄφρονες ἐν ταῖς δυστυχίαις εἰσι δυσθεράπευτοι. Ὁ θεὸς κολάζει τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονους. Τοῖς εὐδαίμοσι θνητοῖς πάντες εἰσὶ φίλοι, τοῖς δὲ κακοδαίμοσι πάνυ ὀλίγοι.

Ἡ ἀριθμητικὴ τοὺς ἀνθρώπους μνήμονας καὶ ἀγχίνους ἀπεργάζεται.

Β'. Ἐὰν δὲν εἶναι τις δίκαιος καὶ εὐσεβής δὲν εἶναι καὶ εὐτυχής ¹⁾. Εἰς τὰς φρονίμους ²⁾ γυναίκας ἢ σιωπὴ εἶναι στολισμός. Τὸ μὲν ἀρσενικὸν πρόβατον λέγεται κρός, τὸ δὲ θηλυκὸν προβάτινα ³⁾. Ἴδιον ἀνθρώπου εὐγνώμονος εἶναι νὰ ἀποδίδῃ τὴν εὐεργεσίαν.

29. β.) Δικατάληκτα εἰς ἡς - ες.

Α'. Δεῖ κολάζειν μὲν τοὺς φιλοφρονοῦντας, τιμᾶν δὲ τοὺς φιλαλήθεις. Τὸ ἀληθὲς μικρὸν ἔστι τοῖς ἀνοήτοις, τὸ δὲ ψεῦδος προσφιλές. Οἱ μὲν ταῖς ἐπιθυμίαις δουλεύοντες ἀκρατεῖς εἰσι, οἱ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν ἄρχοντες ἐγκρατεῖς. Εὐκλεοῦς πολέμου αἰρετωτέρα ἔστι ἐνιμνος εἰρήνη. Πρὸς τὴν ἀνάγκην πάντα τὰ ἄλλα ἔστιν ἀσθενῆ. Ἀγαθὸς στρατηγὸς μετ' ἀσθενοῦς στρατεύματος πολὺν φόβον ἐμποιεῖ τοῖς πολεμίοις.

Β'. Ὁ Κύλων ἦτο Ἀθηναῖος ἄρχων ἀπὸ καλῆν οἰκογένειαν ¹⁾. Πολλάκις εἶναι δύσκολον νὰ χωρίζωμεν ²⁾ τὰ ψευδῆ ἀπὸ τὰ ἀληθῆ. Ἐὰν ἀγαπᾶς νὰ μνησθῆς ³⁾ θὰ γίνῃς ⁴⁾ πολυμαθής. Εἰς τὸν Πυθαγόραν τὸν ἐνδοξον φιλόσοφον τῆς Σάμου ἢ τυραννία ⁵⁾ τοῦ Πολυκράτους ἦτο μισητή.

30. Ἐνεργητ. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

ἀφωρολήκτων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

Α'. Οὐδεὶς ἐμὲ πέπεικε ὡς ἡ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης ὠφελιμώτερον. Χάριν ἔχω σοι ὅτι με εἰς ἀρετὴν πεπαίδευκας. Τῶν ποιητῶν Σαπφὼ μάλιστα ἀνθρώποι τεθανμάκασι. Κροῖσος ἐπεπόμφει εἰς Λακεδαίμονα περὶ συμμαχίας ἐπὶ Κῦρον. ὦ δειλέ, τὸν θάνατον ὡς ἐσχάτην συμφορὰν πέφρικας. Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν καταλιπόντες εἰς τὰς ναῦς ἀπεπεφεύγεσαν, τοὺς δὲ παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας εἰς Τροίξῃνα ἐκεκομίκεσαν.

Β'. Οἱ στρατιῶται πολλὰ χρήματα τῶν πολεμίων ἔχουν ἄρπάσει. Ὁ Ἰππίας ὁ σοφιστὴς εἶχεν ἀσχοληθῆ ¹⁾ εἰς ²⁾ πολλὰς τέχνας. Οἱ στρατηγοὶ ἔχουν παρατάξει ³⁾ τοὺς ἵππεῖς ἐναντίον τῶν ὀπλιτῶν. Οἱ ἀπεσταλμένοι ⁴⁾ τῶν Συρακοσίων δὲν εἶχον κάμει τίποτε ⁵⁾. Ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους αἱ Πέρσαι ἔχουν κατασφάζει ⁶⁾.

Ὁ Κόνων εἶχε καταλύσει τὴν ἀρχὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ εἶχε παύσει τὴν τυραννίαν¹⁾ αὐτῶν.

31. Ὑποτακτικὴ ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Α'. Ὡ Λακεδαιμόνιοι, ἐὰν μὴ ἦκητε ἐπὶ τοὺς Πέρσας, κίνδυνός ἐστι, μὴ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς δουλεύσῃ. Ἄλλ' ἐὰν νῦν καὶ ὑμεῖς σὺν ἡμῖν κινδυνεύσητε, ἅπαντες ἐλεύθεροι ἐσόμεθα. Μηδεὺν συμφορὰν ὀνειδίσητε¹⁾ κοινῇ γὰρ ἡ τύχη. Τὰς συμφορὰς τῶν κακῶς πρατιόντων²⁾ μὴ ὑβρίσης³⁾. Ὅταν πλεῖστά τις ἔχη, τότε πλεῖστοι αὐτῷ ἐπιβουλεύουσι. Καὶ ἐὰν γεγηρακῶς ᾗς, μὴ αἰσχύνου μαρθάνειν.

Β'. Ὁ Ἀπόλλων ἔδωκε μαντεῖαν¹⁾ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐὰν δὲν φανεύσητε²⁾ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων, θὰ λάβητε³⁾ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. Μὴ δικάσης δίκην πρὶν ἀκούσης καὶ τοὺς δύο ἀντιδίκους. Ἄς στρέψωμεν ὀπίσω⁴⁾ καὶ ἄς ἀκούσωμεν τὴν ῥήτορα⁵⁾. Ἡ ψυχὴ βλέπει καὶ ἐὰν δὲν βλέπωσιν οἱ ὀφθαλμοί. Ἐὰν ἔχῃς κλέψει ξένα πράγματα, θὰ τιμωρηθῆς.

32. Ὀμαλὰ παραθετικά.

Α'. Κῦρος ὁ νεώτερος ἦν πολὺ ἀνδρειότερος καὶ πολεμικώτερος τοῦ ἀδελφοῦ Ἀρταξέρξου. Οὐκ ἔστι κτῆμα σοφίας τιμώτερον¹⁾.

Μητροῦς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων τιμώτερον καὶ σεμνότερόν ἐστιν ἡ πατρίς. Ἀλέξανδρος σωφρονέστερος ἦν τῶν ἑλληνικῶν καὶ φιλαληθέστερος. Οὐδεὶς δ' εὐνούστερος ἦν τοῖς φίλοις ἢ ἐκεῖνος. Ἀγησίλαος οὐ τοὺς δυνατωτάτους τῶν φίλων ἀλλὰ τοὺς προθυμοτάτους μάλιστα ἐτίμα. Σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον ἀπάντων κτημάτων.

Β'. Δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα πλέον ἄθλιον ἀπὸ κενῆν δόξαν. Τὸ γῆρας κάμνει¹⁾ τοὺς ἀνθρώπους πλέον φρονίμους²⁾. Ὁ Σωκράτης ἦτο ὁ πλέον σοφὸς καὶ ὁ πλέον δίκαιος ἀπὸ ὅλων τοῦς Ἑλλήνας. Ἡ δόξα εἶναι πλέον ἀσφαλὲς³⁾ πρᾶγμα ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ἢ δὲ ἀρετὴ τὸ πλέον βέβαιον ἀπὸ ὅλα. Εἰς ἄνθρωπον φλύαρον⁴⁾ δυσκολώτατον⁵⁾ εἶναι ἢ σιωπῆ. Τί ὑπάρχει πλέον προφιλὲς⁶⁾ εἰς ἓνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν πατρικὴν⁷⁾ γῆν;

33. Παραθετικά λήγοντα εἰς -ίων, -ιστος καὶ ἀνώμαλα.

Α'. Ἡδὺν τὸ εὖ πράττειν ¹⁾, ἥδιον δὲ τὸ εὖ ποιεῖν ²⁾. Ἄναρχίας μείζον οὐκ ἔστι κακόν. Κάλλιστόν ἐστιν ὁ κόσμος, θεοῦ γὰρ ποίημά ἐστιν. Ὁ θάνατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρότοις καὶ τοῖς βελίσιτοις. Ἄμεινόν ἐστι τελευτῆσαι τὸν βίον ἐν δόξῃ ἢ ζῆν ἐν ἀτιμίᾳ. Οὐκ ἔστι διδάσκαλος οὐδεὶς κρείσσων τῆς ἀνάγκης. Μέγιστον ἐν ἐλαχίστῳ ³⁾; νοῦς ἀγαθὸς ⁴⁾ ἐν σώματι ἀνθρώπου.

Β'. Πολὺ εὐκολώτερον ¹⁾ εἶναι νὰ ὑποφέρῃ ¹⁾ τις ἀσθένειαν παρά λύπην. Οἱ περισσότεροι καὶ οἱ καλύτεροι ²⁾ ἐκ τῶν νόμων τοῦ Δουκουργοῦ ἦσαν πρότερον ἐν Κρήτῃ. Αἱ ἀσθένειαι τῆς ψυχῆς εἶναι χειρότεροι ⁴⁾ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας τοῦ σώματος. Τὸ πλῆθος τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ⁵⁾ ἐν Σαλαμῖνι ἦτο πολὺ ὀλιγώτερον ⁶⁾ τῶν βαρβαρικῶν. Ὁ ἵππος εἶναι ταχύτερος ⁷⁾ τοῦ σκύλλου. Δὲν ὑπάρχει τίποτε αἰσχρότερον τοῦ ψεύδους.

34. Παραθετικά ἐπιρρηματα.

Α'. Αἱ βροταὶ τοὺς παῖδας μάλιστα καταπλήττουσι. Τὸν τῶν παιδῶν θάνατον οἱ γοεῖς οὐ ῥαδίως φέρουσι. Ἐξέρξης μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦταν ὡς τάχιστα ἔφυγεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ φιλόσοφοι τὰ περὶ θεῶν ἄμεινον καὶ ἀκριβέστερον ἴσασι ¹⁾ ἢ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Πάντα ὁ θεὸς κάλλιστα καὶ ἄριστα παρασκευάζει.

Β'. Οἱ μχθηταὶ πρέπει μὲ τρόπον σαφῆ καὶ ἀκριβῆ νὰ διηγοῦνται. Οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πρῶτον μὲν ἦσαν ἀδύνατοι ¹⁾, ὕστερον δὲ ἔγιναν δυνατώτεροι ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ ὅλα τὰ πτηνὰ ἢ ἀηδῶν ψάλλει γλυκύτερον ²⁾. Προτιμότερον ³⁾ εἶναι νὰ ἔχη τις ἓνα φίλον ἄξιον παρά πολλοὺς ἀναξίους.

35. Εὐνκτικὴ τῆς ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Τῶν Σπαρτιατῶν τριακόσιοι ἐστράτευσαν εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἵνα τὸν Ἑξέρξην κωλύοιεν. Ἐπειδὴ δ' ἔγνωσαν ὅτι οἱ Πέρσαι τῇ Ἐφιάλιου προδοσίᾳ εἰς τὰ νῶτια αὐτῶν ἀχθέντες τούτους κατακόψοιεν, οὐκ ἀπῆλθον, ἀλλ' ἐκεῖ μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. Ὁ δ' Ἀρσιδόδημος ἀπὸ τῆς μάχης, ἵνα τὴν αἰσχύνην ἀποπλύνῃ, ἐν Πλα-

ταιαῖς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν. Τισσαφέρνης ἐμήνυσεν Ἀριαξέρξῃ ὅτι Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Μήποτε τυράννω δουλεύσαιοι, ὦ φίλε, οὐ γὰρ ἂν ποτε πράξεις εὖ.

Β'. Εἴθε νὰ νομίζω πάντοτε τὰς συμφορὰς τῶν φίλων ἰδικὰς μου, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ¹⁾ θὰ ἦμην περισσότερον εὐτυχὴς ²⁾ βοηθῶν τοὺς πάσχοντας. Ἔλεγον οἱ πρέσβεις ὅτι εἶχον ἔλθει ³⁾ περὶ σπονδῶν. Ὑποψία ἦτο ὅτι ὁ Κῦρος ὀδηγεῖ ⁴⁾ τὸν στρατὸν κατὰ τοῦ βασιλέως. Σὲ παρακαλῶ ⁵⁾ νὰ παραμείνης πλησίον μου ⁶⁾, διότι κανένα δὲν ἠθελον ἀκούσει ⁷⁾ εὐχαριστότερον ⁸⁾ ἢ σέ.

36. Προστακτικὴ ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναϊρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Θηρεύετε τὰς καλὰς τῶν ἡδονῶν. Ὡ παῖ, ἄκουε τῶν σοφῶν τοὺς λόγους. Μηδεμᾶ τῶν ἡδονῶν ὁ νεανίας δουλευέτω. Ὡ νεοί, σώσατε τὴν παιρίδα κινδυνεύουσαν. Μὴ φεῦγε τοὺς πόνους, ἀλλ' ἐκουσίως ὑπόμενε αὐτούς. Οἱ πρεσβύτεροι παιδευόντων τοὺς νεωτέρους. Συμβούλευσον ἡμῖν ὅ,τι σοι δοκεῖ κράϊσιον εἶναι. Ἡ λεγέτω τις σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγὴν ἐχέτω.

Β'. Ὁ φίλος ἄς πιστεῦῃ εἰς τὸν φίλον. Ὁ ἄριστος ἄς γίνῃ βασιλεὺς. Στρέψον τὰ βλέμματα ¹⁾ πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἴδε ὅτι ὅλα εἶναι ἀδιάβατα. Ἄς μὴ προτρέχῃ ἢ γλῶσσα τοῦ νοῦ. Ἄς μὴ κρίνουν οἱ ἄνθρωποι τὸν σοφὸν ἢ χρηστὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ²⁾ τοὺς λόγους, ἀλλ' ἀπὸ ²⁾ τὰ ἔργα.

37. Ἀπαρέμφατον ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναϊρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Καλόν ἐστιν ὑπὲρ παιρίδος ἀποθνήσκειν. Ἐλευθέρου ἐστὶν ἀνδρός ἀλήθειαν λέγειν. Μέγιστον οἱ Ἕλληνες καὶ σεμνότατον ἠγήσαντο, ἐκ κινδύνου σώσαι τὴν παιρίδα. Ἐλιπε, σεβόμενος τοὺς γονεάς, πράξειν καλῶς ¹⁾. Λέγουσι τὸν Ἀλέξανδρον περὶ πάσας τὰς ἀρετὰς ἐσπουδακέναι ²⁾. Λέγουσι Κροῖσον πεπομφέναι εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις περὶ συμμαχίας ἐπὶ Κῦρον ³⁾. Παναχοῦ προσήκει φεῦγειν τὰς ὑπερβολὰς, διώκειν ⁴⁾ δὲ τὸ μέσον.

Β' Ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὸν μέλλοντα νὰ κάμῃ ¹⁾.

τι μέγα. Λέγουν ὅτι ὁ Ὅμηρος πολὺν καιρὸν διέτριψεν ἐν Ἰθάκῃ. Δύσκολον εἶναι γὰρ διακρίνη²⁾ τις τὸν φίλον καὶ τὸν κόλακα. Λέγουσιν ὅτι ὁ Προμηθεὺς ἔκλεψε²⁾ τὸ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκόμισεν²⁾ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

38. Μετοχὴ ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ρημάτων.

Α'. Προμηθεὺς τὸ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κλέψας δεσμῶ ἐκολάζετο. Ὁ γραμμάτων ἄπειρος βλέπων οὐ βλέπει. Τὰ ὀνόματα τῶν τῆν παιριίδα σωσάντων εἰς στήλην γέγραπται. Οἱ περὶ τὴν ἀρειὴν ἐσπουδακότες πάντα καλῶς πράξουσιν. Ἡ γυνή, ἥ πάντα εὖ παρεσκευακυῖα, κόσμος ἐστὶ τῆς οἰκίας. Ζεὺς Ἐρμῆν πρὸς Καλυψῶ ἐπεμψε κελεύσοντα αὐτὴν ἀποπέμψαι Ὀδυσσεά εἰς Ἰθάκην.

Β'. Ὁ γαύτης, ὅστις ἔχει καλῶς παρασκευάσει τὸ πλοῖον, δὲν φοβεῖται τὴν τρικυμίαν¹⁾. Δὲν εἶναι ἀξιοθαύμαστοι οἱ λέγοντες²⁾ πολλὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οἱ κάμνοντες τὰ χρήσιμα. Τὸν Ἀρίωνα, ὅστις ἔρριψε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δελφίνες μετέφερον³⁾ εἰς τὴν ξηράν.

39. Ἀντωνυμῖαι προσωπικαὶ καὶ δεικτικαί.

Α'. Τὸ τῆς Σφιγγὸς αἶνιγμα ἰόδε ἦν: τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ τετράπουν καὶ δίπουν καὶ τρίπουν; τίς οἶδε τοῦτε; Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης ἐχθροὶ ἦσαν τῶν δ' Ἀθηναίων, οἱ μὲν πρὸς¹⁾ τοῦτον, οἱ δὲ πρὸς¹⁾ ἐκείνου ἦσαν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα οὐδὲ λέγειν καλόν. Ἀχιλλεύς τηλικούτος²⁾ ἦν ἡλικος²⁾ ὁ Πάτροκλος. Κῦρος ἐφοβεῖτο μὴ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνοι. Οὐδεὶς ὑμῶν προδότης τῆς παιριδος ἐγένετο.

Β'. Ἀντὶ κόπων πωλοῦσιν εἰς ἡμᾶς ὄλα τὰ ἀγαθὰ οἱ θεοί. Ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν τόσον πολὺς¹⁾ πλοῦτος ὥστε ὄλοι εὐτυχοῦν. Ὁ διδάσκαλος δείξας τὸν χάρτην²⁾ ἠρώτησε: Ἀπὸ ταύτας τὰς νήτους ποία εἶναι ἡ μεγαλύτερα, ἀπὸ ἐκείνας δὲ ποία ἡ μικροτέρα; Αὐταὶ αἱ νῆσοι λέγονται Κυκλάδες; ἐκεῖναι δὲ Σποράδες.

40. Αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ μέσ. καὶ παθητικοῦ ἐνεστῶτος.

Α'. Ἡ Πυθία ἔλεγε τοῖς Σπαρτιάταις ὅτι ἕως οἱ τοῦ Ἀνκούργου νόμοι θεραπεύονται¹⁾, ἡ Σπάρτης δύναμις οὐ παύοιτο. Τοιοῦτοι γί-

γενεσθε, ᾧ παῖδες περὶ γονέας, οἷους ἂν εὖξαισθε τοὺς υἱοὺς ὑμῶν περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς γίνεσθαι. Μὴ μόνον τὸ σῶμα γυμναζέσθω, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἀρετὰς περιβαλλέσθω ²⁾. Καὶ οἱ πάντῃ ἐπιμελῶς θεραπεύομενοι οὐκ ἔστιν ὅπως ³⁾ ταχὺ τῆς νόσου ἀπολύωνται ³⁾. Θεμιστοκλέους κελεύοντος ⁴⁾, πάντες εἰσιμοὶ ἦσαν ἐπὶ τοὺς Πέρσας πορεύεσθαι.

Β'. Οἱ γέροντες εὐχαριστοῦνται, ὅταν τιμῶνται ¹⁾ ὑπὸ τῶν νέων. Λέγουσιν ὅτι καὶ οἱ θεοὶ ἐξουσιάζονται ²⁾ ὑπὸ τοῦ Διός. Δὲν εἶναι καιρὸς πλέον νὰ σκεπτόμεθα ³⁾, ἀλλὰ νὰ ἐκστρατεύωμεν. Δύσκολον εἶναι νὰ ἀρχεταί τις ὑπὸ χειροτέρου. Ὅστις σκέπτεται ³⁾ κακῶς περὶ τῶν ἰδικῶν του πραγμάτων, δὲν θὰ σκεφθῆ καλῶς περὶ τῶν δημοσίων. Ἀργὰ ἀποφάσιζε ⁴⁾, ἀλλὰ κάμνε ταχέως τὰ ἀποφασισθέντα ⁵⁾.

41. Μέσος μέλλων καὶ μέσος ἀόριστος α'.

εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

Α'. Βωμοὺς ἰδρυσάμεθα, ᾧ παῖδές καὶ ἀγάλματα τῶν θεῶν τιμῆς ἔνεκα καὶ εὐσεβείας. Πολλῶν φρονευνθέντων, οἱ Θηβαῖοι ἐπαύσαντο τῆς μάχης. Τοῖς ἠγεμῶσι τῶν Ἑλλήνων θυσαμένοις οὐ καλὰ ἦν τὰ ἱερά. Οἱ λουσόμενοι Σπαρτιᾶται πορεύονται εἰς τὸν Εὐρώταν. Πεισόμεθα τοῖς ἄρχουσι. Ὅταν τις περὶ πράγματός τινος ὀρθῶς βουλευσῆται, εἰκὸς ἔστι καὶ ἡν τελευτὴν ὀρθῶς γίνεσθαι.

Β'. Ὁ Εὐκλείδης ὁ Μεγαρεὺς ἐβάδιζε κάθε ἡμέραν μεγάλον δρόμον ¹⁾ διὰ νὰ ἀκούσῃ ²⁾ τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους. Θὰ ἐλάμβάνετε τὴν ἀρίστην ἀπόφασιν ³⁾, ἐὰν ἠθέλατε παύσει ⁴⁾ τὴν μεταξύ σας φιλονικίαν. Πρὸ παντός ἔργου σκέψου καλῶς. Κανεὶς δὲν γνωρίζει τί θὰ γεννήσῃ ⁵⁾ ἡ ἐρχομένη ἡμέρα.

42. Παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς.

Α'. Τῷ πολέμῳ πάντα τὰ τῆς πατριδος κενδύνονται. Τῶν ἀνέμων πεπαιγμένων, τὰ τῆς θαλάσσης κύματα οὐκ αὐτίκα παύεται. Τὰ φθόνον ἔχοντα πεπαιγσο πράττειν. Ἐν Κορωνείᾳ ἦν θιάσασθαι μετὰ τὴν μάχην πολλὰ δόρατα συντεθραυσμένα. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνηγγέλθη τῷ Ξέρξῃ ὅτι ἡ ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ γέφυρα λελυμένη εἶη. Ἐν ταῖς δυσπραξίαις ἐπιδεικτέον, εἴ τι ἄμεινον τῶν ἄλλων πεπαιδευμένα πρὸς ἀρετὴν.

Β'. Εἴθε ¹⁾ πανταχοῦ ἐν πολέμῳ οἱ γέροντες νὰ ἔχουν σωθῆ ¹⁾

ὑπὸ τῶν νέων. Ἄς εἶναι οἱ στρατιῶται παρεσκευασμένοι νὰ ἀποθνήσκουν ὑπὲρ τῶν νέων. Καὶ ἡμεῖς καὶ σεῖς εἴμεθα πεπαιδευμένοι διὰ νὰ εἴμεθα ἐλευθεροί. Οἱ νεώτεροι ἄς εἶναι ²⁾ πεπαιδευμένοι ²⁾ μὲ τὴν πείραν τῶν γεροντοτέρων. Διὰ νὰ εἶναι ἡ πατρις ἐλευθέρα ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔχουν φονευθῆ ³⁾ οἱ τύραννοι.

43. Ὑπερσ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ρημάτων

Α'. Ἐκεκέλευστο πᾶσι τοῖς ἐφήβοις εἰς τὰ ὄπλα ἰέναι. Ἀγροίλαος ἐπεπαίδευτο οὕτως ὥστε εὖτυχῶν προῶς εἶναι. Αἱ τῆς Σικελίας πόλεις τείχεσιν ὑψηλοτάτοις περιόδρυντο· ἐγκέκλειστο δὲ αὐταῖς καὶ οἶτος πολλῶν μεδύμων. Ἡ τῶν πολεμίων πολιορκία ἐλέλυτο καὶ ἡ βασιλεία ἐπανίδρυντο.

Β'. Πρὸ μικροῦ εἶχον παύσει νὰ φοιτῶ εἰς σχολεῖον. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον τὰ δένδρα τῆς Ἀττικῆς εἶχον κατακαῆ. Εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἦσαν ἰδρυμένοι Ἑρμαῖ. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ξενοφῶντος εἶχον παιδευθῆ ἐν Σπάρτῃ. Εἶχομεν ἐμποδισθῆ ¹⁾ ὑπὸ τῶν τυράννων νὰ ἐπανέλθωμεν ²⁾ εἰς τὴν πατρίδα.

44. Παρακ. καὶ ὑπερσυντ. μέσος ἀφωνολ. ῥημάτων,

Α'. Ὡ φίλοι, τῶν ἐλπίδων ἐψεύσαμεθα. Ὁ Διόνυσος νομίζων τὸν Μίδαν ἱκανῶς κεκολάσθαι, ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ τῶν κακῶν. Ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ προδότου ἐβέβλαπτο. Ἐπαμεινώνδας εἶθιστο ἐν φόβῳ ἰλαρὸς φαίνεσθαι. Πεφύλαξο ταῦτα ποιεῖν, ἃ αἰσχρά ἐστι καὶ ἄδικα. Ἐὰν ἀπηλλαγμένοι ὦμεν ταχέως τῶν πολεμικῶν, εὐδαίμονες ἐσόμεθα. Πολλοῖς οὕτω τὸ δίκαιον νενόμισται, τὸν κρείττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν.

Β'. Πρέπει νὰ πείθεσθε εἰς τοὺς νόμους, μὲ τοὺς ὁποίους ¹⁾ ἔχετε ἀνατραφῆ ²⁾. Ὡ ἄνθρωπε, νὰ ἐγθυμῆσαι ³⁾ ὅτι εἶσαι θνητός ⁴⁾. Ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν εἶχεν ἐπιγραφῆ ⁵⁾ τὸ ῥητὸν «Γνωθι σαυτόν». Εἶθε αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες νὰ εἶναι προφυλαγμένοι ⁶⁾ ἐν Τροίῳ ἀπὸ τοὺς Πέρσας.

45. Παθητ. ἀόρ. α'. ἀφωνολήκτων.

Α'. Τῶν Ἑλλήνων πλαστοῦν Φειδίας καὶ Πραξιτέλης μάλιστα ἐθανμάσθησαν. Οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον ἂν προαχθεῖν ὑπὸ τοῦ τυράννου. Ἴνα ἡ Ἑλλὰς τῆς ἀκαρχίας ἀπαλλαχθῆ, δεῖ τοὺς Ἕλληνας

πάνν ἐπιμελεῖσθαι τῆς γῆς. Ὁ ἐν πολέμῳ νικήσας καὶ σωθεὶς δικαίως ἐμεγαλύνετο. ¹⁾ Πονηρῶν πολιῶν βουλή ἀφανισθήτω. Πείσθητι ὅτι τὸ εἰμαρμένην φυγεῖν ἀδύνατον. Ἀριστείδης καταδικασθεὶς καὶ ἐξοστρακισθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Αἶγιναν.

Β'. Εἴθε νὰ ἀπαλλαχθῆ ἡ Ἑλλάς τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Ἐὰν ἐκδιωχθῆ ὁ τύραννος, ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος δὲν διατρέχει κίνδυνον ¹⁾. Ἄς κηρυχθῆ ἡ εἰρήνη εἰς ὅλην ²⁾ τὴν χώραν. Τὰ τείχη τὰ ὁποῖα ἐκτίσθησαν πρό τινων μηνῶν κατέστρεψαν οἱ πολέμοιοι. Οἱ Λακεδαιμόνιοι διέταξαν, πάντες οἱ Θηβαῖοι νὰ πωληθῶσιν ὡς ἀνδράποδα ³⁾.

46. Παθητ. μέλλον α' ἀφωολήκτων.

Α'. Οὐ μεθυσθήσῃ, ἐὰν τοὺς μεθύοντας ἴδῃς, οἷα ποιοῦσι. Πονηρῶν πολιῶν πόλεις ἀφανισθήσονται. Νομίζεται οὐδὲν αἰσχρὸν ἀμάροημα τῷ χρόνῳ ἢ τῇ εὐτυχίᾳ καλυφθῆσεσθαι. Κροῖσος ἐδόκει ¹⁾ ὡς ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἀφανισθήσοιτο, εἰ τὸ ἐνύπνιον ἀληθὲς εἴη. Οἱ διὰ τὰς ἀδικίας αὐτῶν κολασθησόμενοι ὠφέλιμον παράδειγμα τοῖς λοιποῖς ἔσονται.

Β'. Οἱ παῖδες θὰ πείθωνται εἰς τοὺς λόγους τῶν γονέων των. Οἱ ἀμελεῖς θὰ μείνωσιν ὀπίσω ¹⁾ ἀπὸ τοὺς συμμαθητάς των. Ὁ μὴ περιορίζων ²⁾ τὰ πάθη του, αὐτὸς θὰ τιμωρηθῆ ³⁾ ὑπ' αὐτῶν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· οἱ μέλλοντες νὰ πεμφθῶσιν ⁴⁾ πρέσβεις εἰς τὴν Σπάρτην, θὰ ἀλχημκλωτισθῶσιν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

47. Οἱ β' παθητ. μέλλοντες καὶ ἀόριστοι ἀφωολήκτων.

Α'. Ἡ πόλις οὐποτε ὑπὸ Ἀριστείδου ἐβλάβη, ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς νομίζων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τῇ Ἀριστείδου δόξῃ κατατριβῆσεσθαι, ἐκεῖνον ἐξοστράκισε. Λέγεται Θεμιστοκλῆς τῷ Ἀριστείδῃ συντραφεῖν· ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησεν αὐτὸν φίλον ἐκείνῳ. Τραπέντος εἰς φυγὴν ἐκ Σαλαμῖνος τοῦ περσικοῦ στόλου, ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνεχώρησε. Ὅταν τις ἐκτραφεῖ τοῖς χείροσιν ¹⁾, οὐ θραδίως μεταμανθάνει ²⁾ τὸ βέλτιον. Χρησμοὶ θεῶν ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀπαλλαγῆσοιτο ἀφορίας, ἐὰν Αἰακὸς ὑπὲρ αὐτῆς εὐχὰς ποιήσῃται.

Β'. Μὴ φοβηθῆτε ¹⁾, ὦ ἄνδρες, τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν. Εἴθε

ἡ πατρὶς νὰ μὴ βλαθῇ ποτὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος παρήγγειλεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὅσοι στρατιῶται συναθροισθοῦν²⁾ θὰ ἐκστρατεύσουν³⁾ ἐναντίον τῶν Περσῶν⁴⁾, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅλοι οἱ Ἕλληνες προηγουμένως ἐδλάφθησαν. Εἰς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ἄρκετοὶ ἦσαν αὐτοὶ ποῦ ἐπνίγησαν⁵⁾.

48. Ἀόριστος β' ενεργ. καὶ μέσος.

Α'. Οἱ Κάρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, παραλαβόντες δὲ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη. Τὴν εἰμασμένην οὐδ' ἂν εἰς ἐκφύγοι. Ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυχῆς τὴν μνήμην ἀθάνατον καταλιπεῖν. Ἀμείνων ἐστὶ τοῦ ὄντος πλουσίον ὁ δυνάμενος γενέσθαι πλούσιος. Ὁ στρατηγὸς τοῖς στρατιώταις ἔλεξε. Νῦν δὴ πρὸς τὴν πηγὴν τράπεσθε, ὕδωρ κομιοῦντες. ὦ φίλε, ποῖ τράπωμαι; ὄρω γὰρ τοῖς πολεμίοις ἐγγὺς ὄντας. Ὁ Κῦρος συγγενόμενος Κλεάρχῳ ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ἰλεως¹⁾ γενοῦ ἡμῶν, ὦ Δέσποτα.

Β'. Οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ εἰσέβαλον εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα. Δὲν εἶναι δυνατὸν¹⁾ νὰ γίνῃ τις καλὸς πολίτης χωρὶς δικαιοσύνην. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔφθασαν²⁾ εἰς τὴν Μίλητον. Ἐὰν οἱ ἐχθροὶ διευθυνθοῦν³⁾ πρὸς τὴν χαράδραν, θὰ τοὺς ἀκολουθήσωμεν⁴⁾ ἀμέσως. Διατί ἐλησμόνησες⁵⁾ τὸ ἔργον σου ὦ τέκνον; Οἱ Θηβαῖοι ἐτράπησαν εἰς τὰς σκηνάς.

49. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Α'. Τῷ μὲν ἐμῷ πατρὶ ἀγαθοὶ υἱοὶ εἰσι, τῷ δὲ ὑμετέρῳ εὐεδεῖς θυγατέρες. Μὴ εἰς τὸ σὸν συμφέρον, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς πόλεως βλέπε. Οἱ ἐμοὶ παῖδες μέγα κακὸν τὸ ψεύδεσθαι ἠγοῦνται. Ἐν τοῖς ἐμοῖς ἀγροῖς πολλὰ ποίμνια νέμεται. Οἱ πονηροὶ νομίζουσι τοὺς ἐναρέτους οὐ πρὸς τὸ αὐτῶν¹⁾ ἀγαθὸν πεφυκέναι²⁾. Οἱ ἀπολαύοντες τοὺς καρποὺς τῶν ἐμῶν κόπων εἴνοι μοί εἰσι.

Β'. Τὰ ἰδικά μου εἶναι ἰδικά σου καὶ τὰ ἰδικά σου ἰδικά μου. Δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἰδικῆς σας φύσεως¹⁾ νὰ προγινώσκετε τὰ μέλλοντα. Δῶσε²⁾ εἰς τοὺς πτωχοὺς μέρος³⁾ τῶν ἄρτων σου. Ὁ Θεμιστοκλῆς εἶπε πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας· διὰ τῆς ἰδικῆς μου συμβουλῆς οἱ συμπολιταὶ μας ἔκτισαν τὰ τείχη.

50. Ὁ ἐνεστώσ τῶν εἰς -άω- εἰς ὄλας τὰς ἐγκλίσεις.

Α'. Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν ἢ ἀνδρεία ἐστίν. Ὡ παῖ, σιῶπα, πολλὰ γὰρ ἔχει ἡ σιγὴ καλὰ. Νιόβη ἢ Ταντάλου θυγάτηρ ἠρώτα τὰς Θεβαίας, τίνα θεῶν τιμῶεν. Ἐκεῖναι δ' ἀπεκρίναντο: τὴν Ἀητῶ τιμῶμεν εὐχαῖς καὶ θυσίαις. Νιόβη δ' ἔφη αὐταῖς: «εἰ τολμῶητε τιμᾶν αὐτήν, ζημία ἂν εἴη ὑμῖν. Οὕτω Νιόβη οὐκ εἶα τὰς Θεβαίας τὴν Ἀητῶ τιμᾶν. Ἐἴητε τοὺς κρατίστους ἄρχειν τῶν πόλεων.

Β'). Ὅπως οἱ πατέρες ἀγαποῦν τὰ τέκνα των ἔτσι καὶ οἱ ποιηταὶ τὰ ποιήματά των. Ὅσοι τιμῶσι¹⁾ τοὺς νεκροὺς θεωροῦνται²⁾ εὐσεβεῖς. Εἶθε, ὦ υἱέ μου, νὰ νικᾷς πάντοτε τὰ πάθη σου. Πῶς θὰ ἐτολμοῦσα³⁾ νὰ ἀδικῶ τὸν φίλον; Πᾶς ἄστις ἔχει νοῦν⁴⁾, ἄς τιμᾷ τὰς εὐχὰς τῶν γονέων. Δίκαιον εἶναι νὰ τιμᾷ τις τὸ γῆρας, τὸν δὲ ἀτυχοῦντα νὰ μὴ γελαῖ⁵⁾.

51. Ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Οὐδεὶς γεννᾶται τέλειος ὦν. Ἐὰν ἐρωτᾷ¹⁾, λέγε. Ἐν Λακεδαίμονι οἱ γέροντες μάλιστα ἐτιμῶντο. Ἱατροῖς ἀδύνατον πάσας τὰ νόσους ἰᾶσθαι. Μὴ κακὸν κακῶ ἰῶ. Οἱ στρατηγοὶ Ξενοφῶντα ἠπιῶντο ὅτι τοὺς πολεμίους οὐδὲν ἠδύνατο κακῶς ποιεῖν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν ἔλεγεν ὅτι ὀρθῶς αἰτιῶντο. Τὸν αἰεὶ ἐπιθυμοῦντα πλέον ἐπικτᾶσθαι ἐγὼ πένητα καλῶ.

Β'. Ὁ Θεὸς τιμᾶται μὲ τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια ἔργα. Ἀνθρώπων εἶναι τὸ νὰ πλανᾶται τις. Εἶθε πανταχοῦ οἱ γέροντες νὰ τιμῶνται¹⁾ ὑπὸ τῶν νέων. Οἱ νικῆσαντες τοὺς ἐχθροὺς στρατιῶται ἄς τιμῶνται²⁾ ὑπὸ τῆς πόλεως. Νὰ μὴ νικᾶσαι³⁾ ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν. Ὁ Ἀριστείδης, ὅταν ἠρωτᾶτο τί εἶναι δίκαιον, εἶπέ: τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τις τὰ ξένα πράγματα.

52. Τὰ εἰς -έω- ῥήματα ἐνεργ. καὶ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Μὴ δμίλει¹⁾ τοῖς κακοῖς. Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. Οἱ Ῥωμαῖοι πολλάκις Καρχηδονίους ἐπολέμουν. Οὐδὲ δικαίως φθονοῖς²⁾ ἂν τοῖς τυράννοις τῆς ἰσχύος. Οἱ τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους ἑαυτοὺς κοσμοῦσι. Εὐδαίμονα καὶ καλὴν γῆν ᾤκουν Αἰγύπτιοι. Μωρὸς ναυαγεῖν μέλλων δέλτους ἤτει, ἵνα διαθήκην ποιοῖτο θεορῶν δὲ τοὺς οἰκέτας ἀλγοῦντας ἐπὶ τῷ κινδύνῳ ἔφη. «Μὴ λυπεῖσθε, ποι-

οὔμαι γὰρ ὑμᾶς ἔλευθέρους». Ἀμεινόν ἐστι ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. Τοὺς μὲν ἀδικούντας τιμωροῦ, τοῖς δὲ ἀδικουμένοις βοήθει.

Β'. Προτιμότερον εἶναι νὰ νοσῇ τις κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἦτο κυρία ²⁾ πολλῶν ἐθνῶν. Εἶθε, ὦ τέκνον, ποτὲ νὰ μὴν ἀδικῆς, διότι ἔτσι θὰ ἦτο πάντοτε εὐτυχής ³⁾. Οἱ Πέρσαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ἐζήτουν ⁴⁾ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνας τὰ ὄπλα. Ἄς μὴ περιπαίξῃ ⁵⁾ κανεὶς μήτε φίλους μήτε ἐχθρούς. Ὁ Παλαμήδης ἐξηλεύετο ⁶⁾ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς διὰ τὴν σοφίαν του.

53. Τὰ εἰς -όω.

Α'. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε δουλοῦν τὴν Ἑλλάδα. Καὶ τιμῶν μὲν πολλῶν αὐτὸν τότε ὁ δῆμος ἠξίου. Ἐὰν στεφανῶμεν τὸν τὴν πατρίδα ἐλευθερώσαντα, ἄξιοι ἐπαίνου τυγχάνομεν. Θανατοῦτε, ὦ Σπαρτιάται, Πανσάναι, ἵνα δηλώτε ὅτι τὴν Ἑλλάδα φιλεῖτε. Ἐὰν τις πειρᾶται τοὺς τῆς πόλεως νόμους καταλύειν, θανάτω ζημιούσθω. Εἴ τις τοῖς νόμοις μὴ πείθοιτο, ζημιοῖτο ἂν ὑπὸ τῆς πόλεως.

Β'. Ἡ παιδεία φαίνεται ὅτι ἡμερῶνει τὰς ψυχὰς. Δίκαιον εἶναι νὰ παρέχῃς εἰς τοὺς ἄλλους ὅσα ὁ ἴδιος ἠθελὲς ἀξιώσει ¹⁾ νὰ λάβῃς παρ' αὐτῶν. Ἀπαιτοῦμεν νὰ τιμωρήσετε ²⁾ τὸν προδότην. Τίποτε δὲν κατορθώνεται χωρὶς ἀσκησιν. Ἡ ἔλλειψις τῆς φύσεως ἄς διορθώνεται διὰ τῆς ἀρετῆς τῆς ψυχῆς.

54. Ἀνάμεικτοι χρόνοι τῶν συνηρημένων.

Α'. Ἀριστιππος ἤτησε Κῦρον τριῶν μηνῶν μισθόν. Λακεδαιμόνιοι μεγάλων τιμῶν Θεμιστοκλέα ἠξίωσαν. Πολλοὶ σε μισήσουσιν, ἢν σαυτὸν ἄγαν φιλῆς. Κόνων ναυμαχία Λακεδαιμονίους νικήσας, πάντας τοὺς Ἀθηναίους εἰσίασε. Κρεῖσσόν ἐστι ἤθει χρηστῶ ἢ στεφάνῳ χρυσῶ ἐστεφανῶσθαι. Πολλοὶ οἰκεία ἀβουλία, ἀλλ' οὐ τῇ τῶν ἐναντίον ἀνδρεία νενίκηθη. Νικίας οὕτω φιλόπονος ἦν, ὥστε πολλάκις τοὺς οἰκέτας ἠρώτα, εἰ ἠροιστηκῶς εἶη.

Β'. Ὁ ἀγρὸς ἐὰν καλῶς καλλιεργηθῇ ¹⁾, θὰ παραγάγῃ ²⁾ καλοὺς καρπούς. Κανεὶς δὲν θὰ ἐπαινῇ τὸ κάλλος, ἐὰν τοῦτο δὲν συμμετέχῃ ⁴⁾ φρονήσεως. Ὅταν ἀπέθανεν ⁵⁾ ὁ Δαρκεῖος, ὁ Τισσαφέρνης κατηγορήσε ⁶⁾ τὸν Κῦρον ὅτι δῆθεν ἐπιδουλεύεται ⁷⁾ τὸν Ἄρτα ξέρξην. Δὲν ἔχομεν ἀποκτήσει ⁸⁾ χρυσὸν ἀλλὰ φίλους.

55. *Ἀυτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.*

Α'. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἑαυτοῖς πολλάκις πολέμοι εἶσι. Ἔρχονται μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων. Βοηθεῖτε ἀλλήλοις. Οὐ δεῖ ἐμὲ ἐμαντῶ ἀσύμφωνον εἶναι. Εἰ μέλλετε ἀγαθὸν τινα κήσασθαι φίλον, ὑμᾶς αὐτοὺς ἀγαθοὺς δεῖ γίνεσθαι. Αὐτὸς ἑαυτοῦ ἕκαστος ἄριστος φύλαξ. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε. Αἱ γλαῦκες τῆς νυκτὸς τὴν τροφήν ἑαυταῖς πορίζονται. Οἱ ἐχθροὶ ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις.

Β'. Τὸ νὰ νικά τις τὸν ἑαυτὸν του εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἀρίστη ἀπὸ ἅλας τὰς νίκας¹⁾. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των εἶναι πολλάκις ἐχθροὶ. Οἱ κλέπτει κλέπτουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἡ χειροτέρα ἀπάτη εἶναι νὰ ἀπατῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας. Μὴ περιπαίζετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

56. *Ἐρωτηματικαὶ καὶ ἀόριστοι.*

Α'. Σόλων ὑπὸ Κροίσου ἐρωτηθεὶς, τίνα εἶδεν εὐδαιμονέστατον ἀνθρώπων, ἀπεκρίνατο: Τέλλον τινα Ἀθηναίων. Ἐν τισι ποταμοῖς ὁ πλοῦς κινδύνους φέρει. Μηδενὶ δίκην δικάσης, πρὶν ἂν ἀμφοῖν λόγον ἀκούσης. Ποῖον οὕτω χρηστὸν κτήμα ὡς φίλος ἀγαθός; Σωκράτης πρὸς τὸν εἰπόντα, «κακῶς σε ὁ δεῖνα λέγει»¹⁾ ἔφη: «καλῶς γὰρ λέγειν οὐκ ἔμαθε²⁾». Ἐνιοὶ τῶν τυράννων ἀγαθοὶ γεγόνασι.

Β'. Ποία¹⁾ εἶναι ἄγχυρα δυνατὴ τῆς ζωῆς; ἢ φρόνησις. Ὅταν ὁ Κύρος ἐκυνήγει, κάποια ἄρκτος τὸν ἐκτύπησε²⁾. Ἀπὸ ποῖον τόπον³⁾ εἶσαι, ὦ Σίνων; ἠρώτησαν οἱ Τρῶες.—Ἐλλην.—Τί εἶδους πρᾶγμα⁴⁾ εἶναι αὐτὸς ὁ ἵππος;—Ἀφιέρωμα⁵⁾ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν—Διατὶ κατεσκευάσαν⁶⁾ αὐτὸν τόσον μέγαν;—Διὰ νὰ μὴ δύνασθε νὰ μεταφέρετε⁷⁾ αὐτὸν διὰ τῶν πυλῶν. Τότε μερικοὶ Τρῶες ἔλεγον νὰ σκάψουν⁸⁾ τὸ τεῖχος. Κανεὶς δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν ἐναντία φρονούντα Λαοκρόντα.

57. *Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.*

Α'. Ὅστις ἀγαθοῖς κοινωνεῖν φιλεῖ, ἀγαθός ἐστιν. Ἐν ἧτινι πόλει πλείστοι εὐτυχοῦσιν, αὕτη ἄριστα διοικεῖται. Κόρινθος, ἦν οἱ Ῥωμαῖοι κατέσκαψαν, ἦν πλουσιωτάτη. Οἴους βούλη εἶναι τοὺς ἄλλους πρὸς σέ, τοιοῦτος ἴσθι καὶ σὺ πρὸς τοὺς ἄλλους. Εὐδαιμονέστατός

ἔστιν, ὅτω καθ' ἡμέραν μηδὲν κακὸν γίνεται. Ὀλίγοις θηρίοις ἔστιν ἀλκή²⁾, ἡλίκη τοῖς λέουσι.

Β'. Ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ὁ λόγος ἔχει δύναμιν¹⁾, τῶν ὁποίων ἡ πρᾶξις συμφωνεῖ²⁾ πρὸς τὸν λόγον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠρώτων ὄχι πόσοι εἶναι οἱ ἐχθροί, ἀλλὰ ποῦ εἶναι. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅστις εἶναι τελείως εὐτυχής, ἀλλ' ὅποιος ὑποφέρει³⁾ γενναίως τὴν τύχην, οὗτος εἶναι σοφός. Ἐὰν ἐξοδεύῃς⁴⁾ δι' ὅσα⁵⁾ δὲν πρέπει, δὲν θὰ ἔχῃς νὰ ἐξοδεύῃς δι' ὅσα πρέπει.

58. Συνηρημένος μέλλων καὶ ἐνεργ. παρακείμενος β'.

Α'. Οὗτος ὁ ἀνὴρ ἄριστος, ὅστις χορησιαῖς ἐλπίσι πέποιθεν αἰεί. Εἰκὸς ἔστι¹⁾ τὸν κακῶς πεπραγότα²⁾ μὴ μέγα φρονεῖν³⁾. Ἀθηναῖοι γνώμη Θεμιστοκλέους πεπειθότες⁴⁾ τὴν πόλιν ἀπολελοίπασιν. Ἀρχοντες ἐγορηγόρες⁵⁾ φοβεροὶ εἰσι τοῖς πολεμίοις. Τῶν ποιητῶν τινες ὑποθήκας, ὅπως χρὴ ζῆν καταλελοίπασιν. Μακαριοῦσί σε οἱ ἄνθρωποι, εἰ μνήμην ἀγαθὴν καταλίπῃς μετὰ θάνατον.

Β'. Οἱ νέοι ἔχουσι ὑπερβολικὴν¹⁾ πεποίθησιν¹⁾ εἰς τοὺς ἑαυτοῦς των. Ὁ Κάδμος ἀφ' οὗ εἶχε φρονεῖσαι²⁾ τὸν δράκοντα ἔσπειρε τοὺς δόδοντας του εἰς τὴν γῆν. Θὰ τειχίσωμεν τὴν πόλιν ἰσχυρῶς καὶ θὰ ἀγωνισθῶμεν πάντες μέχρι θανάτου. Ὁ δῆμος θὰ ψηφίσῃ³⁾ «οἱ ὑπὲρ πατρίδος πίπτοντες νὰ θάπτωνται διὰ δημοσίας δαπάνης».

59. Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς α', καὶ β'. κλίσεως συνηρημένα.

Α'. Οἱ ποιηταὶ καλοῦσι χρυσοῦν τὴν Ἀφροδίτην. Αἱ τοῦ Ἄδου πύλαι ἦσαν χαλκαῖ. Τὴν μὲν λεοντῆν ἀνδρείας σύμβολον πολλάκις ἠγοῦμεθα, τὴν δ' ἄλωπεκὴν πανουργίας. Ἐν μὲν τῷ πλῶ ὁ κυβερνήτης, ἐν δὲ τῷ βίῳ ὁ νοῦς φέρει σωτηρίαν. Οἱ οἰκέται τῶν Περσῶν βασιλείων τὸν ἄρτον ἐν χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς κανοῖς φέρονσιν. Ἄγνοια πολλάκις διπλῆς καὶ τριπλῆς ἀτυχίας αἰτία ἔστιν. Οἱ τῆς θαλάττης ὄρῳ φέρουσι πολλάκις τῷ πλῶ ὠφέλειαν.

Β'. Ὁ νότος εἶναι θερμότερος ἀπὸ τὸν βορρᾶν. Οἱ Ἕλληνες εἶχον περικεφαλαίας χαλκίνας καὶ ὑποκάμισα κόκκινα¹⁾. Πλοῦτος χωρὶς νοῦν δὲν φέρει εὐτυχίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ κόκκαλα τῶν ἀνθρώπων φθείρονται, ἀλλ' ὁ νοῦς εἶναι ἀθάνατος. Ὁ θεὸς

δὲν εὐχαριστεῖται μὲ χρυσοῦς ἀνδριάντας καὶ ἀφιερῶματα, ἀλλὰ μὲ νοῦν καθαρόν. Οἱ μὲν φίλοι εἶναι εὐνοϊκοί, οἱ δὲ ἐχθροὶ δυσμενεῖς ²⁾).

60. Ἀττικὴ κλίσις, οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα.

Α'. Κῶς νῆσος καλὴ τε καὶ εὐγεῶς ἐστίν. Ἀσκληπιοῦ δ' εἶχε νεῶν λαμπρότατον. Ὁ Ἐλικῶν ἐστίν δένδρων ἀνάπλευς. Οἱ νεῶν οἰκίαι τῶν θεῶν ἦσαν. Σάμιοι Ἡρα καλοὺς ταῶς τρέφουσιν. Ἀματῆ ἔω φεύγει τὰ ἄστροα. Ἡρακλῆς εἰς Μυκῆνας τὴν χρυσόκερων ἔλαφον ἔφερεν. Τὰ βασίλεια καλὰ ἀνώγειω ἔχει. Ὡ δέσποτα, ἴλεως ἡμῖν γενεοῦ. Οἱ θεοὶ ἀγήρω εἶδι καὶ ἀθάνατοι.

Β'. Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων ἦτο πολεμικός. Δὲν εἶναι εὐκλον γὰ περιπατῆ τις ἐπὶ χονδροῦ σχοινίου ¹⁾. Εἰς τοὺς λαγούς ἡ φυγὴ εἶναι εὐκολος. Ὁ Ἀνδρόγεωσ ἦτο υἱὸς τοῦ Μίνωσ. Ἡ πεδιάς τῆς Κιλικίας ἦτο γεμάτη ²⁾ ἀπὸ ἀμπέλους.

61. Οὐσιαστικὰ ἀνώμαλα.

Α'. Διὸς ἐν γόνασιν τὰ τῶν θνητῶν πράγματά ἐστίν. Οἱ λύκοι ὁμοιοὶ εἰσι κυσί. Τῆς νεῶς ἡγεμῶν ὁ κυβερνήτης ἐστίν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν ταῖς μάχαις σημεῖοις τοῖς πυροῖς ἐν νυκτὶ ἐχρῶντο. Ταῖς μὲν χερσὶν ἀπτόμεθα, τοῖς δὲ ὤσιν ἀκούομεν. Ἡ τῶν πρέσβειων ὕβρις ¹⁾ πολέμου αἰτία ἐγένετο. Οἱ παλαιοὶ πενθοῦντες ἐν χοῦ ἐκείροντο.

Β'. Ὁ λαγὸς συλλαμβάνεται διὰ σκύλλων καὶ ὁ ἀνόητος δι' ἐπαίνων. Ἡ Σφιγξ εἶχε πρόσωπον γυναικὸς καὶ σῶμα σκύλλου. Ὁ ἵπποπόταμος ¹⁾ τὴν ἡμέραν μένει ἐντὸς τοῦ νεροῦ. Ἡ σημίξ ²⁾ τοῦ Κύρου ἦτο ἀετὸς ἐπάνω εἰς μακρὸν δόρυ. Τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ ἐξηράνθη. Ὁ ἀετὸς κατέτρωγε τὸ σικώτι τοῦ Προμηθέωσ. Κημίξ ὠφέλεια ³⁾ δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὰ δῶρα τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ὀπλιταὶ φοροῦν τὰς κνημῖδας γύρω εἰς τὰ γόνατα ⁴⁾).

62. Συσχετικὰ ἀντωνυμῖαι.

Α'. Ὅτε οἱ Ἀχαιοὶ ἀπὸ Τροίας ἀπῆσαν, Σίνωνά τινα ἐκεῖ κατέλιπον. Ὅτε δ' οὗτος ὑπὸ τινῶν Τρώων ὤφθη, προσαχθεὶς τοῖς ἡγεμόσιν ἠρωτήθη: Τίς εἶ;—Σίνων, ἀπεκρίνατο—Ποδαπὸς εἶ; προσέθησαν οἱ Τρώες.—Ἀχαιοὶ εἰμι—Ποῖον δὲ χοῦμά ἐστιν ὄδε ὁ ἵππος;—Ἀνάθημα τῆ Ἀθηνᾶ—Διατὶ δὲ τοσοῦτον πεποιήκασι;

— Ἴνα μὴ διὰ τῶν τειχῶν αὐτὸν κομίσῃτε. Τοσαῦτα ὁ Σίνων ἔλεξεν. Ἡλίκον ¹⁾ τραῦμα τηλικούτου ²⁾ ἄνδρα δαμάζει ³⁾. Οἷος ὁ τρόπος, τοιοῦτος ὁ λόγος.

Β'. Ποῖος εἶναι ὁ δρόμος ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν;—Βλέπετε ἐκεῖνον τὸν τόπον ὅπου κανεὶς δὲν κατοικεῖ ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ἔρημος;—Βλέπω, —Βλέπετε ἀκόμη καὶ κάποιαν μικρὰν θύραν καὶ κάποιον δρόμον στενόν;—Μάλιστα. —Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ δρόμος, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν. Ποῖος εἶναι αὐτός, ἀπὸ ποῖον μέρος, καὶ ἀντὶ πόσου διδάσκει;—Εὐήνος, Πάριος, ἀντὶ πέντε μῶν.

63. Συσχετικὰ ἐπιρρηματα.

Α'. Πότε ἐξέροχη τοῦ οἴκου; — Τότε, ὅτε ἡ ἀγορὰ πλήθουσά ἐστι. Πόθεν τὸ ἀγαθὸν τοῦτο τεκμαίρη; — Ἐκ τινος ἐνυπνίου. Ἐάν τις βούληται μετοικεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἄλλοσέ ποι, ἔξεστιν αὐτῷ ἰέναι ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται. Πράττωμεν ταύτη, ἥπερ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται. Ποῖ ἄγεις τὸν ἄνδρα; — Ὅποι οἱ νόμοι κελεύουσιν.

Β'. Ποῦ ¹⁾ θέλεις νὰ υπάγῃς; Ἐδῶ εἴμεθα θαμμένοι, πειθόμενοι εἰς τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος. Ποῦ πῆγαν οἱ Ἕλληνες; — Εἰς τὴν πατρίδα ²⁾. Διτί στέκονται οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τοιοῦτοτρόπως; ³⁾ — Ἀναπαύονται κάπως ⁴⁾. Σὺ ποῦ πηγαίνεις; — Εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ⁵⁾, ὅπου ⁶⁾ ἡ πατρίς διατάσσει.

64. Ἐνρηνόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα (Ἐνεσι, κ. Παρατ.).

Α'. Τὰ ἀγαθὰ εὐφραίνει τοὺς ἀνθρώπους. Παρμενίδης πρῶτος τὴν γῆν ἀπέφαινε ¹⁾ σφαιροειδῆ οὔσαν. Ἐὰν ἀποβάλλῃς τὰ μικρὰ οὐ μὴ φυλάξῃς τὰ μείζονα. Εἴθ' εὐφραῖνοι σὲ πλοῦτος, πολλοὺς εὐεργετοῦντα. Ἀγασίλαος ἠβρύνετο ²⁾ ἐπὶ τῷ ἄρχεω ἑαυτοῦ. Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Οἱ ὀργιζόμενοι παραπλήσιοί εἰσι τοῖς μαινομένοις. Πολλαὶ πόλεις ἐκ στάσεων διαφθείρονται.

Β'. Κατὰ τὸν μεγάλον λοιμὸν ἐπὶ Περικλέους, οἱ Ἀθηναῖοι ἔρράντιζον ¹⁾ τοὺς δρόμους μὲ ἄφθονον οἶνον. Ἡ ὀκνηρία καταστρέφει ²⁾ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς. Εἴθε νὰ μὴ κρίνῃ τις τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὰ χρήματα. Ἄς ἀποκρούσωμεν ³⁾ τοὺς ἐχθροὺς γενναίως.

65. Μέλλων ἐνεργ. καὶ μέσ. ἐνρινολήκτ. καὶ ὕγρολ.

Α'. Τὸ πολὺ ὕδωρ φθερεῖ τοὺς ἀγρούς. Ὁ τοὺς ἄλλους κρινῶν αὐτὸς ἀνεξέλεγκτος εἶναι δεῖ. Οὐ καταίχουνοῦμεν ὄπλα τὰ ἱερά, ἀμννούμεθα ¹⁾ δὲ δι' αὐτῶν τοὺς ἐχθρούς. Προθυμεῖσθε ²⁾ ὅπως τοὺς προγόνους εὐκλεία ὑπερβαλεῖτε. Ὁργῆς ἀπεχόμενος κερδανεῖς πλείστον. Εἰ τοὺς πολεμίους ἀμννούμεθα ³⁾, ἐλευθέραν τὴν πατρίδα γῆν νεμούμεθα.

Β'. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος πολλοὺς στρατιώτας θά καταστρέψῃ ¹⁾. Θά μείνωμεν ἐδῶ καὶ θά ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας Ἐάν οἱ Ὀλύμπιοι πολιορκηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, θά ἀποστείλουν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ συμμαχίας. Ὁ σοφὸς περιπαυζόμενος ὑπὸ τοῦ ὄχλου, δὲν θά ὀργίζῃται ²⁾ κατ' αὐτοῦ, θά ἀπκντήσωμεν ³⁾ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν πολιορκητῶν, ὅτι δὲν θά παραδώσωμεν τὴν πόλιν.

66. Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀόρ. α'. ἐνρινολήκτ. καὶ ὕγρολ.

Α'. Σωκράτης λουδοροῦμενος οὐκ ἐχαλέπηγε. Ἐκ τῶν λόγων μὴ κρινάτω τις χρηστὸν ἄνδρα. Θησεὺς τὴν Ἑλλάδα τῶν κακούργων ἐκάθηρε. Φιλομήλα ὑφήνασα γράμματα ἐν πέπλῳ, διὰ τούτων ἠγγεῖλε τῇ ἀδελφῇ τὰς ἐαυτῆς συμφοράς. Τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στευλαμένους ¹⁾, οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν. Ἀστυάγης ἠρώτησε μεταπεμφόμενος Ἀρπαγον, εἰ ἀποκτείνειε τὸν Κῦρον ὡς ἐπέταξεν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τὸν παῖδα ἀποκτεῖναι διὰ φίλον ποιμένος.

Β'. Κάθε ἄνθρωπος θά προετίμα ¹⁾ νὰ εἶναι ὑγιής καὶ πτωχὸς παρὰ ἄρρωστος καὶ πλούσιος. Ὁ πατήρ ἐμοίρασεν ἐξ ἴσου τὴν περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα του. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι ἀπέκρουσαν ²⁾ τοὺς Πέρσας καὶ ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ξέρξης συναθροίσας ³⁾ μέγαν στρατὸν ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐάν τοὺς ἐχθροὺς ἀνδρείως ἀποκρούσωμεν, δὲν θά καταισχύνωμεν τὴν ὑπόληψιν ⁴⁾ τῆς πόλεως.

67. Παρακ. καὶ ὑπερσυντ. ἐνρινολ. καὶ ὕγρολ.

Α'. Ἡ Σκυθία ἀπὸ τοῦ Ἰστροῦ πρὸς Βορῆαν τέταται. Σκύθαι δὲ πόλεις οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ διεσπαρμένοι διατρίβουσι. Ὅτε δὲ ὁ

Δαρείος ἐπὶ Σκυθίαν ἐστράτευσεν, οἱ Σκύθαι προσελθόντες τοῖς τὴν γέφυραν τοῦ Ἰστροῦ φυλάττουσιν ἔλεξαν: ὦ ἄνδρες Ἴωνες, νῦν ἢ τῆς ἐλευθερίας ἡμέρα ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πέφηνεν· ἐὰν γὰρ τὴν γέφυραν λύσητε, πᾶς ὁ Δαρείου στόλος διέφθαρται ταχέως οὖν ποιῆτε ὅ,τι ἂν ἀμφοτέροις ἄριστον κρίνητε. Ἀρταξέρξης ἀπεστάλκει Φαρνάκην ἐπὶ τὸν ἀδελφόν.

Β'. Οἱ τριάκοντα τύραννοι τῶν Ἀθηναίων εἶχον φονεύσει¹⁾ εἰς ὀκτὼ μῆνας περισσοτέρους πολίτας, παρὰ οἱ Πελοποννήσιοι ὅλοι εἰς δέκα ἔτη. Ὅποιοι κακὰ ἔχει σπείρει, κακὰ ἔχει συγκομίσει. Ἡ ἐμφύλιος στάσις εἶχε διαφθείρει ὅλους τοὺς πολίτας. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἡρώων ἄριστος ἔχει κριθῆ ὁ Ἀχιλλεύς. Τὸ τόξον τοῦ κυνηγοῦ ἦτο τεντωμένον²⁾ καὶ ἔτοιμον νὰ ριφθῆ κατὰ τοῦ θηρίου.

68. α' καὶ β' παθητ. μέλλον καὶ ἀόριστος ἐνρηνολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων.

Α'. Οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ Μαντινείαν πολεμήσαντες ἐσφάλησαν¹⁾. Ὁ καρπὸς τῆς σοφίας οὐποτε διαφθαρήσεται. Ἐξοξής ὁ βασιλεὺς βαρέως τὸ πρᾶγμα ἔφερε, ὅτε ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι ὁ τοῦ Μαρδονίου στρατὸς ἐν Βοιωτία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διεφθάρη. Συναγερθέντων τῶν στρατηγῶν ἐν Σαλαμῖνι, ἢ τοῦ Εὐρουβιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ἕρις ἐκρίθη²⁾. Οἱ μὲν πολέμιοι θαρρυνθέντες προσῆλθον ὡς ἀγωνιούμενοι οἱ δὲ πολιορκούμενοι, καίπερ δεινῶς πιεζόμενοι, ἤσχύνθησαν ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ τὸ πᾶν διαφθαρεῖη.

Β'. Ὅταν ὁ νοῦς ζαλισθῆ¹⁾ ἀπὸ τὸν οἶνον παθαίνει τὰ ἴδια μὲ τὰ πολεμικὰ ἀμάξια²⁾, τὰ ὅποια ἔχασαν³⁾ τοὺς ἡνιόχους των. Λέγουσιν ὅτι ἡ γῆ ἐσπάρη πρῶτον ἀπὸ τὸν Τριπτόλεμον. Θὰ σταλῶσι πρέσβεις πρὸς τοὺς Πέρσας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων διὰ νὰ κάμουν εἰρήνην⁴⁾. Τὸ ἀρνίον εἶπε πρὸς τὸν λύκον: προτιμότερον εἶναι εἰς ἐμὲ νὰ γίνω θυσία τοῦ θεοῦ παρὰ νὰ φονευθῶ⁴⁾ ἀπὸ σένα.

69. Ἄνωμαλῖαι περὶ τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν.

Α'. Σπαρτιάται οὐκ εἰώθεσαν ἐκ τῆς μάχης ἀπιέναι. Φιλοσόφῳ ἔοικας, ὃ νεανίσκε, καὶ εἶπας οὐκ ἀχάρिता. Κόνων νικήσας Λακεδαιμονίους, πάντας Ἀθηναίους εἰσίασεν. Τοῖς Σπαρτιάταις εἰς πόλεμον ἰοῦσι πολλοὶ δοῦλοι εἶποντο. Τὰ δεινὰ τῆς Σπάρτης

καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπηνώρθωσαν Δράκων καὶ Λυκούργος οἱ νομοθέται. Θηβαῖοι ἀνέφρασαν Πλαταιεῦσι τὰς πύλας τῆς πόλεως. Οἱ στρατιῶται εἰς ἀγορὰν ἰόντες ἐωνοῦντο τὰ ἐπιτήδεια.

Β'. Ὁ Ἀγρησίλαος ἦτο συνηθισμένος ¹⁾ εἰς τοὺς κινδύνους νὰ μένῃ ἀτάραχος ²⁾. Πολλὰ κακὰ ἔχω κάμει ³⁾ εἰς τὴν χώραν σου, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν Ἀρταξέρξην. Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἀνώτεροι ⁴⁾ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰς τὰ πολεμικά. Οἱ Σύροι ἐθεώρουν ⁵⁾ τοὺς ἰχθύς θεοὺς καὶ δὲν ἀφῆγον ⁶⁾ νὰ τοὺς καταστρέφουν. Κάποιος δοῦλος κλέψας, ἐνῶ ἐδέρετο ἀπὸ τὸν κύριόν του ἔλεγε: «Ἦτο πεπρωμένον ⁷⁾ μου νὰ κλέψω» — «καὶ νὰ δαρῆς» εἶπεν ὁ κύριος. Εἶχον ἀποκάμει ⁸⁾ πολεμοῦντες δέκα ἔτη.

70. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός.

Α'. Σοφοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην γυμνὸς καὶ ἀηλιμμένος ἐχόρευε. Ὅρας τὸν μύρμηκα ἐν τῇ πηγῇ ἀπολωλότα; Μέγαν θησαυρὸν ὁ γεωργὸς κατορώρουχεν ἐν ἀμπέλῳ. Ὁ λέων ὀργισθεὶς τὸν ὄνον κατεδήδοκεν. Τρῶες καταδιωκόμενοι ὑπ' Ἀχιλλέως ἀπεληλύθεσαν πρὸς τὸ Ἴλιον. Οἱ Ἀθηναῖοι διενηρόχασαν ἀπάντων Ἑλλήνων σοφίαν καὶ ἀρετὴν.

Β'. Ὡ κακότυχε, δὲν γνωρίζεις εἰς ποῖον κακὸν ¹⁾ ἔχεις φθάσει ²⁾. Ὅσα ἔχω ἀκούσει ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν μου εἶναι λόγικα φρόνιμα καὶ εἰλικρινῆ. Ἐχω ὀρκισθῆ ὅτι θὰ ὑπερασπίζω ³⁾ αἶε τὴν πατρίδα. Ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας μας ἔχομεν ἀνασκάψει ⁴⁾ ἐν φρέερ. Οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους εἶναι ἄγρυπνοι ⁵⁾ σχεδὸν ὅλην τὴν νύκτα.

71. Τὸ ῥῆμα ἕστημι.

Α'. Ἡ ἀρετὴ μόνῃ εὐδαίμονας τοὺς ἀνθρώπους καθίστησι. Φυλάττου μὴ τὸ κέρδος ἀφιστῆ ¹⁾ σε τοῦ δικαίου. Τὴν σαντοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη. Ἄνδρα ἀγαθὸν ἢ πόλις εαυτῆς προῖσθη ²⁾. Σπαρτιάται ἄρχοντας καθίστασαν τοὺς σωφρονεστάτους. Λύσανδρος τοὺς τριάκοντα κατέστησε μεταστήσας ³⁾ τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν. Τοὺς φίλους ἡμῶν οὐκ ἂν ἐραδίως ἀφισταίης ⁴⁾· πιστοὶ γὰρ εἰσιν.

Β'. Ἐάν τις νομίξῃ ὅτι κάμνει ¹⁾ τὸν θεὸν εὐνοϊκὸν μόνον διὰ θυσιῶν, εἶναι ἀνόητος. Τοὺς ἀδεικνοὺς ἀσχοὺς τοὺς τεντώνει ²⁾ ὁ

ἀήρ, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἢ ὑπερηφάνεια. Ὁ Μαρδόnius προσεπάθει νὰ ἀποστατήσῃ³⁾ τοὺς Πελοποννησίους ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Ἕλληγες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ὅταν ἐνίκων, ἀνήγειρον⁴⁾ τρόπαιον. Ἡ πατρις θὰ ἀνεγείρῃ ἀνδριάντας εἰς τοὺς εὐεργέτας της. Θὰ διορίσωμεν⁵⁾ τοὺς γενναιοτέρους ἀνθρώπους ὡς στρατηγούς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔβαζαν⁶⁾ κατ' ἔτος ἐννέα ἀνδρας ὡς προϊσταμένους⁶⁾ τῆς πόλεως.

72. Τὸ ἴσταμαι ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Τὴν πολιτείαν Λακεδαιμόνιοι ὁμοίαν στρατοπέδῳ κατεστήσαντο. Θεὸς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται¹⁾. Ἐν Σπάρτῃ ὑπανίσταντο²⁾ τῆς ἔδρας οἱ νεώτεροι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τῆς ὁδοῦ ἐξίσταντο³⁾. Πρὸς Μεγαρέας τὰ μακρὰ τεῖχη ἰσάντας, ὧ ἄφρονες, εἶπε, μὴ τοῦ μεγέθους τῶν τειχῶν προνοεῖτε, ἀλλὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν σιησομένων. Εὐρυβιάδης εἶπε Θεμιστοκλεῖ ὅτι τοὺς προεξανισταμένους⁴⁾ ἐν τοῖς ἀγῶσι θραπίζουσι.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἰδρύνοντο¹⁾ ὀλιγαρχίαι εἰς τὰς περισσοτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων πρώτη ἢ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἔδρυσεν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Πρέπει οἱ νέοι νὰ προσηκῶνωνται²⁾ ἐνώπιον τῶν γερόντων. Εἶθε νὰ ἐγκατασταθῶσι καλοὶ δικασταὶ εἰς ὅλας τὰς πόλεις.

73. Τὸ τίθημι ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ.

Α'. Ὁ θεὸς πάντα τίθησιν¹⁾ ὅπως αὐτῷ ἀρέσκει. Κίνει καὶ μεταίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα. Αἱ πόλεις τοῖς μεγίστοις ἀμαρτήμασι θάνατον τὴν ζημίαν ἔθηκαν¹⁾. Ἐάν τις τοὺς νόμους μεταθῇ, πρὸς τὸ βέλτιον δεῖ μεταθῆναι. Ἐντιθῶμεν τοῖς νέοις τὸν τῆς σοφίας ἔρωτα. Οὐ ῥάδιον τὴν φύσιν μεταιθῆναι. Ὡ παῖ, μηδέποτε τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ὑπεριθῆεις²⁾. Οἱ ἀγαθοὺς θέντες νόμους εὐεργέται τῶν πόλεων εἰσιν.

Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος γράφων πρὸς τὸν στρατηγὸν Φωκίωνα προσέθετε τὸ χαῖρε. Δὲν θὰ καταθέτῃς διὰ τοὺς παῖδάς σου θησαυρὸν κελύτερον ἀπὸ τὴν αἰδοημοσύνην¹⁾. Ὁ Κάτων εἶπε εἰς γέροντα πονηρόν: Διατί, ὦ ἄνθρωπε, εἰς τὸ γῆρας τὸ ἔχον πολλὰ κακὰ προσθέτεις καὶ τὴν ἀδελαντροπίαν²⁾. Τὸν Λυκοῦργον, ὅστις ἔθεσεν τοὺς νόμους τῶν Λακεδαιμονίων, θαυμάζω ὑπερβολικά. Τοὺς μύθους κατεσκεύασαν³⁾ οἱ ποιηταί.

74. Τὸ τίθεμαι ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Οἱ Σπαρτιᾶται πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον ἀγαθὰ δεύτερα εἰτίθεντο τῆς δόξης. Πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας οἱ Ἀθηναῖοι γυναικας καὶ παιδία καὶ γέροντας εἰς Τροϊζήνα ὑπέξέθεντο¹⁾. Ἐφόδιον²⁾ εἰς τὸ γῆρας³⁾ ἀεὶ κατατίθεσο. Μηδέποτε εἰς αὐριον τὸ δυσχερὲς ἀποθώμεθα⁴⁾. Διὰ τὰ ἀμαρτήματα οἱ ἄνθρωποι ἤρξαντο νόμους τίθεσθαι. Εἰ μικρὸν μικροῦ προσθεῖο, τάχ' ἂν μέγαν ἀριθμὸν κτῆσο.

Β'. Οἱ νόμοι τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἔχουν τεθῆ πρῶτον ὑπὸ τῆς Δήμητρος. Νὰ καταθέτης μᾶλλον καλὸν ὄνομα διὰ τοὺς πατρίδας σου παρὰ χρήματα. Ὅσον περισσότερα τοῦ δέοντος φαγητὰ θέτη¹⁾ κανεῖς εἰς τὴν τράπεζαν, τόσον χάνει²⁾ τὴν ὄρεξίν του. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἀφιερώνοντο³⁾ ἀναθήματα ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

75. Ἐνεργ. καὶ μέση φωνῇ τοῦ ἴημι.

Α'. Οἱ ἀπαιδεντοὶ παῖδες τὰ γράμματα οὐ συνῆσι¹⁾. Κάδμος δδόντας δράκοντος ἔσπειρεν ἄνδρες δ' ἀπὸ τῶν δδόντων ἀνίεντο²⁾. Ἀγαθὸς πολίτης οὐδενὸς κέρδους³⁾ πατριδα προήσει⁴⁾. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφίεντο Σικελίας ἄρξαι. Χωρὶς Θεμιστοκλέους Ἀθηναῖοι οὐκ ἂν συνεῖεν τὰς ἐν χρησιμοῖς τῶν θεῶν παρακελεύσεις. Τίς οὕτω πονηρὸς, ὅστις πατριδα κέρδους ἕνεκα προέσθαι βούλεται; Μᾶλλον τὴν οὐσίαν προῖεσο⁵⁾ ἢ τὸ δίκαιον.

Β'. Ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἐκβάλλει¹⁾ εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὰς Οἰνιάδας νήσους. Ὁ Ἀγρησίλαος δὲν ἀπέφευγε²⁾ τοὺς κόπους δσάκις³⁾ ἐνόμιζε ὅτι θὰ ὠφελήσῃ⁴⁾ τὴν πατρίδα. Οἱ Πελοπόννησσοι ἐκήρυξαν ὅτι μετὰ τὴν ἤτταν τῶν Ἀθηναίων ὄλιαι αἰ ὑπήκοοι πόλεις θὰ ἀφεθοῦν⁵⁾ ἐλεύθεραι⁵⁾.

76. Ἐνεργ. καὶ μέση φωνῇ τοῦ δίδωμι.

Α'. Φίλος φίλω τῶν ἀγαθῶν πάντων μεταδίδωσιν. Αἰ πόλεις εὖ οἰκοῦνται, ὅταν οἱ ἀδικοῦντες δίκην δίδωσιν. Κῦρος τοῖς στρατιώταις τὸν μισθὸν ἀπεδίδου. Δίδου παρρησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἐπικίνδυνόν ἐστι μαινομένῳ μάχαιραν δίδοναι. Ὅρθῶς ἂν τοὺς θρήνους γυναιξίν ἀποδιδούειν. Θεοῦ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόνος. Ὁ τινες ὑμῖν παρακατέθεσεν σῶρον ἀπόδοτε. Θήβας Ἀλέξαν-

δρος κατασκάψας τοὺς ἐλευθέρους ἀπέδοτο ¹⁾. Χάρις χάριτι ἀποδίδοται. Τοῖς Παναθήναια κῶσι πίθος ἐλαίου πλήρης ἐδίδοτο. Τὰ πρὸς τὸ ζῆν δαιφιλῶς σοι δέδοται

Β'. Ἡ μωρία δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακά. Ὑπόφερε γενναίως ὅ,τι ἤθελε σοῦ δώσει ¹⁾ ὁ θεός. Ἄς τιμωροῦνται ²⁾ οἱ παραβάται τῶν νόμων. Ὅσα τις δὲν ἔχει δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ δώσει ³⁾ εἰς ἄλλον. Ἐὰν λάβῃς παρακαταθήκην τινὰ ἐπίστρεφον ⁴⁾ αὐτὴν δικαίως. Ἡ Σπαρτιαῖτις Γοργῶ δίδουσα τὴν ἀσπίδα εἰς τὸν υἱὸν της εἶπε: ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰς. Ὁ Ἀστυάγης εἶχε δώσει πολλὰ δῶρα εἰς τὸν Κύρον. Τὸ τρίτον τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου εἶχε δοθῆ εἰς τοὺς ἱερεῖς. Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγε ὅτι οὐο κάλλιστα δῶρα ἔχουσι δοθῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους παρὰ τῶν θεῶν: ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐργασία.

77. Ἐνεργ. καὶ μέσῃ φωνῇ τοῦ δείκνυμι.

Α'. Τὰ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα χρόνος δείκνυσι. Μὴ δείκνυ σεαυτὸν δξύθυμον ἐπὶ μικροῖς. Ἰωνικὴ τις γυνὴ ἐπεδείκνυ τὸν κόσμον ¹⁾ αὐτῆς Λακαίην, ἢ δ' ἀνταπέδειξε τὰ τέκνα εἰποῦσα: ὁ δ' ἐμὸς κόσμος τοιοῦτος. Οἱ ἀληθῶς σοφοὶ σοφίαν οὐκ ἐπιδείκνυνται. Ἄει ἐν τῷ βίῳ ἀρετὴν ἐνδείκνυσο. Δεῖ τὴν πρὸς τινα εὖνοιαν ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδείκνυσθαι.

Β'. Ἡ συγγνώμη δεικνύει ἡμερον ἦθος ἀνθρώπου. Ἐν Κρήτῃ ἐδεικνύετο σπήλαιον ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐπιστεύετο ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτράφη ὑπὸ αἰγός. Ἡ ἀρετὴ ἐπιδεικνυομένη διὰ λόγων δὲν εἶναι ἀληθής. Ὁ Σωκράτης ἔχει ἀποδείξει ἑαυτὸν εἰς τοὺς ὀμιλητάς του σῶφρονα καὶ ἀγαθόν.

78. Τὰ -νυμι ῥήματα.

Α'. Οἱ Κόλχοι τοὺς νεκροὺς οὐκ ἔθαπτον, ἀλλ' ἀπὸ δένδρων ἐκρεμάννυσαν. Ὁ τῷ ὠφελίμῳ τὸ ἡδὺ μειγνύς, οὔτος πάντας τέρπει. Ἐν τοῖς συμποσίοις τῶν Ἑλλήνων οἶνος καὶ ὕδωρ ἐν κρατῆροισιν ἐκεράννυτο. Ὅρκον φεῦγε καὶ ἂν δικαίως ὀμνύης. Ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς ἢ γῆ κατὰ Ξενοφάνη τὸν φιλόσοφον συνεπάγη. Οὐποτε ὕδωρ συμμιγῆσεται. Τὴν κακίαν ἀποθέμενος τὴν ἀρετὴν ἀμφιέννυται. τῆς ἡγεμόνος διαφθαρείσης, διασκεδάννυνται.

Β'. Τὸ ὕδωρ ἀποσβήνει τὸ πῦρ. Καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ εἶναι ὄχι οἱ φοροῦντες ὠραία φορέματα ¹⁾, ἀλλ' οἱ στολιζόντες τὴν ψυχὴν διὰ τῶν ἀρετῶν. Μὴν ὀρκίζεσαι ²⁾ προχείρως εἰς τοὺς θεοὺς. Αἱ γυναικες εὐχαριστοῦνται ἐνδουόμεναι ὠραίας ἐσθῆτας. Καθ' ὅλον τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου αἱ λύπαι μετὰ τῶν ἡδονῶν εἶνε ἀναμειγμέναι ³⁾. Ὁ Σωκράτης ἐφόροῦσε ἱμάτιον ὄχι μόνον εὐτελὲς ἀλλὰ τὸ ἴδιον θέρος καὶ χειμῶνα.

79. Ἄδριτος β' κατὰ τὸν παθητικὸν ἄδριτον.

Α'. Εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν στρατευσάντων, μόνοι Ἀθηναῖοι ἀντιστῆναι ἐτόλμησαν. Εἶθε ὑπομένομι σωφρόνως τὴν εὐτυχίαν καὶ μὴ εἰς ἀνόητον ὕβριν κατασταίην. Ἀθηναῖοί φασι τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐκ τῆς γῆς ἀναφῦναι. Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγὶ ἐβουλεύοντο πῶς ἂν κάλλιστα τὸν ποταμὸν διαβαίεν. Φοῖξος ἀναβάς ἐπὶ κριὸν ἀφίκετο εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Μυτιλήνη πόλις ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ ὑπ' Ἀθηναίων ἐάλω. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀποδράντες τοῦ στρατοπέδου νυκτὸς ἔφυγον εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις.

Β'. Ἐν Κιλικίᾳ ὅστις ἐλεύθερος ἤθελε συλληφθῆ ¹⁾ κλέπτων, ἐγίνετο δοῦλος. Ἐκ τῶν πολεμίων ἐκείναι μόνον ἐσώθησαν, ὅσοι ἠδυσήθησαν νὰ δραπετεύσων ²⁾. Ὁ πλοῦτος τοῦ φιλαργύρου ἐξηφανίσθη ³⁾ ὅπως ὁ ἥλιος εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν ὑπάρχει μεγαλυτέρα τιμὴ εἰς τοὺς παῖδας παρὰ νὰ γεννηθοῦν ⁴⁾ ἀπὸ καλοῦς γονεῖς. Ὁ Ἀντίστας ἀφοῦ ὑπερέδῃ τὰς Ἀλπεῖς ἔφθασεν εἰς Ἰταλίαν.

80. Τὰ ῥήματα εἶμι, κεῖμαι, κάθημαι, οἶδα, εἶμι, δέδοικα, τέθνηκα, φημί, χεῖ.

Α'. Τῆς Ἀθηναίων πόλεως ἐννέα ἄρχοντες κατ' ἐνιαυτὸν προέστασαν. Ὅστις τῆς πόλεως προεστάναι βούλεται, τῆς ἰδίας οἰκίας εὖ προεσιτάω. Λάκαινα τῷ υἱῷ τὴν ἀσιπίδα διδοῦσα ἔφη: ἢ αὐτὴν σῶζε ἢ μὴ ἐπάνοιθι. Οἱ ἂν ἐρωωμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἴωσον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νικῶσιν. Ἐξέρξης μέρει τοῦ στρατεύματος ἐπέτιξεν ἰέναι εἰς Δελφούς. Ἴτε, παῖδες Ἑλλήνων, ἐλευθεροῦτε πατριίδα. Γλαῦκες ἀνέκειντο τῇ Ἀθηνᾷ. Ἡ πειθὴ ἐπεκάθητο, ὡς φασιν, τοῖς Περικλέους χεῖλεσιν. Τῷ προδότῃ θάνατος κείσθω ζη-

μία. Μὴ λέγε τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. Φιλόπονος ἴσθι καὶ βίον κτήσῃ καλόν. Σωκράτης ἔφη, ἐν οἷδε, ὅτι οὐδὲν οἶδε. Μηδὲν κακὸν ποιεῖ καὶ εἰ μηδεὶς εἴσεται ¹⁾. Σάφ' ἴσθι, ὦ βασιλεῦ, ὅτι οἱ πιστοὶ φίλοι τῷ βασιλεῖ σκῆπτρόν εἰσιν ἀσφαλέστατον. Οἱ πονηροὶ πάντας δεδίασιν καὶ πᾶσιν ἐπιβουλεύουσιν. Οὐ θέμις τοῖς ἀτάφοις τῶν τεθνεώτων εἰς Ἄδου παριέναι ²⁾. Μυριάκις τεθάναι κρεῖττον ἢ τὴν πατρίδα προδοῦναι. Πατρίδα σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἐχρῆν μᾶλλον ἢ πατέρα καὶ μητέρα.

Β'. Ἔως οὗτο μένωμεν ἐδῶ, θά μένωμεν ἐν μεγίστῃ ἀσφαλείᾳ, ἐὰν δὲ εἶναι προτιμότερον νὰ φύγωμεν, θά φύγωμεν ¹⁾ πάλιν ἀσφαλέστατα. Ὅλα τὰ πράγματα ὅταν τοποθετοῦνται εὐκόσμως φαίνονται ὠραιότερα. Προτιμότερον εἶναι νὰ ζῆ τις ἐπὶ στιβάδος ἐξηπλωμένος ²⁾ μὲ θάρρος ³⁾ παρὰ ἐπὶ χρυσῆς κλίνης μὲ φόβον ⁴⁾. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι οἱ πολῖται τῆς Σπάρτης ἐπέθοντο εἰς τοὺς νόμους. Κανεὶς δὲν θά εἴπη ὅτι γνωρίζει τὰ πάντα, διότι εἰς κανένα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γνωρίζῃ ὅλα. Ὡραῖον εἶναι νὰ ἀποθάνῃ ⁵⁾ τις πεσὼν ⁶⁾ μεταξὺ ⁶⁾ τῶν προμάχων τῆς πατρίδος. Ἄριστη εἶναι ἡ πόλις ἐκείνη, ὅπου οἱ πολῖται τὴν κατηγορίαν μᾶλλον ἢ τὸν νόμον φοβοῦνται.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1, Α', 1 κόποι, 2 στόλισμα. Β', 1 τοῦ κόσμου, 2 ἰκετεύουσι, 3 δουλεύουσι, 4 ὁμοίος εἶσι, 5 ἔχει, 6 δοτ.

§ 2, Α', 1 στερεᾶς Ἑλλάδος, 2 τρίστρατο, 3 τῶν δικαίων ἀνθρώπων, 4 εἰς τὴν κόλασι, 5 ἔλεγχος, 6 χαρακτηῖρος. Β', 2 εἰσι, 3 ἄγει, 4 θηρεύουσι, 5 τῆς δορᾶς ἕνεκα, 6 ἐκ τῆς ἠλείρου.

§ 3, Α', 1 τὰς κορυφάς. Β', 1 ἐθήρευον, 2 δοτ. πληθ. 3 περι μετ' αἰτιατ, 4 δοτ.

§ 4. Α', 1 κατηγορία, 2 καταργεῖ, 3 εὐκολος, 4 ἀσφαλῆς. Β', 1 ἀπένεμε, 2 συμφοράς, 3 ἰδίας, 4 μάλα, 5 φαῦλοι, 6 δοτ.

§ 5, Α', 1 εἰς τοὺς κυρίους, 2 εἰς τοὺς δούλους, 3 νὰ ἀποφεύγῃς. Β', 1 πρόπει, 2 πονηρὸς δεσπότης, 3 χρησιόι, 4 γενειάτην.

§ 6, Α', 1 ψεύτικη, 2 εἰκών, 3 πολύτιμος. Β', 1 ψεύδεται, 2 ναῦν, 3 κυβερνήτην, 4 βιοιή, 5 πονηρόν, 6 περιέβαλε, 7 δοτ., 8 ῥάδιος, 9 χαλεπός, 10 χῶρος.

§ 7, Α, 1 προτιμότερος, 2 λιποταξίας, 3 κακὰ δῶρα. Β', 1 κατέλιπε 2 λάλος, 3 ἄγευστος, 4 γεν. 5 γεν. 6 ἀσύνητος, 7 ἄλογος καὶ ἀτέλειος.

§ 8, Α, 1 λαμβάνουν περιποίησιν, 2 παύουν, 3 πείνα, 4 ζητοῦμεν τὴν συμβουλὴν, 6 μὲ πρόσον μισθόν. Β', 1 θνύομεν, 2 καλά, 3 πᾶσα, 4 βελίων, 5 τὴν προσήκουσαν, 6 β' ἐν. πρόσωπ., 7 εἰς διδασκάλου, 8 μαθησόμενος.

§ 9, Α', 1 προτιμότερον, 2 ὠραῖος. Β', 1 δοτ. 2 δοτ. πληθ. 3 ἔπαιον, 4 πλῆτιοντες.

§ 10, Α', 1 οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, 2 εὐτελεῖς, πρόστυχες. Β', 1 φιλεῖ, 2 φύεται, 3 τῷ πόνῳ, 3 δοτ. 4 τοῖς παισὶ, 5 κρηπίς.

§ 11, Α', 1 ἐλύτρωσε, 2 δὲν εἶναι δυνατόν, 3 ἢ ἐκ μέρους τινὸς εὐγνωμοσύνη. Β', 1 καὶ 2 ἀπὸ μετὰ γεν., 3 δοτ.

§ 12, Α', 1 ἀνώτερος, 2 μὲ πολὺ σκληρὸν τρόπον, 3 μὲ πολὺ μιλαικὸν τρόπον. Β', 1 παρατ. μέσος 2 εἰσπαιεῦοντο, 3 φρυγαδεύομαι, 4 καὶ 5 ὁ αὐτὸς τύπος εἰς τὴν μέσην φωνήν, 6 πάμπαν, 7 οὐδέποτε, 8 ἐπιλανθάνομαι μετὰ γεν.

§ 13, Α', 1 θὰ εἶπη, 2 κακῶς πράττω = δυστυχῶ, 3 θὰ βοηθήσωμεν, 4 τὸν σύντροφον, 5 μὲ ὅποιον ταχθῶ. Β', 1 οὐ λείψουσι, 2 οὐ πράξει, 3 κολάσομεν, 4 ἄρχειν ἡμῶν, 5 μάλιστα, 6 μελλ. ἐνεργ., 7 λέξω.

§ 14, Α', 1 ἐπροχωροῦσε, Β', 1 ἡ γνώμη, 2 ἔνεκα μετὰ γεν. 3 ἕκαστος ὁδούς, 4 ἄξιός ἐστι, 5 ἐπὶ μετὰ γεν., 6 δορά, 7 δοτ. πληθ.

§ 15, Α', 1 ὑπᾶνδρουσε. Β', 1 ἔμα ἢ τινά, 2 δοτ., 3 δοτ. ἀπλῆ, 4 καὶ 5 ἀπέφυγον τὴν δίκην, 6 ἄμεινον, 7 κατέλειπον, 8 τὴν οὐσίαν.

§ 16, Α', 1 βράχους. Β', 1 πλοῦς, 2 εἰώθασι, 3 ἐν μετὰ δοτ.

§ 17, Α', 1 δῶρον, 2 ἐμοίραζε. Β', 1 χαλεπός, 2 γέρας, 3 κόνιτος, 4 δοτ. πληθ. τοῦ κέρας.

§ 18, Α', 1 ἡ μορφή, 2 ὠραῖος. Β', 1 δοτ. 2 πρὸς πατρός, 3 Ἡρακλείδης.

§ 19, Α', 1 ἠκροᾶτο. Β', 2 πρωτεύω τινός.

§ 20, Α', 1 ἄς στεφανώσωμεν. Β', 1 ἀφικόμενοι, 2 ἀπέκοψαν, 3 ἐν τοῖς κέρασι, 4 ὑπὲρ μετὰ γεν.

§ 21, Α', λάσπη. Β', 1 διώκω, 2 μεστός, 3 παντοίων, 4 οἱ οὐές, 5 παχύνονται.

§ 22, Α', τὴν ὑπερηφάνειαν, Β', 1 δοτ., 2 ἄνευ μετὰ γεν. 3 ἄνευ ἀμφοτέρων, 4 οὐ πλέον, 5 γεν. πληθ.

§ 23, Α', 1 ὠφελείας, Β', 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 γεωργοῦμεν, 3 ἐν μετὰ δοτ.

§ 24, Β', 1 κελεύω, 2 τιμᾶν, 3 θαυμάζω τινά τῆς ἀπλότητος, 4 ἐφρεύσω με.

§ 25, Β', 1 καταλείπειν κληρονομίαν, 2 αἰδῶ, 3 χρῶνται τῇ πειθοῖ, 4 θῶες, 5 ὠρύομαι, 6 δοτ.

§ 26, Α', 1 πόσον εὐχάριστον πρᾶγμα εἶναι, 2 ὁ ἄνθρωπος. Β', 1 ξανθαὶ κόμαι, 2 τάλας, 3 ἄκων, 4 συγγνωστέος, 5 φωνήεντα ἦν, 6 ἱμάτια.

§ 27, Α', 1 σύντομος. Β', 1 ἠδύς, 2 ζοφερός, 3 βραδύς, 4 δρόμος.

§ 28, Β', 1 εὐδαίμων, 2 σώφρων, 3 ἄμνάς.

§ 29, 1Β', εὐγενής, 2 διακρίνειν, 3 ἐὰν ἦς φιλομαθής, 4 ἔση, 5 τυραννίς.

§ 30, Β', 1 ὑπερσ τοῦ σπονδάζω, 2 περὶ μετὰ αἰτ., 3 τάπτω, 4 πρόσβεις, 5 οὐδὲν ἐλεπράχουσαν, 6 κατακόπτω, 7 τυραννίς.

§ 31, Α', 1 δνειδίζω = εἰρωνεύομαι, 2 κακῶς πράττω = δυστυχῶ, 3 μὴ περιγελάσης. Β', 1 ἔμαντεύσατο, 2 κατακόπτω, 3 λήψεσθε, 4 στρέφω ὀπίσω = ἀναστρέφω.

§ 32, Α', 1 πολυτιμότερον. Β', 1 ἀπεργάζομαι, 2 συγκρ., 3 συγκρ. τοῦ βέβαιος, 4 λάλος, 5 χαλεπός, 6 συγκρ. τοῦ φίλος, 7 πατρῶος.

§ 33, Α', 1 εὐτυχεῖν, 2 εὐεργετεῖν, 3 πολὺ μεγάλο πρᾶγμα μέσα εἰς πολὺ μικρὸ πρᾶγμα εἶναι, 4 σκέψις συνειδή. Β', 1 ὄϊον, 2 φέρειν, 3 οἱ ἄριστοι, 4 χεῖρους, 5 ναῦς, 6 ἔλαττον, 7 θάτιον.

§ 34, Α', 1 γνωρίζουν. Β', 1 ἀσθενεῖς, 2 ὑπερθ. τοῦ ἡδύς, 3 κρεῖττον.

§ 35, Β', 1 οὕτω γάρ, 2 μᾶλλον ἢν εὖ πράττοιμι, 3 παρατ. τοῦ ἦκω, 4 ἄγω, 5 δέομαί σου, 6 παρ' ἐμοί, 7 εὐκτ. ἄορ. μετὰ τοῦ ἄν, 8 ἦδιον.

§ 36, Β', 1 βλέπον, 2 ἐκ μετὰ γεν.

§ 37, Α', 1 ὅτι θὰ εὐτυχήσῃς, 2 ἦτο ἡσχημένος, 3 ἐναντίον τοῦ Κύρου, 4 ἐπιδιώκω. Β', 1 πράξειν, 2 ἀπαρφ. ἄορ.

§ 38, Β', 1 χειμών, 2 μετοχ' τοῦ ἀγορεύω, 3 μετήνεγκον.

§ 39, Α', 1 μὲ τὸ μέρος, 2 τόσον μεγάλος (κατὰ τὴν ἡλικίαν) ὅσος. Β', 1 τοσοῦτος, 2 πῖναξ.

§ 40, Α', 1 ἐφ' ὅσον... τηροῦνται, 2 ἄς περικοσμήται, 3 δὲν εἶναι τρόπος ταχέως τῆς νόσου νὰ ἀπαλάσσωνται, 4 ἐὰν ὁ Θεμιστοκλῆς διέτασσε. Β', 1 θεραπεύομαι, 2 βασιλεύομαι, 3 βουλεύομαι, 4 βουλεύομαι, 5 τὰ δόξαντα.

§ 41, Β', 1 μακρὰν ὁδόν, 2 ἀκουσόμενος, 3 ἄριστα βουλεύσασθ' ἄν, 4 εἰ παύσασθε, 5 τί τέξεται.

§ 42, Β', 1 σεσωσμένοι εἶεν, 2 πεπαιδευσῶν, 3 πεφρονεῦσθαι.

§ 43, Β', 1 κωλύομαι, 2 κατελθεῖν.

§ 44, Β', 1 μεθ' ὧν, 2 τρέφομαι, 3 μέμνησο, 4 θνητὸς ὧν, 5 ἐπεγέγραπτο, 6 εἶθε... πεφυλαγμένοι εἶεν.

§ 45, Α', 1 ὀνομάζω τινὰ μέγαν, ἐγκωμιάζω, 2 σκέψις. Β, 1 οὐ κινδυνεύει, 2 καθ' ἅπασαν, 3 ἐξανδραποδισθῆναι.

§ 46, Α', 1 ἐνόμιζε, Β', 1 ὑπολείπομαι μετὰ γεν., 2 κολάζων, 3 κολασθήσεται, 4 μετχ. παθ. μέλλ.

§ 47, Α', 1 μὲ τὰ κακά, 2 δὲν λησμονεῖ εὐκόλως τὰ πρῶτα διὰ νὰ μάθῃ τὸ καλύτερον. Β', 1 μὴ καταπλαγῆτε, 2 οἱ συλλεγησόμενοι, 3 στρατεύσουσιν 4 ἐπὶ τοὺς Πέρσας. 5 μετχ. ἄορ.

§ 48, Α', 1 εὐσπλαχνικός. Β', 1 οὐχ οἶόν τε, 2 ἄορ. τοῦ ἀφικνοῦμαι, 3 ὑποτ. μέσ. ἄορ. β' τοῦ τρέπομαι, 4 ἐφόμεθα αὐτοῖς, 5 ἄορ. τοῦ ἐπιλανθάνομαι.

§ 49, Α', 1 τὸ ἰδικόν των, 2 ὅτι ἔχουν γεννηθῆ. Β', 1 οὐ

τῆς ὑμετέρας φύσεώς ἐστι 2 μεταδος τοῖς πτωχοῖς τῶν σῶν ἄριων.

§ 50, Β', 1 μετχ., 2 νομίζονται, 3 εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν, 4 μὴ ἐπιγελᾶν μετὰ δοτ.

§ 51, Α', 1 β' ἐν. πρόσωπον, Β', 1 εὐκτ. ἐνεστ. 2 τιμάσθων, 3 προστ. τοῦ ἠτιῶμαι.

§ 52, Α', 1 δμιλῶ = συναναστρέφομι, 2 θὰ ἐξήλευες... διὰ τὴν ἰσχύν, Β', 2 ἐκράτει 3 εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν, 4 ἦτουν τοὺς Ἑλληνας, 5 προστ. τοῦ λοιδορῶ, 6 φθονοῦμαι.

§ 53, Β', 1 ὄσα αὐτὸς ἀξιοίης, 2 ἀπκρφ. τοῦ ζημιῶ.

§ 54, Β' 1 ἀροῦμαι (ἀόρ. ἠρόθην), 2 μελλ. τοῦ φύω, 4 κωνῶ, 5 μετχ. τοῦ τελευτῶ (γεν. ἀπόλυτος), 6 μέσ. ἀόρ. τοῦ αἰτιῶμαι, 7 ἐπιβουλεύω μετὰ δοτ., 8 παρακ. τοῦ κτιῶμαι.

§ 55, Β', 1 τὸ νικᾶν ἑαυτὸν ἐστι πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη.

§ 56, Α', 1 κακῶς λέγω τινὰ = κακολογῶ τινά, 2 νὰ ἐπαινῆ. Β', 1 τίς, 2 παίω (ἀόρ. ἐπαισα), 3 ποδαπός, 4 ποῖον χρῆμα, 5 ἀναθημα, 6 ποιῶ, 7 κομίζω, 8 κατασκάψαι.

§ 57, Α. 2 δύναμις, Β', 1 ἰσχύει, 2 ἀκολουθεῖ μετὰ δοτ., 3 φέρω, 4 ἀναλίσκω, 5 ἐφ' οἷς.

§ 58, Α, 1 ἐπόμενον εἶναι, 2 κακῶς πράττω = δυστυχῶ, 3 εἶμαι ὑπερήφανος, 4 ἔχοντες θάρρος εἰς., 5 δραστήριοι Β', 1 ἄγαν πεποιθασον, 2 ἀπεκτονῶς, 3 μέλλ. τοῦ ψηφίζομαι.

§ 59, Β', 1 φοινικοῦς, 2 κακόνους.

§ 60, Β', 1 κάλως, 2 ἔμπλεως.

§ 61, Α', 1 ἀλαζονεία. Β', 1 ὁ ποιάμιος ἵππος, 2 τὸ σημεῖον, 3 οὐδὲν ὄφελός ἐστι τῶν δώρων... 4 περὶ τὰ γόνατα.

§ 62, Α', 1 πόσον μικρόν, 2 τόσον μέγαλον, 3 καταβάλλει.

§ 63, Β', 1 ποῖ, 2 οἶκαδε, 3 ὧδε, 4 πως, 5 ἐκεῖσε, ὅπου.

§ 64, Α', 1 ἀπεδείκνυε, 2 ἀβρύνομαι = ὑπερηφανεύομαι. Β', 1 δαίνω, 2 φθείρω, 3 ἀποκρούω τοὺς ἐχθροὺς = ἀμύνομαι τοὺς ἐχθροὺς.

§ 65, Α', 1 θὰ ἀποκρούσωμεν, 2 φανῆτε πρόθυμοι. Β', μέλλ. τοῦ φθείρω, 2 μέλλ. τοῦ χαλεπαίνω, 3 μελλ. τοῦ ἀποκρίνομαι.

66, Α', ἀόρ. τοῦ σιέλλομαι = ἐκστρατεύω. Β', 1 προκρίναι ἄν (εὐκτ. ἀόρ.), 2 τοῦ ἀμύνομαι, 3 ἀγείρας (μετχ. ἀόρ. τοῦ ἀγείρω = συναθροίζω), 4 τιμή.

§ 67, Β', 1 ἀπεκτόνεσαν (ὑπερσ. τοῦ ἀποκτείνω), 2 ἐτέτατο (ὑπερσ. τοῦ τεῖνομαι).

§ 68, Α', 1 ἀπέτυχον, ἐνικήθησαν, 2 ἢ... φιλονικία ἐγινε.
Β', 1 διαφθορῇ (ἀόρ. τοῦ διαφθεῖρομαι), 2 ἄρματα, 3 ἀπέβαλον,
4 εὐλήνην ποιησόμενοι, 5 διαφθορῆσαι.

§ 69. Β', 1 εἴωθε, 2 μὴ θορυβεῖσθαι, 3 κάμνω κακὸν εἰς
τὴν χώραν = κακὰ ἐργάζομαι τὴν χώραν (παρακ. τοῦ ἐργάζομαι).
4 προέχω τινος, 5 ἐνόμιζον, 6 εἴω, 7 εἵμαρτό μοι, 8 ἀπειρήκεσαν
(ὑπερσ. τοῦ ἀπαγορεύω).

§ 70, Β', 1 οἱ κακοῦ, 2 ἐλήλυθας, 3 ἀμυνεῖν τῇ πατρίδι, 4
παρακ. τοῦ ἀνορύσσω, 5 ἐργήγορα.

§ 71. Α', ἀφίστημι = ἀπομακρύνω, 2 προΐστημι = κάμνω
ἀρχηγόν. Β', 1 καθίστημι, 2 δίσιμι, 3 ἐπειράτο ἀφιστάναι, 4 πα-
ρακ. τοῦ ἴσθιμι, 5 διορίζω στρατηγόν = καθίστημι στρατηγόν, 6
βάζω... ὡς προϋστάμενον τῆς πόλεως = προΐστημι... τῆς πόλεως.

§ 72, Α', 1 παρίσταμαί τι = βοηθῶ τινα, 2 ὑπανίσταμαι τῆς
ἕδρας = παραχωρῶ τὸ κάθισμα, 3 ἐξίσταμαι τῆς ὁδοῦ = παραμε-
ρίζω ἀπὸ τὸν δρόμον. προεξανίσταμαι = αὐθαδιάζω Β', 1 ἰδρύομαι =
καθίσταμαι 2 ὑπανίσταμαι.

§ 73, Α', τίθημι = δορίζω 2 ὑπερίθημι = προτιμῶ. Β', 1 αἰδώς,
ἀναισχυντία, 3 κατασκευάζω μῦθον = συντίθημι μῦθον.

74, Α' 1 ἐξησφάλησαν, 2 χρήματα πρὸς συντήρησιν, 3 διὰ τὸ
γῆρας, 4 ποτέ.. νὰ μὴ ἀναβάλλωμεν. Β', 1 παρατίθημι, 2 ἀποβάλ-
λω, 3 ἀνατίθεμαι.

§ 75, Α', 1 συνήμι = ἐγνωῶ, 2 ἀνίεμαι = φυτρῶνω, 3 χάριν οὐ-
δενὸς κέρδους, 4 προΐημι = παραμελῶ, 5 προΐεμαι = παραμελῶ.
Β', 1 ἐξίημι, 2 ἀφίεμαι μετὰ γεν. 3 ὁπότε μετ' εὐκτ. 4 ἀπαρφ.
μέλλ. 5 παθ. μέλλ. τοῦ ἀφίεμαι.

§ 76. Α', 1 ἐπώλητε Β', 1 ὅ,τι ἂν δῶ. 2 προστ. τοῦ δίκην
δίδωμι, 3 οὐκ ἂν δοίη, 4 ἀπόδος.

§ 77, Α, 1 τὰ στολίδια.

§ 78, Β', 1 οἱ ἀμφιεννύμενοι καλὰς ἐσθῆτας, 2 προστ. τοῦ
δμνυμι, 3 παρακ. τοῦ κεράννυμαι.

§ 79, Β', 1 ὄσις... ἀλοΐη (τοῦ ἀλίσκομαι), 2 ἀπαρφ. ἀόρ. τοῦ
διὰ διδούσκω, 3 ἀόρ. τοῦ καταδύομαι, 4 ἀπαρφ. ἀόρ. τοῦ φύομαι.

§ 80, Α', 1 καὶ ἂν κανεῖς δὲν θὰ τὸ μάθη, 2 νὰ περάσουν Β',
1 ἄπιμεν, 2 κατακείμενος, 3 μετχ. τοῦ θαροῶ, 4 μετχ. τοῦ δέδοικα
5 ἀποθανεῖν τινα πεσόντα 6 ἐν τοῖς προμάχοις.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Σελ.	2	στ.	8	γραπτέον	ύποτακτικόν
»	5	»	26	»	ύποτακτικοῦ
»	8	»	23	»	ύποτακτικοῦ
»	18	»	29	»	μωρέα
»	73	»	30	»	ἀθάνατος
»	170	»	8	»	εἶσι
»	170	»	14	»	ὀνοματικοί
»	170	»	25	»	οἶδε
»	219	»	28	»	Σπαριατῶν

Παρεισηλθον και άλλα τινά ἀμαρτήματα ἕνεκα τῆς μεγίστης σπουδῆς μεθ' ἧς ἐγένετο ἡ ἐκτύπωσις, ἀλλὰ ὅλως εὐδιάκριτα ὥστε ἡ διόρθωσις νὰ εἶναι εὐκολωτάτη. Καί τὰ ἀνωτέρω δὲ καταλεγόμενα ἀμαρτήματα εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιτύπων δὲν θὰ εὔρεθῶσι, διότι διωρθώθησαν διαρκούσης τῆς τυπώσεως.

**ΟΜΙΛΟΣ ΔΙΑΣΩΣΗΣ και ΠΡΟΒΟΛΗΣ
της ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
(ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΛΑΙΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ)**

**www.rare-books.gr (Στάδιο κατασκευής)
e-mail: mitragasg@yahoo.com**

Προσωρινή φιλοξενία:

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΡΙΩΝ (www.eeb.gr)

Διεύθυνση: Αλεξάνδρου Σβάλου 55 - τ.κ. 546 21 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 269215 + Fax, Κιν.: 6944292569

